T. C.

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4923 NUMARALI ŞİİR MECMUASI: İNCELEME-METİN- SÖZLÜK(48^{a}-120^{b})

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet CESUR

Danışman:

Prof. Dr. Orhan BİLGİN

İSTANBUL

2023

T. C.

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4923 NUMARALI ŞİİR MECMUASI: İNCELEME-METİN- SÖZLÜK(48^a-120^b)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet CESUR

Danışman:

Prof. Dr. Orhan BİLGİN

İSTANBUL

2023

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 010119YL02 numaralı Ahmet CESUR'un hazırladığı "*Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 Numaralı Şiir Mecmuası: İnceleme-Metin-Sözlük (48a-120b)"* konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunma sınavı 08/02/2023 Çarşamba günü 14.00-15.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar neticesinde adayın tezinin başarılı olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Orhan BİLGİN
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Doç. Dr. Arzu ATİK
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
(Üye)

Doç. Dr. Ümran AY SAY
Marmara Üniversitesi
(Üye)

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahmet CESUR

08.02.2023

ÖZ

Bu tezde, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 numarada kayıtlı şiir mecmuasının 48a-120b varakları incelenmiştir. Bazı sayfaları eksik olan bu şiir mecmuası 125 varaktır. Söz konusu mecmuanın 48a'ya kadar olan kısmı tarafımızdan lisans bitirme tezi olarak çalışılmıştı. Bu çalışmada; mecmuadaki şiirlerin transkripsiyonu yapılıp, divanı bulunan şâirlerin şiirleri divandaki ile karşılaştırıldı. Neticede divanda yer almayan bazı şiirler ve mevcut şiirlerin farklı varyantları tespit edildi. Çalışmanın sonunda ise bir sözlük hazırlandı.

Anahtar Kelimeler: Nuruosmaniye Kütüphanesi, Mecmua, şiir, derleme, divan, sözlük.

ABSTRACT

In this master thesis the 48a-120a varaks of the poetry collection that are registered in Nuruosmaniye Library, number 4923 are examined. This poetry 125-paged manuscript has some missing pages. The part up to 48a has been studied as a master thesis. The poems in the aforementioned varaks of the majmua have been transcribed and the poems of the poets who have a divan have been compared with the poems in the divan. As a result, some poems which were not included in the divan and different variants of the existing poems were identified and mentioned one by one. At the end of the study, a glossary is prepared.

Keywords: Nuruosmaniye Library, majmua, poetry, compilation, divan, dictionary.

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı araştırmalarında her geçen gün yeni eserler ortaya çıkarılmaktadır. Bu keşiflerde şiir mecmualarının payı büyüktür. Hem Türkiye'deki kendi kütüphanelerimizde hem de yurt dışındaki kütüphanelerde bulunan bu şiir mecmuaları ve Türkçe yazma eserlerimiz üniversitelerimizde akademik olarak incelenmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra yürütülen bazı projeler de Klasik Türk edebiyatı araştırmalarına yeni bir boyut kazandırmıştır. Ancak mevcut durumda daha çalışılacak birçok yazma eser ve mecmua kütüphanelerde araştırmacısını beklemektedir. Bu çalışmada, bu mecmualardan sadece biri olan Nuruosmaniye Kütüphanesine kayıtlı 4923 numaralı şiir mecmuasının 48a-120a varakları arasında yer alan şiirlerin transkripsiyonunu ve bu şiirlerin yayınlanmış divanlarda tespit edilen varyantları ile karşılaştırmasını yaptık. Bu sayede daha önce herhangi bir divanda, mecmuada ya da mecmuada rastlanılmayan bazı şiirleri gün yüzüne çıkarmış olduk.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde mecmuaların Klasik Türk edebiyatı çalışmalarındaki öneminden bahsedilmiştir. Birinci bölümde mecmuanın tavsifi detaylı olarak verilmiştir. Daha sonra mecmuanın imla hususiyetleri ile alakalı bilgi verilmiştir. Mecmuanın bazı varaklarında yazının çok zor okunması ve imla açısından birçok hatanın bulunması okumayı zorlaştırdığı için imla ile alakalı özellikler maddeler hâlinde tespit edilip teferruatlı bir şekilde yazılmış ve metnin aslı ile birlikte gösterilmiştir. İkinci bölümde ise mecmuanın muhtevası ile alakalı başlıklara yer verilmiştir. Mecmuadaki şâirler ve şiirler tek tek belirtilmiştir. Burada esas önemli olan kısım, bazı şâirlerin divanında bu şiirlerden bazılarının bulunamamış olmasıdır. Bununla beraber mecmuada adı ve şiiri bulunmasına rağmen divanı ve kimliği kesin olarak tespit edilemeyen şâirlerin bir hayli fazla olması da önemlidir. Bu şiirlerin kime ait olduğu ve adı geçen şâirlerin edebî kimliğini tespit etmek amacıyla araştırmalar yapılmışsa da netice elde edilememiştir. Tespit edilemeyen bu şâir ve şiirler ikinci bölümde tablo hâlinde tek tek yazılmıştır. İkinci bölümün son başlığında ise divan şiirinin biçim açısından en önemli unsuru olan ve şiiri doğrudan etkileyen vezinler tek tek tespit edilmiş ve ait olduğu şiirlerle beraber gösterilmiştir. Üçüncü bölümde ise mecmuanın transkripsiyonuna yer verilmiş ve mecmuadaki şiirlerle divanlarda bulunan şiirlerin karşılaştırılması yapılmış, aralarındaki farklılıklar tespit edilerek dipnotlarda

belirtilmiştir. Ancak ana metinde metnin anlamına ve veznine göre en doğru şekli yazılmaya çalışılmıştır. Son bölümde ise metnin daha iyi anlaşılması ve araştırmacılara kolaylık sağlaması amacıyla kelime ve mazmunların anlamları verilmiştir. Yapılan bazı tezlerde beyitlerin günümüz Türkçesine çevrilmiş hâline de yer verilmektedir. Mecmuamızda bulunan birçok şâirin divanıyla alakalı yapılan şerh ve tahlil çalışması bulunması sebebiyle böyle bir çalışma içerisine girilmedi. Mecmuada bulunmasına rağmen başka kaynaklarda tespit edilemeyen şiirlerin anlaşılmasına yardımcı olmak için ise bir sözlük hazırlanmıştır.

Akademik hayatın ilk ve önemli adımı olarak gördüğüm bu yüksek lisans tezimde zorlandığım kısımlar oldu. Bu noktada zamanını esirgemeyen, engin bilgisi ve tecrübesiyle beni aydınlatan ve bu tezi yöneten, hocaların hocası muhterem Orhan Bilgin hocamın hakkını ödeyemem. Kendisine hürmetlerimi sunar, ellerinden öperim. Bu mecmuayı daha lisans yıllarında bulmama vesile olup çalışmam konusunda beni teşvik eden çok değerli hocam Ümran Ay'a, bu mecmuanın bir kısmını lisans bitirme tezi olarak birlikte çalıştığımız ve bu tezimde de yardımlarını esirgemeyen kıymetli hocam Arzu Atik'e, İSAM Kütüphanesinde tezimi yazdığım günlerde bana çalışma arkadaşı olan, hem tez üzerine hem de edebî anlamda birçok sohbette bulunduğumuz güzel insan Ergün Tanlak'a teşekkürden fazlasını borçluyum.

Ahmet CESUR
08.02.2023
Üsküdar/İstanbul

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
BEYAN iii
ÖZ iv
ABSTRACT v
ÖN SÖZ vi
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR x
TABLOLAR LİSTESİ xii
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ xiii

GİRİŞ 1

KLASİK TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARINDA ŞİİR MECMUALARININ ÖNEMİ 1

BİRİNCİ BÖLÜM 6

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4923 NUMARALI MECMUA HAKKINDA GENEL BİLGİLER 6

1.1. Nüsha Tavsifi 6
1.2. Mecmuanın Tertibi 8
1.3. İmla Hususiyetleri 9

İKİNCİ BÖLÜM 15

MECMUANIN MUHTEVASI 15

2.1. Mecmuada Yer Alan ve Şâirler ve Şiirleri 15
2.2. Mecmuada Bulunup Mevcut Kaynaklarda Bulunamayan Şiirler 19
2.3. Mecmuada Yer Alan Şâirlerin Yaşadıkları Yüzyıllar 25
2.4. Mecmuada Kullanılan Vezinler 26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 30

MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ 30

3.1. Transkripsiyonlu Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol 30

3.2. Transkripsiyonlu Metin 33

SONUÇ 264
KAYNAKLAR 267
SÖZLÜK 272
EKLER 298
Ek 1: Tıpkıbasım (48a-120b) 298
ÖZ GEÇMİŞ 374

KISALTMALAR

ADD	Ahmed-i Daî Divânı
AHD	Ahmedî Divânı
AHİ	Âhî Divânı
APD	Ahmed Paşa Divânı
Ar.	Arapça
AVD	Aydınlı Visâlî Divânı
BHD	Bahârî Divânı
BKD	Bâkî Divanı
BRD	Bağdatlı Rûhî Divânı
BYD	Beşiktaşlı Yahyâ Efendi Divânı
CD	Cevrî Divânı
Drk.	Derkenar
ED	Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divânı
Fars.	Farsça
FD	Fuzûlî Divânı
FZD	Kara Fazlî Divânı
G	Gazel
GND	Ganizâde Nâdirî Divânı
Haz.	Hazırlayan
HBD1	Hayalî Beg Divânı (Tarlan)
HBD2	Hayalî Beg Divânı (Vural)
HD	Hayretî Divânı
HDYD	Hüdâyî-i Kadîm Divânı
HK	Herdem Kaya, Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesi 19 HK 2211 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası
İbr.	İbranice
İZD	İshakzâde Zuhûrî Divânı
K	Kaside
KT	Kıta
LD	Lâmiʿî Çelebi Divânı
M	Mecmua
MD	Muhibbî Divânı
MHD	Mihrî Hâtun Divânı
MUS	Musammat
MÜF	Müfred

NBD	Necâtî Beg Divânı
NFD	Nefʾî Divânı
NKD	Nailî-i Kadîm Divânı
OHŞ	Osmanlı Hanedan Şâirleri
PŞD	Şemʿî Divânı
R	Rubâî
RVD	Revânî Divânı
RYZD	Riyâzi Divânı
RZYD	Rızayî Divânı
SD	Sabrî Divânı
SHM	Sulṭân-ı Ḫūbâna Münasib Eş'âr
SLK	On Altıncı Yüzyıl Şâiri Selîkî ve Şiirleri
ŞYD	Şeyhülislam Yahya Divânı
T	Târîh
Türk.	Türkçe
TYD	Taşlıcalı Yahyâ Divânı
UBD	Ubeydî Divânı
UD	Ulvî Divânı (Derzizâde)
ÜSD	Üsküdarlı Sırrî Divânı
VD	Vusûlî Divânı

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şâirler ve Şiirleri..... 16

Tablo 2: Mecmuada Bulunup Mevcut Kaynaklarda Bulunamayan Şiirler..... 19

Tablo 3: Mecmuada Yer Alan Şâirlerin Ait Olduğu Yüzyıllar..... 25

Tablo 4: Mecmuada Kullanılan Vezinler 26

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

ا(أ)	a, e, ı, i, u, ü
ا(آ)	a, ā
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s̲
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ṣ
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ

ف	f
ق	ķ
ک	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, u, ü, ū
ه	h, a, e
ي	y, ı, i, ī
ء	ʾ

GİRİŞ

KLASİK TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARINDA ŞİİR MECMUALARININ ÖNEMİ

Türk edebiyatı, var olmaya başladığı günden itibaren çok farklı edebî türleri ve bu türlerin zengin örneklerini içinde barındıran geniş bir alan hâline gelmiştir. Bu geniş sahayı araştırmak ve ortaya çıkarmak için sadece Türklerin değil çeşitli milletlerin de kaynaklarına müracaat etmek gerekir. Bazı dönemlere ait kaynak ve eserler bazı sebeplerden dolayı kaybolup günümüze ulaşamadığı için bu dönemler tam olarak aydınlatılamamaktadır. Ancak Osmanlı Devleti'nin kurulmasıyla birlikte gelişen dönemlere ait birçok eser bulunmaktadır. Bu eserlerin önemli bir kısmını yazma şiir mecmuaları oluşturmaktadır. Özellikle şiir sahasında birçok eserin kaleme alındığı Osmanlı ve diğer Türk coğrafyalarında, yazılan şiirlerin en azından meraklılarınca okunabilmesi için ne şekillerde yayıldığını düşünmek gerekir. Bunu düşündüğümüz zaman akıllara ilk olarak şâirlerin tertip ettikleri divan veya divançelerle birlikte döneminin en önemli kaynaklarından biri olan şiir mecmuaları gelmektedir. Günümüzde dahi okunan bir kitabın içindeki en etkileyici ve beğenilen şiirlerin veya sözlerin özel defterlere not edildiğini, bununla beraber günümüz medyasında, internet ortamında nasıl yayıldığını düşünecek olursak bu imkanların olmadığı zamanlarda edebî zevki celbetmiş bu tür sözlerin bir seçki olarak dönemin tek aracı diyebileceğimiz kitap sayfalarının arasında toplandığını ve günümüze ulaştığını düşünebiliriz. Ayrıca mecmuaların ilk olarak Hz. Muhammed'in hadislerinin yazılmaya başlanmasıyla ortaya çıktığını düşünürsek -o zaman adı mecmua olmasa da- yazıya geçirilme, korunma ve yayılma ihtiyacı hissedilen hadislerin kaydedilerek birer mecmua oluşturması da yine aynı düşünceleri ortaya çıkarmaktadır. Edebiyat sahasında ise şiir mecmuaları birçok şiiri saklayan ve geleceğe taşıyan önemli kaynaklardan biri olmuştur. Bu eserlerin ne şekilde vücuda geldiğini düşünmekle beraber bunları incelemenin ve neşretmenin edebiyat araştırmalarına ve kültür dünyamıza sayısız faydası olacaktır.

Şiir mecmuaları farklı yüzyıllardan ve farklı şâirlerden şiirleri bir arada barındıran kaynaklardır. Bu sebeple mecmualar bir dönemi bütün olarak gösterebilecek kaynakların

başında gelir. Şuara tezkireleri, şâirlerin tertip ettikleri divanlar ve divançeler çok önemli kaynaklar olmalarına rağmen bir dönemin edebî havasını ve zevkini gösterebilmek bakımından yeterli görülmemektedir. Çünkü şiir mecmualarının içerisinde divanı tespit edilememiş hatta şuara tezkirelerinde bile adı zikredilmemiş şâirlere rastlanır. Bu şâirlerin şiirleri mecmualarda saklıdır ve bu mecmualar incelendikçe gün yüzüne birçok şiir çıkmaktadır. Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler" adlı makalesinde bu hususa örnek olarak Seyyid Müşîr ve Seyyid Acîb mahlaslı iki şâirden bahseder ve biri diğerine nazire olan iki gazel örneği verir:

"Düşeydi aks-i bâlâ-yı hırâmı sahn-ı gül-zâra
İderdi serv ü ar'ar ser-fürû hep kadd-i dildâra"

matlaıyla başlayan Acîb'in gazeline Müşîr tarafından

"Getürse bûy-ı zülfün ey perî-rû bâd çemenzâra
Düşerdi mest olup bülbül hemân kûy-ı dildâra"

matlaıyla başlayan bir nazire yazılmıştır. Ancak bu iki şâirin adı şuarâ tezkirelerinde geçmemektedir.[1] Bu iki şâir gibi, değil divanı tespit edilemeyen, adı şuarâ tezkirelerine bile girmeyen onlarca şâirle karşılaşmak mümkündür. Örneğin, incelediğimiz bu mecmuada Hâlisî Beg, Ferrûhî gibi adı kaynaklarda geçmeyen şâirlere rastlanılmıştır. Başka bir örnek olarak Şerîfî mahlaslı bir şâirin Bâkî'nin gazeline yazmış olduğu bir tahmis gösterilebilir. Tezkirelerde "Şerîfî" mahlaslı bazı şâirlerin adı anılsa da böyle bir şiirin kaydı bulunmamaktadır. Şerîfî mahlasını taşıyan şâirlerden sadece birine ait divan tespit edilmişse de muhtevasında böyle bir şiir tespit edilememiştir.[2] Ali Nihat Tarlan'ın da XVI ve XVII. yüzyıla ait şiir mecmualarından derleyip şiirlerini yayınladığı bazı şâirler de mecmuaların önemli kaynaklar olduğunu göstermektedir. Mecmualardan yola çıkılarak tespit edilen ve neşredilen şiirlerin ilk örneklerinden olan bu küçük ama önemli çalışmada Rahmî, Fevrî, Nihâni gibi birçok şaire ait şiir tespit edilmiştir. Bu örnekler şiir mecmualarının ne kadar önemli ve zengin bir kaynak olduğunu göstermektedir. Bu eserinde bir dönemi anlamak için sadece şâirlerin eserlerine bakmayı yeterli görmeyen

[1] Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları (Summer 2007)*: s.124.
[2] Sadık Yazar-Mücahit Kaçar, *Şerifî Divânı: Manzum Bir Kur'an Tefsiri*, İstanbul: Okur Akademi, 2012.

Ali Nihat Tarlan, eserinin mukaddimesinde mecmuaların incelenmesinin ne kadar önemli olduğuna işaret eder:

> Herhangi bir asrın edebî hüviyetini layıkıyla kavramak için yalnız birinci derecede gelen şâirlerin eserlerini görmek kâfi değildir. O devrin antolojileri demek olan mecmualara müracaat şarttır. Mecmualardaki eserler bize devrin umumi edebî zevkini verir, devrin edebî zeminini gösterir. Orada birinci derecedeki şâirlerin yanında bazen adı sanı bilinmeyen sanatkârlara rastlanır. Bu iki zümre arasında ikinci ve üçüncü derecede şâirler ekseriyeti teşkil eder ve bu edebî zemini ekseriya bu ikinci veya üçüncü derecede gelen şâirler yaparlar. Devrin maşeri zevkini temsil eden onlardır. Onların eserleri görüldükten sonradır ki büyük şâirlerin hakiki tefevvuk sebepleri anlaşılır. Yoksa bu sebepler daima indî olarak kalmaya mahkûmdur. Divan şâirlerinin birçoğu da mürettep divan vücuda getirmemiş amatörlerden teşekkül eder. Bunların eserleri ancak mecmualarda görülebilir. Divan vücuda getirenlerin birçoklarının da eserleri ancak mecmualarda kalmıştır. Bir asrın edebî vaziyetini yani şiire intikal eden fikirleri, duyguları, hayalleri, motifleri etrafıyla ihata için o asra ait birçok metinleri tetkik şarttır.[3]

17. yüzyıl mütehassısı olan Ali Canip Yöntem de şiir mecmuaları hakkındaki ifadelerinde sadece şâirlerin eserlerine bakmanın yetersiz olduğu söyler ve şiir mecmualarına müracat etmenin şart olduğunu şu sözleriyle ifade eder:

> Bir edibin zamanındaki mevkiini, o devirde kaleme alınmış bir tezkirenin mülahazalarına istinâd ettirmek bizi bazen aldatabilecektir. Bu gibi adamların hâl ve şanları, devirlerindeki vaziyetleri hakkında resmi ve hususi tarihlere müracaat etmek de elbette ihmal olunamaz. Fakat kanaatimce eski bir şâiri hayatındaki mevkii ile tanımak için o devir esnasında kaleme alınmış mecmualar en doğru fikir veren vasıtalardandır. Bu mecmualardan bazısı meşhur adamlarca, ekserisi öteki beriki tarafından vücuda getirilmiştir. Kim kaleme almış olursa olsun, o esnada şöhret bulan veya şöhretini kaybetmeyen şâirlerin eserlerini toplamış olduğuna şüphe yoktur. Müntehip, tanınmış bir adamsa şahsi zevkinin bizce ehemmiyeti derkârdır. Lalettayin ve meçhul bir adamsa şahsi bir zevkten ziyade umumi bir telakkiyi göstermesi itibariyle daha mühimdir.[4]

[3] Ali Nihad Tarlan, *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Rahmi ve Fevri*, İstanbul: Üçler Basımevi 1948, Mukaddime.

[4] Ali Canip Yöntem, "Edebiyat Tedkiklerinde Mecmuaların Rolü", *Prof. Ali Canip Yöntem'in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri*, Haz. Doç. Dr. Ahmet Sevgi - Yrd. Doç. Dr. Mustafa Özcan, İstanbul: Sözler Yayınları, 1996. s.487.

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere günümüzde şiir mecmualarının tespit edilerek okunması ve neşredilmesinin klasik Türk edebiyatı açısından önemi aşikârdır. Bu amaçla günümüzde lisansüstü tezi olarak hazırlanan birçok şiir mecmuası vardır. Bu tezler incelendiğinde ismi hiç duyulmamış şâirlerin gün yüzüne çıktığı, şâirlerin divanlarında yer alan şiirlerin ise farklı ve doğru varyantlarının olduğu görülmektedir. Bugün tenkitli metin olarak yayımlanmış divanlardaki birçok şiirin hatalı olduğunu da görüyoruz. Metinlerin en doğru şekillerinin ve yeni şiirlerin tespit edilebilmesi için mecmualara da müracaat ederek onlardan istifade etmek gerektiği aşikârdır. Mevcut divanların farklı varyantlarını tespit etmenin yanı sıra divanı tertip edilmemiş bazı şâirlerin şiirleri mecmualarda tespit edilerek bugün divan tertip edildiği görülmektedir. Hatice Aynur'un hazırlamış olduğu *Çâkerî Divanı,* mecmualardan istifade edilerek hazırlanmış divanlara güzel bir örnektir. Hatice Aynur, Çâkerî'nin divanını hazırlarken taradığı mecmuaların otuzunda şâirin birçok şiirini bulmuş ayrıca nazire mecmualarındaki şiirlerini de saptamıştır.[5] Bununla beraber Mehmet Çavuşoğlu'nun hazırlamış olduğu *Helâkî Divanı*, tam bir divan nüshası bulunamamasına rağmen mecmualardan istifade edilerek oluşturulmuştur.[6] Bu duruma örnek olarak gösterebileceğimiz kaynaklardan diğeri de Ömer Zülfe'nin *On Altıncı Yüzyıl Şâiri Selîkî ve Şiirleri* isimli çalışmasıdır. Bu kitap da mecmualar taranarak hazırlanmıştır ve kitapta mecmuaların önemi şu şekilde dile getirilmiştir:

> "Mecmualar, bir şeye ihtiyaç duyulduğunda ilk bakılan çekmeceler gibi. İçlerinde çok çeşitli şiir ve türlerde şiirlerden, farklı yönlere doğru dallanıp budaklanan faydalı bilgilere kadar, devrini belgeleyen birçok yazı örneği harmanlanmış bir hâlde. Özellikle bizzat şâirler ya da şiir meraklılarınca derlenenleri, eserleri zamanın sisi altında kaybolan kişilikleri gün ışığına çıkarmak bakımından çok önemli bir kaynak." [7]

Tarafımızdan hazırlanan bu yüksek lisans tezi Nuruosmaniye Kütüphanesine kayıtlı 4923 numaralı şiir mecmuasının 48a-120b varakları arasında bulunan şiirleri ihtiva

[5] Selim S. Kuru, "Mecmuaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaşarı VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı, Haz. Hatice Aynur ve diğer, İstanbul: Turkuaz, 2012,* s. 19-29.
[6] Mehmet Çavuşoğlu, *Helâkî Divânı – Tenkitli Basım*, İstanbul:1982, İstanbul Üniverstesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s.2-3
[7] Ömer Zülfe, *On Altıncı Yüzyıl Şâiri Selîkî ve Şiirleri*, Ankara: 2006, Avrasya Yayınları, s.7.

etmektedir. Bu mecmua derleyeni belli olmayan bir şiir mecmuasıdır ve yukarıda örneğini verdiğimiz neşri yapılmış divanlarda bulunmayan şiirleri ihtiva etmesi, bununla beraber adı kaynaklarda geçen ama divan nüshası tespit edilemeyen şâirlerin şiirlerin bulunması ve adı şuara tezkirelerinde rastlanmayan şâirlerin bulunması bakımından önem teşkil etmektedir ve bu amaçla yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4923 NUMARALI MECMUA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Nüsha Tavsifi

Nuruosmaniye Kütüphanesine kayıtlı Türkçe şiir mecmualarının tavsifleri Bünyamin Ayçiçeği tarafından neşredilmiştir.[8] Bu makaleden yola çıkılarak mecmua tavsif edilmiş ve incelenmiştir. Tarafımızdan yapılan inceleme ve tespitler neticesinde Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 numaralı mecmuanın tavsifi şu şekildedir:

Nuruosmaniye Kütüphanesinde 4923 numara ile kayıtlı bulunan Yazma 126 varaktır. Bu Yazma koyu kahverengi meşin ciltli, sırtı koyu kahverengi deridir. Metinler yer yer koyuya kaçan sarı aharlı, kimi kısımları lekeli kâğıda siyah mürekkeple yazılıdır. Nevizâde Atâyî'nin şiirlerinin yer aldığı mecmuanın baş kısımlarında [11a-47b arası] şiirler sarı yaldızlı cetvel içindedir. Bazı başlıklarda da yer yer kırmızı mürekkep [12b ve 14a; 69a ve 69b gibi] kullanılmıştır. Birçok varakta derkenar olarak yer alan ve müstensih dışında birisi tarafından sonradan yazıldığı anlaşılan şiirler bulunmaktadır. Derkenardaki bu şiirlerde kimi zaman, gazelin bazı beyitleri karşı varağın derkenarına yazılmıştır. Örneğin Nevizâde Atâyî'nin "gelmedi" redifli gazelinin 3 beyti, 41a'nın derkenarına, kalan 2 beyti ise 40b'nin derkenarına yazılmıştır. Mecmuada gerek şekil gerek içerik itibariyle bir düzen bulunmamakla birlikte birçok farklı elden çıktığı anlaşılan kimi zaman talîk/talîk kırması kimi zaman da rika hat kullanılmıştır. Çalıştığımız mecmuanın yazısının, bazı sayfalarının ve kullanılan kâğıdın farklı olması; mecmuanın farklı mecmualardan alınan parçalarla oluşturulduğunu da düşündürmektedir. Mecmuada eksik varakların olduğu anlaşılmaktadır. Varaklar numaralandırılırken bazı varaklara yanlış numara verilmiştir. Bu sebeple hem inceleme hem de transkripsiyonlu metin kısmında varaklar numaralandırılırken sayfada yazan varak numarası köşeli parantez içinde belirtilmiştir. Varakların eksik olması ve yanlış numaralanırılması sebebiyle bazı şiirlerin devamı, şiirin başladığı varağın öncesinde ya da sonrasında devam etmektedir. Örnek

[8] Bünyamin Ayçiçeği, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir mecmû'aları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 16*, İstanbul: 2016, s.227-367.

olarak 14a'da Şeyhülislam Sunʿullah Efendi için yazılan kaside 19. beyitten itibaren 12a'da devam etmesi gösterilebilir. Bundan başka 70a ise 78b'nin devamı olup 78b'de Rızâyî'ye ait olan gazel 70a'da devam eder. 96a'nın da 88b'nin devamı olup 88b'de yazılmaya başlanan Bâkî'ye ait olan gazel de 96a'da devam eder. Aynı zamanda mecmuada bazı gazeller mükerrerdir. 60a[50a]'nın sonunda ve 60b[50b]'nin başında Sabrî'ye ait olan gazeller 77a ve 80b'de tekrar yazılmıştır. Bazı varaklar (77a-77b, 80b) yırtılma, yıpranma, yanık şeklinde zarar görmüştür. Bazı varaklar ise (64b[54b], 81a[71a]) boştur, 120b'den sonraki sayfalar ise fevaittir ve bu sayfalarda da bazı notlar ve şiirler bulunmaktadır.

Bu mecmua cönk tarzında karışık hâlde birçok eseri, bilgiyi, yazıyı barındırmaktadır.[9] 2b'de yedi dörtlük hâlinde farklı hece değerlerine sahip mısralarla yazılmış bir elif-nâme bulunmaktadır. 3b-4a arasında Sultan Süleyman'ın yaptığı seferlerle ilgili mensur bir metin vardır. 5b'de sanat ehlinin, esnafın makamlarını, vasıflarını gösteren bir liste; 6a'da bir mektup, 8a-10a arasında harflerin çıkış yerleriyle, okunuşlarıyla ve durumlarıyla ilgili Arapça bir şiir vardır. Yazmanın sonunda 125b'de bazı maniler, halk şiiri tarzı dizeler bulunmaktadır. Mecmuanun 1a sayfasında Osman Babazâde adına mülkiyet ve sahibiyet kaydı bulunmaktadır. Çeşitli varaklarda bir şiire dahil olmayan mısra, müfred ya da bazı notlar yer almaktadır. 1a sayfasında Bâkî'ye ait olan "Ḫūblar māʾildür elbet ʿāşıḳ-ı şeydāsına / Dilber-i ʿālī-cenābuñ baḳma istiġnāsına" beyti yazmaktadır ancak bu beyit 102b'de de yer almaktadır. Bununla beraber mecmuanın bazı sayfalarında ve derkenarlarda tam olarak okunamayan ve bir şiire dahil olmayan bazı ifadeler ve mısralar yer almaktadır. Bu ifadeler şu şekildedir: 50b'de sayfanın sonunda "Ey ʿAṭāyī ṣadā-yı nāle eyle", 68a[58a]'da ikinci gazelden sonra "Evvel ki kemāl-i aḫlāḳı ḫāme taṣvīr eyleye.", yine 68a[58a]'da Cevrî'ye ait olan gazelin matla beytinin yanında "īn beyt nā-matbūʿ-est" ifadesi, 82a[72a]'da 16. yy.da muhtemelen Bâkî'yi hicvetmek için yazılan "Ey Kargazâde" başlığı ile derkenarda yer alan bir hicviye bulunmaktadır. 94b[84b]'de muammayı andıran ama sonu eksik olduğu için net anlaşılamayan "Gözlerüñ ʿayn-ı belādur ey püser / Bunı yazan oḳuyanı öper / Hele okuyan […]" şeklinde bir yazı, 95a[85a]'da "Kimsenin ḫatırın yıḳma Süleymanlıḳ budur" mısraı, 102b[92b]' "Yāre didüm ki sīne pāre gerek" ifadesi, 109b[99b]'de "Rūzigār oġul gibi" ve "Didüm dilber

[9] Ayçiçeği, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû'aları" s.239.

didi lebi/Didüm öpsem didi öpem" şeklinde bir yazı, 111b[101b]'de derkenarda "Eger tenhā ḳala bir ʿavrat ile bir oġlan / Üçüncüsü olur elbette şeyṭān", 114b[104b]'de "Her kimüñ ki engeli var / ṣanasın eñsesinde çengāli var" şeklinde sözler yer almaktadır. 116b'nin kenarında da sayfa kenarları kesildiği için ilk mısraları okunamayan müfredler yer almaktadır. Mecmuanın 120b'den sonraki fevait olan varaklarında beyitler ve maniler yer almaktadır. 124b'de bir tedavi yöntemi olarak "Bil agrısına ocaḳ içine bir miḳdār toprak ḳoyalar, üzerine āteş yaḳalar sovuḳdan" notu bulunmaktadır.

Mecmuada umumiyetle, XV. yy.dan başlayarak XVI. ve XVII. yy.a ait çeşitli şâirlere ait şiirler bulunmaktadır. En eski şiir, mecmuanın fevait kısmında (125a varağında) yer alan "Bâyezid-i Bistâmî Fermâyed" başlığıyla kayıtlı 9. yy.da yaşamış olan Bâyezid-i Bistâmî'ye ait Farsça bir rubâîdir. Mecmuada istinsah kaydı yer almamaktadır. Bazı şiirlerin şâirleri, mahlas beyitleri alınmadığından/mahlas bulunmadığından, silindiğinden ya da yıprandığından, tespit edilememiştir.

Mecmuada yer alan şâirlerin alfabetik listesi şöyledir:

Âhî, Ahmedî, Ahmed-i Dâî, Ahmed Paşa, Alî(?), Aşkî, Atâyî [Nevîzâde], Bahârî, Bahtî, Bâkî, Cevrî, Cemâlî(Halvetî), Dervîş, Emîr, Enverî, Fazlî, Ferrûhî, Fuzûlî, Hâlisî Beg, Hayâlî, Hayretî, Hüseyin Vâiz, Lâmiʿî Çelebi, Makâlî, Mihrî Hatun, Muhammed (Sultân Muhammed Gâzî-III Mehmed), Muhibbî, Nâdirî (Ganîzâde), Nâilî, Necâtī, Nefʿî, Naʿlinî, Örfî, 'Özrî, Revânî, Rızâyî, Riyâzî, Rûhî (Bağdatlı), Sabrî, Sâdık, Sâʿî, Selîm Şâh [Yavuz Sultan Selim], Selîkî, Serîrî, Sırrî, Siyâhî, Ṣubḥî, Sürûrî, Şemʿî, Şerîfî, Şirâzî, Tâbî, Ulvî (Derzizâde), Visâlî, Vusûlî, Yahyâ (?), Yahyâ (Şeyhülislâm), Ziyâyî, Zuhûrî.

Mecmuada Baba Çelebi adının altında yer verilen beyitler Ulvî'ye, Ömrî adının altında yazılan hatta mahlasında bile Ömrî yazan gazel ise Âhî'ye aittir. Mecmuada, Baba Çelebi ve Ömrî'nin sadece adı bulunmaktadır. İsimlerinin altında yer alan şiirler Derzizâde Ulvî'ye aittir.

1.2. Mecmuanın Tertibi

Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 numaralı mecmua tavsif bölümünde belirttiğimiz özellikleri taşımakla beraber tertibi hakkında kesin bir şey söylenememektedir. Mecmuada herhangi bir istinsah kaydı da bulunmamaktadır. Bu sebeple mecmuadaki

şiirlerin neye göre ve kim tarafından derlendiği hakkında kesin bir şey söylemek mümkün değildir ancak mecmuanın fizikî durumu akıllara bazı ihtimalleri getirmektedir. Mecmuadaki yazı ve imlanın çok farklı olması, zaman zaman okumayı zorlaştıracak kadar şahsi ve düzensiz olması farklı müstensih ve kişilerin mecmuayı oluşturmuş olabileceğini düşündürüyor. Mecmuadaki yazının ve kullanılan kâğıdın farklı olmasından dolayı mecmuanın, dağınık hâlde bulunan farklı mecmua varaklarının bir araya getirilerek meydana gelmiş olabileceği ihtimalini akıllara getirmektedir.

Eski zamanlarda kâğıdın değerli olması ve hemen bulunamaması sebebiyle akla gelen bir şiirin kendi şâiri tarafından ya da bir şiir meclisinde duyulan ve beğenilen şiirin ehli zevk bir kimse tarafından bir mecmuaya ya da bir kitabın sayfa kenarına not edilmesi muhtemeldir. Bu mecmua buna örnek olabilecek birçok gazel ve müfred barındırmaktadır. Mecmuanın hem sayfaları hem de sayfa kenarlarında birçok müfred ve şiirin yer alması, bu mecmuanın elden ele dolaşarak birçok şiiri içine aldığını düşündürmektedir. Mecmuanın bu kadar düzensiz olmasından dolayı ve cönk kelimesinin mecmua ile eş anlamlı olarak kullanıldığını ve cönklerin kütüphanelerde "mecmua-i eşʿâr" adı ile kayıtlı olduğunu[10] düşünürsek mecmuanın cönk tarzı bir şiir mecmuası olduğunu da söyleyebiliriz. İçerisinde anonim halk şiirine dair az da olsa şiir örnekleri barındırması da bu yargıyı desteklemektedir. Netice olarak bu mecmua cönk tarzı karma bir mecmua olarak bugün elimizde bulunmaktadır.

1.3. İmla Hususiyetleri

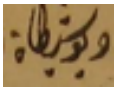
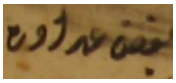
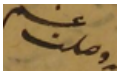
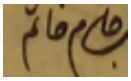
Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 Numaralı Mecmua hem yazı türü hem de imla bakımından çok fazla farklılıklar göstermekte bununla beraber mecmuada birçok imla hatası bulunmaktadır. Mecmuanın sona yaklaşan varaklarındaki şiirler özensiz ve okunması güç bir yazıyla yazılmıştır. Bu yazının bir hayli dikkatsiz bir müstensih tarafından yazıldığı aşikârdır. Ayrıca müstensihlerin haricinde herhangi birinin de mecmuaya eklemeler yaptığı düşünülebilir.

Mecmuadaki şiirler divanlarda yer alan şiirlerle karşılaştırıldığında pek önem arz etmeyen bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. "O" işaret sıfatı yerine "bu" işaret sıfatının

[10] Gökyay, Orhan Şaik. "Cönk" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: 2008, c.8, s. 73-75

kullanılması, vezin ve anlamı bozmayacak şekilde mısralardaki kelime dizilişinin divanlara göre farklı olması bu farklılıklardandır. Bununla beraber üçüncü tekil şahıs zamiri bazen "ol" bazen "o" şeklinde yazılmıştır. Ama bu durum bazı yerlerde veznin aksamasına yol açmaktadır. (Örn: G/4 6a). Mecmuada bazı kelimelerin yazımında ikilik olduğu da görülmektedir. Osmanlı alfabesinde "tı" harfi ile yazılan "durmak, doğmak, dağ" kelimelerinin hem "tı" hem de "dal" harfi ile yazıldığı sıklıkla görülmektedir. "Yara" anlamındaki Farsça "dāğ" kelimesinin Türkçedeki "dağ" kelimesi gibi "ṭāġ" şeklinde yazıldığı durumlar da söz konusudur (Örn: G/208 4b, G/408 3a). "Korku" kelimesinin ikinci hecesinin bazen "kaf" bazen de "hı" harfi ile yazıldığı da buna örnek gösterilebilir. Ancak esas olarak metnin okunmasını zorlaştıran, bazen içinden çıkılması güç bir hâle getiren ciddi imla hataları mecmuada bulunmaktadır. Bütün imla hataları çevirimetinde belirtilmiş yazılmayan, unutulan ya da yanlış yazılan kısımların doğru hâlleri nüsha farkı olarak dipnotta belirtilmiştir. Bütün bu durumları maddeler hâlinda tespit edilip örnekleri ile beraber yazılmaya çalışılmıştır. Mecmuadaki imla hususiyetleri genel olarak şu şekildedir:

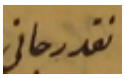
1. Atıf vavlarının sıklıkla unutulması:

- derd [ü] miḥnet(G/20 4b):
- cevr [ü] sitem(G/95 2a):
- dīv [ü] şeyṭān(G/403 4b):
- buġz [u] ʿadāvet(G/426 2b):
- vuṣlat [u] ġam(G/88 5b):
- cām [u] ḫatem(K/269 27a):

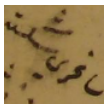
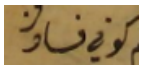
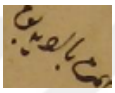
2. Atıf vavı yerine y yazılması:

- dil ü cān yerine dili cān(KT 306):

3. İzafet olması gereken yerlerde izafet yerine atıf vavı kullanılması:

- naḳd-i cān yerine naḳd ü cān yazılması(G/140 3a):

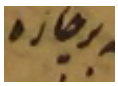
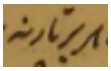
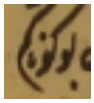
4. İzafet olması gereken yerde izafet kesresi yerine y yazılması:

- sāġar-ı şikest(G/273 7a):
- kevn-i fesādumuz(G/276 4b):
- himmet-i bālā(G/247 3b):

5. Belirtme hâl eki(akuzatif) ya da iyelik eki (-ı, -i)nin unutulması ya da yazılmaması gereken yerde yazılması(Yazılması gerekenler "[ ]", yazılmaması gereken "( )" işareti ile gösterilmiştir):

- ġadr[i](G/95 1b)
- ʿīd[ı] (G/134 3b)
- ʿīd(ı)(G/134 5a)
- ikrār[ı] (G/159 2b)
- nāz[ı](G/59 2a)
- ellerin[i](G/123 7b)
- ʿömr[ini] G/149 1b)
- ruḫsār[ı](G/236 1a)
- serv[i](G/247 3b)

6. Vezni bozan ek veya kelimelerin yazılması:

- **(bir)** çāre: (G/32 4a):
- **(her)** bir: (G/57 3a):
- bugün **(kim): (**G/366 2a):

7. Bazı ek veya harflerin unutularak vezni ve anlamı bozması:

- şeb tā seḥer yerine be-seḥer yazılması(G/66 5a)
- Pirāye-[dīh] yazarken –dīh ekinin yazılmaması(G/88 5b)
- şehā ol yazarken "hā"nın yazılmaması(G/122 4a)
- seḥer-gāh yazarken "kef" harfinin unutulması(G/ 127 2b)
- zār[uñ] yazarken "–uñ" ilgi ekinin yazılmaması (G/150 1a)
- düşmege yerine düşmüş ki yazılması(G163 7a)
- ola yerine olan yazılması(MUS/294 5/8a)
- bildirürdüm yerine bildirirüm yazılması(G/125 1a)
- irişdi yerine irişdür yazılması(G/255 3b)
- recā yazarken "r" harfinin yazılmayıp sadece cā yazılması(G/93 6b)

8. Bazı kelimelerin anlamsız olacak şekilde ya da anlamı bozacak şekilde yanlış yazılması:

- şifā-sāz yerine şifāz yazılması(G/116 6b):
- dil(gönül) yazarken lam harfinin unutulması(G/186 1a):
- ḫˇān yerine ḫūn yazılması(MUS/292 4/5b)-MUS/313 4a):
- ḫār-veş yerine ḫūr u veş yazılması(G/365 1b):
- görenler yerine güzeller yazılması(G/365 4a):
- şeh-rāh yerine şehrān yazılması(G/110 5b):

9. Bazı kelimelerin istinsah edilirken yazılmaması/unutulması:

- [taʿzim](G/97 2b)
- [göñül](G/161 4b)
- [teslīm](G/238 1a)
- [yolda](G/396 2b)
- [nāz](G/93 4a)
- [yanumda](G/99 3b)
- [meded](G/149 3a)
- [sevdügüm](G/158 5b
- [dek](G/178 4b)
- [per](G/180 5a)
- [leşker](K/200 23b)
- bī-vefā [olma](G/327 6b)
- [kūy-ı] yāre(G/334 1a)

- yaşı [gibi](G/334 4b)
- [ne] temāşa(G/358 1a)
- [aldı](MUS/292 2/6a)
- [ruḫ-ı zerd](MUS/292 4/3a)

10. Bazı kelimelerin yazımında noktalı harflerin noktasının unutulması ya da yanlış harfle yazılması:

- çar**ḫ**(G/93 6b):
- ṣa**y**d(G/150 1b):
- **ḫ**ala(MUS/292 3/3a):
- **ḫ**āl(G/350 4a):
- **ẓ**ālim(G/400 2b):
- **ḫ**u(G/410 1a):
- i**ḫ**tiyār(G/416 4a):
- me**y**l(G/121 1b):
- ʿ**a**ḳlumuz yazarken elifle yazması(MUS/294 4/4b):
- **ḫ**ūr(G/396 5a):
- **t**āb(G/98 2b).

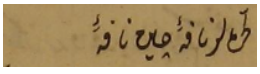
11. Sesli harften sonra gelen “dal” harfinin üzerine nokta konulması ve “zel” olması:

- dīdār:di**ẕ**ār(MUS/199 5b):
- ka**ġ**ı**ẕ** (G/19 1a, 1b, 2b, 3b, 4b, 5b); (G/146 1a, 2b, 3b, 4b, 5b 6b).

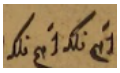
12. Vav-ı maʿdulenin bazı kelimelerde yazılmaması:

- ḫˇāb(G/217 5b):

13. Bazı mısraların yarım bırakılması:

- Ṭurralar nāfe-i Çīn [nāfe-i müşgīn ol ḫāl] (K/269 20a):
(Bu mısra yarım kalmakla beraber başı da yanlış yazılmıştır. Divanda “Ṭurralar milket-i Çīn nāfe-i müşgīn ol ḫāl” şeklindedir.)

14. Bazı kelimelerin iki kere yazılması:

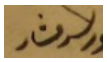
- Āhum feleke(G/350 1a):

15. Okutucu harf içermeyen kelimelerde okutucu harf kullanılması:

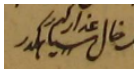
- gül(G/410 5a):

16. Noktalı harflerde noktanın yanlış yere koyulması ve bu yüzden kelimenin karıştırılması:

- i**n**anup(uyanup okunuyor)(G/416 3b):

- Şerm-sār(serm-şār okunuyor)(G/342 6a):

17. İki varyantın birlikte yazılması:

- ʿiẕaruñdur/siyāhuñdur(G/44 2b):

18. Yönelme hâl eki yerine belirtme hâl eki kullanılması:

- Pīr-i muġāna yerine pīr-i muġanı(G/148 4a):

19. Yönelme ve bulunma hâl ekinin eksik veya yanlış yazılması:

- ʿāşıḳ[a](MUS/313 1a):

- dil[e](MUS/313 1b):

- bāġınd[a](G/20 1b):

20. Ayrı yazılması gerek kelimelerin birleşik yazılarak farklı bir kelime gibi algılanması:

- “ḥaṭṭ-ı emān bil” ifadesindeki “bil-“ fiilinin bitişik yazılması: (G/19 3a):

İKİNCİ BÖLÜM

MECMUANIN MUHTEVASI

2.1. Mecmuada Yer Alan ve Şâirler ve Şiirleri

Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 Numaralı Mecmua'nın muhtevası hakkında ilk bilgilere Bünyamin Ayçiçeği tarafından yayınlanan makale sayesinde ulaşılabilmektedir.[11] Bu makaleden yola çıkarak 4923 numaralı mecmuadaki şiirleri tespit etmeye çalıştık. İncelememiz sonucunda bu makalede adı geçen bazı şâirler bu mecmuada tespit edilememiştir. Makalede Fahrî, Fedâyî, Nüvisî adlı şâirlerden bahsedilse de bu isimlerin okuma hatası neticesinde yazıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca bu makalede adı geçmeyen şâirlere de rastlanılmıştır. Bahtî, Enverî, Fazlî, Lâmiʿî ve Örfî mahlaslı şâirler tarafımızdan yapılan inceleme sonucunda tespit edilmiştir.

İncelenen mecmuanın nesir bölümü yoktur ancak tavsifte anlatıldığı üzere bazı ibare ve mektuplar bulunmaktadır. Mecmuanın bazı sayfalarında ve derkenarlarında beyitler ve mısralar; 112a, 112b, 114b, 120a ve 125a sayfalarında yoğun olarak müfred beyitler, kıtalar ve rubâîler yer almaktadır. Mecmuada bütün bunlar kendi başlarına bir şiir kabul edilmiş ve ayrı ayrı numaralandırılmıştır. Neticede mecmuada incelenen sayfalar arasında 439 şiir tespit edilmiştir. Bu şiirlerin çoğunu bugün divanı elimizde olan Necâtî Bey, Bâkî, Hayâlî, Şeyhülislam Yahyâ, Nef'î, Bağdatlı Rûhî, Cevrî gibi divan şiirinin büyük şâirlerinin şiirleri oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra divanı olan ama adını zikrettiğimiz şâirlere nazaran büyük şâir olarak zikredemediğimiz Vusûlî, Rızâyî gibi bazı şâirler de yer almaktadır. Bu şâirlerin divanlarına bakıldığında mecmuada geçen şiirlerin birkaçı haricinde tamamı bulunmamaktadır. Mecmuada büyük oranda aynı mahlası taşıyan tek bir şâirin şiirlerine yer verildiği için divanda bulunamayan şiirlerin de aynı şâire ait olduğu tahmin edilmektedir ancak bu konuda kesin bir hüküm vermek doğru olmayacaktır. Bunun yanında divanı tespit edilemeyen, şimdiye kadar adı duyulmayan bazı şâirlerin şiirleri de mecmuada yer almaktadır. Bu şâirlerden çoğunun kim olduğu kesin olarak tespit edilememiştir.

[11] Ayçiçeği, Nuruosmaniye Kütüphanesi Şiir Mecmuaları.

Mecmuada sayfa eksikliği sebebiyle yer almayan beyitler şâirlerin neşredilmiş divanlarına atıflar yapılarak belirtilmiştir. Mecmuada adı zikredilmesine rağmen adının altındaki şiir başka bir şâire ait olan Baba Çelebi, Ömrî gibi isimler listeye dahil edilmemiştir. Neticede mecmuada şiiri bulunan 59 şâir tespit edilmiştir. Bu şâirler ve şiirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şâirler ve Şiirleri

Sıra	**Şâirin Mahlası**	**Şiir Sayısı ve Nazım Şekli**	**Şiir numarası**
1	Âhî	6 Gazel	324, 392, 393, 397-399
2	Ahmedî	1 Gazel	383
3	Ahmed-i Da'î	1 Müfred	384
4	Ahmed Paşa	1 Müfred	389
5	'Alî	1 Müfred	364
6	Aşkî	1 Gazel	310
7	Ayyârî Çelebi	1 Rubâî	301
8	Bahârî	1 Gazel	409
9	Bahtî	1 Musammat	309
10	Bâkî	1 Kaside, 1 Terkib-bend, 5 Kıta, 38 Gazel, 2 Müfred	215-226, 269-295, 312, 357, 358, 369(?), 417, 419, 421, 434(?)
11	Cemalî Halveti	1 Gazel	159
12	Cevrî	33 Gazel, 5 Gazel/Tarih, 2 Kıta/Tarih	111-115, 121, 129-138, 160-171, 187-193
13	Derviş	1 Gazel	366
14	Emir	1 Gazel	412
15	Enverî	1 Müfred	305
16	Fazlî(Kara)	3 Gazel	342-344
17	Ferrûhî	1 Gazel	361
18	Fuzûlî	1 Beyit	298
18	Hâlisî Beg	1 Müfred	362

19	Hayâlî	1 Musammat, 1 Kaside, 1 Tahmis, 1 Müfred, 2 Kıta, 52 Gazel	199-214, 227-267, 378, 411, 414
20	Hayretî	7 Gazel	329-331, 333, 334, 393, 395
21	Hüdâyî-i Kadim	1 Gazel	300
22	Hüseyin Vâiz	1 Müfred	387
23	Lami'î Çelebi	1 Gazel	380
24	Makâlî	2 Müfred	311, 364
25	Muhammed (Gazi)	1 Gazel	308
26	Mihrî Hatun	1 Gazel	407
27	Muhibbî	1 Gazel	340
28	Nailî	11 Gazel	84-91, 108-110
29	Nadirî (Ganizâde)	1 Rubâî	183
30	Naʿlinî	2 Gazel	338, 339
31	Necatî	1 Müfred, 11 Gazel	327, 328, 332, 335, 347-351, 381, 386, 413
32	Nefʿî	6 Gazel	120, 124-128
33	Örfî	1 Musammat	345
34	Özrî	1 Dörtlük	302
35	Revânî	3 Gazel	400, 403, 404
36	Riyâzî	15 Gazel	82, 83, 92-98, 116-119, 122, 123
37	Rızâyî	10 Gazel	139-141, 181, 182, 184-186, 196, 197
38	Rûhî (Bağdatlı)	6 Gazel.	142, 143, 155-158
39	Sabrî	34 Gazel, 1 Nazm	78-81, 99-107, 144-154, 172-180, 194, 195
40	Sa'î	3 Müfred	296, 297, 299
41	Selimî (Yavuz)	1 Gazel	337
42	Selîkî	1 Gazel	402

43	Serîrî	1 Gazel	389
44	Sâdık	2 Gazel	419, 420
45	Sırrî	1 Gazel	341
46	Siyâhî	1 Gazel, 1 Musammat	353, 360
47	Subhî	1 Gazel-i nâtamam	399
48	Sürûrî	1 Gazel	401
49	Şem'î	1 Gazel	390
50	Şerîfî	1 Tahmis	313
51	Şirâzî	1 Gazel	409
52	Tâbî	1 Gazel	314
53	Ubeydî	1 Gazel	416
54	Ulvî	2 Gazel, 1 Müfred	379, 385, 436
55	Visâlî	1 Gazel	336
56	Vusûlî	1 Gazel	365
57	Yahyâ (Şeyhülislam)	77 Gazel	1-77
58	Yahyâ (?)	1 Gazel	405
59	Zuhûrî	1 Gazel	410
60	?	1 Gazel-i nâtamam	198
61	?	Müfred/Tarih	268
62	?	17 Kıta, Rubai, Dörtlük vs.	306, 307, 356, 368, 370-372, 375, 377, 406, 422, 423, 425, 428-430, 433
63	?	1 Muamma	303.
64	?	3 Gazel	323, 325, 346
65	?	1 Musammat	326, 352
66	?	1 Pendname	367
67	?	25 Müfred	304, 305, 315-322, 354, 355, 364, 373, 374, 384, 394, 415, 424, 426, 427, 431, 432, 435, 437-439
68	?	Diğer	359, 376

2.2. Mecmuada Bulunup Mevcut Kaynaklarda Bulunamayan Şiirler

Çalışmamızın giriş kısmında şiir mecmualarının önemi hakkında bilgi verirken mecmuaların yazıldıkları dönemin edebî zevkini yansıttığından, bu dönemin zevki içerisinde şiir yazmış olan şâirlerden birçoğunun divan sahibi olmadığından, bu şâirlerin şuara tezkirelerinde bile bulunmadığından ve şimdiye kadar gün yüzüne çıkmayan birçok şiirle karşılaşmanın mümkün olduğundan bahsedilmişti. Mecmuaların incelenmesi neticesinde bu şâirlerden birçoğunu görmek mümkündür. Bu mecmuada hem döneminde şöhret bulmuş ve divanı ile birlikte günümüze ulaşmış hem de sadece mahlasını bilebildiğimiz ama edebî şahsiyetini kesin olarak tespit edemediğimiz birçok şâirle ve şiirle karşılaşılmıştır. Bununla birlikte bugün divanı yayınlanmış halde elimizde bulunan Necâtî ve Naʾilî gibi büyük şâirlerin divanında olmayan şiirler de bulunmuştur. Başka kaynaklarda tespit edilemeyen ve bu mecmuada görebildiğimiz bütün bu şiirler şâirleri ile birlikte aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2: Mecmuada Bulunup Mevcut Kaynaklarda Bulunamayan Şiirler

Şâirin Adı/Mahlası	**Şiirin Numarası**	**Açıklamalar**
Ahmedî	382	14. yüzyılın *İskendernâme* müellifi meşhur Ahmedî'nin yayımlanmış divanlarında (Gülüm, 2022; Akdoğan, e-kitap) bu şiir bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de ise Ahmedî mahlaslı beş şâir daha bulunmaktadır.
Ahmed-i Dâʿî	383	114b'de yer alan bu müfred *Ahmed-i Dâʿî Divânı*'nda bulunmamaktadır.
Ahmed Paşa	388	*Ahmed Paşa Divanı*'nda aynı redifte ve kafiyede gazeller yer almasına rağmen bu müfred bulunmamaktadır.

Alî	363	Bu beyit *Gelibolulu Mustafa Âlî Divânı*'nda bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de ise bu mahlası taşıyan 40 şâir vardır.
Aşkî	310	Molla Aşki (Şentürk-Boşdurmaz, 2012), Aşkî Mustafa (Bıyık Yapa, 2007) ve Üsküdarlı Aşkî (Uzun, 2011; Pala, 1983)'ye ait yayımlanmış divanlarda bu gazel tespit edilememiştir. *Tuhfe-i Nailî'de* ise Aşkî mahlaslı 11 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Ayyârî Çelebi	301	Kaynaklarda bu isimde bir şâir tespit edilememiştir.
Bâkî	369, 434	Mecmuadaki Bâkî mahlaslı bütün şiirler 16. yüzyılın meşhur şâiri Bâkî'ye aittir. 369 numaralı kıta ve 434 numaralı müfredin başında Bâkî mahlası bulunmaktadır ancak bunlar *Bâkî Divanı*'nda yer almamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de ise Bâkî mahlasını taşıyan 13 şâir yer almaktadır.
Cemal-i Halvetî	159	Cemâlî mahlasını taşıyan şâirlerden ikisine ait yayınlanmış divan tespit edilmiştir (Derdiyok, 1994-Karaman, 2002). Ancak bu divanlarda bu şiir bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de ise Cemâlî mahlaslı 5 şâir bulunmaktadır.
Derviş	366	*Tuhfe-i Nailî*'de Derviş adını taşıyan 20 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Emir	412	*Tuhfe-i Nailî*'de Emir ismini taşıyan 12 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

Fazlî	342, 344	Mecmuamızda Fazlî mahlaslı üç gazel bulunmaktadır. Gazellerden biri *Kara Fazlî Divanı'*nda yer alırken 342 ve 344 numaralı gazeller divanda yer almamaktadır. Kara Fazlî'den başka divanı yayımlanmış olan *Osman Fazlî Divânı*'nda da bu iki gazel yer almamaktadır.
Ferrûhî	361	Kaynaklarda Ferrûhî mahlasını kullanan biri Manisa Akhisarlı, biri Kastamonulu biri de Bursalı olmak üzere üç şâir bulunmaktadır.[12] Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Halisî Beg	362	Tezkirelerde II. Selim'in hocası Ataullah Efendi olan Halisî'den başka bu mahlasa sahip şairden bahsedilmemektedir.[13] Bu şiirin ona ait olup olmadığı tespit edilememiştir.
Hüseyin Vâiz	387	Kaynaklarda böyle bir şâir tespit edilememiştir.
Makâlî	311, 364	Kaynaklarda ikisi de Alaşehirli olan ve ikisi de aynı dönemde yaşamış Makâlî mahlaslı iki şâir yer almaktadır.[14] *Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr* adlı mecmuada tespit edilen bu müfredlerin Hamamcızâde olarak bilinen ve 1584 yılında Üsküdar'da vefat eden Makâlî olduğu bilgisi vardır.[15]

[12] Ferrûhî, https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferruhi (erişim: 19.01.2023 12.23)
[13] Haluk İpekten ve diğer, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, s.178, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988.
[14] Sahra Mezarcı, "Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 593 Numaralı Şiir Mecmuası: İnceleme-Metin-Dil İçi Çeviri-Mestap'a Göre Tasnifi", s. 30, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
[15] Kâbilî, *Sultân-ı Hûbâna Münasib Eş'âr*, haz. Mehmet Gürbüz, s.1148. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58582,sultan-i-hubana--munasib-esarpdf.pdf?0 (erişim: 20.01.2023 23.13)

Mehemmed Gazi	308	Şiirin başında yer alan "Der Mesāf-ı Egri Gûfteleri" ibaresinden dolayı bu şiirin Adlî mahlası ile şiir yazan Sultan III. Mehmed'e ait olduğu tahmin edilmektedir. Eğri Kalesi'ni fethedenin III. Mehmed olduğu bilinmektedir.
Naʾilî-i Kadîm	108	Bu gazel *Nailî-i Kadîm Divanı*'nda bulunmamaktadır.
Naʿlinî	338-339	Kaynaklarda bu mahlasa sahip bir şâir bulunamamıştır.
Necâtî Beg	332, 381	332 numaralı müfred ve 381 numaralı gazel *Necati Beg Divanı'*nda bulunamamıştır.
Örfî	345	*Ağazâde Örfî Divânı*'nda bu şiir bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de Örfî mahlaslı 3 şâirden bahsedilmektedir. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Özrî Beg	302	*Tuhfe-i Nailî*'de bir tane Özrî mahlaslı şâir bulunmaktadır. Ama ona ait bir divan tespit edilememiştir.
Sâʿî	296, 297, 299	*Tuhfe-i Nailî*'de Sâʿî mahlaslı 7 şâir bulunmaktadır. Bu şairlerin edebi kimlikleri ve bu müfredlerin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Serîrî	389	*Tuhfe-i Nailî*'de bir tane Serîrî'den bahsedilmektedir ancak divanı tespit edilememiştir.
Sâdık	419, 420	*Sâdık Divânı* (Sunal, 2014), *Sâdık Kemâlî Divânı* (Kınay, 2011) ve Süleyman Eroğlu tarafından hazırlanan *Sadîk Divânı* (Eroğlu, 1998)'nda bu gazeller bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de Sâdık mahlasını taşıyan 15 şâir

		bulunmaktadır. Bu gazellerin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Sırrî	341	Şükriye Kazan tarafından hazırlanan *Üsküdarlı Sırrî Divanı* ve Mahir Selim Keskin tarafından hazırlanan *Derviş Selim Sırrî Divanı'*nda bu gazel bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de ise Sırrî mahlaslı 17 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Siyâhî	353, 361	*Tuhfe-i Nailî*'de Siyâhî mahlaslı 6 şâir bulunmaktadır. Bu şiirlerin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Subhî	400	*Tuhfe-i Nailî*'de Subhî mahlaslı 11 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Sürûrî	402	Niyazi Ünver tarafından hazırlanan *Gelibolulu Sürûrî Divânı*'nda bu gazel bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de Sürûrî mahlaslı 7 şâir bulunmaktadır. Bu gazelin hangisine ait olduğu tespit edilemedi. Gazelde şâirin mahlası geçmemektedir.
Şerîfî	313	Sadık Yazar-Mücahit Kaçar tarafından yayınlanmış olan *Şerîfî Divânı*'nda bu tahmis bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de Şerîfî mahlaslı 6 şâir bulunmaktadır. Bâkî'nin gazelini tahmis olan bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Şirâzî	409	*Tuhfe-i Nailî*'de Şirâzî mahlaslı bir şâirden bahsedilmektedir. Ancak ona dair bir yayın tespit edilememiştir.

Tâbî	313	*Tuhfe-i Nailî*'de Tâbî mahlaslı 5 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Yahyâ(?)	405	Mecmuada Yahyâ mahlaslı şiirlerin tamamı Şeyhülislam Yahyâ'ya aittir. Bu gazel onun divanında yoktur. Taşlıcalı Yahyâ ve Beşiktaşlı Yahyâ Efendi'nin divanlarında da bulunmamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de Yahyâ mahlasını taşıyan 18 şâirden bahsedilmektedir. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
Zuhûrî	410	*İshakzâde Zuhûrî* Divânı'nda bu şiir yer almamaktadır. *Tuhfe-i Nailî*'de Zuhûrî mahlaslı 5 şâir bulunmaktadır. Bu şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
?	268	Hayâlî Bey'in vefatı için söylenen bu tarih beytinin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Beytin ikinci mısraı olan "Oldı Ḫayālī Beg Ḥaḳḳ'a vāṣıl" mısraı Hayâlî Bey'in hicrî ölüm yılı 964'ü vermektedir.
?	198, 268, 303-306, 307, 315-323, 325, 326, 346, 352, 354-356, 364, 367, 368, 370-374, 375-377, 384, 394, 406, 415, 422-433,435, 437-439	Bu şiirlerin kime ait olduğuna dair bir mahlas ya da herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ulaşılabilen kaynaklarda ise bu şiirler bulunamamıştır.

2.3. Mecmuada Yer Alan Şâirlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

Nuruosmaniye Kütüphanesine kayıtlı 4923 numaralı mecmuada şiirine yer verilen 59 şâir bulunmaktadır. Ancak 25 şâirin edebî kimliğini kesin olarak tespit etmek mümkün olmamıştır. Geriye kalan ve kim oldukları kesin olan 35 şâirin ikisi 14. yüzyıl, dördü 15. yüzyıl, yirmisi 16. yüzyıl, dokuzu da 17. yüzyılda yaşamıştır. Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere 16. yüzyılda yaşamış olan şâirlerin çoğunlukta olması dikkat çekmektedir. Edebî şahsiyeti bilinen bu şâirler içinde 18. yüzyıla ait bir şâir bulunmadığı için bu şiir mecmuasının en geç 18. yüzyılın hemen başında derlendiği, tespit edilemeyen şâirlerin de 18. yüzyıldan öncesine ait oldukları düşünülmektedir.

Tablo 3: Mecmuada Yer Alan Şâirlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

Yüzyıl	**Şâirler**	
14. yüzyıl	Ahmedî, Ahmed-i Daʿî.	2
15. yüzyıl	Ahmed Paşa, Cemalî Halvetî, Mihrî Hatun, Necâtî.	4
16. yüzyıl	Âhî, Bahârî, Bâkî, Enverî, Fazlî, Fuzûlî, Hayâlî, Hayretî, Hüdâyî-i Kadîm, Lâmiʿî Çelebi, Muhibbî, Revânî, Rızâyî, Ruhî, Selîkî, Selimî, Şemʿî, Ubeydî, Ulvî(Derzizâde), Vusûlî.	20
17. yüzyıl	Adlî(III. Mehmed), Bahtî, Cevrî, Nailî, Nadirî(Ganizâde), Nefʿî, Riyâzî, Sabrî, Şeyhülislam Yahyâ.	9
Tespit edilemeyen	ʿAlî, ʿAşkî, Ayyârî Çelebi, Derviş, Emir, Ferrûhî, Halisî Beg, Hüseyin Vaiz, Makâlî, Naʿlinî, Örfî, Özrî, Sâʿî, Serirî, Sâdık, Sırrî, Siyâhî, Subhî, Sürûrî, Şerîfî, Şirâzî, Tâbî, Visâlî, Yahyâ, Zuhûrî.	25

2.4. Mecmuada Kullanılan Vezinler

Osmanlı şiirinin en temel unsurlarından biri aruz veznidir. Kelimelerin seçiminden telaffuzuna ve yazım kuralına kadar birçok durumun belirleyicisi olan aruz vezni şiire ve şâire hükmetmiştir. Aruz vezninin farklı kalıpları içerisinde en çok tercih edileni ise "fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilün" kalıbıdır. Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 numaralı şiir mecmuasındaki şiirlerde tespit edilen on yedi farklı aruz kalıbı içerisinde de en çok kullanılan vezin hemen hemen bütün divan ve mecmualarda olduğu gibi "fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilâtün / fâʿilün" kalıbıdır. 140 şiirde kullanılan bu aruz kalıbından sonra en çok kullanılan vezin, 87 şiirde kullanılan "feʿilâtün / feʿilâtün / feʿilâtün / feʿilün", daha sonra 61 şiirde kullanılan "mefâʿîlün / mefâʿîlün / mefâʿîlün / mefâʿîlün" kalıbıdır. Bu üç aruz kalıbının kullanıldığı şiirler mecmuanın hemen hemen 2/3'sini oluşturmaktadır. Bazı şiirlerin ise vezni tespit edilememiştir. Bu şiirlerin vezne riayet edilmeden yazıldığı düşünülmektedir.

Bahsettiğimiz bu vezinlerle birlikte kullanılan diğer vezinler ve bu vezinlerin kullanım sıklığı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 4: Mecmuada Kullanılan Vezinler

Vezin	**Şiir Numarası**	**Sayı**
fâʿilâtün/fâʿilâtün/fâʿilâtün/fâʿilün	3, 5, 7, 10, 11, 17, 18, 21, 22, 26, 27, 29, 30, 33, 34, 36, 37, 49, 51, 54, 55, 56, 60, 63, 65, 66, 70, 82, 88, 91, 93, 96, 97, 100, 101, 104, 110, 116, 120, 121, 122, 124, 125, 129, 130, 135, 137, 140, 141, 144, 147, 150, 151, 153, 154, 168, 172, 180-182, 185, 196, 198, 199, 200, 202, 204-208, 211, 217, 218, 223, 226, 228, 230, 234, 235-238, 240, 242, 243, 245-252, 255-257,	140

	259-261, 263,-265, 279, 281, 289, 291, 297, 306, 311, 312, 314, 327, 333, 338, 344, 345, 349, 351, 352, 354, 355, 361, 362, 367, 371, 381, 383, 390, 391, 394-396, 403, 412, 414, 415, 435-437	
feʿilâtün/feʿilâtün/feʿilâtün/feʿilün	9, 16, 19, 24, 38, 42, 46, 52, 61, 80, 84, 87, 89, 92, 94, 95, 98, 105, 108, 112, 117, 127, 128, 132, 133, 136, 138, 146, 160, 161, 164, 165, 167, 171, 175, 177, 184, 188, 222, 231, 253, 254, 262, 267, 269, 274, 282, 287, 292, 293, 296, 305, 310, 313, 319, 320, 322, 328, 357, 358, 374, 375, 384-388, 391, 392, 398, 400, 401, 404, 406, 408, 410, 415-420, 424, 432, 433, 439.	86
mefâʿîlün/mefâʿîlün/mefâʿîlün/mefâʿîlün	1, 14, 20, 28, 39, 43, 44, 48, 57, 58, 62, 69, 72, 73, 99, 106, 118, 119, 126, 134, 152, 158, 166, 173, 179, 186, 190, 210, 219, 220, 225, 232, 233, 241, 244, 272, 275, 294, 295, 298-300, 307, 309, 317, 318, 321, 334, 337, 343, 353, 362, 363, 365, 371, 378, 379, 381, 383, 423, 426	61

mefʿûlü/fâʿilâtü/mefâʿîlü/fâʿilün	4, 15, 23, 32, 35, 47, 50, 68, 71, 75, 83, 103, 109, 123, 143, 145, 148, 149, 155, 156, 157, 174, 209, 213, 214, 216, 221, 224, 227, 258, 273, 276, 278, 280, 285, 290, 304, 326, 329, 364, 397, 399, 412	43
mefʿûlü/mefâʿîlü/mefâʿîlü/feʿûlün	2, 12, 13, 45, 53, 64, 67, 79, 86, 111, 113, 114, 131, 139, 162, 176, 178, 191, 194, 197,283, 335, 336, 339, 342, 346, 350, 368, 373, 396, 405, 407, 409, 421, 425, 438	36
feʿilâtün / mefâʿilün / feʿilün	115, 142, 163, 212, 215, 239, 268, 270, 301, 302, 324, 341, 347, 356, 369	15
mefâʿilün / feʿilâtün / mefâʿilün / feʿilün	31, 74, 76, 85, 90, 102, 107, 187, 189, 203, 277	11
mefâʿîlün / mefâʿîlün / feʿûlün	201, 286, 308, 325, 330, 348, 403, 437	8
feʿilâtün / feʿilâtün / feʿilün	192, 284, 288, 331, 340, 422	6
mefʿûlü/mefâʿîlün/mefʿûlü/mefâʿîlün	8, 170, 376	3
mefʿûlü/ fâʿilâtün/mefʿûlü/ fâʿilâtün	229, 271	2
mefʿûlü/mefâʿilün/feʿûlün	41, 81	2
fâʿilâtün/fâʿilâtün/fâʿilün	40, 193, 303	3
müstefʿilün/müstefʿilün/müstefʿilün/müstefʿilün	25, 77	2
müfteʿilün,/ mefâʿîlün,/ müfteʿilün,/ mefâʿîlün	59, 78	2
müfteʿilün/faʿilün/müfteʿilün/faʿilün	195	1

mefâʿîlün/feʿilâtün/feʿûlün	266	1
mefʿūlü /mefāʿīlü/mefāʿīlü/feʿul	183	1
Hece ölçüsü	359, 367, 372	3
Vezni tespit edilemeyen	159, 315, 316, 323, 332, 377, 427-431	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MECMUANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

3.1. Transkripsiyonlu Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol

1. Her şiire mecmuadaki sıralanışına göre bir numara verilmiştir. Şiir, beyit ve mısralar Latin rakamlarıyla, bent numaraları ise Romen rakamlarıyla gösterilmiştir.
2. Şiirin hangi şâire ait olduğunu belli etmek amacıyla mahlaslar kalın yazılmıştır. Mahlasın yer almadığı gazellerin kime ait olduğunu öğrenmek için dipnota ya da içerikteki tabloya bakılabilir.
3. Varak numaraları belirlenirken mecmuadaki bazı varakların kopuk olması ve bazı sayfaların yanlış numaralandırılması sebebiyle elde mevcut olan varaklar sırasıyla numaralandırılmış, mecmuada belirtilen varak numarası ise köşeli parantez içerisinde yanına yazılmıştır.
4. Şiirler divanlardaki şiirlerle karşılaştırılırken dipnotta şiirin türü ve mecmuadaki sıra numarası yazılmış daha sonra divanda ait olduğu numara ve divanın kısaltılması belirtilmiştir. (Ör: G/4 M: 18 ŞYD)
5. Dipnotta mısraları belirtmek için bendlerin ilk mısraı “a”, ikinci mısraı ise “b” üçüncü mısraı “c”, dördüncü mısraı “d” beşinci mısraı “e” ve altıncı mısraı”f” harfi ile belirtilmiştir. Varyantlar yazılırken doğru kabul edilen varyant önce yazılmış, diğeri ikinci olarak yazılmış ve mecmuada ise “M”, divanda ise “D” ile gösterilmiştir. Aynı mısrada birden fazla varyantla karşılaşılmışsa bu varyantlar noktalı virgül(;) ile ayrılmıştır. (Ör: 2a idi D: eyledi; 4b rūymāl idi D: rūymālide; 5b ol D: O.)
6. Divanda mevcut olduğu olduğu halde mecmuada bulunmayan mısra ve beyitler metne yazılmamış; dipnotta, divanda yer alan sıra sayısı ile belirtilmiştir. Divanlarda ya da herhangi bir kaynakta tespit edilemeyen şiirlere yapılan eklemeler köşeli parantez içinde belirtilmiştir.
7. Mecmuada yer alan bazı bilgi, ibare ve notlar metne dahil edilmemiş, tavsifte ilgili varak numaraları ile birlikte belirtilmiştir.
8. Metinde okunamayan bölümler fotoğraf olarak metne dahil edilmiş bu sayede dileyen araştırmacıların metnin aslını görmesi arzu edilmiştir.

9. Mecmuada iki kere yazılmış olan gazeller tekrar yazılmamış ve gerekli bilgi dipnotta belirtilmiştir.

10. Okunabildiği halde tereddüt edilen ifadelerin hemen ardından "(?)" işareti konulmuştur.

11. Zarf-fiil eki olan "–Ip" mecmuada "b" ile yazılmasına rağmen transkripsiyonlu metinde "p" ile yazılmıştır.

12. Mecmuada farklı sayfalarda ikinci kez yazılan şiirler bulunmaktadır. Bu şiirler ikinci kez yazılmayıp ilgili yerde "mükerrerdir" denilerek dipnotta belirtilmiştir.

13. Mecmuadaki varakların tahrip olmasından ve mecmuanın sayfa kenarları kesilmiş olmasından dolayı kaybolmuş mısralar, tahrip olmadığı halde müstensihin dikkatsizliği sebebiyle mecmuada eksik olan beyit, mısra ya da kelimeler divandan tamamlanmıştır ve dipnotta "–M" simgesi ile belirtilmiştir.

14. Tamamlanmayıp eksik bırakılan ve herhangi bir divan ya da kaynakta tespit edilemeyen gazel ya da beyitlerin sonunda (. . .) işareti konulmuştur.

15. Derkenarlarda yazılan şiir, mısra veya müfredler şiir ya da beyit numarasının yanına köşeli parantez içinde "[Drk.]" yazılarak belirtilmiştir.

16. Mecmuada müfred olarak bulunan bir beytin yer aldığı gazel tespit edilmişse bu beyit dipnotta gazel(G) olarak isimlendirilmiştir.

17. Sayfanın kesik veya kopuk olması sebebiyle okunamayan kısımlar köşeli parantez içinde üç nokta "[…]" ile gösterilmiştir.

18. Karşılaştırılan divandaki şiir divanda numara ile yer almadığı durumda şiirin divandaki başlığı yazılmıştır. (Ör. Tahmis-i Zâtî HBD.)

METİN

3.2. Transkripsiyonlu Metin

48a **1**

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Bu kūyuñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānıyuz cānā
ʿAceb ʿālemdeyüz kim ʿālemüñ sulṭānıyuz cānā

Ġubār-ı ḫaṭṭıñuñ ḫayrānı olduḳ niçe yıllardur
Bizi güldürmedüñ bir gün anuñ ḫayrānıyuz cānā

3 Dirīġā bir nefes diñlenmedük gül-zār-ı ʿālemde
Bu bāġuñ nice yıldur bülbül-i nālānıyuz cānā

Bizi bilseñ niçün ser-defter-i ʿuşşāḳ yazmazsın
Bilürsin nāme-i derd ü belā ʿunvānıyuz cānā

5 Dime **Yaḥyā** neden pīr-i muġāna ser-fürū itmek
Bilelden kendümüz şermende-i iḥsānıyuz cānā

2

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Ṭūṭī-ṣıfat ol câme-i sebzī giye cānā
Bir söz yiri var mı baḳa āyīneye cānā

ʿUşşāḳ-ı perīşān-dile hīç söylemez olduñ
Düşmen saña bir söz mi didi söyleye cānā

3 Bir kez dimedüñ ḳandedür ol ʿāşıḳ-ı mehcūr
Bilsem bu cefāya ne sebeb var diye cānā

G/1 M: 12 ŞYD.
2a yıllardur: günlerdür D.
G/2 M: 13 ŞYD.
5a ey ġam yidi: pes ġam yime M.

Hep itdügümüz zühd ü riyā bī-meze oldı
Düşdük heves-i laʿl-i lebüñle meye cānā

Ey ġam yidi vaṣṣāf-ı lebüñ oldı çü **Yaḥyā**
Şimden girü ṭūṭī gibi şekker yiye cānā

3

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Cānı ḳullāb-ı ser-i zülfüñ çeker senden yaña
Gūşe-i çeşmüñ ne var olsa eger benden yaña

Ġonca-i laʿlüñ gül-i rūyuñ görenler n'eylesün
Ey boyı servüm varup bir daḫi gülşenden yaña

Ol sehī ḳaddi görenler ḫançer-i zerrīn ile
İltifāt itmez çemende serv ü sūsenden yaña

48b Zāhidi tercīḥ ider mi rinde ṣāḥib-ṭabʿ olan
Diñledüm güftārını vāʿiẓ de gevdenden yaña

Ḳorḳarın **Yaḥyā** ki pūlād olsa da teʾs̱īr ider
Tīr-i āhuñ kim vara ol ḳalbi āhenden yaña

4

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Geldi şitāʾda taḫtına sulṭān-ı kām-yāb
Gūyā taḳaddüm eyledi taḥvīl-i āfitāb

İtdi bahār ʿālemi ḫūrşīd-i ṭalʿatı
Nev-rūza ḳalsa olur idi ḥālümüz ḫarāb

G/3 M: 14 ŞYD.
4a rinde: rind M; 4b gevdenden: gözünden M.
G/4 M: 18 ŞYD.
2b idi: eyledi M; 4b rūymāl idi: rūymālide M; 6a ol: o M.

3 İtdi şitāʾ içinde sefer ol güzīn-i ḫalḳ
Ḫūrşīdden gerek o şehüñ pāyına rikāb

Sümm-i semend-i ḥażret-i sulṭān Aḥmed'e
Müştāḳ-ı rūy-māl idi ḥaḳḳā ki şeyḫ ü şāb

5 Ol şeh ʿaṭāʾyı ḳullarına bī-şumār ider
Virsün o pādişāha Ḫüdā ʿömr-i bī-ḥisāb

Ol zümrenüñ ḫulūṣ ile mümtāz u aḳdemi
Yaḥyā kemīne bende-i şāh-ı felek-cenāb

5

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Cām bir ṣırça sarāy olmış ki ferşi laʿl-i nāb
Hücredür billūrdan şāh-ı hevāya her ḥabāb

Pür görince sāġarı ṭoldı derūnum şevḳ ile
Cāmdan çoḳ cāna teʾsīr itdi tāb-ı āfitāb

3 Bezme virdi şemʿ-i kāfūrī gibi nūr-ı żiyā
Sāʿid-i sīmīn-i sāḳī cām-ı zerrīn-i şarāb

Āteşīn meyle ṣurāḥī ṭoldı sāḳī ḳandedür
Şevḳ odı dilde ʿalevlendi niçün itmez şitāb

5 ʿAşḳla ḫoş-ḥāl olan şeydāya añmañ vuṣlatı

49a Bādeyi ṣāfī virüñ **Yaḥyā**'ya ḳatmañ aña āb

G/5 M: 19 ŞYD.
1hücredür billūrdan: hücre billūrdur M.

6

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ġoncayı servi saña teşbīh ider her bī-edeb
Hep sükūtuñla sükūnuñdur aña cānā sebeb

ʿĀşıḳ-ı bī-dil nice söyleşmeye ḳādir olur
Biribiriyle aġız bir idicek ol iki leb

Neşve-i ḥüsnine imdād itmek isterler meger
Lebleri mey ḥāżır itmiş ḫāl-i leb bir dāne ḥab

Sāye-i cehlinde nādān dāʾimā āsūde-ḥāl
Cāy-ı rāḥat bulımaz dānā çeker renc-i taʿab

Vaḳt-i gül sāḳī-i gül-ruḫ gül gibi ṭabʿ-ı laṭīf
Senden ey **Yaḥyā** mey-i gülgūna istiġnā ʿaceb

7

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Himmet-i sulṭān-ı ʿaşḳuñ ey şeh-i ʿālī-cenāb
Çeşme-i çeşmine ʿuşşāḳuñ getürdi yine āb

Laʿl-i nābuñ ḫāke ṣaldı curʿa-veş ʿāşıḳları
İtdi bir bezm ehlini bir ḳaṭre mey mest ü ḫarāb

Gelme ey ḫaṭṭ-ı siyeh-laʿliyle ben ḫoş-ḥāl iken
Nā-mülāyimdür bilürsin meclis-i meyde kitāb

Ḳandedür diyü nola ṣormazsa dil-ber ḥālümi
Ḳande kemter ẕerre-i nā-çīz ḳande āfitāb

Vaṣf-ı ḫaṭṭ-ı yār **Yaḥyā** şöyle teʾsīr eylemiş
Ḫāme reftār eyledükce geldi būy-ı müşk-i nāb

G/7 M: 21 ŞYD.
2b mest ü ḥarāb: mest-i ḥarāb D; 5b reftâr: güftār M.

8

mefʿūlü / mefāīlün / mefʿūlü / mefāīlün

1 Aġyārı urup virme bāzūlaruña zaḥmet
Öldürmek ise ḳaṣduñ şāhum ḳolıña ḳuvvet

Her ṭolıda sulṭānum bir būse olur dirler
Güstāḫlıḳ olmasun sizde nicedür ʿādet

49b 3 Bir ḥālde ʿuşşāḳa rāḥat mı var ey meh-rū
Geh bīm-i ġam-ı fürḳat geh fikr-i dem-i vuṣlat

Nergisleri dil-dāruñ mādām ki ola bīmār
Bir laḥẓa müyesser mi dil-ḫastalara rāḥat

5 Ḫ̌ān-ı niʿam-ı vuṣlat çoḳ nāz u niyāz ister
Ḫūn-ı dile rāżī ol **Yaḥyā** hele bī-minnet

9

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 ʿAks-i müjgānla ey dil-ber-i şīrīn-ḥarekāt
Ṣanuram ruḫlaruñ iʿrāb ḳonulmış āyāt

Ḳuvvet-i ḳalb olur ey māh güler yüz senden
Yoḫsa hīç saña muḳābil mi olurdı mirʾāt

3 Ẕevḳdür lāzım olan niʿmet içinde olana
Nidügin lez̲z̲et-i şekker ne bilür çūb-ı nebāt

Göz mi açdurdı bize cevr ü cefā-yı eyyām
Fikr-i bī-ḥāṣıl-ı dünyā ile geçdi evḳāt

G/8 M: 25 ŞYD.
2b nicedür: bu mudur M; 4a dil-dāruñ: dil-dārı M.
G/9 M: 26 ŞYD.
3b lez̲z̲et-i şekker: lez̲z̲et M.

Herkese nuṭḳ-ı revān-baḫş virilmez **Yaḥyā**
Himmet-i Ḫıżr gerek kim bulına āb-ı ḥayāt

10

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

İltifāt eyler saña ey dil o şāh-ı nīk-baḫt
Meyl ider elbette ḫāke mīve-dār olsa dıraḫt

Gevher-i kān-ı maʿārif olduġuñ-çün Ḫüsrevā
Eyledi Mevlā seni zīnet-fezā-yı tāc u taḫt

Dest-i ḳahruñla ʿadū ḳaddini ḫam itmek nedür
Ḳuvvet-i bāzūña nisbet ḳavs-i çarḫ olmaya saḫt

Şehsūvār-ı ʿarṣa-i iḳbāl ü ʿizzetsin müdām
Olmasun şāhum semend-i devletüñ bī-zīn ü raḫt

Müttekā-yı zer-keş ü zer-beft **Yaḥyā**'ya yeter
Künc-i ġamda rūy-ı zerdin ḳoduġı bir iki laḫt

11[Drk.]

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

İtmesün seng-i ḥavādiṯ cām-ı ṣahbāyı şikest
Yoḫsa eyler tīr-i āhum çarḫ-ı mīnāyı şikest

Degme söz teʾṯīr itmez saḫt-dildür dil-rübā
Degme bir şemşīr ḳılmaz seng-i ḫārāyı şikest

Gice pey-der-pey şihābı göricek itdüm ḫayāl
Bād-ı āhum itdi ḳandīl-i Ṯüreyyā'yı şikest

Genc-i vaṣl-ı dil-rübāya mümkin olurdı ẓafer
Himmet-i merdān ideydi cünd-i aʿdāyı şikest

G/10 M: 29 ŞYD.
2a olduguñ-çün: oldugı-çün M.

5 Delme baġrın bir bulınmaz gevher-i nā-yābdur
İtmeye bilmezlikle şāhum ḳalb-i **Yaḥyā**'yı şikest

12

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

1 Ey zülf-i ḫam-ender-ḫam-ı ḳullāb-ı muḥabbet
Hep saña çekildi dil-i erbāb-ı muḥabbet

Dil-berse güzel dilse nihāyetde hevāyī
Ḥāṣıl bu ki āmādedür esbāb-ı muḥābbet

3 Bir baḥr imiş ʿāşıḳ-ı şeydā dil-i zāruñ
Anda bulunurmış dürr-i nā-yāb-ı muḥabbet

Yan āteşe pervāne-ṣıfat eyleme efġān
Ey ʿāşıḳ-ı miskīn budur ādāb-ı muḥabbet

5 **Yaḥyā** ḥarem-i ʿaşḳa girerse nola bī-bāk
Meftūḥdur erbāb-ı dile bāb-ı muḥabbet

13

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

1 Bir gün gele kim şād ola maḥzūn-ı muḥabbet
Çoḳ ʿāḳili ilzām ide mecnūn-ı muḥabbet

ʿĀşıḳ ġam-ı dehr ile keselnāk olur mı
Çalınmadı mı gūşıña ḳānūn-ı muḥabbet

3 Ḥayretde görüp ʿāşıḳı gelmez dime hergiz
Elbette virür ḥükmini maʿcūn-ı muḥabbet

G/11 M: 28 ŞYD.
5a delme: dögme M.
G/12 M: 30 ŞYD.
4a pervāne-ṣıfat eyleme efġān: pervāne-veş itme yine efġān D.
G/13 M: 32 ŞYD.
3a dime hergiz: dimeñüz kim D.

Vāʿiẕ ola mı serd sözüñden müteʾessir
Bir dilde ki sūzān ola kānūn-ı muḥabbet

Baġlandı dilüm ḳalmadı şekvāya mecāl
Gör neyledi beni **Yaḥyā** efsūn-ı muḥabbet

14

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Bu āşūba mey-i laʿlüñ midür ṣahbā mıdır bāʿiṣ
Ḳıyāmet mi ḳopar ol ḳāmet-i bālā mıdur bāʿiṣ

Yüzüme yār baḳmaz söylesem redd-i cevāb itmez
Günāhum var mı yoḫsa nāz u istiġnā mıdur bāʿiṣ

50b Bilürken bī-beḳā olduġın āb üzre olan naḳşuñ
Bu meftūnluḳlara ārāyiş-i dünyā mıdur bāʿiṣ

Ḫalāṣ olmadı hīç cān-ı żaʿīfüm şūr u ġavġādan
Bileydüm dīde mi āyā dil-i şeydā mıdur bāʿiṣ

Ezel bezmindeki cām-ı muḥabbet mestisin **Yaḥyā**
Belā-keş Ḳays'a Mecnūn olmaġa Leylā mıdur bāʿiṣ

15

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Laʿl-i lebüñle bāde-i nāb itdi imtizāc
Alışdı biri biri ile iki ter-mizāc

Söyleñ ṭabībe yoḳ yire ʿarż-ı devā ider
Bīmār-ı derd-i ʿaşḳ ḳabūl eylemez ʿilāc

Artarsa nola ḥāṣıl-ı derd ü metāʿ-ı ġam
Sulṭān-ı ʿaşḳ istemez ey dil ḫarāc u bāc

G/14 M: 33 ŞYD.
3a olduġın: oldıġını M.

Kāmil niṣār-ı gevher iderken sükūtda
Cāhil kemāl-i cehli ile eyler ibtihāc

Yaḥyā metāʿ-ı faẓl dirīġā kesādda
Kālā-yı cehl bulmada günden güne revāc

16

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Şuʿle-i meyle döner şemʿ-i fürūzāna ḳadeḥ
Şemʿ iken yine ider cünbiş-i pervāne ḳadeḥ

Pür iken bāde ile beñzer idi ʿārıżına
Ser-nigūn eylediler döndi zenaḫdāna ḳadeḥ

Düşeli ʿaks-i ruḫ-ı yār şarāb-ı nāba
Reşkden döndi çeh-i Yūsuf-ı Kenʿāna ḳadeḥ

Bize lāzım degül ey çarḫ bu nüh peymāne
Cümleden yegdi gireydi ele bir dāne ḳadeḥ

Her biri dāʾim el üstünde ṭutar **Yaḥyā**-veş
Çoḳ bulınmaġ ile ġam günleri yārāna ḳadeḥ

17

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ḫūn-ı eşkinden olupdur bülbülüñ her āb sürḫ
Bāġda olsa ʿaceb mi her gül-i sīr-āb sürḫ

Ol şeh-i ʿālem kimüñ ḳanına girmişdür bu gün
Ḫışm-nāk olmış ser-ā-pā giydügi eṣvāb sürḫ

G/15 M: 36 ŞYD.
4a gevher: cevher D; 4b:cāhil: nāḳış D.
G/16 M: 37 ŞYD.
G/17 M: 40 ŞYD.
1b her gül: sünbül D; 2b esvāb: esbāb M.

3 Ser-suḫanlar sürḫ ile yazılsa ḫūb olur diyü
Ḥall ider vaṣf-ı lebüñçün dīde-i aḥbāb sürḫ

Kātib-i ḳudret şehā bir noḳṭa yazmış sürḫ ile
Hīç kimse görmemiş ḥaḳḳā ki ʿaceb nā-yāb sürḫ

5 Ẓāhiri **Yaḥyā** iden maʿmūr bāṭın ḥālidür
Şīşeyi gösterdügi budur şarāb-ı nāb sürḫ

18

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Saña ey ʿāşıḳ murād-ı yār olursa ger murād
Yā cefā yā luṭf elbette olursın ber-murād

Nā-murād olmaḳ murād itsem de vechi yoḳ mıdur
Çünki el virmez murād üzre cihānda her murād

3 Göñlümi yapmaḳ da yıḳmaḳ da elüñde dostum
Olur elbette ne eylerse şeh-i kişver murād

Devlet-i pā-būs ile ʿuşşāḳı eyle kāmrān
Kām-baḫş-ı ehl-i dilsin senden eyler murād

5 Ber-murād olmaḳsa **Yaḥyā** ḳaṣduñ istiġnāyı ḳo
Nāzenīn maḥbūba beñzer çoḳ niyāz ister murād

19

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ele alsañ yazılur ey meh-i enver kāġıd
Dil-i sevdā-zede-i ʿāşıḳa beñzer kāġıd

Saña ṭūmār-ı dil ü cānı ṣunarsam nola kim
Pādişāh olana elbette ṣunarlar kāġıd

G/18 M: 42 ŞYD.

51b 3 Ḥırz-ı cān ḫaṭṭ-ı emān bil anı ey ʿāşıḳ-ı zār
Saña luṭfuñdan eger göndere dil-ber kāġıd

Yansa kül olsa da mażmūnını iẓhār itmez
Sen hemān sözüñi yaz dil-bere gönder kāġıd

5 Rişte-i cān ile ṣar şeh-perine ey **Yaḥyā**
Senden ilterse eger yāra kebūter kāġıd

20

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Nesīm-i nev-bahārī gibi geçdi nāvek-i dil-ber
Açıldı sīnemüñ bāġında yir yir ḳırmızı güller

Açılmış gülşen-i miḥnetde ṣan bir dāne sünbüldür
Nişān-ı seng-i cevrüñle tenümde her elif yer yer

3 Gören dir rūy-ı zerdüm dīde-i ġam-dīde aġlarken
Bitermiş cūy-bār-ı vādī-i hicrānda nīlūfer

Ser-ā-pā ḳaṭre ḳaṭre ḳanlu yaş ile gören cismüm
Nihāl-i erġuvān-ı gül-sitān-ı derd ü miḥnet der

5 Bahār-ı ʿālem-i ġam yoḳ diyenler var ise **Yaḥyā**
Vücūd-ı dāġ-dāruñ rūy-ı zerdüñ anlara göster

21

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Yıḳdı göñlüm āşiyānın yār itdi tārumār
Eglemem kim şāh-bāz-ı ʿaşḳ ide anda ḳarār

G/19 M:44 ŞYD.
4a itmez: eyler D.
G/20 M: 45 ŞYD.
2a ṣan bir dāne: bir pür dāne D; 4b ü –M.
G/21 M: 47 ŞYD.

Āb-ı ḥayvān olsa da vaṣluñ getürmem göñlüme
Ḫaylī demdür şīşe-i ḫāṭırda vardur inkisār

Cāme-i tenden ṣıḳıldı şimdi cān-ı nā-tüvān
Ḫilʿat-i inʿām-ı ḫalḳı kendüye eyler mi bār

Evc-i istiġnādadur pervāzı bāz-ı himmetüñ
Ḥamdü-liʾllāh kim ḳanāʿat ṣaydın itmişdür şikār

Rūzigāruñdan der-i ümmīdi dīvār ide gör
Ḳonmasun dirseñ derūn-ı ḫāṭıra **Yaḥyā** ġubār

22

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ḫāṭır-ı pākine ḳonmış bād-ı āhumdan ġubār
Ḫāk-i pāyına yetiş ey eşk eyle iʿtiẕār

Kūyına gitdükçe yārüñ ḳaçma hem-rāh olmadan
Kimseye yār olmaz ey bād-ı ṣabā cism-i nizār

Pür-ḫaṭardur reh-güẕār-ı ʿaşḳ biñ baş bir pula
Ṣatılursa nola bir gül-berg yolında biñ hezār

Diñledür bī-çāre bülbül ḫārdan feryādını
Mülk-i gülşende Süleymān-ı gülüñ dīvānı var

Eşigüñde gözi yaşlı ʿāşıḳuñ biñ var iken
Nev-civānum biñ yaşa **Yaḥyā**'yı itdüñ iḫtiyār

G/22 M: 48 ṢYD.
3b biñ –M.

23

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Gör ʿālemüñ bürūdetini geldi nev-bahār
Ḳoynından ellerini çıḳarmaz daḫi çenār

Nev-rūz u nev-bahāruñ iñen ḥükmi olmadı
Göstermez oldı kendüyi ḫurşīd-i tāb-dār

3 Gūyā bahār tācir-i Hindū-sitāndur
Māniʿ metāʿın açmaġa evżāʿ-ı rūzigār

Güller nā-şüküfte aña kim ḳulaḳ ṭutar
Ḥālin kime şikāyet ide ʿandelīb-i zār

5 Taḫt-ı zümürrüdīnine geçdükçe şāh-ı gül
Yaḥyā işidesin nice feryād ider hezār

24

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ṣubḥ-dem beççelerine ki ġıdā vire hezār
Beñzer ol muṭribe kim ala ele mūsīḳār

Meger ayaġına yüz sürmek umar bir servüñ
Ṭolanur gülşenüñ eṭrāfını ṭurmaz enhār

52b 3 Lāle dāġın siyehüñ ṣaḳlayamaz bir hafta
ʿĀşıḳ elbette ider sūz-ı derūnın izhār

Vaḳt-i güldür gelüñüz furṣatı fevt itmeyelüm
Ṣanmañuz kim bize bāḳī ola eyyām-ı bahār

5 Gül ü mül bezmine meyl itme sözüm ṭut **Yaḥyā**
Ne cefā-dīde-i ḫār ol ne ġam-ālūd-ı ḫumār

G/23 M: 50 ŞYD.
G/24 M: 52 ŞYD.

25[Drk.]

müstefʿilün / müstefʿilün / müstefʿilün / müstefʿilün

Bir lāciverdī kāsede her ṣubḥ mihr altun ezer
Vaṣf-ı cemālüñ yazmaġa cānā gerekdür ḥall-i zer

Baş açıḳ yalın ayaḳ abdāluñ olmışdur güneş
Bir yirde ārām eylemez şevḳüñle dünyāyı gezer

Her ġonca dest-i şāḫda bir nāme-i ser-bestedür
Bülbül iver kim açıla żımnında maḳṣūdın sezer

Bāġuñ muṭarrā sünbüli başlar açılmaġa ḳaçan
Gördükçe anı ṣanuram bir dil-rübā zülfin çözer

Çoḳ nā-tüvānı eyledi **Yaḥyā** tüvānger luṭf-ı şāh
ʿAnḳā-yı Ḳāf-ı himmeti besler hezārān Zāl-i zer

26

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Acı sözler niyyet eylerseñ de olmam bī-ḥużūr
Çünki eyler ol zebān ile o leblerden ṣudūr

Artuḳ olur bīm-i cān ʿāşıḳlara ḥikmet nedür
Her ḳaçan ḫūnī gözüñde Ḫüsrevā olsa fütūr

Bir cemāl-i bā-kemālüñ olmışuz meftūnı kim
Baḳduġı mirʾāt ider ḫūrşīd gibi feyż-i nūr

Ḳorḳarın cennetde ʿāşıḳ rāḥat bulmaya
Ögrenürse şīve-i ḫūbān-ı İstanbul'ı ḥūr

G/25 M: 49 ŞYD.
3b iver: umar M.
G/26 M: 54 ŞYD.

5 Serv-ḳaddinden bizi Ḥaḳḳ itmeye **Yaḥyā** cüdā
Üstümüzden sāye-i luṭf-ı Ḫüdā olmaya dūr

27

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 ʿĀşıḳuñ almaġa cānın tīr kim cānān atar
Ol ḫadengüñ üstine bī-çāre ʿāşıḳ cān atar

Söz atar ḫışmıyla kūyından raḳībe ol perī
Ya Melek İblīs'e gökden āteş-i sūzān atar

3 Seng gelse yārdan ʿāşıḳ öper başına ḳor
Gūyiyā iḥsān ider ḫᵛān-ı keremden nān atar

Çıḳmaġ içün gūşe-i bāmına her şeb ol mehüñ
ʿĀşıḳ-ı şeydā kemend-i nāle vü efġān atar

5 Reh-güẕār-ı yārdan cemʿ eylesünler luṭf idüp
53a[43a] Üstüme **Yaḥyā** ḳaçan kim ṭopraġum yārān atar

28

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Dil-i bī-çārenüñ dil-dār mehcūr olduġın ister
Nişān-ı tīrinüñ ol ḳaşı yā dūr olduġın ister

ʿAceb bilsem niçün vīrān ider dil şehrini dil-ber
Hemīşe şāhlar ḫod mülki maʿmūr olduġın ister

3 Şarāb-ı nāz gelmiş göz yine āşūbı arturmış
Göñül ol çeşm-i mestüñ şimdi maḫmūr olduġın ister

Zevāli ġuṣṣasın çeksün diyü niʿmet virür yoḫsa
Felek ehl-i dilüñ ṣanmañ ki mesrūr olduġın ister

G/27 M: 56 ŞYD.
G/28 M: 57 ŞYD.

5 Ruḫuñ ʿaksiyle ölmek ārzūsın eylemiş **Yaḥyā**
Virüp īmān ile cān ḳabri pür-nūr olduġın ister

29

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 ʿAks-i rūyuñla derūnum tāb-nāk olmaḳdadur
Söz hemān āyīne-i idrāk-i pāk olmaḳdadur

Niceler var bir naẓarla cevher eyler ṭopraġı
Kīmyā-yı devlet ey bī-çāre ḫāk olmaḳdadur

3 Vaʿde-i vaṣl eyleyüp luṭf itdüñ iḥyā eyledüñ
Günde biñ kerre ʿadū ammā ki ḫāk olmaḳdadur

Bezm-i ʿaşḳuñ curʿasın içse göreydi ḥālini
Ol ḳadeḥ-peymā ki mest-i āb-ı tāk olmaḳdadur

5 Ḳorḳarın derd-i derūnum ide bir yirden ẓuhūr
Tīġ-i ġamla sīne **Yaḥyā** çāk çāk olmaḳdadur

30

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Zülf-i pür-çīnüñ ġamından dīde kim pür-āb olur
Her ne baḥre kim düşse bir ḳaṭresi girdāb olur

Göz yumup açınca ṭurmaz gelse dil-ber ḫāneme
Baḫt bīdār olmasa devlet ḫayāl-i ḫˇāb olur

53b[43b] 3 Yara açsa sīneme dil-ber gelür cāna feraḥ
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye ol yara feṭḥ-i bāb olur

G/29 M: 58 ŞYD.
3a iḥyā: iḥsān M; 4a ḥālini: ḥāleti D.
G/30 M: 59 ŞYD.
2a ḫāneme: ḫāneye M; 3a sīneme: sīneye D; 4b maʿmūreler vīrān: vīrāneler maʿmur M.

Eşk-i ʿāşıḳdan ḥaẕer ḳıl ey civān-ı tünd-ḫū
Kim nice maʿmūreler vīrān ider seyl-āb olur

Bir dile **Yaḥyā** ṭoḳunsa pertev-i feyż-i Ḫüdā
Ẕerre-i nā-çīz iken ḫūrşīd-i ʿālem-tāb olur

31

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Cihānda ʿāşıḳ-ı mehcūr ṣanma rāḥat olur
Neler çeker bu göñül söylesem şikāyet olur

Ölünce demreni ḳalsın çıḳarmañuz dilden
Taḥammül eyleyemem ol da bir cerāḥat olur

Bu rūzigārda bir berg-i ʿayş girmez ele
Felek müsāʿade itmezse bī-mürüvvet olur

Leʾīme renciş-i ḫāṭır virür kerem itmek
Muḳayyed olmasın erbāb-ı dille zaḥmet olur

Yaḳında kūy-ı ḫarābāta uġradum **Yaḥyā**
Ne ḫūb cāy-ı ṣafā gūşe-i ferāġat olur

32

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Pīrāhenüñ ḳocar seni ādem helāk olur
Cevrüñ eliyle bir gün olur ol da çāk olur

Ey cān ṭabībi ḫasta-i ʿaşḳuñ revā mıdur
Dermān ümīdin eyler iken derd-nāk olur

ʿĀḳil cihāndan el yusa ey dil ʿaceb midür
Ālāyiş-i zamāneden ol vaḳt pāk olur

G/31 M: 60 ŞYD.

Çeşm-i ḥasūda girmemege çāre var mıdır
Ol kim göze ṭoḳunmayayın diyü ḫāk olur

5 Dönmez ölince rāh-ı ḫaṭarnāk-ı ʿaşḳdan
Yaḥyā gibi şu kimse ki bī-vehm ü bāk olur

54a[44a] **33**

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Sen ṭuyurduñ ḥüsnini dünyāya **Yaḥyā** dil-berüñ
Bülbül-i şūrīdenüñ ʿaşḳıyla meşhūr oldı gül

34

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Sīne bir vīrānedür genc-i nihānıdur göñül
Cevher-i ʿaşḳ isteyen gelsün ki kānıdur göñül

Mihrüñe maḥv-ı vücūd itmekle irişmez zevāl
Dilde bāḳīdür muḥabbet gerçi fānīdür göñül

3 Dil-rübālardan şikāyet itmege ḳādir midür
Derd-i ʿaşḳuñ bir belā-keş nā-tüvānıdur göñül

Ẓıll-i reʾfetdür duḫān-ı āh-ı dil ʿāşıḳlara
Ḫüsrev-i ʿaşḳuñ ḳadīmī dūd-mānıdur göñül

5 Dīde-i cāna çeker sevdā-yı ḫaṭṭuñ küḥlini
ʿĀşıḳuñ bir āb-gīne sürme-dānıdur göñül

G/32 M: 63 ŞYD.
4a çāre: bir çāre M; 5b –M.
G/33 M: 221 ŞYD.
Divana göre 1, 2, 3 ve 4. beyitler mecmuada eksiktir.
G/34 M: 223 ŞYD
Divana göre 6 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.
1a bu: bir D.

35

Mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Sünbüllerüñ-çün oldı perīşān dimāġ-ı dil
Ẓāhir olursa lāle-ṣıfat nola dāġ-ı dil

Gül-ruḫlaruñ muḥabbeti düşdi derūnuma
Hem-dem bahār olursa nola bāġ u rāġ-ı dil

Yaḳdı fetīl-i dāġumı ol āteşīn ġaddār
İrince rūz-ı ḥaşr sönmez çerāġ-ı dil

Āb-ı revān-ı ḫançeri ḫūn-rīz-i yār ile
Güller bitürdi ḫurrem olup yine bāġ-ı dil

Mühr urdı dāġ-ı ġam göricek ʿaşḳuñ ile pür
Bir daḫi mümkin olmadı **Yaḥyā** ferāġ-ı dil

36

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Bezm-i ʿaşḳa nitekim pervāne geldüñ ey göñül
Yañ yaḳıl ol şemʿ-i ḥüsne yana geldüñ ey göñül

Ḫāṭırum bir nesneden ġāyet de muġberdür dimiş
Şübhe yoḳdur ḫāṭır-ı cānāna geldüñ ey göñül

Eglenilmez diyü ġam çekme bu fānī dünyede
Ṭut ki bāġ-ı ʿālemi seyrāna geldüñ ey göñül

Vaḳti geçmiş ʿayş u nūşuñ devri dönmiş sāġaruñ
Ḥaẓẓ olınmaz bir ʿaceb devrāna geldüñ ey göñül

G/35 M: 218 ŞYD.
G/36 M: 217 ŞYD.
1a geldüñ: olduñ M.

5 Eşiginde itme **Yaḥyā** gibi bī-pervā fiġān
Āsitān-ı ḥażret-i sulṭāna geldüñ ey göñül

37

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ġamze özler dil ya kākül ikiden ḫālī degül
Tīġ lāzım aña yā ġull ikiden ḫālī degül

Cām-ı mey dönmezse ġam bulmaz nihāyet sāḳiyā
Devrdür yāḫūd teselsül ikiden ḫālī degül

3 Dil-berā ruḫsār-ı rengīnüñde ḫāli ʿanberīn
Misk-i terdür yā ḳaranfül ikiden ḫālī degül

54b[44b] Bāde-i nāz ile ser-ḫoşsuñ ya cām-ı meyle mest
Ey nigār-ı şūḫ u şen-gül ikiden ḫālī degül

5 Yā irem ḳaddine **Yaḥyā** yāḫūd olam pāy-māl
Yā teraḳḳī yā tenezzül ikiden ḫālī degül

38

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Söylemez diyü yirilmez o büt-i sīm endām
Ẕerrece söz yiri yoḳ anda budur ḥaḳḳ-ı kelām

Ṣafḥa-i ḫaddine ḫaṭṭ geldügin işʿār itmiş
Gönderüp ʿāşıḳına nāme-i müşkīn-i erḳām

3 Ne ʿaceb rūşen olur ṣaḥn-ı serāy-ı ʿişret
Her ne yanına naẓar eyler iseñ ṣāfī cām

G/37 M: 222 ŞYD.
2a cām: nāz M; 4a ser-ḫoşsuñ: ser-ḫoşdur M; 4b ey: ol D.
G/38 M: 235 ŞYD.
2b nāme: māye D.

Saña kim ḳarşu ṭurur bu yürüyüşle şāhum
Ḥaḳḳ bu kim ṭurfe-reviş özge levendāne ḫırām

Şimdi yanmaḳda ġam-ı ḫaṭṭuñla **Yaḥyā**-veş
Daḫi çoḳ puḫte olur pādişehüm ʿanber-i ḫām

39

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Nesīm-i luṭfuñ açdı ġonca-āsā ḳalb-i maḥzūnum
Ṣafā bağışladı güyā açıldı genc-i maḥzūnum

Ruḫ-ı zerd ile ʿarż-ı ḥāle ḳaṣd itdükçe dil-dāra
Olur māniʿ amān virmez yeñilmez eşk-i gül-gūnum

İrişilmez ṣanurdı bāġbān serve bi-ḥamdi'llāḥ
Leṭāfet gül-sitānında yetişdi naḫl-i mevzūnum

Vücūdum nā-tüvān itdi işüm āh u fiġān itdi
Senüñ ol çeşm-i fettānuñ benüm bu cān-ı meftūnum

Ümīd oldur ki luṭfuñdan diye şāh-ı felek-rütbet
Sözi **Yaḥyā**'nuñ oldı cümle maḳbūl-i hümāyūnum

40

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Bāde ile ṭūṭī-i al oldı cām
Eyleyelüm ḥalḳa-i rindānı dām

Ṭolısı dāʾim ola sāḳīmüzüñ
Luṭfı bizi eyledi mest-i müdām

G/39 M: 246 ŞYD.
G/40 M: 241 ŞYD.
6b İskender: Sikender D; 7b iḳbāli: iḳbāl M.

3 Ol iki zülf-i siyeh-i ʿanberīn
Lāle-i ruḫsāra olur iki lām

Sāye ṣal üftādelerüñ üstine
Seyre çıḳ ey serv-ḳadd-i ḫoş-ḫırām

5 Ḥālini **Yaḥyā**'nuñ idersüñ suʾāl
Şāh-ı felek-ḳadre duʿā ṣubḥ u şām

Dāver-i Dārā-ḥaşem dād-ger
Ḫüsrev-i Cem cāh-ı İskender ġulām

7 Rām olup ecrām-ı felek emrine
Devlet ü iḳbāli ola müstedām

55a[45a] **41**

mefʿūlü / mefāʿilün / feʿūlün

1 Bī-rūy u riyā ki ḫāk-i pāyem
Yüz sürmege pāyuña sezāyem

Cānā nola pāy-mālüñ olsam
Dil-beste-i zülf-i müşk-sāyem

3 Zāhid beni sen tehī mi sanduñ
Manend-i ḥabāb-ı pür-hevāyem

Çekmem mey ü cām minnetin ben
Mest-i mey-i laʿl-i dil-rübāyem

5 **Yaḥyā** nola vaṣf-ı laʿlin itsem
Bir ṭūṭī-i şekkerīn-edāyem

Sulṭān ʿOs̱mān-ı kām-yāba
Dāʿī-i ḥaḳīr-i riyāyem

G/41 M: 244 ŞYD.
7b işigüñde: işiginde M.

7 Baş egmez isem de āsumāna
Şāhum işigüñde çehre-sāyem

42

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Eşkümi cūy-ı revān cismümi ḫāşāk itdüm
Gülşen-i kūyuña irdüm işümi pāk itdüm

Rūy-māl ola müyesser o kef-i pāye diyü
Nice yıl rāh-güẕārında yüzüm ḫāk itdüm

3 Yār ḳorḳum bu ki nāz uyḫusına varmış idi
Āsitānuñda gice nāle-i bī-bāk itdüm

Āşikār itmege dāġ-ı dili emr eyledi ʿaşḳ
Lāle-veş bir nice yerden tenümi çāk itdüm

5 Minnet Allāh'a ki sulṭān Murād'uñ **Yaḥyā**
Çarḫdan ḳadri bülend olduġın idrāk itdüm

Bāz-ı himmetle şikārın alup inşāʾallāh
Diye murġ-ı ẓaferi beste-i fitrāk itdüm

43

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ḫayālüñ-çün biri birine girdi çünki müjgānum
O dem aralarından çıḳdı eşk-i çeşm-i giryānum

Helāk oldum görince gerdenüñde laʿl mengüşuñ
Niçün alursın ey rūḥ-ı revānum boynuña ḳanum

G/42 M: 249 ŞYD.
3b nāle-i: nāleyi D.
G/43 M: 247 ŞYD.
2a laʿl: laʿl-i D; 2b niçün: nice M.

3 Fiġān kim girye vü zār ile çıḳdum dīde vü dilden
Çıḳardı bendesin gözden göñülden şāh-ı ḫūbānum

Beni yirden yire çalmaḳla ʿuşşāḳ içre kūyuñda
Ne añlarsın şikest olur mı mirʾāt-ı dil ü cānum

5 Naẓar ḳıl luṭf idüp āyīne-i ḳalbine **Yaḥyā**'nuñ
Göre hīç senden özge kimse var mı anda sulṭānum

44

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Çeküp cāmı bir iki ḳaṭre ḳomış anda cānānum
İçince leblerin emmiş ḳadar ḥaẓẓ eyledi cānum

Cebīnüñ ebruvānuñ ʿārıżuñ ḫāl-i ʿiẕāruñdur
Meh-i bedrüm hilālüm āfitābum necm-i raḫşānum

55b[45b] 3 Ḫum-ı dil māyelenmiş dilde bir cüzʾice meyl olsa
Virür bir neşve kim şehri ṭutar feryād u efġānum

Seni ṣaḳınduġum-çün söylerüm luṭf eyle incitme
Ṣıyup dil şīşesini eyleme pā-māl sulṭānum

5 Hele aġyār-ı bed-ḫˇāhuñ ayaġın kesdi ey **Yaḥyā**
Ṣıdı dil şīşesin varduḳça gerçi şāh-ı ḫūbānum

45

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 El virse viṣāli baña dil-dār elin öpsem
Bir devlete irsem yine ḫünkār elin öpsem

G/44 M: 248 ŞYD.
2b ʿiẕāruñdur: ʿiẕāruñdur/siyāhuñdur(ikisi yazılmış) M; 3a dilde bir: şöyle kim M.
G/45 M: 237 ŞYD.

Ruḫsārum zerd itdi ġamı ḳāmetümi ḫam
Ḫātem gibi bārī hele her bār elin öpsem

Bir būse recā eyledüm āzūrde-dil olmış
ʿAfv itse günāhum benüm ol yār elin öpsem

Pā-būs recā eylesem ol şāh-ı cihāndan
Luṭf eylemege eylese iḳrār elin öpsem

Nerm eylese **Yaḥyā** o civānuñ dil-i saḫtın
Bir himmet ider şeyḫ-i medet-kār elin öpsem

46

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Deşt ü kūhı gezelüm nāle vü feryād idelüm
Ḳays ile Kūh-ken'üñ rūḥların şād idelüm

Ḳo ṣurāḫiyi bize rāh-ı ḫuma hādī ol
Seni ey pīr-i muġān bārī biraz şād idelüm

Felegüñ ṣūret-i iḳbāline aldanmayalum
Kendümüz cevr ü cefā çekmege muʿtād idelüm

Pāy-bend itmeyelüm ʿaḳlı dil-i şeydāya
Selb idüp ʿaḳlı o pā-besteyi āzād idelüm

Cevr-i eyyāmdan incinmeyelüm **Yaḥyā** biz
ʿAyş u nūş ile geçen günleri de yād idelüm

G/46 M: 242 ŞYD.
1a kūhı gezelüm: kūha varalum D; 4a ʿaḳlı: rüşdi M.

47

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Mümkin mi mest-i ġamze-i cānāne olmayam
Mest olanı sevem yine mestāne olmayam

Hep rūy-ı luṭfdur görinen ehl-i meclise
Ben şemʿ-i ḥüsnüñe nice pervāne olmayam

Ḳaṣdum bu āşinālıġ idem ehl-i ẕevḳ ile
Erbāb-ı şevḳden yine bīgāne olmayam

Reʾyüm bu bend-i zülfe çekerse göñül beni
Uymayam aña ben daḫi dīvāne olmayam

Kendüm bilelden olam esīri güzellerüñ
Yaḥyā olur mı ol şeh-i ḫūbāne olmayam

48

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Münevver ṭalʿat-ı fer-ḫundesi bir ḫūbdur bayram
Güneş yüzli hilāl ebrūlı bir maḥbūbdur bayram

56a[46a] Aña küçük büyük bir cāme-i zībāyı ḥāżırlar
ʿAceb maḳbūl-i ʿālemdür ʿaceb merġūbdur bayram

Görinür rūze-dār-ı hecre ancak yılda bir kerre
Çoḳ eglenmez gider bir dil-ber-i maḥbūbdur bayram

Zamānında degül her güşe hāy u hūydan ḫālī
Civān-ı fitne-cū maḥbūb-ı şehr-āşūbdur bayram

G/47 M: 238 ŞYD.
G/48 M: 245 ŞYD.
3a görinür: görinmez M.

5 Seḥer yazmaġ-içün evṣāf-ı sulṭān Aḥmed'i **Yaḥyā**
Güneşden zer varaḳ peydā ider zer-kūbdur bayram

49

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Naḫl-i ḳaddüñden ḫaber alduḳça cānā bāddan
Ser-fürū itmez mi vardur servden şimşāddan

ʿĀşıḳ-ı mehcūrı şāhum yādlardan ṣaymayup
Luṭflarla añduġuñ bir dem gider mi yāddan

3 Müstedām ol sīne-i bī-kīnede itdüñ ḳarār
Geçmedüñ ey tīr-i dil-ber ḫāṭır-ı nā-şāddan

Ḥüsnine maġrūr olup gül gūşına ḳoymazsa da
Bülbül-i şūrīde geçmez nāle vü feryāddan

5 Geşt-i deşt ü kūhdur erbāb-ı ʿaşḳuñ pīşesi
Bir revişdir kim ḳalupdur Ḳays'dan Ferhād'dan

Ḥażret-i Sulṭān Murād'uñ feyżidür **Yaḥyā** sözüñ
Ol şeh-i ʿālī-himemden ḳalma istimdāddan

50

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Sāḳīye diñüz bezme yine bāde getirsün
Bir bir hep unutduḳlarumuz yāda getirsün

Gül gibi ṣunup her birine cām-ı leb-ā-leb
Bezm ehlini bülbül gibi feryāda getirsün

G/49 M: 293 ŞYD.
3a itdüñ: idüñ D.
G/50 M: 287 ŞYD.

3 Mecnūn gibi yabāna giden bü'l-heves-i ʿaşḳ
Ḥall itmedügi müşkili üstāda getirsün

Cevr oḳları delsün dir ise baġrını ʿāşıḳ
Kirpiklerini ḫāṭır-ı nā-şāda getirsün

5 Maḳṭaʿda idüp medḥ ser-i zülfini Yaḥyā
Vaṣf-ı ḳadd-i mevzūnını bālāda getirsün

51

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Rūzigār ile ġubār olursa da cānā beden
Ḳoymam tenhā ḫayālüñ dīde-i aġyāra ben

Cān uzatmaḳ neydi çarḫuñ döne döne cevrine
Nev-civānum rişte-i cānum ideydi pīrehen

3 Ḫumlar içre bādenüñ mestāne cūşın seyr idüp
Didüm ey pīr-i muġān yoḳ mı bize ol bādeden

Tāze dāġum gördügünce yār eyler iltifāt
Reşkden yanup yaḳılsa vechi var dāġ-ı kühen

56b[46b] 5 Şiʿr-i Yaḥyā-veş olup reşk-i tekellüfden berī
Bikr-i maʿnāyı güzel gösterse mirʾāt-i suḫan

52

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Seyr-i gülşende iken yār büyüklenme iñen
Hele her cānibi bir boylaya ey serv-i çemen

Luṭf idüp söyledi ol ṭūṭī-i şīrīn-güftār
İşidenler didiler ancaḳ olur luṭf-ı suḫan

G/51 M: 261 ŞYD.
G/52 M: 265 ŞYD.

Göñül alınmaġa bāʿiṣ ne diyince yāra
Ruḫ-ı zībāsını gösterdi didüm vech-i ḥasen

Miskini ḫāk-i reh-i yāre idermiş teşbīh
Daḫi beñzer ki bula gelmemiş āhū-yı Ḫoten

Yār **Yaḥyā**'ya dimiş vaḳt-i gül ü bülbüldür
Ṣubḥ-dem ʿazm idelüm gülşene bir ben bir sen

53

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

Bār olmada gitdükçe raḳīb-i ḫar-ı nādān
Bu böyle ḳalur mı götürür mi bunı devrān

Her şaḫṣ-ı girān-cānı el üstinde ṭutarsın
Hīç aña taḥammül mi olur ey şeh-i ḫūbān

Şāhum ḥaẕer it bir şereri ʿāleme besdür
Āh eyleyicek derdle bir sīnesi sūzān

Ḳurtulmaz ise nola oḳuñ demreni dilden
Ey ḳaşı kemān ḳanluyı elbette ṭutar ḳan

Yaḥyā nola nāçīz ise de göñli büyükdür
Ṣanmañ ele almaḳ anı şāhum ola āsān

54

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ḫūblar zānū-be-zānū cām-ı zerrīn der-mīyān
Bir gül-i ṣad-bergdür gūyā o bezm-i dil-sitān

Gül dizüp zerrīn ḳadeḥ eṭrāfına bir kāsede
Eyledi erbāb-ı meclis zīnet-i bezm-i cihān

G/53 M: 267 ŞYD.
G/54 M: 286 ŞYD.

Ṣaḥn-ı gül-zāra virüp revnaḳ gül-i raʿnā ile
Çevresin rengīn gül-i raʿnā ṭonatmış bāġbān

Rişte-i ala dizer gūyā nice yāḳūt-ı nāb
Devr idüp ol meclis-i cām-ı şarāb-ı erġuvān

Gül gül itdi ʿārıż-ı ḫūbānı Yaḥyā tāb-ı mey
Oldı şemʿ-i meclis-ārā her ṭaraf pertev-resān

55

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

ʿAşḳ elinden gül perīşān lāle de dāġ-ı derūn
Ġoncanuñ dünyāyı daḫi görmemişken baġrı ḫūn

ʿAşḳ teʾs̱īrin görüñ kim ol ḳadar temkīn ile
Tīşe-i Ferhād'dan kendin ṭaġıtdı Bī-sütūn

Dil-berüñ pīrāye-i ḥüsni ruḫ-ı gül-rengidür
ʿĀşıḳuñ sermāye-i kārı sirişk-i lāle-gūn

57a[47a] Ḳande bir ʿāḳil ki var nām u nişāndan bī-naṣīb
Ḳays'ı meşhūr itmede dünyāya ʿunvān-ı cünūn

Pençesin meydān-ı istiġnāda kimse burmadı
Ḳuvvet-i bāzū-yı ʿaşḳuñ itdi **Yaḥyā**'yı zebūn

56

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Mey midür sāḳī midür mest-i ḫarābı iñleden
Sen misün yā ʿaşḳ mı muṭrib-i rübābı iñleden

G/55 M: 263 ŞYD.
G/56 M: 270 ŞYD.
1a sāḳī: sāġar D.

Aġlamazdı sīḫ-i muḥabbet deldüginden baġrını
Āteş-i sūzān-ı ʿaşḳuñdur kebābı iñleden

Seng-diller döymeye çarḫ-ı sitem-ger cevrine
Ġuṣṣa-i devrān degül mi āsiyābı iñleden

Mūrı gör gendümle ʿayş eyler şikāyet eylemez
Ārzū-yı şehd ü şekkerdür zübābı iñleden

Bir gözi bīmāruñ ey **Yaḥyā** teb-i hicrānıdur
Pister-i ġamda dil-i pür-ıżṭırābı iñleden

57

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Göñül şol murġa döndi ḳurtulınca lāne ḳaydından
Giriftār ola bir dām-ı belāya dāne ḳaydından

Giriftār olayazdı pāy-bend-i ʿıḳd-ı Leylā'ya
Ḳaçup ṣaḥrālara ḳurtuldı Mecnūn ḫāne ḳaydından

Dil-i şeydā ider āmāde her tārına bir cānı
Ḫalāṣ olsun diyü gīsū-yı yāri şāne ḳaydından

Varup Mecnūn'ı bulsam derdleşsem deşt ü ṣaḥrāda
Aña bir bir disem çekdüklerüm bīgāne ḳaydından

Dırāz olduḳça efzūn olmada dil-besteler **Yaḥyā**
Muḥaṣṣal ḳurtulmış yoḳ kākül-i cānāne ḳaydından

G/57 M: 291 ŞYD.

3a her: her bir M; 4a: Varup Mecnūn'ı bulsam: bulup Mecnūn'ı varsam M; 4b aña bir bir disem: disem bir bir aña D; 5a dil-besteler:dil-bestelik M.

58

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Ḳomayup ṭāḳatüm feryāda nālān olmasun dirsin
Gözüm yaşını alursın da giryān olmasun dirsin

Cefā ṭaşıyla mirʾāt-i dilüm ṣad-pāre eylersin
Ne mümkindür yine ḫāṭır perīşān olmasun dirsin

Melāḥat mülkini teshīr idüp şemşīr-i ġamzeñle
Güzellik kişverinde ġayrı sulṭān olmasun dirsin

Benüm ẓann itdügüm bu kim ġurūr-ı ḥüsnüñle bir gün
Felekde mihr-i raḫşānuñ māh-ı tābān olmasun dirsin

Nice ḳul olmasun **Yaḥyā** saña ey pādişāh-ı ḥüsn
Yolumda senden özge kimse ḳurbān olmasun dirsin

59

müfteʿilün / mefāʿīlün / müfteʿilün / mefāʿīlün

Luṭf ile bir nigāh ider söylemez ise nāzdan
Nice şikāyet idelüm ol büt-i dil-nevāzdan

Ġamzesi mest-i nāz ise nāzı da mest-i ġamzedür
Ḳanı o kim ḫalāṣ ola mertebe-i niyāzdan

57b[47b]3 Sırrını bād-ı nev-bahār añlayamam ki ṣaḳlaya
Ġoncaya iʿtimād yoḳ bülbüle keşf-i rāzdan

Demreni isterüm geçüp sīnede itmeye ḳarār
Ṣaḳınurum göñüldeki āteş-i cān-güdāzdan

Seyl-i nefesle ṭoldı **Yaḥyā** yine vādī-i hevā
Geçmege saʿy u himmet it ḳanṭara-i mecāzdan

G/59 M: 253 ŞYD.
2a nāzı: nāz M.

60

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Menzil al dil ʿaşḳ ile pür-tāb u göz pür-āb iken
Teşne-leb yolda ḳalur sālik olan bī-tāb iken

Nice bir kūy-ı ḍalāletde gezersin der-be-der
Dergeh-i pīr-i muġānuñ mecmaʿ-ı aḥbāb iken

Kūyuña nice çekilmez ʿāşıḳ-ı bī-çāreler
Zülf-i ʿanber-bāruñuñ her tārı bir ḳüllāb iken

Hīç revā mıdur ġam-ı dünyāya düşmek ey göñül
Bir kenārına irilmez baḥr-ı pür-girdāb iken

Ṣuret-i iḳbāl-i dünyā aldadur ġāfilleri
ʿİşret añlarlar anı **Yaḥyā** ḥayāl-i ḫˇāb iken

61

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Şīve vü nāz ile ol serv-i ḫırāmān yürisün
Bī-kerān leşker ile rāyet-i sulṭān yürisün

Erġuvān naḫline döndür tenüm ey dīde benüm
Naḫl-i miḥnetdür aña ṣu yerine ḳan yürisün

Eli ayaġı yoluñı ṭuta mey ṣun sāḳī
Dir iseñ cānı gelüp ḫasta-i hicrān yürisün

Bād-bānını ḥabābuñ yine pür itdi hevā
Yürisin zevraḳ-ı cām-ı mey-i raḫşān yürisün

G/60 M: 271 ŞYD.
G/61 M: 292 ŞYD.
3a yoluñı: yoluña D.

5 Çünki āsāyişe imkān yoġ içinde **Yaḥyā**
Bir dem evvel bu sitem-ḫāne-i vīrān yürisün

62

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Görince ḫod vücūdum maḥv olur ḳalmaz nişān benden
Ne gördi ḳaçdı āyā ol meh-i nā-mihribān benden

Ne yüzden oldı ise mācerā-yı çeşmi ʿarż eyler
Varur her gün ayaġı tozına eşk-i revān benden

3 Ruḫı yādıyla dildāruñ ṣabāḥ olınca āh itdüm
Ḥarīfāne geçindük şemʿ dil-berden duḫān benden

Seni çün zülfi bend itdi biraz andan da feryād it
Nice yıl idersin ey dil-i şeydā efġān benden

5 Leb-i cān-baḫşını emdürdi ṭut kim ḳaṣd-ı cān eyler
Ne virdi alımaz **Yaḥyā** ʿaceb ol bī-emān benden

63

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Yār dirken kimseler rāz-ı nihānuñ ṭuymasun
Başladuñ feryāda ey dil nev-civānuñ ṭuymasun

58a[48a] Bir ḫayāl itsün beni ʿaşḳuñ ki hengām-ı viṣāl
Şöyle āġūş ideyin nāzük miyānuñ ṭuymasun

3 Kendüñ ol zülf-i ḫam-ender-ḫamda pinhān ide gör
Zīnhār ol ṭıfl ammā āşiyānuñ ṭuymasun

G/62 M: 269 ŞYD.
G/63 M: 257 ŞYD.
1b ey dil: bülbül D; 3b ol: o D.

Şöyle medhūş ol ki zaḫm-ı tīġ-ı hecr-i dil-beri
Tende dil ḥiss itmesün sīneñde cānuñ ṭuymasun

Mest-i ʿaşḳ olduñsa **Yaḥyā**-veş açılma kimseye
Şaḥne-i devrān ṣaḳın bū-yı dehānuñ ṭuymasun

64

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Sīnem hedef-i nāvek-i müjgān iderüm ben
Cevr oḳlarına cānumı ḳurbān iderüm ben

Ṣabr eyleyemem ġonca gibi teng-dil olsam
Gül gibi hemān çāk-ı girībān iderüm ben

Mādām ki bu āh ile bu göz yaşı vardur
ʿĀşıḳ dimesün rāzumı pinhān iderüm ben

Bir lāle-ruḫuñ ḥasret-i laʿliyle dem-ā-dem
Ṣaḥrā vü deri reşk-i Bedaḫşān iderüm ben

Dil-dār elemi hecr ġamı ṭaʿne-i aġyār
Yaḥyā bu ḳadar derde ne dermān iderüm ben

65

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ḥiṣṣedār olmazsa ʿāşıḳ ṭāliʿ-i fīrūzdan
Nice şād u ḫurrem olur ʿīdden nev-rūzdan

Neylesün nev-rūz-ı ʿīdüñ geldügin erbāb-ı dil
Āteş-i ġam gitse kānūn-ı dil-i pür-sūzdan

G/64 M: 256 ŞYD.
1a, 1b, 2b, 3b, 4b, 5b iderüm: iderin D.
G/65 M: 277 ŞYD.
2a dil: ʿaşḳ D.
G/66 M: 278 ŞYD.
1b nevāya: hevāya M; 5a şeb: be-şeb M.

3 Câme-i inʿām ehl-i câha ḳomaz iḫtiyāc
Şākirüz elṭāf-ı ḫūrşīd-i cihān-efrūzdan

Ġarbdan daḫi yaḳında geldi bād-ı nev-bahār
Ḳomadı bir nesne zīr-i ḫākde meknūzdan

5 Ġonca ṭıflın açmadı **Yaḫyā** hezāruñ naġmesi
Bī-ḫaberdür daḫi ol ʿuşşāḳdan nev-rūzdan

66

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Mihribānlıḳ gördi ḫūrşīd-i cihān-efrūzdan
Germ olup bülbül nevāya başladı nev-rūzdan

Ġoncalar açılsa da görsek muḥabbet āteşin
Var mı bir dil kim ola ḫālī bu demde sūzdan

3 Sūzen-i dil-dūz-ı ġamzeñ geçdi cāna gerçi kim
Geçmedi cān riştesi ol sūzen-i dil-dūzdan

Ġamze-i cādū-yı dil-berde ne ṭāḳat var idi
Fitneler ögrenmese ol çeşm-i siḥr-āmūzdan

5 Meşʿal-i gül şevḳına seyr ide gör şeb-tā-seḥer
Giceyi farḳ itmek olmaz şimdi **Yaḫyā** rūzdan

58b[48b] **67**

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

1 Yaḳlaşdı diyü ḫaṭṭını geçme o güzelden
Kim gördi ki evvel öle bir kimse ecelden

Dilden geçen ol şāhı der-āġūşdur ammā
Dāmānına ṣarılmadur ancaḳ gelen elden

G/67 M: 279 ŞYD.

Şimden girü bizden kerem it luṭfuñı kesme
Öldük meded ey sāḳī-i gül-çehre keselden

Ezdi yüregüm seng-i ġam u derd-i firāḳuñ
Ḳısmet baña endūh u belā imiş ezelden

Yārüñ ki miyānuñdadur ol ḫançer-i ġaddār
Şimden girü **Yaḥyā** geçmezsün sen o belden

68

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Pīrāne ser ne ḥāl ise kām al bahārdan
ʿĀr itme istiʿāre-i şevḳ it hezārdan

Būs u kenārdan nola geçdüñse ey göñül
Geçme kenār-ı bāġ u leb-i cūy-bārdan

Berg-i şükūfe eyledi āb-ı revānı zeyn
Cūlar da aldı ḥişşelerin rūzigārdan

Sen ʿālemüñde ol ḳo ne dirse disün raḳīb
Gülden alur mı būy ḳaçan zaḫm-ı ḫārdan

Deryā-yı aḫżar-ı çemen olmaḳda mevc-rīz
Ayrılmamaḳ gerek hele **Yaḥyā** kenārdan

69

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Şıma āyīne-i ḳalbüm ḥaẕer ḳıl inkisārumdan
Beni ḫāk ile yeksān eyleme ṣaḳın ġubārumdan

Yele virdi neşāṭum kār u bārın bād-ı āhumla
Fiġān baḫt-ı siyāhumdan şikāyet rūzigārumdan

G/68 M: 254 ŞYD.
G/69 M: 280 ŞYD.

3 Biri ḫūrşīd-i ʿālem-tāb u biri māh-ı bedr olmış
Çıḳup iki şerer eflāke āh-ı pür-şerārumdan

ʿAceb niye bulupdur ben naḥīfi derd ü ġam bilsem
Nişān ḫod ḳalmamışdur żaʿf ile cism-i nizārumdan

5 Recām oldur Ḫüdā'dan ol ḳıyāmet ḳaddi göstersin
Şu dem kim gözüm açup ṭuram ey **Yaḥyā** mezārumdan

70

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Rūy-ı ʿāşıḳ gibi ey berg-i ḫazān kim zerdsin
Var ise ol naḫl-i bāġ-ı ḥüsn içün pür-derdsin

Sen de ey āhum olup eşk-i revānum gibi germ
İncidürsin ḫāṭır-ı ʿuşşāḳı ġāyet serdsin

3 Gerçek erdür baḳmayan naḳş-ı nigār-ı ʿāleme
Māʿil-i ārāyiş-i dünyā degülseñ merdsin

Saña erbāb-ı muḥabbet içre olur mı naẓīr
Yalıñız yolına cān virmekde yārüñ ferdsin

5 Gözine girseñ ʿadūnuñ nola ey **Yaḥyā** bugün
59a[49a] Sen de rāh-ı ʿaşḳda pā-māl olan bir gerdsin

71

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Ceyş-i ġamuñ göñülde perākende ḳonmasun
Mihrüñ ḫazīnesine ʿadū dest ṣunmasun

G/70 M: 290 ŞYD.
1a berg: verd M; 3b degülseñ:degülsin D.
G/71 M: 259 ŞYD.

Bīdār eyle baḫtumı bu rūzigārda
ʿĀlemde bir çerāġ uyandur ki sönmesün

Ḫalḳ-ı cihānı ḳırmaġa tīr-i müjeñ yeter
Bī-hūde tīr-ger çalışup tīr yonmasun

Bülbül iñende şāh-ı güle olmasun ḳarīn
Pervāne-i muġfel āteş-i sūzāna dönmesün

Sil yaşuñı ki ḳaṭre-i eşküñ ḫayāl-i dost
Bir rīg-i pāy-sūz ṣanup yine dönmesün

Dürr-i girān-bahā-yı muḥabbet bulunmamış
Çoḳdan görinmez ol dil-i **Yaḥyā**'ya ḳonmasun

72

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Maḳām-ı ḫūbdur gülşen o gül-ruḫsār diñlensün
Nevālar eylesün dil bülbül-i gül-zār diñlensün

Belā bezminde ḳaddüm çeng olup cismümdeki regler
Fiġān u nāle ḳılsun muṭribā evtār diñlensün

Dil-i şeydāya hem-dem nice dil bir yire cemʿ olsun
Ṣafālar eylesün ʿuşşāḳ mūsīḳār diñlensün

Zamān-ı ʿayşdur meclis gerekdür ṣaḥn-ı gülşende
Uzatmasun sözi vāʿiẓ de bir miḳdār diñlensün

Varup feryādlar ḳıl Bī-sütūn'a ḳarşu ey ʿāşıḳ
Ṣanup Ferhād'ını rāḥat bulup kuhsār diñlensün

Belā vādīlerinde seyl-i eşküm çaġlasun aḳsun
Başın ol ṭaşdan ṭaşa dögen enhār diñlensün

G/72 M:276 ŞYD.
1b nevālar eylesün: nevāya başlasun D.

7 Oḳı şīrīn-lebi vaṣfındaki eşʿāruñ ey **Yaḥyā**
Biraz meclisde ṭūṭī-i şeker-güftār diñlensün

73

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Yerümde ṣābitüm gelse ḫadeng-i cān-sitān senden
Nişān-ı tīrüñ olmaḳdan ḳaçan bulmaz nişān senden

Zebāna cevrüñ almam saḳlarum sūzum derūnumda
Dilüm yanar şikāyet itsem ey nā-mihribān senden

3 Ṣabā ḫāk-i rehi kim tūtiyā-yı dīde-i cāndur
Birazcıḳ alıgör yārān umarlar armaġan senden

Benüm ḫod sözümi yazmaġa döymez kāġıẕ u ḫāme
Ne māniʿ gelse cānā nāme-i rāḥat-resān senden

5 Ne lāzım ʿaşḳda ben ġālibüm Ḳays'a dimek **Yaḥyā**
Bir iki gün muḳaddemdür hele ol nā-tüvān senden

74

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Göñül umar nice demdür ki yār-i ġam-ḫˇārın
Olursa luṭf-ı İlāhī görür bu gün yarın

59b[49b] ʿAceb degül ki döne kebke öykinen zāġa
Çemende kebk o ṣūḫuñ görürse reftārın

3 Ne deñlü zār u zebūn var ise ṣatılmaḳda
ʿAceb revācda gördüm bu ʿaşḳ bāzārın

G/73 M: 262 ŞYD.
1b olmaḳdan: olmaḳda D; 2a sūzum: sūzı D.
G/74 M: 266 ŞYD.

Nuḳūd-ı eşkümi yoluñda dökmeden ḳaçmam
Yoġ olsun ol kişi kim saña virmese varın

Unutmasun hele **Yaḥyā**'ya itdügin ol şāh
Revā mı añmaya bir bir öyle ʿāşıḳ-ı zārın

75

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Baḳmaz yüzüme dīde-i ḫūn-bārı ne bilsün
Gelmez yanuma eyledügüm zārı ne bilsün

Rūyında ḳarār itmege yüz ṭutmış idi dil
Ardınca imiş ḫaṭṭ-ı siyeh-kārı ne bilsün

Şīrīn düşürür sözlerin ol laʿl-i şeker-bār
Ṭūṭī öteyor leẕẕet-i güftārı ne bilsün

Her dil ki degül rāh-rev-i Kaʿbe-i kūyuñ
O yolda olan serzeniş-i ḫārı ne bilsün

Yaḥyā ṭutalum eyler eṣer yāre ġubāruñ
Ol mest-i mey-i nāz bu esrārı ne bilsün

76

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilātün

Düketdi ṣabrumı gönlüm o laʿl-i nāba düşelden
Ḳomadı varını ḫarc eyledi şarāba düşelden

Gözüme ʿaks-i ruḫuñ düşmek ile yanmada gönlüm
Hevā-yı dil ḳatı germ oldı cemre āba düşelden

G/75 M: 260 ŞYD.
3a laʿl: ḫaṭṭ M.
G/76 M: 283 ŞYD.

İrişdi başı göge hīç ayaġı yer mi başar gör
Fütāde-dil der-i yār-i felek-cenāba düşelden

Ne ıżṭırāb-ı keş-ā-keşdedür bu cān-ı belā-keş
Cefā-yı şāne ile zülfüñ ıżṭırāba düşelden

Ḥicāb-ı vuṣlat-ı yār añladum vücūdumı **Yaḥyā**
Ne ḥālet idecegüm bilmem ol ḥicāba düşelden

77

müstefʿilün / müstefʿilün / müstefʿilün / müstefʿilün

Bir çāre bulmaz derdine bī-çāre göñlüm neylesün
Bir cāy-ı āsāyiş mi var āvāre göñlüm neylesün

Seng-i cefā ile ṣıyup dil-dār mirʾāt-ı dili
Yine dürüst olmaḳ diler ṣad-pāre göñlüm neylesün

Şol şerḥalar kim eyledi şemşīr-i ġamzeñ dil-berā
Yoḳ şerḥe ḳābil bir maḥal pür-yara göñlüm neylesün

Dirsin nigāh-ı luṭfumı dilden murād itmek gerek
Çeşmüñ uyar ol ġamze-i mekkāre göñlüm neylesün

Her gül mey-i al ile pür-peymānedür **Yaḥyā** bu gün
Gül devri kendin itmesün mey-ḫˇāre göñlüm neylesün

60a[50a] **78**

müfteʿilün / mefāʿilün / müfteʿilün / mefāʿilün

Emtiʿa-i şekībden bir daḫi ḫayr ider mi dil
Kişver-i ḥüsn-i yārda ġamze ki bāc-dār ola

G/77 M: 289 ŞYD.
2a ṣıyup:yıḳup D; 5a pür: bir M.
G/78 M: 176 SD.
Divana göre 3. Beyit mecmuada eksiktir.
2a dest ü dil:dest-i dil D; 2b cevr-bār:bend-i cevr D; 4b ki –M.

Reşk o mübtelāya kim dest ü dil-i belā-keşin
Beste-i cevr-bār iden ṭurre-i fitne-kār ola

3 Bād-ı ṭaleble fülk-i dil sāḥil-i kāma irmedi
Vāy aña ki reh-beri himmet-i rūzigār ola

Ṣabrī-i zāra yārdan ruḫṣat-ı giryedür murād
Çeşm-i niyāz pāyına tā ki güher-niṣār ola

79

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Eyyām-ı ġamuñda ṣalunup baḥr-ı cefāya
Baş urdı yine fülk-i dil emvāc-ı belāya

Anuñla görür fülk-i ṣafā ehl-i cihānı
Beñzerse nola şīşe-i mey dūr-nümāya

3 ʿIyş ehli çemen-zāra çekilse gül açılsa
Gül-gūn ḳadeḥ çıḳsa çerā-gāh-ı ṣafāya

Dihḳān-ı felek murġ-ı dili seng-i sitem ile
Uġratmadı ḫırmengeh-i ümmīd ü recāya

5 **Ṣabrī** alıcaḳ ʿaḳlumuzı ġamze-i sāḳī
Ḥācet mi ḳalur nūş-ı mey-i hūş-rübāya

80

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Rind iseñ dest ura gör cām-ı neşāṭ-efrūza
Lāle vü gül gibi ḳatlanma dem-i nev-rūza

G/79 M: 167 SD.
Divana göre 4. beyit mecmuada eksiktir.
2a fülk-i ṣafā ehl-i cihānı: ehl-i ṣafā fülk-i cihānı D.

Gül ü şemʿüñ göricek meclis-i germā-germin
Başladı bülbül ü pervāne de sāz u sūza

Döndi meclisde bu dem cām-ı ḥabāb-āver-i mey
Aġzına şekker alan ṭūṭī-i dest-āmūza

Ruḫṣat-ı fitne vü āşūb neden tā bu ḳadar
Çesm-i mestüñ gibi bir kāfir-i kīn-endūza

Nā-ümmīd olmayalum luṭf-ı Ḫüdā'dan **Ṣabrī**
Naḳd-i luṭf u keremin eyleyelüm deryūze

60b[50b] **81**

mefʿūlü / mefāʿilün / feʿūlün

Sensüz mey-i erġuvān çekilmez
Bekrüm(?) ḥarem-i muġān çekilmez

Baḥr-i ṭarabuñ da vaḳti vardur
Zevraḳları her zamān çekilmez

Dürd-i meyi çek ki çeşm-i ʿaḳla
Her küḥl-i cilā-resān çekilmez

Bir dem mi olur diyār-ı ġamdan
Rāh-ı dile kār-bān çekilmez

Biñ tīġ-i sitem çekersüñ ey şūḫ
Senden dil-i nā-tüvān çekilmez

Bu yolda fedā gerek ser ü cān
Āsānlıġ ile civān çekilmez

G/80 M: 169 SD.
Bu gazel 77a'nın sonunda mükerrerdir.
2b ü –M; 3b alan:olan D; 5a luṭf: feyż D.
G/81 M: 96 SD.
Bu gazel 80b'de mükerrerdir.
1b bekrüm:bekr D; 2b zevraḳları: zevḳleri M; 4b rāh:mülk D.

7 El çek o piyāleden ki **Ṣabrī**
Bī-minnet-i sāḳiyān çekilmez

82

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Kūh-ken ya ol Ḳays-ı deşt k'olasın naḫçīr-i ʿaşḳ
Ḫāne-perverd-i ṣafā olmaz şikār-ı şīr-i ʿaşḳ

Görme Mecnūn-ı muḥabbetle raḳīb-i dīvi bir
Ṭavḳ-ı laʿnetle bir olmaz ḥalḳa-i zencīr-i ʿaşḳ

3 Müjde-i şādī bilürdi gūş-māl-i miḥneti
Gūşına ṭıfl-ı dilüñ oḳunmadan tekbīr-i ʿaşḳ

Ceẕbesiyle çāhdan çekdi çıḳardı Yūsuf'ı
Zūr-ı bāzū-yı muḥabbet ḳuvvet-i teʾsīr-i ʿaşḳ

5 Feyż iderse rūḥ-ı pāk eyler **Riyāżi** ʿāşıḳı
Ḫāki zer itmezse cismi cān ider iksīr-i ʿaşḳ

83

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāīlü / fāʿilün

İrdi bahār sāġara sāḳī şarābı ḳo
Yaʿnī nigīn-i cāma o laʿl-i müzābı ḳo

61a[51a] **84**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ey olan rā ḳaşı ṭuġrā-yı berāt-ı fitne
Oldı menşūr-ı ḫaṭı ḳayd-ı ḥayāt-ı fitne

G/82 M: 281 RYZD.
3b oḳunmadan:oḳunmasa D.
G/83 M: 455 RYZD.
Divana göre 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.
84/G M: 328 NKD.
1a ey olan rā ḳaşı:rā ḳaşuñ olalı D; 1b oldı: ḥükm-i M.

Muḫtefī nüsḫa-i ḥüsnüñde mezāyā-yı füsūn
Münderic noḳṭa-i ḫālüñde nuḳāṭ-ı fitne

Noḳṭa-i ḫālüñe vābeste ser ü zülfüñle
ʿĀlem-i dilde sükūn u ḥarekāt-ı fitne

Kākülüñ rābıṭa-bend-i eṣer-i cünbiş-i nāz
Cilve-i ḳaddüñe peyveste ṣebāt-ı fitne

Nāʾili'ye nice kār eylemesün āfet-i ʿaşḳ
Ey sevād-ı ḫaṭı taʿvīz-i necāt-ı fitne

85

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Sürūd-ı bezm-i viṣāli fiġān u āha degiş
Ṣafā-yı vuṣlatı bir āşinā nigāha degiş

Gül-i ḥadīḳa-i kām olsa ser-be-ser ʿālem
Bu ḫār-zār-ı taʿalluḳda bir giyāha degiş

Ṭarīḳ-i mürşid-i seccāde-i muḥabbeti ṭut
Hezār zāhidi bir rind-i bāde-ḫˇāha degiş

Muḳīm-i künc-i ferāġ ol şarāb gör şeb ü rūz
Fürūġ-ı cāmı ne ḫūrşīde vir ne māha degiş

Sefīd-kārī-i çeşm-i ümmīdi **Nāʾili**yā
Telāfī-i sitem-i baḫtı rū-siyāha degiş

G/85 M: 175 NKD.
3b bāde-ḫˇāh: bāde-ḫˇār D.

86

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Ol māh ile yā Rab bu gice ṣoḥbet olur mı
Ol şemʿ-i cihān-tāb ile germiyyet olur mı

Feyż-i eṣer-i cāẕibe-i mihr-i ruḫıyla
Çeşm-i dil ü cān bir nigeh-i ḥasret olur mı

3 Ruḫsārına bu keṣret-i neẓẓārede bilmem
Bir nīm-nigāh-ı hevese ruḫṣat olur mı

Baḫt-ı siyehüñ kārı tamām olsa da görsek
Kām-ı dil-i nā-kāma da bir himmet olur mı

5 Yār olmayıcaḳ **Nāʾili**yā meclis-i meyde
Esbāb-ı ṭarab bāʿiṣ-i cemʿiyyet olur mı

87

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Eylemiş ḫˇāb-ı teġāfül nigeh-i şūḫını mest
Çeşmi āşūb-ı naẓar ġamzesi neẓẓāre-perest

ʿĀşıḳuñ cevriyle ḳaddin ḫam idüp ġamzeleri
Ṭāḳ-ı Kisrā'yı ider cünbiş-i ebrūsı şikest

3 Ḥased ol ʿāşıḳa kim ġamdan olup āzāde
İde gül-geşt-i ḫıyābān-ı çemen dest-be-dest

Cān virür yanmaġa dil n'eylesün ammā güzelüm
Bulamaz dūzaḫ-ı hecrüñde de bir cāy-ı nişest

G/86 M: 379 NKD.
G/87 M: 24 NKD.
Divana göre 2. beyit mecmuada eksiktir.
1a çeşmi: çeşmüñ D; ġamzesi nezzare perest: ġamzelerüñ nāz perest D; 2 –NKD; 3b ede gül-geşt-i ḫıyābān-ı çemen: eyleye yāriyle gül-geşt-i çemen M.

5 Rıfʿat el virse yine **Nāʾilī**-i zār gibi
Yüz sürüp pāyüñe olsak ser-i zülfüñ gibi pest

61b[51b] **88**

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

1 Ḳan aġlamadur ʿādet-i dīrīne-i ʿāşıḳ
Ḫūnābe-i dildür mey-i dūşīne-i ʿāşıḳ

Ḫūrşīde degül tāb-ı tecellā-yı cemāle
Tercīḥ olunur ṣafvet-i āyīne-i ʿāşıḳ

3 Ẕerrāt-ı ġamuñ şevḳ ile hep raḳṣa getürdi
Ḫūrşīd gibi sīne-i bī-kīne-i ʿāşıḳ

Cān gibi ider gevher-i ʿaşḳuñ yine pinhān
Ṣad pāre de olsa ṣadef-i sīne-i ʿāşıḳ

5 Olmazsa eger **Nāʾilī**-i ḫasta-dil efsūs
Pīrāye-dīh -i vuṣlat u ġam-pīşe-i ʿāşıḳ

89

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Şāneden dillere zülfüñdeki āfet görünür
Rişte-i cānda nice ʿuḳde-i ḥayret görünür

Dūd-ı āh-ı dil-i ʿāşıḳda ruḫuñ yādı ile
Şecer-i Ṭūr-ı tecellādaki ḥālet görünür

3 Şecer-i āh ki hecrüñden alur sūzı müdām
Her biri dūzaḫ-ı cān-sūz-ı ḳıyāmet görünür

G/88 M: 196 NKD.
2 –NKD, 5a eger: ger ey D; 5b dih, u –M.
G/89 M: 96 NKD.

Kūçe-i kām gibi ḳaldı tehī şehr-i viṣāl
Şimdilik ʿāşıḳa ʿazm-i reh-i fürḳat görünür

5 **Nāʾilī** zemzeme-i nāy-ı ḳalem destüñde
Çāşnī-senc-i mezāyā-yı ṭabīʿat görünür

90

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Döyer mi nāzına diller kirişme-sāz olıcaḳ
Kim istemez o cefā-kārı dil-nevāz olıcaḳ

Ne ḫırmen-i dil ü ne ḫānümān-ı ṣabr ḳalur
Nigāh-ı germi gibi berḳ-i cān-güdāz olıcaḳ

3 Alur mı dil nigeh-i iltifātdan vāye
Teġāfüle bu ḳadar ruḫṣat-ı cevāz olıcaḳ

O şāh-ı ḥüsn ile āsān olurdı söyleşmek
Teġāfülāne nigeh tercemān-ı nāz olıcaḳ

5 Ne söylesün görüp ol şūḫı **Nāʾilī** ʿuşşāḳ
Deger mi āhdan el ruḫṣat-ı niyāz olıcaḳ

91

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ġamzesin ser-mest idüp sāḳī şārāb-ı nāz ile
Bezm-i ḥüsne virdi revnaḳ āb u tāb-ı nāz ile

Yek-dil oldı ḳatl-i ʿuşşāḳa nigāh-ı şūḫı da
Gūşe-i ebrū-yı pür-çīn ü ʿitāb-ı nāz ile

G/90 M: 193 NKD.
4a olurdı: olur mı M.
G/91 M: 333 NKD.

Ḳırmada dünyāyı ġamze nergis-i mesti daḫi
ʿĀleminde çeşm-i baḫtum gibi ḫ̌āb-ı nāz ile

ʿArż-ı dīdār itmedi ser-germ-i cām-ı mihrine
Ḳaldı ṣoḥbet maḥşere ol āfitāb-ı nāz ile

Söyleşilmez meclis-i maḥşerde de ey **Nāʾilī**
Ġamze-i sāḳī gibi mest-i ḫarāb-ı nāz ile

62a[52a] **Riyāżī Efendi**

92

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Ṭālib-i nām u nişān şöhre-i devrān degülüz
Mūr isek de hele biz mūr-ı Süleymān degülüz

Her ser-i şāḫda bir bülbül-i ṣad-destānuz
Murġ-ı yek-naġme-i ṣad-naḫl-i gülistān degülüz

Ṣarṣar-ı ʿĀd keder virmese temkīnümüze
Bir nefesden ṭaġulur küḥl-i Ṣıfahān degülüz

Āteş-i ʿaşḳuñ ile perveriş-i cān iderüz
Yanmadan nāḳıṣ olan şemʿ-i şebistān degülüz

Feyżümüz olsa **Riyāżī** nola her mürde dile
Ḫıżr'a maḫṣūṣ olan çeşme-i ḥayvān degülüz

93

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Bilmezüz sāḳī ḥisāb-ı devr-i māh u āfitāb
Eylerüz eyyām-ı ʿömri devr-i sāġarla ḥisāb

G/92 M: 248 RYZD.
1a devrān:ʿālem D; 3b nefesden:nefesde D.

İltifāt itmez yine ol āfitāb-ı evc-i nāz
Sīm-i nābı yolına döksek miṣāl-i māh-tāb

Tīġ-i Rüstem ġamze-i ḫūn-rīzüñe nisbet-i māh
Bir nümāyişdür miṣāl-i mevc-i deryā-yı serāb

İntiḫāb itse ṣabā gül-berg-i nāz-ı ġoncayı
Ḫoş-bū bālīn eylemez yine o çeşm-i nīm-ḫˇāb

Tünd bād-ı āhı gönderme **Riyāżī** göklere
İtme devr-i çarḫdan hergiz recā-yı fetḥ-i bāb

94

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

ʿAḳs-i ruḫsārı düşer sāġar-ı raḫşānımuza
Girer gözleri āhū bir avuç ḳanumuza

Şevḳ-i ṣaḥbā ile ṣıġmaz oluruz kendümüze
Baḳa mestāne iken çāk-i girībānımuza

Ṭutuşur şīşe-i mey gibi zebānuñ nāṣiḥ
Dil uzatma ḥaẕer it cām-ı dıraḫşānımuza

Tīr-veş menzile vāṣıl iderüz kim ki bizüm
Yapışa ṣıdḳ ile peykān gibi dāmānımuza

Gūy-ı maḳsūdı **Riyāżī** ataruz yābāna
Dönerek girse de nā-gāh ḫam-ı çevgānımuza

G/93 M: 18 RYZD.
Divana göre 2. beyit mecmuada eksiktir.
1a dilleri şādān eyler –M; 1b ġadri:ġadr M; ü –M; 3 –RYZD; 4a gül-berg:gül-i berg D; nāz-ı –M; 5b recā:cā D.
G/94 M: 472 RYZD.

95

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Gerdiş-i cām-ı ṣafā dilleri şādān eyler
Ġadri cevr ü sitem-i gerdiş-i devrān eyler

Yaḳmaġa dāġ-ı ġamuñ olsa da pīr-i Kenʿān
Lāle-veş pīrehen-i Yūsufʾı sūzān eyler

3 Bir daḫi cemʿ idebilmez dil-i ṣad-pāresini
Ġonca-veş ol ki hevāñ-ile perīşān eyler

Yerde ḳalmaz güzelüm ḳanı şehīd-i ʿaşḳuñ
Tācına mihr-i felek laʿl-i Bedaḫşān eyler

5 Ey **Riyāżī** göricek ḥüsn-i libās-ı süḫanum
Ser-i teslīmi ʿadū gūy-ı girībān eyler

62b[52b] **96**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Olma dil-beste bu ṭāḳ-ı dil-sitānuñ naḳşına
Rengdür aldanma ḳaṣr-ı āsumānuñ naḳşına

Tīr-i cevri cānda oynar olma āşüfte ṣaḳın
Ol iki miskīn kemān-ı cān-sitānuñ naḳşına

3 Ḫāk-rīzi gerd-i ġam naḳşı ser-ā-ser reng ü al
Ṭarḫı uymışdur zemīnüñde zamānuñ naḳşına

Ġonca-veş āḫir seni eyler perīşān rūzigār
Beste-dil olma bu fānī gül-sitānuñ naḳşına

G/95 M: 77 RYZD.
1a dilleri şādān eyler –M; 4a güzelüm:görelüm M; 5b gūy:kūy D.
G/96 M: 465 RYZD.

5 Nice dār anuñ ḳurulmışdur mezārı üstine
Olma dil-dāde bu çetr-i zer-nişānuñ naḳşına

97

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ḫāneñe geldükçe zīr-i pāy-ı ḫoş-reftārın öp
Vāʿde-i luṭf itse ammā laʿl-i sükker-bārın öp

Maḳtel-i Manṣūr'a uġrarsañ eger ey bād-ı ṣubḥ
O şehīd-i ʿaşḳa taʿẓīm eyle pāy-dārın öp

3 Dal ḫançer olsa gelse üstüñe ol naḫl-i nāz
Ḳarşu var düş ayaġına dest-i ḫançer-dārın öp

Ḫāk-i pāy-ı yāra yüz sürdükde ey misk-i Ḫoten
Gūşe-i dāmān-ı müşkīn ṭurre-i ṭarrārın öp

5 Naẓm-ı zībā-yı **Riyāżī-**i süḫan-perdāzı gör
Nüsḫa-i taʿvīz-i cāndur ruḳʿa-i eşʿārın öp

98

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 ʿAşḳ ile zīr ü zeberdür dil-i ġam-perverümüz
Cāyumuz kūh-ı belā deşt-i meẕellet yerümüz

Çekmezüz minnet-i ebr ü ṣadef ü ḫurşīdi
Āb u tābı yine kendinden alur güherümüz

G/97 M: 17 RYZD.
1b sükker:gevher D; 2b taʿẓīm –M; 3b Ḳarşu var düş ayaġına dest-i ḫançer-dārın öp: Gūşe-i dāmāna düşmiş ṭurra-i ṭarrārın öp D; 5a perdāzı:perdāz M.
G/98 M: 244 RYZD.
Divana göre 5, 6 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.
4b serümüz: yerümüz M; 5a nigāh:nigār M.

3 Künc-i miḥnetde muḳīm olduġumuzdan ne bize
Yine ʿaġyāra çıḳar yār-i perī-peykerümüz

Kim döner üstüme perkār-ı belādan ġayrı
Noḳṭa-i dāʾire-i cevr ü cefādur serümüz

5 Ey **Riyāżī** nola ṭutmazsa her ālūde-nigāh
Pākdür dāmen-i Yūsuf gibi hep sözlerümüz

63a[53a] **Ṣabrī**

99

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Miṯāl-i murġ-ı peykān-ḫorde pervāz itmeden ḳaldı
Yüz urdı pāy-ı şemʿe ʿāḳıbet merdāne mestāne

Güneh sāḳī nāzükdür göñül tertīb-i ḥükm itme
Ne vaż‘ eylerse saña ġamze-i cānāne mestāne

3 Nola germ olsa bezm-i fikr-i vuṣlat dilde ey **Ṣabrī**
Gözümde mey yanumda şāhid-i kāşāne mestāne

Fi ḥarfü'l-yā

100

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Derd-i dilden nā-geh nālem ḳıṣṣa-perdāz olmadı
Kimseler nihān-ı ġamdan vāḳıf-ı rāz olmadı

Dil nigāh-ı luṭfın ümmīd itdi yārüñ ṣandı kim
Çeşm-i mesti daḫi ḫˇāb-ālūde-i nāz olmadı

G/99 M: 185 SD.
Divana göre 1 ve 2. beyitler mecmuada eksiktir.
1a itmeden: itmede M; 2b eylerse: –SD; 3b gözümde mey: gözüñde nem M; yanumda –M.
G/100 M: 199 SD.

3 Dil ki Eflāṭūn-ı ḥikmet āgehān-ı ʿaşḳdur
Ġayrıdan ḥayfā senüñ yanında mümtāz olmadı

Serd sözden cūy-ı dil yaḫ-beste-i ġam olmada
Neyyir-i ṣubḥ-ı keremse pertev-endāz olmadı

5 Derd-i cāna ḥoḳḳa-i laʿlüñde dermān var iken
Ṣabrī-i bī-çāreye dil-ber devā-sāz olmadı

101

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Mest-i ʿaşḳuz cām-ı ʿālem-gīre ḥācet ḳalmadı
ʿAḳlı başdan ṣavmaġa tedbīre ḥācet ḳalmadı

Ceẕbe-i ʿaşḳam bana rām eyledi cānāneyi
Ben anı esmā ile tesḫīre ḥācet ḳalmadı

3 Ġamze-i tīr-i cān-şikārın atmasun murġ-ı dile
Düşdi dām-ı zülfüñe ol tīre ḥācet ḳalmadı

Ḥālini ʿarż eyledi bir āh ile ol şāha dil
Ḫāme lāzım olmadı taḥrīre ḥācet ḳalmadı

5 İtdi **Ṣabrī** şuʿle-i āhuñ dil-i aġyāra kār
Nevk-i peykān-ı ḳażā-teʾsīre ḥācet ḳalmadı

63b[53b] **102**

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Müdām odur yüriden ʿālem içre ḥükm-i Cem’i
Kümeyt-i bādeye sāḳī sürütse nola ġamı

G/101 M: 200 SD.
2b esmā:ʿismā D.
G/102 M: 193 SD.

Şuʿā-yı bāde olup cāma şuḳḳa-i zer-beft
Çekildi ḫüsrev-i şevḳüñ ol āteşīn ʿalemi

Hezār nāzla sāḳī ṣunardı gāhī mey
Görilmez oldı velī şimdi şīve-i keremi

Ṣafā-yı sīnesine vāṣıl ide belki seni
Göñül ṣaḳın ḳoma elden o zülf-i ḫam-be-ḫamı

Süḫanda kendüyi görmez ḥasūd-veş **Ṣabrī**
Egerçi āyīne-i naẓma destedür ḳalemi

103

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Ḳoçmaz o servi ʿāşıḳ olan pīrehen gibi
Bir gömlek ile ḳalmayıcaḳ yāsemen gibi

Ṣad-pāre ḳıldı pīrehenin ġonca şevḳ ile
Şebnem girince ḳoynına bir sīm-ten gibi

Bir kez açılmaḳ olmadı bād-ı niyāz ile
Bir nā-şüküfte ġonca mı var ol dehen gibi

İtmekde ceyş-i ġamuñla göñül ʿāşıḳāne ceng
Kūhsār-ı ʿaşḳa arḳa virüp Kūh-ken gibi

Her dem bahār-ı ḥüsnüñ ider nāzükāne vaṣf
Bir bülbülüñ de **Ṣabrī**-i nāzük-süḫan gibi

G/103 M: 209 SD.
1b gömlek: göñelmek M.

104

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Kimseye açmam ġubār-ı ḫaṭṭ-ı ʿanber-bāruñı
Curʿa-dān dilde pinhān eylerüm esrāruñı

Ārzū-yı murġ-ı dil bu kim şikāruñ olıcaḳ
Aña fitrāk idesin zülf-i muʿanber tāruñı

3 Ḥāsidüñ bī-nūr olur çeşmi ʿacebdür sen baña
Ḳarşu ṭutsañ āteşīn āyīne-i ruḫsāruñı

Naġme-i ʿuşşāḳdan meclisde muṭrib urma dem
Yār ḥazż itmez reg-i cānum ṣanur evtāruñı

5 Ṣormaz olduñ luṭf ile **Ṣabrī**-i zāruñ ḫātırın
Görmez olduḳ şīve-i laʿl-i şekker-güftāruñı

64a[54a] **105**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Yād idüp zülfüñi ṭāvūs-ı dil efġān itdi
Ṭaġıdup kendisin evżāʿ-i perīşān itdi

Gördi dil tīġ-i cefā ile irişdi ġamzeñ
Kendin endāḫte-i çāh-ı zenaḫdān itdi

3 Gūy-ı dil nola ṣafāsından olursa ġalṭān
Yine bād-ı seḥerī zülfüñi çevgān itdi

Mār-ı ġam aña güdāz eyleyicek sāġar-ı mey
Pīşe-i zār-ı dili bir berḳle sūzān itdi

G/104 M: 194 SD.
G/105 M: 203 SD.
1a, 1b itdi –M; 5b hāver:hāven D.

Mey-kede döndi ṭarab-ḫāne-i sūra bir bir
Hāver-i sāġar-ı şevḳ ehli fürūzān itdi

Āferīn himmetine pīr-i muġānuñ **Ṣabrī**
Ki senüñ gibi gedāyı Cem-i devrān itdi

106

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Göñül dest-i irādetle muḥabbet sāġarın ṭutdı
Gidince Ḳays geçdi meclis-i ʿaşḳa yirin ṭutdı

Şererler ẓāhir oldı yine andan ḳaṭreler ṣanmañ
Ṣurāhī çarḫ-ı cāma tīr-i āteş-güsterīn ṭutdı

Düşürdi her birin dām-ı firīb-i vaʿde-i luṭfa
O şeh söyletmedi erbāb-ı ʿaşḳuñ dillerin ṭutdı

Bu meydān içre ʿāşıḳ baş ḳaçırma tīġ-i miḥnetden
Belā ser-tīşesine Kūh-ken gör kim serin ṭutdı

Ne mümkin cām-ı pür-şūrı elinden içmemek **Ṣabrī**
O mest-i nāz geldi sīnem üzre ḫançerin ṭutdı

107

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

O ṭıfl-ı şūḫ kitāb-ı cefāya başlamadı
Ḫurūf-ı şīveyi daḫi edāya başlamadı

Getürmedi daḫi ser-kār-ı nāz ġamzelerin
Füsūn-ı ʿişve-i ṭāḳat-rübāya başlamadı

G/106 M: 208 SD.
G/ 107 M: 204 SD.
Divana göre 5. beyit mecmuada eksiktir.

3 Zebān-ı şevḳle laʿlīn-ḳabāyı şīşe-i mey
Maḥall-i Cem’de bugün kim ḥikāye başlamadı

İşāret olmadı mı ebr-i sebze-pīrādan
Hezāra noldu ki daḫi nevāya başlamadı

65a[55a] **108**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Pāy-mālüz heves-i ḳāmet-i dil-cūsı ile
Çarḫa nāz itmedeyüz devlet-i pā-būsı ile

Görsek ol ġonca-lebüñ irse bahār-ı vuṣlat
Gülşen-i ḥüsnini ārāste şebbūsı ile

3 Neylesün ḳaldı keş-ā-keşde dil-i āşüfte
Çīn-i ebrūsı ile ḥalḳa-i gīsūsı ile

Nāfe-i ḫāli yeter ʿāşıḳa isterse raḳīb
Mülk-i ḥüsni virelüm ol sege āhūsı ile

5 **Nāʾilī** maḥmil-i kāma ne ʿaceb itmedi Ḳays
Bu ḳadar rāh-ı meşaḳḳatde tekāpūsı ile

109

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Mecnūn’a pīşvā-yı ḥaḳīḳat cünūn yeter
Leylā-yı ʿaşḳa rīg-i heves reh-nümūn yeter

Sen ey sirişk-i dīde hemān kār-ı ḥaşrı gör
Bünyād-ı çarḫa āteş-i āh-ı derūn yeter

3 Fehm-i merātib-i ġam-ı ʿaşḳ eyleyen dimez
Kām-ı dile müsāʿade-i çarḫ-ı dūn yeter

G/108 M: –NKD.

Pā-māl-i cevre tesliye-baḫş-ı nevāziş ol
Āzār-ı ḫāṭıra dil-i miḥnet-füzūn yeter

Maḳṣūd-ı **Nāʾilī** ser-i kūy-ı viṣāl ise
Mecnūn'a deşt ü Kūh-ken'e Bī-sütūn yeter

110

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Nükte-perdāz-ı dehānuñdur zebān-ı ḳālümüz
Tercemān-ı sırr-ı ġaybīdür lisān-ı ḥālümüz

Ruḫlaruñ pür-tāb gördükçe ṣafālar kesb ider
Şebnem-i gül-berg-i rūyuñdur dil-i meyyālümüz

Cismümüz bir kāha döndürmiş belā ceẕb itmede
Keh-rübā-kār eyleyen ḫāṣiyyet-i āmālümüz

Hem gedā-yı kūy-ı faḳruz hem şeh-i iḳlīm-i nāz
Şīve-i idbārdur pīrāye-i iḳbālümüz

Sāye-perverd-i hümā-yı evc-gāh-ı nāzdur
Kūçe-i şeh-rāh-ı ʿaşḳuñda dil-i pā-mālümüz

Tünd-bād-ı cevr ile pejmürdedür ey **Nāʾilī**
Ġonca-i ḫāṭır gibi mecmūʿa-i aḥvālümüz

111

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

Sırr-ı dehenin fehm idemez rāz-küşālar
Vaṣf eyleyemez leblerini nükte-serālar

G/109 M: 122 NKD.
3a dimez: demez D.
G/110 M: 157 NKD.
2a ider:eder D; 5b şeh-rāh: şehrān M.
G/111 M: 74 CD.

Olmış o ḳadar nāzda üstād nigāhı
Yanında hüner gösteremez ʿişve-nümālar

Ḥayret-zede-i çeşmidür ol āfet-i mestüñ
Nāz u nigeh ü ġamze gibi hūş-rübālar

Zülfi ki olur ḳāmet-i bālāsına hem-pā
Çoḳ fitne ṣalar ʿāleme ol şūr-fezālar

Cevrī ki ola nādire-perdāz-ı maʿānī
Taḳlīd idemez nuṭḳını pākīze-edālar

65b[55b] **Cevrī Çelebi**

112

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Faṣl-ı pāyīz irişüp köhne bahār oldı yine
Dāġ-ı dil tāzelenüp lāle-ʿiẕār oldı yine

Vādī-i Eymen idüp deşt ü deri berḳ-i ḥarīf
Her ser-i şāḫ-ı şecer şuʿle-niṣār oldı yine

Ṣaḥn-ı bāġı döşedi ferş-i dü-reng ile ṣabā
Rind-i yek-renge ʿaceb cāy-ı ḳarār oldı yine

Yazdı eşkālini envāʿ-ı bahāruñ zer ile
Geldi naḳḳāş-ı ḫazān nādire-kār oldı yine

Tāzelense gül-i dāġum demidür ey **Cevrī**
Bāġ hem-reng-i ruḫ-ı ʿāşıḳ-ı zār oldı yine

G/112 M: 214 CD.
Bu gazel 69a[59a]'da mükerrerdir.

113

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Ser-geşte cihān fitne-i zülf-i siyehüñle
Āşüfte-belā cünbiş-i perr-i külehüñle

Ser-leşker-i nāz eyleyüp ol ġamze-i mesti
Ġāret-ger-i mülk-i dil ü dīn ol sipehüñle

Görsün nice ḳan aġlar imiş ʿālem elinden
Bir laḥẓa nedīm eyle ḳażāyı nigehüñle

Diller de olur sāye-i ḳadrinde ser-efrāz
Zülfüñ ki bulur gāhī şeref ḫāk-i rehüñle

Sen cān gibi sīne-i **Cevrī**'de nihān ol
Dil ʿālemi gezsün heves-i cilve-gehüñle

114

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Gāhī ki ider ṭurresi dāmānını çīde
Biñ dil ṣarılur her ḫam-ı ḳüllāb-ı ümīde

Bir nāfe-i pür-müşk ola her ḳaṭre-i eşküm
Olsa heves-i zülfi ile ḫāke çekīde

Söyletdi dili ġamzesi rāzum işidildi
Oldı iki mestāne sebeb güft ü şenīde

Levḥ-i dile ebrūlarınuñ naḳşı çekildi
Ol dem ki ḳalem besmeleye dirdi keşīde

G/113 M: 221 CD.
Bu gazel 74b[64b]'de mükerrerdir.
3a nice:neye D; 3b ḳażāyı:ḳużātı M; 5a nihān:cihān D.
G/114 M: 231 CD.

5 **Cevrī** gibi vaṣf-ı lebine eylesem āġāz
Olur süḫanum gūş-ı Mesīḥā'ya resīde

115

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Dillere oldı ḫaṭṭ-ı ruḫsārı
Tāze sevdā-yı nev-giriftārı

Çeşmi bir ehl-i ḥāl dil-ber kim
Bir görür sırr-ı mest ü hūşyārı

3 Ġamzesi bir şüküfte āfet kim
Rāz-ı dildür hemīşe güftārı

Ḳadi bir naḫl-i ʿişve ḥāṣıl kim
Tuḥfe-i ḳudsiyān olur bārı

5 Ḳuṭb-ı Mīnā-yı ḫālīdür dāʾim
ʿĀlem-i fitnenüñ nigeh-dārı

Āferīn ḥüsn-i ḫulḳ-ı nāzına kim
ʿAşḳa rām itdi ʿaḳl-ı ḫod-kārı

7 Ṭabʿ-ı **Cevrī** ki cūy-ı maʿnīdür
Cedvel-i feyżden olur cārī

66a[56a] **Riyāżī Efendi**

116

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Nice bir sözde dehānuñ nükte-perdāz olmasun
Laʿl-i güher-bāruñı söyletmeyen nāz olmasun

G/115 M: 265 CD.
5a mīnā:yek-tā D.

Şöyle pinhānī nigāh it ḫasta-ḥāl-i ʿaşḳına
Ġamze ṭuymasun kirişme maḥrem-i rāz olmasun

Cünbiş-i ġamze degül bī-hūde ey ser-mest-i nāz
Yine taḥrīk eyleyen çeşm-i naẕar-bār olmasun

Murġ-ı dil bilmem ne gördi oldı bī-ṣabr u ḳarār
Ṣalınup yine gelen ol çeşmi şeh-bāz olmasun

Derdine kim çāre itsün ʿāşıḳ-ı dil-ḫastanuñ
Laʿl-i cān-baḫş-ı şeker-bāruñ şifā-sāz olmasun

117

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Dil-i üftāde ḳomaz yine o çāh-ı ẕeḳanı
Olsa da şaʿşaʿa-i mihr-i felekden reseni

Her ṭaraf sebze ile cūy-ı çemen-zāra döner
Sīne çāk olsa ḳaçan giyse ḳabā-yı çemeni

Şemʿ-i bezm-i güle fānūs ider idi bülbül
Yanmış olmaya idi lālelerüñ pīreheni

Ḳoyıcaḳ bir dil-i maḥzūn bulur elbette felek
Hele ḫālī ḳomazın gūşe-i beytü'l-ḥazeni

Biz çerāġı ḫam-ı feyż-i ezelīden yaḳaruz
Ḫaşm görsün nicedür reng-i libās-ı süḫanı

G/116 M:407 RYZD.

3a Cünbiş-i ġamze degül bī-hūde ey ser-mest-i nāz / Yine taḥrīk eyleyen çeşm-i naẕar-bār olmasun: Dem mi vardur üstüme şemşīr-i cevrin çekmege / Ġamzeyi taḥrīk iden çeşm-i naẕār-bāz olmasun ; 5b laʿl-i can-baḫş-ı şeker-bāruñ:dil-berüñ lalʿl-i şeker-bārı D.

G/117 M: 586 RYZD.

Divana göre 6. beyit mecmuada eksiktir.

1a üftāde:avāre D; 2b ḳaçan:güzel D; 4b ḳomazın: ḳomaza D.

118

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Yer itmiş sīnede āyīne ʿaks-i yāre ayrılmaz
Eger seng-i sitemle itseler biñ pāre ayrılmaz

Alışmışdur ezelden ḫāki anuñla o nā-şāduñ
Ḳo nāṣiḥ nuṣḥ u pendi bādeden mey-ḫāre ayrılmaz

3 Ḳoparmaḳ müşkil olur penbesinden dāġ-ı ḫūn-bārı
Çeken bir kerre yāri sīne-i efgāre ayrılmaz

Göñül kim ʿaşḳ-ı pīçān-ı gülistān-ı muḥabbetdür
Ṣarılmışdur o ḳadd-i serv-i ḫoş-reftāra ayrılmaz

5 **Riyāżī** eylese biñ pāre de şemşīr-i cevrüñe
Kesilmez dil-rübāsından dil-i āvāre ayrılmaz

119

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Cihānuñ ʿizz ü cāh-ı devleti yārānuñ olsun hep
Bu nüh zevraḳ şu deryālar çeken mestānuñ olsun hep

Çekildük bāde gibi biz bu bezmüñ cām-ı ʿıyşından
Ḫumı da sāġarı da sāḳī-i devrānuñ olsun hep

3 Bi-ḥamdi'llāh çıḳarduḳ zevraḳı girdāb-ı keşretden
Ṣadef de gevheri de lücce-i ʿummānuñ olsun hep

Ḳoparduḳ dāmeni biz pençe-i ḫār-ı taʿalluḳdan
Güli de gülşeni de murġ-ı ṣad destānuñ olsun hep

G/118 M: 253 RYZD.
2a ḫāki anuñla o nā-şāduñ: āb-ı āteş-tāb ile ḫāki D; 3a ḳoparmaḳ:ayırmaḳ D; 4b ḳaddi: būyı M; 5a eylese:itseler D.
G/119 M: 19 RYZD.
5b o bed-hümānuñ: de dilerse anuñ D.

5 **Riyāżī**-tek müzāḥim olmasun da künc-i ʿuzletde
İki ṣadr-ı saʿādet de o bed-hümānuñ olsun hep

66b[56b] **Nefʿī Efendi**

120

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Virmesün dil ruḫṣat āh-ı cān-güdāza neylesün
Ṣabrı yoḳ bī-çārenüñ biñ dürlü nāza neylesün

Ġamze cāsūs-ı naẓar ammā hücūm-ı nāzdan
Furṣat el virmez dile ʿarż-ı niyāza neylesün

3 Ġamzeden derdini pinhān ṭutmasa ʿāṣıḳ nola
Ol ḳadar maḥrem bulınmaz keşf-i rāza neylesün

Iżṭırārī dil nice cān virmesün ol ġamzeye
Çāre yoḳ tīr-i ḳażādan iḫtirāza neylesün

5 Geçmese **Nefʿī** nola nev-reste dil-ber sevmeden
Köhnedükçe ʿaşḳı olur derdi tāze neylesün

Naẓīre-i Cevrī

121

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ġamze muʿtād olmasun āheng-i nāza neylesün
Meyli vardur naġme-i sāz-ı niyāza neylesün

Nola her gāh olsa dil bāzīçe-i dest-i belā
Mübtelādur ol nigāh-ı ʿişve-bāza neylesün

G/120 M: 111 NFD.
G/121 M: 186 CD.
Bu gazel 68b'de mükerrerdir.

Cān virüp ʿāşıḳ olursa ġamze mekrinden emīn
Yā firīb-i çeşm-i şūḫ-ı dil-nüvāza neylesün

Zaḫm-ı tīr-i ġamzeyi göstermesün mi yāre dil
Açmasun rāzın ṭabīb-i çāre-sāza neylesün

Şiʿr-i üstāda naẓīre söylese **Cevrī** nola
Feyż umar andan bu fende imtiyāza neylesün

122

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫūbānuñ sitem vādīsidür
Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

Muṣḥaf-ı ruḫsāre-i cānāneye revnaḳ virür
Ḫaṭṭ-ı rūy-ı meh-veşi Zerrīn Ḳalem vādīsidür

Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

Bir gün evvel cānı teslīm it şehā ol dil-bere
Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

Ey **Riyāżī** reşk iderlerse nola yārān-ı Rūm
Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

123

mefʿūlü / fāilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Gülşende muṣḥaf-ı güli bād-ı şimāl açar
Gūyā ki maḳdem-i şeh nev-rūza fāl açar

G/122 –RYZD.
4a şehā ol –M.
G/123 M: 66 RZYD.
Divana göre 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
4 –RZYD; 5b ellerini: ellerin D.

Gül-zāra dürr-feşān olıcaḳ ebr-i nev-bahār
Eşcār-ı bāġ-ı dāmen ü gül dest-māl açar

Güncişk-i cānı nīm-nigāh itmedin ḳapar
Şeh-bāz-ı çeşm-i yār ḳaçan perr ü bāl açar

Gül gibi allar giyüp ey lāle-ruḫ yine
Al cām-ı lāle-fām ele ḫūbānı al açar

Bāġa **Rıżāyī** feyż idicek ebr-i nev-bahār
Şükr-i Ḫüdā'ya ellerini her nihāl açar

67a[57a] **Nefʿī**

124

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Derdümüz çoḳ ʿāşıḳuz saña giriftāruz hele
Nola tīmār itmeseñ derdüñle bīmāruz hele

Şevḳımuz yoḳ dilde gerçi mübtelā-yı fürḳatüz
Ẕevḳımuz var leẕẕet-i ġamdan ḫaberdāruz hele

Nola giderse ḳarār u ʿaḳl u ṣabr u fikrümüz
Ġam degül nāçār isek ʿaşḳuñla nā-çāruz hele

Ḳıysa başdan ser-ber olmış rāh-ı ġamdan āşiyān
Terk-i ser ḳılduḳ o yolda biz sebük-bāruz hele

Biz de ey **Nefʿī** nola tertīb-i dīvān eylesek
Az ise eşʿārımuz pākīze-güftāruz hele

G/124 M: 117 NFD.

125

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Bildirürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep
Ḳorḳarum sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

Gün gibi bilmem kimüñ ġam-ḫānesin pür-şevḳ ider
Ḫalḳ-ı ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3 Dāne virmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
Beẕl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

Ceng iderler dīdede her şeb ḫayāl-i yār içün
Girseler müjgānlarum nola boyınca ḳana hep

5 Olmaz ey **Nefʿī** bu vādīde benümle hem-ʿinān
Gelsün esb-i ṭabʿına maġrūr olan meydāna hep

126

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Felekde miṣli yoḳ bir māh-ı mihr-efrūzumuz vardur
Güzel sevmekde ey dil ṭāliʿ-i fīrūzumuz vardur

Ṭaḳınsun dil-rübālar ġamzelerden tīġ-i ʿāşıḳ-küş
Bizüm de āhumuzdan nāvek-i dil-dūzumuz vardur

3 Nola seyl-i sirişk-i çeşm-i giryān ṭurmayup aḳsa
Söyünmez sīnede bir āteş-i cān-sūzumuz vardur

67b[57b] Güni günden yeg olsun rūz-dārān-ı ġam-ı ʿaşḳuñ
Dimezler kim bizüm de ʿīdümüz nev-rūzumuz vardur

G/125 M: 12 NFD.
1a bildirirdim: bildirürem D.
G/126 M: 36 NFD.
1b ey dil:el-ḥāḳ D; 4b dimezler kim:demezler ki D.

5 ʿAceb mi būriyā-bāfān-ı naẓma ḳılmasaḳ raġbet
Bizüm **Nefʿī** gibi şāʿir-i zer-dūzumuz vardur

127

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Çekdügüm derdi ne hem-ḫāne ne hem-rāh bilür
ʿĀşıḳam ḥāl-i dil-i zārumı Allāh bilür

Dād o ẓālimden eger böyle ḳalursa nāzı
Ne fiġān-ı şeb ü ne āh-ı seḥer-gāh bilür

3 Söyleşilmez nigeh-i şūḫı ʿaceb müstaġnī
Ne zebān-ı dil ü ne şīve-i dil-ḫᵛāh bilür

Ġamzesi āteş-i sūzāna girer cādūdur
Ne dil-i şuʿle-feşān ne ʿalev-i āh bilür

5 Böyle dil-ber ne belādur başuña ey **Nefʿī**
Her nigāhını ḳażā āfet-i cān-gāh bilür

128

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Tengdür ġāyet ile ol büt-i şūḫuñ deheni
Ḫande yol açmasa andan çıḳamazdı süḫanı

Heyʾet-i nāfī degüldür görinen buldı revāc
Naḳş-ı tamġa-yı yed-i ḳudret ile sīm-teni

3 Cism-i pākinde leṭāfet o ḳadar kim ṣanasın
Sīnesi āyīnedür āyīne-dān pīreheni

G/127 M: 42 NFD.
2b gāh:āh M; 3a şūḫı: çeşmi M; 3b şīve: şīven M; 4a cādūdur:bir cādū D.
G/128 M: 127 NFD.
4a bulmaz:virmez D.

Bulmaz ol pīrehen ü sīne-ṣafāsını yine
Dökse ger ṣafḥa-i āb üzre ṣabā yāsemeni

Virdi **Nefʿī** yine bu naẓm ile dünyāya neşāṭ
Ṣanki bir cām ile germ eyledi biñ encümeni

68a[58a] **Fī ḥarfü'n-Nūn**

129

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Şīvedür zehr-i ʿitāb-ı ġamzeñi tiryāḳ iden
Luṭfını anuñ dil-i ʿuşşāḳdur idrāk iden

Ḳalbe ḳuvvetdür nigāh-ı luṭfı çeşm-i şūḫuñuñ
Hep odur şemşīr-i ġamzeñden dili bī-bāk iden

Ḳahramān-ı bī-emāndur çeşmüñ ammā ʿāşıḳuñ
Pençe-i ḳahr-ı nigāhuñdur derūnın çāk iden

Biñ dilüñ iḳbālidür nāvek-i müjgānuña
Ṣanʿatında çeşm-i tīr-endāzuñı çālāk iden

Cevher-i eczā-yı iksīre cihānda nāz ider
Rāh-ı istiġnāda **Cevrī** gibi cismin ḫāk iden

130

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Rāżıyam devrān beni bir laḥẓa ḫandān itmesün
Tek ġubār-ı ġuṣṣa-i dehr ile ḥayrān itmesün

Yaḳmasun geçdüm murādum şemʿini hergiz felek
Tek şeb-i tārīk-i ġamda zār u gīryān itmesün

G/129 M: 181 CD.
1b luṭfını:ẕevḳını D; 5b cismin:cismi D.
G/130 M: 182 CD.

3 Açmasun dil ġoncasın bāġ-ı cihānda rūzigār
Ḫāṭırum tek berg-i gül gibi perīşān itmesün

Derd ile ölmek ḥayāt-ı cāvidānīdür baña
Tek ṭabīb-i dehr-i dūn minnetle dermān itmesün

5 Her ne miḥnet çekdürürse rāżıyam **Cevrī** felek
Tek hemān minnet-keş-i iḥsān-ı nādān itmesün

131

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

1 Ḫūrşīd yanar şuʿle-i āh-ı seḥerümden
Dūzaḫ söyinür mevc-i yem-i eşk-i terümden

Vīrān ideli ḫāṭırumı genc-i temennā
Hep gevher-i ḥasret dökilür dīdelerümden

3 Ḫāṭırda olur cilve-nümā şāhid-i maḳṣūd
Ruḫsārını pinhān ider ammā naẓarumdan

Sāḳī baña luṭf eyle ṣun ol raṭl-ı girānı
Kim defʿ ide bār-ı ġam-ı dehri üzerümden

5 Ġavġā-yı ḳıyāmetle ṭolar ʿālem-i ervāḥ
Cevrī dem-i fürḳatde olan nālelerümden

68b[58b] **132**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Nice bir rāzını dil sīnede pinhān itsün
Demidür ġamzeñe teslīm-i girībān itsün

Ḳo bilinsün ne imiş derd-i dil-i bī-çāre
Ġamzene ʿāşıḳ olan başına dermān itsün

G/131 M: 183 CD.
4b defʿ: refʿ D.

3 Oldı mecmūʿa-i esrār-ı muḥabbet göñlüm
Zülfüñ alsun ele isterse perīşān itsün

Zülfüñ eylerse perīşān anı cemʿ eyleme ḳo
Ḳudsiyān her varaḳın nüsḫa-i ʿirfān itsün

5 İşidüp nükte-i sırr-ı lebüñi **Cevrī**'den
Rūḥ-ı ḳudsī oḳuyup dilleri ḥayrān itsün

Yā varup Nefʿī-i ṣāḥib-süḫanuñ meclisine
ʿArż-ı iḫlāṣı ʿubūdiyyete ʿunvān itsün

7 Hem o muʿciz-nefesüñ de leb-i nuṭḳı her dem
Luṭf-ı rāz-ı dil-i Cibrīli nümāyān itsün

133

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Gile-mend olma nigāh-ı sitem-āmīzinden
Yine yegdür kerem-i ġamze-i ḫūn-rīzinden

Çeşmini renc-i ḫumār eylese gāhī bīmār
Ḳan içer ṣu yerine ġāyet-i perhīzinden

3 Ḫˇāba varsa yüzine perde idüp ṭurresini
Başḳa bir keyf bulur būy-ı dil-āvīzinden

69a[59a] **134**

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ṣalā-yı ruḥṣat-ı ʿıyş u ṣafāyı istimāʿ itmem
Eger gūş-ı hilāl-i ʿīdi pür-güft ü şenīd olsa

G/132 M: 184 CD.
3a göñlüm: göñlüme M; 7a her dem:her dāʿim D.
G/133 M: 185 CD.
Divana göre 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

Olurdum āfitāb-ı ṣubḥ-ı ʿīde ẕerre-veş māʾil
Eger feyżinden anuñ kevkeb-i baḫtum saʿīd olsa

Tehī cām-ı hilāl-i ʿīdi görmekden nolur **Cevrī**
Baña peymāne-i leb-rīz-i ṣahbā-yı ümīd olsa

135

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Nev-bahār oldı çemen ser-sebz ü ḫurremdür yine
Mevsim-i gülşen dem-i ʿayş-ı dem-ā-demdür yine

Müjde ey efsürdegān-ı servi-i bād-ı elem
Germī-i ḫūrşīd-i cām-ı bāde muḥkemdür yine

Naġme-i dil-sūz-ı bülbül şemʿ-i bezm-efrūz-ı gül
Āteş-endāz-ı derūn-ı tīre-i ġamdur yine

Olmaz icrā şimdi ḥükm-i gerdiş-i çarḫ-ı kühen
Tāze devr-i sāḳī-i ferḫunde-maḳdemdür yine

İrdi gül devri dönüp **Cevrī** murād üzre felek
Sāġar-ı ṣahbāyı gerdān idicek demdür yine

136

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Nev-bahār irdi ṣabā ʿĪsī-i bāġ oldı yine
Būy-ı gül māʾide-i maġz-ı dimāġ oldı yine

G/134 M: 211 CD.
Divana göre 1 ve 2. beyitler mecmuada eksiktir.
1b güft: güft-gū M; 3a īdi:ʿīd M
G/135 M: 212 CD.
4a çarḫ: devr M.
G/136 M: 213 CD.
1a māʾide: māyide D.

Başladı ṣavt-ı bülende seḥerī bülbül-i zār
Çeşm-i dil perde-der-i ḫˇāb-ı ferāġ oldı yine

3 Sāḳıyā revġan-ı ḳandīl-i dil ü cānı getür
Maḥfil-i gülşene her lāle çerāġ oldı yine

Ḥayret-i ġonca ile ḫande-i gül ʿuşşāḳa
Māye-i ḫūn-ı dil ü şuʿle-i dāġ oldı yine

5 Āb u tāb-ı dil-i **Cevrī**'den alup vāye-i feyż
Rūy-ı gül reng-i ḳadeḥ zīnet-i bāġ oldı yine

69b[59b] **137**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Olmasa ġamzeñ dem-ā-dem yār ü hem-dem çeşmüñe
Mülk-i fitne böyle olmazdı müsellem çeşmüñe

Ol nigāh-ı fitne-engīze hezārān āferīn
Fenn-i siḥri ögredür hem ġamzeñe hem çeşmüñe

3 İtse āsāyiş ḳaçan ḫalvet-serāy-ı ḫˇābda
Nāz olur bī-gāne olmaz şīve maḥrem çeşmüñe

Böyle nāz u şīveden ḫālī iken ammā yine
Baḳmaġa tāḳat getürmez kimse bir dem çeşmüñe

5 Yalıñız **Cevrī** degül meftūn u āşüfteñ senüñ
Beste dünyā zülfüñe dil-ḫasta ʿālem çeşmüñe

138

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Şemʿ-i bezm eyleyüp ol māh-liḳāyı bu gice
Şevḳ ile nūş idelüm cām-ı ṣafāyı bu gice

G/137 M: 215 CD.
G/138 M: 216 CD.

Nāb-ı mey āyīne-i sāġara pertev ṣalsun
Çarḫ farḳ eylemesün māh u Sühā'yı bu gice

Cemʿ idüp bir yere ḫūbān-ı Ṣüreyyā gibi hep
Kevkebe başduralum çarḫ-ı dü-tāyı bu gice

Şuʿle-i cām-ı ṣafā bezmümüzi rūşen ider
Māhdan istemezüz nūr u żiyāyı bu gice

Yeter itdi ġam-ı hicrān ile rūzın şeb-i tār
Cevrī'ye itmesün ol māh cefāyı bu gice

70a[60a] **139**

mefʿūlü / mefāīlü / mefāīlü / feʿūlün

Açsun birez ol ġonca-i gül-berg ḳabāyı
Bu kāra gelüñ ḳullanalum cām-ı ṣafāyı

Ber-ḳāʿide ʿıyş eyleyelüm vaḳt-i ṣafādur
Ḳānūna hemān uyduralum nāle-i nāyı

İnṣāf ide bir ben oluben neyleyem ey şūḫ
Dil pür-keder eşküm ḳatı ter āh hevāyī

Ben ḫastaya tedbīr-i ʿilāc eylemek ister
Ruḫsāruña yazmış ḫaṭuñ āyāt-ı şifāyı

Elden gelen iḥsāna nedür vech-i tevaḳḳuf
Bir būseye rāżī dura bī-çāre **Rıżāyī**

G/139 M: 224 RZYD.

2b nāle-naġme D; 3a bir ben oluben neyleyem:bir bende olup neyleyin D; 3a şūḫ:dost D; 5b rāżī dura:rāżidire D.

140

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Murġ-ı dil zülf-i perīşānda mekānın bulmadı
Bī-ḳarār olsa ʿaceb mi āşiyānın bulmadı

Laʿl-i dil-dār içün aġyār oldı baña ḫaşm-ı cān
Neylesün bīçāre dil bir yār-ı cānın bulmadı

3 Naḳd-i cānı der-miyān itmek murād itmişdi dil
Arayı gördi velī yārüñ miyānın bulmadı

Nice şāhuñ çarḫ idüp seng-i mezārın dāḫi ḫāk
Ṣoñra hem-ṣoḥbetleri nām u nişānın bulmadı

5 Ey **Rıżāyī** ṭabʿ-ı pāküñle senüñ kim söyleşür
Olsa dem-beste ʿaceb mi hem-zebānın bulmadı

141

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ḫaṭ gelüp efzūn idelden revnaḳ-ı ruḫsārını
Bāġ-ı ḥüsnüñ gülden artıḳ ister olduḳ ḫārını

Geh bülend itdi bizi geh pest mānend-i ġubār
Rūzigāruñ seyr idüñ evżāʿ-ı nā-hem-varını

3 Şemʿ-i meclis ʿaşḳdan yāra şikāyet itmege
Āteşe urmış yine başındaki destārını

70b[60b] Tāc-dār itdi egerçi şemʿi her şeb rūzigār
ʿĀḳıbet ḫākister itdi zülf-i ʿanber-bārını

G/140 M: 223 RZYD.
3a naḳd-i: naḳd ü D.
G/141 M: 229 RZYD.
2a bizi:beni D; 3b başındaki: başındaġı D.

5 Vaṣf ider zülfüñ **Rıżāyī** ʿaşḳ ile bī-hūş olup
Meste ʿādetdür perīşān eylemek güftārını

142

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Nice bir curʿa gibi pest olalum
Şīşe-mānend zīr-i dest olalum

Nice bir şīşe-i şarāb gibi
Atılup bezmden şikest olalum

3 Hep bu hūşyārlıḳ belāsıdur
Bize bir cām ṣun ki mest olalum

Meclis-i vaḥdete ayaḳ baṣalum
Mest-i peymāne-i elest olalum

5 Sevelüm **Rūḥi**yā o muġ-beççe
Nice gün biz de büt-perest olalum

143

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Māh-ı felek ki çeşm-i çerāġı nücūmdur
Şevḳ-ı ruḫuñla yanmaġa bezmüñde mūmdur

Dūr ol raḳībden nefesi dolmasun saña
Ey nev-bahār-ı ḥüsn ki bād-ı semūmdur

3 Maḫṣūṣ olursa zāhid-i sālūsa ṣavmaʿa
Olmaz ʿaceb ki sākin-i vīrāne būmdur

G/142 M: 799 BRD.
2a şīşe:kūze D.
G/143 M: 252 BRD.
3b virāne: virāne-i D.

Vaṣf-ı ruḫuñla gül gibi rengīn ġazellerüm
Maḳbūl-i ṭabʿ-ı nükte-güẕārān-ı Rūmdur

Nāzük dehān-ı sırrına kim irse **Rūḥi**yā
Keşşāf-ı müşkilāt-ı rumūz-ı ʿulūmdur

71a[61a] **144**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Olsa dilde nola her bir dāġ-ı āteş-tāb sürḫ
Āteşīn baḥr-i muḥabbetden olur gird-āb sürḫ

Zülf-i pür-ḫamla ruḫ-ı gül-reng-i yāri seyr idüñ
Bü'l-ʿaceb cūdur o kim gird-āb-ı müşgīn-āb sürḫ

Bir dükenmez gencdür aña ḫum-ı pür-sürḫ-ı dil
Ḥaşre dek döksün yoluñda dīde-i bī-ḫˇāb sürḫ

Ġonca kendin lāle-zār içre şafaḳ-gūn gösterür
Görinür āteşde gūyā pūte-i pür-tāb sürḫ

Çeşm ü dil baḥreyn-i ʿaşḳ-ı yārdur **Ṣabrī** nola
Olsa ger andan çıḳan her gevher-i nā-yāb sürḫ

145

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Baḫt olsa sāḳī-i ḫum-ı mey-ḫāne-i ümīd
Yine tehī deger bize peymāne-i ümīd

Dil murġı seng-i ġamla ki andan remīdedür
Bir daḫi itmez ārzū-yı lāne-i ümīd

G/144 M: 27 SD.
Bu gazel 80a'da mükerrerdir.
2b cūdur: cevdür D.
G/145 M: 29 SD.

3 Bir şemʿ-i kem-fürūġ-ı seḥer-gāh-ı ḥasretüz
Bizden ʿaceb mi dūr ise pervāne-i ümīd

Nā-kām-ı şehr-i ʿaşḳa yiter külḫan-ı fenā
Nev-cāh-ı vaṣl-ı dil-bere kāşāne-i ümīd

5 **Ṣabrī** ne ḥāṣıl eyleye bārān-ı eşk ile
Bu şūre-zār-ı ġamda bize dāne-i ümīd

146

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ṭayy olınsa güher-i luṭfuñ ile ger kāġıẕ
Baḥr-i kāma ola mevc-i güher-āver kāġıẕ

Ben ki pür-sūz-ı firāḳam bu ḥarāretle saña
Nice mümkin ki yazam ey meh-i enver kāġıẕ

3 Şemʿ-i sūzāna döner āteş-i dilden ḫāme
Yanar andan per-i pervāne-ṣıfat her kāġıẕ

Virme ḳāṣıd eline nāmeñi iller gibi sen
Ey dil-i zār o şehe āh ile gönder kāġıẕ

71b[61b] 5 Dāġ-ı sīnemde degül penbe yapışdurdı yine
Revzen-i ḫāne-i ʿaşḳa o gül-i ter kāġıẕ

Anı bir ḫilʿat-i dībā ile gönder **Ṣabrī**
Yāra lāyıḳ ola tā olmaġa çāker kāġıẕ

G/146 M: 32 SD.

147

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Şām-ı rūze maḥv olup şol dem ki ṣubḥ-ı ʿīd olur
Mihri ol ṣubḥ-ı ṣafānuñ sāġar-ı Cemşīd olur

Teşnegān-ı cām-ı ṣahbāya hilāl-i şām-ı ʿīd
Dest-i ġamda lūle-i ser-çeşme-i ümmīd olur

Żaʿf-ı rūzeyle hilāl olmış ḳamer ṭalʿatlara
Feyż-i nūr itmekde cām-ı meyʿaceb ḫūrşīd olur

Zülfi çeng olsa ṣabādan ol muʿanber tār ile
ʿİşve-sāzum āsumān-ı fitneye Nāhīd olur

Ḫançerinden göz yuman āsāyiş eyler var ise
Ḫˇāb-gāhı sāye-i berg-i nihāl-i bīd olur

Cām-ı Edhem ʿarż ider aña ḥabāb-ı cām-ı ʿaşḳ
Şol gedā kim baş açıḳ mestāne-i tevḥīd olur

Bir naẓar eylerse ey **Ṣabrī** baña pīr-i muġān
Dürd-i cāmum kīmyā-yı devlet-i cāvīd olur

148

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Ḫālüñ ḫayāli ḥubb-ı ṣafāyı yitişdürür
Vaḳt-i keselde rūḥa ġıdāyı yitişdürür

Dībā-yı nāzdan bir iki günde seyr idüñ
Ḫayyāṭ-ı ḥüsn o ṭıfla ḳabāyı yitişdürür

Yara urılmadan ne ḳadar ḳaçsa cān u dil
Ol ġamzeler ḫadeng-i cefāyı yitişdürür

G/147 M: 78 SD.
2a şām-ı ʿīd D: ʿīd-ı şām.

Pīr-i muġānı gör bu ḳadar bāde-keşlere
Ṣahbā-yı ʿayş-ı rūḥ-fezāyı yitişdürür

5 Dil bām-ı āsumānda daḫi olsa **Ṣabri**yā
Zülfi aña kemend-i belāyı yitişdürür

72a[62a] **149**

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Ādem bu bezm-i devr-i dil-ārāya bir gelür
Bil ḳadr-i ʿömrini kişi dünyāya bir gelür

Dünyā içün vücūduñı ṣarf itme yoḳ yire
Naḳd-i ḥayāt merdüm-i dānāya bir gelür

3 Ey baḫt ḥıfẓ it anı meded bād-ı ġuṣṣadan
Şemʿ-i ümīd bezm-i temennāya bir gelür

Ṭarḥ itmesün dili der-i dil-dārdan raḳīb
Mecnūn-ı ʿaşḳ kūçe-i Leylā'ya bir gelür

5 Yeksān gelürse nola dile ḳahr u luṭf-ı dost
Zehr ü şarāb ʿāşıḳ-ı şeydāya bir gelür

Ṣabrī sefīne-i süḫanum gibi ḥāṣılı
Fülk-i ḫayāl sāḥil-i maʿnāya bir gelür

150

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 ʿĀşıḳ-ı zāruñ ḳolında dil-ber-i mümtāzı var
ʿAşḳ ṣayd-endāzīdür destinde bir şeh-bāzı var

G/148 M: 42 SD.
4a muġānı: muġāna M.
G/149 M: 73 SD.
1b ʿömrini: ʿömr M; 3a meded –M.
G/150 M: 35 SD.
1a zāruñ: zār M.

Gūşe-i çeşmine yārüñ uġrama ey murġ-ı dil
Dām-gāh-ı fitnedür nice şikār-endāzı var

3 Oynadur vuṣlat hevāsında dil-i āvāreyi
Şehr-i ḥüsnüñ şimdi bir ṭıfl-ı kebūter-bāzı var

Naġmesi gül gibi rengīn perdede eyler ḳarār
Ḫoş-nefesdür bülbüle bülbül-ṣıfat āvāzı var

5 Kāmil olsa fenn-i maʿnāda nola **Ṣabrī** anuñ
Luṭf-ı ṭabʿ ehli bir üstād-ı süḫan-perdāzı var

151

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Cām kim tār-ı şuʿāʿıyla ḥabābın gösterür
Şāh-ı şevḳüñ ḫayme-i zerrīn ṭınābın gösterür

İçmege bī-çāre bülbül anı cürʾet idemez
Gerçi gül nūş it diyü cām-ı şarābın gösterür

3 Ṣanma ṣaḥrāda serāb olur nümāyān gāhī Ḳays
Ḫākdan dūd-ı dil-i pür-ıżṭırābın gösterür

Tünd-i ser-keşdür semendüñde diseñ ol şeh-süvār
Geh ʿinānın devşürür gāhī rikābın gösterür

72b[62b] 5 Sāġar-ı ʿālem-nümāyı ben nice elden ḳoyam
Baña ey **Ṣabrī** o şūḫuñ laʿl-i nābın gösterür

G/151 M: 40 SD.

152

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Muḥabbet kūhına ser-cūş-ı deryā-yı belā dirler
Anuñ Ferhād'ına seyl-i-ḫor-ı mevc-i fenā dirler

Resen-bāzān-ı ʿaşḳuñ ḳıl ḥaẕer feryād u zārından
Ki anlar dem-be-dem hengāme-i ġamda Ḫüdā dirler

Beni ʿayb itme zāhid sen daḫi bed-nām-ı ʿālemsin
Baña mey-ḫˇāre dirlerse saña ehl-i riyā dirler

Felek naḫl-i ümīdi bār-ver gösterse aldanma
Cihānda aña ey ġāfil dıraḫt-ı sīmiyā dirler

Ne mümkin pend-i pīr-i ʿaḳl ile żabṭ olmaḳ ey **Ṣabrī**
Dil-i āvāreye dīvāne-i ser-der-hevā dirler

153

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Zaḫm-ı tīġüñle ser ü sīnem ki yir yir bağlanur
Cismüm ol naḫle döner kim aña güller bağlanur

Ḳaṭre ḳaṭre jālelerle gül ki zīver-bend olur
Bir ʿarūs-ı dil-sitāndur ʿıḳd-ı gevher bağlanur

Olsa zülfüñle ʿaceb mi bāl-beste murġ-ı dil
Rişte-i ṣayyād ile perr-i kebūter bağlanur

Olsa şeh-bāz-ı ḫayāl-i yār der-dām-ı naẕar
Pāyına tār-ı sirişk-i dīde-i ter bağlanur

G/152 M: 54 SD.

5a: Ne mümkin pend-i pīr-i ʿaḳlla żabṭ olmaḳ ey Ṣabrī: Ne mümkin ẓabṭ olınmaḳ pend-i pīr-i ʿaḳl ile Ṣabrī D.

G/153 M: 47 SD.

5 Her ḳaçan varmaḳ dilerse yāra ey **Ṣabrī** ʿadū
Leşker-i eşkümle rāh-ı kūy-ı dil-ber baġlanur

154

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Şemʿ giryān lāle sūzān ġonca ḫūn-ālūdedür
Var mı bir dil kim belā-yı dehrden āsūdedür

Reşk-i reftāruñla çeşmi giryeden pür-ḫūn iken
Kebk-i bāġuñ ḫandesi hep ḫande-i bī-hūdedür

3 Çıḳmaz oldı naḳş-ı ümmīdüm murād üzre benüm
Ḫātem-i baḫt-ı siyāhum var ise fersūdedür

73a[63a] **155**

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Üftāde dil ki serv-ḳadüñ mübtelāsıdur
Ey serv-i nāz çekdügüm anuñ belāsıdur

Dil virdi māh-ı ḥüsnüñe bezm-i ṣafāda şemʿ
Yansa yaḳılsa āteş-i ġamla cezāsıdur

3 Eşkümle memlū dīdelerüm gizlü gencdür
Āh-ı şerer-feşānum anuñ ejdehāsıdur

Her biri kendü başına bir bād-ı şāhdur
ʿUşşāḳ-ı dil-fiġāruña kūyuñ gedāsıdur

5 Vaṣf-ı lebinde her ġazelüm görse dir o şāh
Bu **Rūḥī-i** faṣīḥ-lisānuñ edāsıdur

G/154 M: 75 SD.
Divana göre 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
G/155 M: 260 BRD.
1a üftāde dil: üftādeler M; 3a Eşkümle memlū dīdelerüm gizlü gencdür :Kanlu yaşumla genc-i terüm genc-i ʿaşḳdur D; 4a her biri: bir perī M.

156

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Gökde şafaḳla ẓāhir olan aya kim baḳar
Ruḫsār-ı yārsuz gül-i raʿnāya kim baḳar

Aḳup gelür ayaġumuza ṣu gibi müdām
Devr-i lebüñde bāde-i ḫamrāya kim baḳar

3 ʿĀlem cemāl-i yār temāşāsına gelür
Bu ʿālemi ḳor özge temāşāya kim baḳar

Cānā ṣafā-yı bāde-i laʿlüñ müdāmdur
Bezm-i ṣafāda cām-ı muṣaffāya kim baḳar

5 Künc-i belāda ḫasta-i çeşmüñ olup yatur
Sen baḳmayınca **Rūḥī**-i şeydāya kim baḳar

157

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Çoḳ görmişüz teġāfülüñi cevr-dīdeyüz
Çekmekdeyüz firāḳuñı miḥnet-keşīdeyüz

Ṣayd olmadan o çeşm-i siyeh-kāra ḳaçmazuz
Şāhum remīde ṣanma bizi āremīdeyüz

3 Ser-geşte-i selāsil-i gīsū-yı müşk-bār
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i zülf-i ḫamīdeyüz

Ṣatduḳ o şāha kendümüzi naḳd-i vaṣlına
Çoḳdur egerçi ḳulları biz zer-ḫarīdeyüz

G/156 M: 263 BRD.
1a Gökde şafaḳla ẓāhir olan aya: Evc-i felekde māh-ı şeb-ārāya D.
G/157 M: 518 BRD.
Divana göre 6. beyit mecmuada eksiktir.
1b çekmekdeyüz:çekmedeyüz D; 4b zer-ḫāride:zer-i ḫāride D.

5 Yüzden çıḳup bu deñlü bize eylemezdi cevr
Aġyāra virmese o büt-i nev-resīde yüz

Ol ġoncadan ayırmadayuz ġayrı **Rūḥi**yā
Bu gülşen-i zamānede bir ḫār-çīdeyüz

158

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ten-i ʿüryānımuz tīr-i belādan zaḫm-nāk olmış
Dil-i büryānımuz tīġ-i cefādan çāk çāk olmış

Ten-i mecrūḥı hep gitmiş hemān bir üstüḫ̆ān ḳalmış
Göñül endūh-ı fürḳatde şu deñlü derd-nāk olmış

3 Ġam-ı zülfüñle olmış pāy-bend-i gūşe-i miḥnet
Hemān bir mūya dönmiş żaʿfdan miskīn helāk olmış

Ḫarābāta göñül bī-hūde ṣanmañ düşdi ki anuñ
Ḫarāb olduġına bāʿiṯ hevā-yı āb-nāk olmış

5 Ṣorarsaḳ ger yoluñda cān viren **Rūḥī**-i şeydāyı
Esen ḳal sen benüm çoḳ sevdügüm ol şimdi ḫāk olmış

73b[63b] **159**

1 Ṣıḥḥa-i ṣadr-ı tekerrür dāʾim ʿāṣıḳuñ efkārı hū
Şākir birinüñ şükri hū Allāh zākirinüñ eẕkārı hū

Ṣūfī mest olup ṣafādan devr ider tā hūyı
Münkirüñ kārın bıraḳdı eyledi iḳrār[ı] hū

3 Setr-i sırrını taḥaḳḳuḳ ider mi Cibrīl-i emīn
Olmasa anuñ dilinde dem-be-dem tekrārı hū

G/158 M: 546 BRD.
5b sevdügüm –M.

Ravża-i ḥūrı maḳām it ey **Cemālī Ḥalvetī**
Tā vücūdum mülkine keşf oldı esrārı hū

74a[64a] **160**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Gösterürse yüzini şāhid-i ümmīd bize
Cānı ḳurbān iderüz ol gün olur ʿīd bize

Biz ki ser-mest-i dem-i zemzeme-i āh-ı dilüz
Eylemez hergiz eṣer naġme-i Nāhīd bize

3 Ḥüsnüñ āyīnesiyüz ʿaşḳa tecellī-kedeyüz
Beñzemez ẕerrece bir vech ile ḫūrşīd bize

Ḫānümān-sūz-ı vücūduz yine ʿĪsī-nefesüz
Böyle sūd eyledi sermāye-i tecrīd bize

5 Sözde **Cevrī** gibi üstād-ı müsellem-revişüz
İdemez kimse bu taʿbīr ile taḳlīd bize

161

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Nice söyleşmek olur çeşm-i süḫan-dānı ile
Dilleri mülzem ider cünbiş-i müjgānı ile

Siḥr ile her biri Hārūt'ı ider dem-beste
Yek-dil olsa nigehi ġamze-i fettānı ile

3 Nigehi sırr-ı ḳażādan dili āgāh eyler
Güft ü gūyında olan nükte-i pinhānı ile

G/160 M: 217 CD.
G/161 M: 218 CD.
4b göñül –M.

Çīn-i ebrūsı ne remz itdügin idrāk ideli
Hem-nişīn oldı göñül ḫançer-i bürrānı ile

5 Ġamzesiyle ne ḳadar çeşmi nihān söyleşse
Yine **Cevrī** işidür gūş-ı dil ü cānı ile

162

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Bir dil ki hemīşe sürinür ḫāk-i rehüñde
Elbette yer eyler ser-i zülf-i siyehüñde

Reşk eylememek dillere mümkin mi melāʾik
Gördükçe ḫam-ı zülfüñi ṭarf-ı külehüñde

3 Çıḳduḳça temāşāya o mestāne nigehle
Rüstem ṭuramaz ḳarşuña neẕẕāre-gehüñde

Cāndan keser ümmīdini ʿālem baḳışuñdan
Şemşīr-i ḳażā var gibi dest-i nigehüñde

5 Mest-i mey-i ʿaşḳam dü cihāndan ḫaberüm yoḳ
Cevrī bu ḳadar luṭfı olurmış günehüñ de

74b[64b] **163**

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Āteş-i ʿaşḳ-ı yār var dilde
Bir şüküfte bahār var dilde

Şuʿlesi ḫānümān-ı çarḫı yaḳar
Çoḳ nühüfte şerār var dilde

3 Ẕerresi āfitābı tīre ider
Bir mükedder ġubār var dilde

G/162 M: 219 CD.

Cām-ı mihri şikest ider eşeri
Şöyle bir inkisār var dilde

5 Kūy-ı āvāre-gīde(?) olmaġa ḫāk
Himmet-i ber-ḳarār var dilde

Ḥarem-i Kaʿbe-i ümmīde çıḳar
Gizlü bir reh-güẕār var dilde

7 Düşmege nār-ı ʿaşḳa ey **Cevrī**
Şevḳ-i bī-iḫtiyār var dilde

164

feʿi lātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Bu şikenler ki var ol ṭurre-i pür-çīn üzre
Ḳor mı ḳüllāb-ı heves dilleri temkīn üzre

Zülfi Rüstemleri bend eylemege himmet ider
Pençesin ṣalsa nola ġamze-i pür-kīn üzre

3 Ḫaṭṭı da sāye-i zülfinde müheyyā oldı
Çekmege leşkerini mülk-i dil ü dīn üzre

75a[65a] **165**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Merdüm-i çeşm-i heves dāġ-ı dil-i ʿaşḳ olmış
Dirsem ol ḫāl-i siyāha nola yektā fitne

Ġamzesiyle dil-i **Cevrī** iki mest āfetdür
Ki ider anlara her gāh müdārā fitne

G/163 M: 220 CD.
7a düşmege: düşmiş ki M.
G/164 M: 222 CD.
Divana göre 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
G/165 M: 239 CD.
Divana göre 1, 2, 3, 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

166

mefʿūlü / mefāʿīlün / mefʿūlü / mefʿāīlün

Mest oldı yine göñlüm ṣahbā-yı muḥabbetle
Āṣüfte-dimāġ oldum sevdā-yı muḥabbetle

Geh ʿarbede-i dil-ber geh üştülüm-i aġyār
Bilmem nice olur ḥālüm ġavġā-yı muḥabbetle

Aldanma olımaz dil ol āfete zīrā kim
Hem-ḥāl görür çeşmin rüsvā-yı muḥabbetle

Ādem nice meyl itmez ol ġamzeye kim olmış
Her ʿişvesi perverde maʿnā-yı muḥabbetle

Cevrī nigeh-i yāre cān virmede bī-bāk ol
İṣbāt-ı vücūd eyle daʿvā-yı muḥabbetle

167

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Çarḫa baş egmem eger pāy-gehüm ẕillet ise
Baḫta yalvarmam eger vāsıṭa-i ʿizzet ise

İltifāt eylemezin devlete de ẕerre ḳadar
Zümre-i ehl-i dile şīve iden devlet ise

Ne ḳadar alçaḳ isem himmete de nāz iderüm
Esfeli pāye-i ʿalāya çeken himmet ise

İʿtibār eyler isem şöhrete güm-nām olayın
Merdüm-i bī-hünere şān viren şöhret ise

G/166 M: 240 CD.
G/167 M: 241 CD.
3a iderüm: iderüm ben M.

5 İmtinān üzre aḥbāb yine ey **Cevrī**
Ne ḳadar luṭf u mürüvvetleri bī-minnet ise

168

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Himmet-i ʿaşḳ oldı bāʿiṯ ġamdan āzād olmaġa
Çekmesem ḥasret nola şimden girü şād olmaġa

ʿĀşıḳam ammā murādum yoḳ dil ü dil-dārdan
Bī-heves itmem tenezzül Ḳays u Ferhād olmaġa

75b[65b] 3 Āşinā buldum dil-i rüsvāyı ʿaşḳ-ı pāk ile
Ḫāṭırumdan başladı mekr-i ḳażā yād olmaġa

ʿĀlim-i ʿaşḳam ḫarābīdür hemīşe zīverüm
Ṭālīʿüm itmiş delālet dāʾimā bād olmaġa

5 ʿAşḳı ḥikmet ʿaḳlı sevdā eyledüm **Cevrī** gibi
Gelsün Eflāṭūn u Mecnūn benden irşād olmaġa

169

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Zülfüñ ki sāz-ı fitneye evtār-ı bend ola
ʿAşḳuñ nevā-yı perde-i zārı bülend ola

Çeşmüñ ki siḥre başlaya efsūn-ı nāz ile
ʿAḳluñ cünūna raġbeti ḥikmet-pesend ola

3 ʿAşḳ eylemez mi ṣavmaʿa-i zühdi mey-kede
Ġamzeñ ki böyle rind-i Ḫüdā şeh-levend ola

G/168 M: 242 CD.
4a ʿālim-i ʿaşḳam ḫarābīdür:ʿālem-i ʿaşḳ-ı ḫarābīdür D .
G/169 M: 243 CD.

Sermāye luṭf iderse nigāhuñ kirişmeye
Sevdā-girān-ı şehr-i belā sūd-mend ola

Cevrī virürse şiʿrine dāʾim bu leẕẕeti
Ẕevḳ-ı süḫan dimāġ-ı maʿānīde ḳand ola

170

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Yoḳ minnet-i iḳbāli sipihrüñ üzerümde
Pest olsa nola pāye-i ʿālem naẓarumda

Pā-māl ideli ʿaşḳ ile kām-ı dil ü cānı
Sevdā-yı ümīd olmadı pāyende serümde

Ol ḫāk-i reh-i vādī-i maʿnā-yı dilem kim
Ṣad çeşme-i pür-feyż-i ṣafā var kederümde

Ol sālik-i ser-menzil-i nā-kāmī-i ʿaşḳam
Bitmez ḫaṣ ü ḫāşāk-i heves reh-güẕerümde

Cevrī gibi itsem nola endīşeyi ḫayrān
Hep ṣūret-i maʿnī görinür nüktelerümde

171

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Nāṭıḳa söyleşemez ṭabʿ-ı süḫan-dānum ile
ʿĀḳile baḥs idemez ḳuvvet-i ʿirfānum ile

G/170 M: 244 CD.
3a maʿnā-yı:maʿnāyı D.
G/171 M: 245 CD.
Divana göre 1, 2, 3 ve 4. beyitler mecmuada eksiktir.

76a[66a] **172**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

ʿAşḳ İskender nedīm-i nükte-dānıdur göñül
Sīne levḥ-i ḥikmet Eflāṭūn-ı ṣānīdür göñül

Aña genc-i sīnede bulmaz ẓafer her şāh-ı ḥüsn
Cevher-i dāġ ile bir tāc-ı Keyānīdür göñül

Nola anı dāġ u ġam çekse çevirse bir zamān
Keştī-i deryā-yı ʿaşḳuñ bād-bānıdur göñül

Dūdlar aña ʿalāmetdür şikāf-ı sīnede
Ejder-i ʿaşḳ-ı cihān-sūzuñ mekānıdur göñül

Yāra açılmaz iken meclisde aġır başlıdur
Bāde-i cām-ı muḥabbet ser-girānıdur göñül

Cilve-gerdür dilde ey **Ṣabrī** cemāl-i dil-rübā
Dāġ-ı ġam āyīnedür āyīne-dānıdur göñül

173

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Yine bir şūḫı ḳaldurdum ele cām-ı şarāb aldum
Felek germ olmaġı seyr eylesün bir āfitāb aldum

Düşürdüm ṣayd-gāh-ı rāma bir şeh-bāz-ı zībāyı
Şikārum pençe-i himmetle mānend-i ʿuḳāb aldum

Zülāl-i laʿl-i dil-dārı görince gözlerüm ṭoldı
Ṣafā ser-çeşmesinden ṣan bir iki kāse āb aldum

G/172 M: 129 SD.
2b dāġ: derd M.
G/173 M: 132 SD.

Alup ser-pūşını cām-ı şarābuñ bezm-i ʿişretde
Cemāl-i dil-fürūz-ı duḫter-i rezden niḳāb aldum

Niyāz-ı ʿāşıḳ istermiş meger açılmaġa dil-ber
O şūḫuñ yalvarup **Ṣabrī** dehānından cevāb aldum

174

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Baḫt olsa gerdiş-āver-i peymānemüz bizüm
Maḫmūr olur yine dil-i mestānemüz bizüm

Ne ḳayd-ı şaḥne ne ġam-ı devrān ne derd-i ser
Āzāde gūşedür hele mey-ḫānemüz bizüm

Güft ü şenīdi sırrumuza oldı āşinā
Güş u zebān maḥrem-i bī-gānemüz bizüm

Ḥayrān-ı çarḫ u encüm olan mūr-ı kemterüz
Gūyā dehān-ı şīrdedür dānemüz bizüm

76b[66b] Ṣalsa ne şemʿe sāye o bir āfitāb olur
Nola hümā-yı ʿaşḳ ise pervānemüz bizüm

175

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Şevḳ her dilde bulınmaz dil-i dānāda olur
Şeb-çerāġı arama cūyda deryāda olur

ʿAşḳ ṭursun ḳo mecāzī ise de gönlüñde
Āb-ı engūr ḫum içre ṭuraraḳ bāde olur

G/174 M: 141 SD.
Divana göre 6 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.
G/175 M: 51 SD.
2a gönlünde :sīneñde D; 3a ʿaḳl:ʿaḳlı D; 5a jeng:reng D.

Gerçi kim ʿaḳl gider varılıcaḳ mey-kedeye
Hele bir pāre kişi ḳayddan āzāde olur

Çoḳ zamāndur çıḳalı ḫāṭır-ı vīrānumdan
Şimdi dīvāne göñül kūy-ı dil-ārāda olur

Naẓm-ı **Ṣabrī'**de nola jeng-i tekellüf yoġ ise
Böyle pākīze ġazel āyīne-veş sāde olur

176

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Ḫūnī gözi kim fitne-i bīdār ile birdür
Her kārda ol ġamze-i ḫūn-ḫᵛār ile birdür

Ṣad ṭarḥ-ı nifāḳ itdi miyān-ı ḫaṭ u dilde
Ol şāne ki gīsū-yı siyeh-kār ile birdür

Mümkin mi ide duḫter-i rez tefriḳa-sāzī
Dil bezm-i muḥabbetde ġam-ı yār ile birdür

Ol rind-i ḫarābātī-i ʿaşḳam ki elümde
Zerrīne ḳadeḥ dāġ-ı ʿalev-dār ile birdür

Tedbīr-i cihān-gīrī-i maʿnāda hemīşe
Ṣabrī ḳalemüm fikr-i ḫoş-āṣār ile birdür

177

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

ʿAlemin şāh-ı seḥer kim ser-i kuhsāra diker
Dil-i mehcūr gözin reh-güẕer-i yāra diker

ʿArż-ı çāk it göñül ol ġamze-i sūzen-dāra
Olmaz anuñ gibi mecrūḥ-ı ġama yara diker

G/176 M: 58 SD.
3b ġam-ı: ġamı M; 4a elümde: elümden D.

3 Penbe-i dāġ degül dest-i refūgār-ı belā
Ḫırḳa-i sīne-i ṣad-çāke nemed-pāre diker

77a[67a] Nīze-i bār-keş-i miḥnetini Rüstem-i ʿaşḳ
Dikmez illā ki dil-i ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛāra diker

5 Bāġ-ı dilden ḳoparup naḫl-i ḫayāli **Ṣabrī**
Bāġbān-ı ḳalemüm gülşen-i eşʿāra diker

178

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Mey-ḫāne benüm ṣaḥn-ı gülistān senüñ olsun
Sāġar benüm olsun gül-i ḫandān senüñ olsun

Bülbül didi kim fāḫteye sözi uzatma
Gül naḫli benüm serv-i ḫırāmān senüñ olsun

3 Esbāb-ı belā üzre nizāʿ eyleme ey dil
Ol ġāmze benüm zülf-i perīşān senüñ olsun

Ġam gūşesi besdür baña ey ṭālib-i dünyā
Yirden göge dek bu kühen-eyvān senüñ olsun

5 Zehr-āb-ı ġamı māye-i şevḳ itdi baña ʿaşḳ
Şimden girü sāḳī mey-i raḫşān senüñ olsun

Yıllarla ḳarār it dil-i **Ṣabrī'**de dilerseñ
Ey şāh-ı ġam ol gūşe-i vīrān senüñ olsun

G/177 M: 37 SD.
5a bāġ: dāġ M.
G/178 M: 149 SD.
4b dek –M.

179

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Fenā-yı rūzigārı añ iñende ʿayş u nūş itme
Ḫamūş olsañ gerek deryā gibi cūş u ḫurūş itme

Burup gūşuñ seni de iñledür mıżrāb-ı ġam bir gün
Bu bezm-i bī-beḳādan naġme-i ṭanbūrı gūş itme

3 Ḫalāṣ ol dest-i ġamdan terk-i esbāb-ı taʿalluḳ ḳıl
Eger dervīş-i ʿaşḳ iseñ vücūduñ ḫırḳa-pūş itme

Ḫarābāt ehli kürsīden yıġar bir gün seni vāʿiẓ
Düşersin mertebeñden ẕemm-i pīr-i mey-fürūş itme

5 Ṣaḳın vādīsine öykünme **Ṣabrī** Ḳays u Ferhād'uñ
Ne deñlü ʿāşıḳ olsañ kendüñi bī-ʿaḳl u hūş itme

77b[67b] **180**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 ʿİşret olmazsa müyesser yār ile nev-rūzda
Künc-i ġam birdür baña gül-zār ile nev-rūzda

Revnaḳ-ı bezm-i bahārı ḳorḳarum eyler şikest
Rūzigār evżāʿ-ı nā-hem-vār ile nev-rūzda

3 Bülbüle ʿarż itmege aḥkām-ı taḳvīm-i güli
Geldi ġonca bāġa bir ṭūmār ile nev-rūzda

Ṣubḥ-dem her ġoncanuñ açıldı ḳufl-i ḫāṭırı
Tār-ı feyż-i mihr-i pür-envār ile nev-rūzda

G/179 M: 178 SD.
3b ḫırḳa-pūş itme –M; 4b mey-fürūş itme –M; 5b hūş itme –M.
G/180 M: 186 SD.
2a revnaḳ-ı –M; 3a bülbüle ʿarż –M; 3b geldi ġonca –M; 5a per –M; ṣanur D: ṣunar.

5 Bülbül-i nālān per açduḳça ṣanur mestāneler
Geldi muṭrib bāġa mūsīḳār ile nev-rūzda

İtdi **Ṣabrī** muṭrib-i ḫāmem yine āġāz-ı naḳş
Şevḳ-i medḥ-i ṣadr-ı nīkū-kār ile nev-rūzda

78a[68a] **181**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Hep seni fikr eylerem ẓāhirde ben ḫāmūş isem
ʿAḳl u fikrüm sendedür cānā eger bī-hūş isem

Kendü ḥālümde ḳomaz ṣad güne ġam eyler hücūm
Defʿ-i ġam mümkin degül ʿayb eylemeñ ser-ḫūş isem

3 Saḥṭ-ı bād-ı şevḳ pey-der-pey beni lerzān ider
Kendü ḥālümle degül deryā gibi pür-cūş isem

ʿĀḳıbet ben ol meh-i bedri der-āġūş eylerem
Ġam degül şimdi hilāl-āsā tehī-āġūş isem

5 Ey **Rıżāyī** ḫidmetüm bārı hele yārānadur
Çün nihāl-i ġonca hem-vāra sebū ber-dūş isem

182

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Nāleñ ey dil ṣoḥbet-i dil-berde nā-sāz olmasun
Çoḳ uzatma ehl-i meclis vāḳıf-ı rāz olmasun

Nāzükāne ʿarż-ı ḥāl itsün nigāh-ı ārzū
Nāle-i bī-hūde ammā ḳıṣṣa-perdāz olmasun

G/181 M: 163 RZYD.
2b eylemeñ:eylemek D.
G/182 M: 177 RZYD.
2b itsün:itse D; 3b çeşmi:çeşm-i D; 5a naẓīresüñ: naẓīre iseñ D.

3 Ḳıṣṣa-per-dāzī-i nāleñ virmesün yāra kesel
Çünki dirsin çeşmi ḫˇāb-ālūde-i nāz olmasun

Zülfden raḥm ummazuz tek olmasun dāmen-keşān
Kim nigāh-ı luṭf umar tek ġamze ġammāz olmasun

5 Ārzū-mend-i naẓīresüñ **Rıżāyī** şiʿrüñe
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ senüñ hem-cāh-ı iʿcāz olmasun

Ġanīzāde

183

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿul

Subḥānallāh ne ḫūb olur ol bālā
Kim aña göñül baġladı her bī-ser ü pā
Alup niçe dil ṣanevber olmış gūyā
Dil-ber disem ol nihāle ḥaḳḳā ki sezā

78b[68b] **184**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Cām ḳan aġlayıcaḳ bu dil-i meyyāl gibi
Başladı aġlamaġa şemʿ de hem-ḥāl gibi

Nāḫun-i ḥiddet ile sīnemi pür yara idüp
Gözlerüm yaşın aḳıtdum yine selsāl gibi

3 Bāde-i nābı görüp beñzümüze ḳan gelse
Cām-ı mey alsaḳ ele biz de gül-i al gibi

Başumı kesseñ eger tīġ ile mānend-i ḳalem
Pīçiş-i rişte-i cānum göresin nāl gibi

R/183 M: 1 GND.
G/184 M: 222 RZYD.
2a yara:pāre D.

5 Ey **Rıżāyī** yanıcaḳ micmer-i gül gülşende
Üstine bāl ü perin bülbül açar şāl gibi

185

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Nūr-ı dīdem āhumı alma ġubārumdan ṣaḳın
Serv-i nāzum tünd-bād-ı āh u zārumdan ṣaḳın

Gerçi ben teʾs̱īr ide şāyed diyü āh eylemem
Nev-civānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

3 Gel ṣıyup dil şīşesin çaḳ böyle pā-māl eyleme
Kebk-reftārum muḥaṣṣal inkisārumdan ṣaḳın

Dāne dāne ḫāller ʿarż eyleyüp cevr eyleme
Berḳ-i ḫırmen-sūz-ı āh-ı pür-şerārumdan ṣaḳın

5 Bozılur naḳş-ı nigār-ı rūyuñ alma yaşumı
Gel beni aġlatma çeşm-i eşk-bārumdan ṣaḳın

Nāzın arturdı **Rıżāyī** yār rāz-ı ʿaşḳumı
Ṭuymasun teʾs̱īr-i şiʿr-i āb-dārumdan ṣaḳın

186

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Dili bir nuṭḳ-ı cān-baḫşuñla cānā şād-kām eyle
Açılsun ġonca-i dem-beste feṭḥ-i kelām eyle

Ele cām-ı mey al destüñde olsun şuʿlesi ẓāhir
Münāsibdür kümeyt-i bādeye zerrīn licām eyle

G/185 M: 178 RZYD.
5a yaşumı:āhumı D.
G/186 M: 198 RZYD.
78b'de başlayan bu gazel 70a'da devam etmektedir.
3b oldur ki: budur ki D.

3 Egerçi esb-i nāzı ḳullanursın şimdi bī-pervā
Hüner oldur ki şeb-dīz-i ḫaṭ-ı ruḫsārı rām eyle

Benüm de ey ṣabā ḫāk-i reh-i yār olmadur ḳaṣdum
Varursañ ḫāk-i pāyına hele bizden selām eyle

5 **Rıżāyī** ola dirseñ ṭabʿuñı ser-çeşme-i maʿnā
Ḳalem-veş ḫidmet-i üstāda her demde ḳıyām eyle

79a[69a] **187**

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Duʿā idüp didi tārīḫ-i manṣıbın **Cevrī**
Mübārek eyleye cāh u vezāreti Mevlā **(1044)**

188

Tārīḫ-i Der-medḥ-i Meḥemmed Paşa

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ḥamdüli'llāh yine bir ẕāt-ı kerīmü'ş-şānuñ
Pāye-i mertebesi cāh ile oldı aʿlā

Gün gibi ẓāhir idüp cevher-i istiʿdādın
Gördi lāyıḳ şeref-i devlet ü iḳbāle Ḫüdā

3 Rütbe-i ḳadri teraḳḳīde olup her demde
Ola ʿizzetle nice manṣıb-ı aʿlāya sezā

Vaṣf idüp ẕātını **Cevrī** gibi münşī-i felek
Levḥ-i mecmūʿa-i gerdūna iderken inşā

T/187 M: 36 CD: Tārīḫ-i Mīr-i Mīrān u Vezīr-şuden-i Merḥūm Naṣūḥ Paşa-zāde Divana göre 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.
T/188 M: 27 CD.

5 Raḳam-ı cāh ile ketb itdi bu tārīḫi ḳalem
Mīr-i mīrān-ı Ḥaleb oldı Meḥemmed Paşa (**1047)**

189

Tārīḫ-i Vefāt-ı Südcizāde

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 ʿAceb mi dāʾire-veş olsa sīnemüz pür-tāb
Derūnumuzda ʿalevlendi āteş-i ālām

Ḳanı o bülbül-i gül-zār-ı mūsikī ki anuñ
Virürdi naġme-i şīrīni rūḥa ẕevḳ-ı müdām

3 Uṣūle uymaduġum gördi devr-i eyyāmuñ
Sükūta vardı idüp naḳş u ṣavt u kārı tamām

Muḥaṣṣal eyledi āheng-i bezm-gāh-ı cihān
İde maḳāmını ʿālī-cenāb-ı Rabb-ı enām

5 Zamān-ı fevtine tārīḫ içün didi **Cevrī**
Ḳıla meḥāfil-i cennetde Südci-zāde maḳām **(1037)**

190

Tārīḫ-i Vefāt-ı Ḫaylī Beg

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Olup leb-teşne Ḫaylī Kerbelā'da ḫūn-ı aʿdāya
Şehādet şerbetin nūş eyleyüp kām-ı dilin buldı
79b[69b] Bu mātem-gāh-ı fānīden güẕār itdükde tārīḫin
Didi hātif beḳāya göçdi Ḫaylī menzilin buldı **(1031)**

T/189 M: 76 CD.
T/190 M: 77 CD.

191

Tārīḫ-i Maḳtūl-şoden Merḥūm Muṣāḥib Mūsā Çelebi

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Mūsī Çelebi kim yed-i beyżā-yı keremle
Ḫūrşīd gibi ʿāleme iḥsān idi kārı

Olmışdı ḫulūṣ ile şehen-şāh-ı cihānuñ
Hem bende-i dil-dādesi hem mūnis ü yārı

Būy-ı gül-i aḫlāḳ-ı laṭīfiyle virürdi
Eyyām-ı ḥayātı eṯer-i feyż-i bahārı

Görseydi eger ḥüsn-i dil-ārāsını Yūsuf
ʿAşḳ ile Züleyhā gibi ḳalmazdı ḳarārı

Nā-ḥaḳ yere ẓulm ile şehīd oldı o maẓlūm
Menzil-geh ola Ḥaḳḳ'uñ aña ḳurb-ı civārı

Cevrī didi tārīḫin idüp Ḥaḳḳ'a münācāt
Mūsā'ya cemāliyle tecellī ḳıla Bārī **(1031)**

192

Tāriḫ-i Vefāt-ı Ḳudsī Efendi

feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

ʿĀrif-i sırr-ı ḥaḳīḳat Ḳudsī
Göçdi dünyādan idüp ʿazm-i beḳā
Didi tārīḫ-i vefātın hātif
Rūḥ-ı Ḳudsī ide ʿarşı Meʾvā **(1045)**

T/191 M: 78 CD.
T/192 M: 82 CD.

193

Muḳābele Ḫalīfesi Ḥasan Çelebī'nüñ Binā İtdügi Ḳaṣra Dinmişdi (1045)

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Oldı Ḥaḳḳ'a cennet-āsā bu maḳām
Bī-bedel kāşāne-i nüzhet-fezā

Ṭarḥınuñ meftūnı miʿmār-ı ḫıred
Naḳşınuñ ḥayrānı ressām-ı ḳażā

Saḳfı sükkān-ı semāya cilve-gāh
Ferşi ḥavrā-yı cināna būse-cā

Baḳsalar revzenlerinden görinür
Mā-verā-yı kaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı semā

Manẓarından berr ü baḥri seyr iden
İstemez āyīne-i ʿālem-nümā

Velehu - Ḳıṭʿa

194

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Devrān beni ser-geşte-i derd ü ġamuñ itdi
İller senüñ ey cām-ı ṣafā ʿālemüñ itdi
Efsūn-ger-i ḫüsnüñ dil-i āzādemi āḫir
Dīvāne-i nev-silsile-i perçemüñ itdi

T/193 M: 83 CD.

Divana göre 6. beyit(tarih beyti) mecmuada eksiktir. Tarih, Divan'da 1041 olarak yazulmışken mecmuada 1045 olarak yazılmıştır.

KT/194 M: 5 SD.

Bu kıtaın başında "velehü" ibaresi olsa da bu kıta bir önceki şiirin şâiri Cevrî'ye değil Sabrî'ye aittir. Mecmuada "Ḳıṭʿa" olarak adlandırılan bu şiir divanda "Naẓm" başlığı altında yazılmıştır.

80A **195**

müfteʿilün / fāʿilün / müfteʿilün / fāʿilün

1 Berḳ-i emel-sūz-ı mey ʿaşḳ-ı Ḫüdādur bańa
ʿAşḳ-ı Ḫüdā māye-i sūz-ı ṣafādur bańa

Ceyb-i dü-çeşmüm olur naḳd-i nedāmetle pür
Girye-i mestāneñi māye-fezādur bańa

3 Şimdi reh-i ʿaşḳda şöyle zebūnem ki ben
Penbe-i dāġ-ı heves bār-ı belādur bańa

Şūre-zemīn-i riyā kec-revişān semtidür
Bādiye-i ārzū deşt-i hevādur bańa

5 Çekmedüm el **Şabri**yā dāmene-i ʿārdan
Şāh-ı muḥabbet ʿitāb itse sezādur bańa

Ġazeliyāt-ı Rıżāyī

196

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ġoncaya itse eşer nola hezāruñ nālesi
Kim yürekler pāreler ʿuşşāḳ-ı zāruñ nālesi

Kūh sengīn dilde idrāk itdi ḥaḳḳ-ı ṣoḥbeti
Kūh-ken iñlese diñmez kūhsāruñ nālesi

3 Rūzigāruñ şiddetindendür bizüm hep nālemüz
Bilmezüz kimdendür ammā rūzigāruñ nālesi

Ḫāṭıra geldükçe rūyuñ dil ider āhın bülend
Eksük olmaz āb ṭokunduḳça nāruñ nālesi

G/195 M: 6 SD.
4a kec-revişān: kec-reviyān M.
G/196 M: 234 RZYD.
1b pārelar:yaralar D.

5 Ey **Rıżāyī** şöyle sevdāyı ḫaṭ itmişdür zebūn
İşidilmez ḫāme-i gevher-niṣāruñ nālesi

197

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 ʿĀrif ki cemālin dil-i medhūşa getürdi
Ẕikr eyleyerek baḥr-i dili cūşa getürdi

Żaʿf-ı ġam-ı ʿaşḳ ile şu kim döndi hilāle
Mānend-i kemer ol mehi āġūşa getürdi

3 Göz ucı ile itdi nigāh-ı ġażab-āmīz
Tīr-i sitemi çekdi yine gūşa getürdi

Şandum gül-i terdür ki yanında ola ġonca
Nūş itmege kim cāmı leb-i nūşa getürdi

5 Şimdi yine bir tuḥfe ġazel didi **Rıżāyī**
Üstād-ı ʿaṭā-baḫş ü ḫaṭā-pūşa getürdi

81b[71b] **198**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Yār beni derdüñle öldür bāri iller duymasun
Söyleñ(?) ol ʿömrüm ḫāṣılı āh u zārum almasun

Ey benüm serv-i bülendüm nedür ol cefālaruñ
İşidüp gitdi rakīb şād-ı ḫandān olmasun

3 Ben seni cāndan [severüm]ey melek sīmālı yār
Anuñ içün terkin olmaz tenüm üzre şimdi nār

Neyleyüm helāk itdi (…)

G/197 M: 235 RZYD.
G/198 M: 2b raḳīb: raḳīb de M.

82a[72a] **199**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

I Seyr idüp ey Yūsuf-ı gül-çehre Kenʿān illerin
Çünki maʿmūr eyledüñ Mıṣr'uñ bu vīrān illerin
Dön müşerref ḳıl ḳudūmuñla Ḳaraman illerin
İntiẓār ile ḳoma luṭf eyle ʿOs̱mān illerin

II Nergis ü gül göz ḳulaġ olmış durur leyl ü nehār
Ḳarşu çıḳmış saña istiḳbāl içün serv-i çenār
Muntaẓır ayaġuña ṣu dökmege ebr-i bahār
İntiẓār ile ḳoma luṭf eyle ʿOs̱mān illerin

III Berr ü baḥri seyr idüp geşt eyledüñ çün ʿālemi
Ārzū ḳıl vaḳtidür dīdār-ı şāh-ı ʿālemi
Gel kerem ḳıl ey şeh-i Rūm'uñ vezīr-i aʿẓamı
İntiẓār ile ḳoma eyle luṭf eyle ʿOs̱mān illerin

IV Sünbül-i ter rāhına cārūb idüp zülf-i siyāh
Göz diküpdür yollara her nergis-i zerrīn-külāh
Servler baş ḳaldırup gülşende gözler şāh-rāh
İntiẓār ile ḳoma eyle luṭf eyle ʿOs̱mān illerin

V Cevr-i gülden eyleyüp bülbül yine hengāmeler
Ġonca-i zanbaḳ ṭutar elde şikāyet-nāmeler
Lāleler ḳan aġlayup çāk eylemişdür cāmeler
İntiẓār ile ḳoma luṭf eyle ʿOs̱mān illerin

VI Dir **Ḫayālī** çünki geldüñ Mıṣr ḥālin görmege
Var yüri Sulṭān Süleymānuñ cemālin görmege
Şām'dan geçmek gerek ṣubḥ-ı viṣālin görmege
İntiẓār ile ḳoma luṭf eyle ʿOs̱mān illerin

MUS/199 M: 12 HBD2; –HBD1.

82b[72b] **200**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Olalı maşrıḳ ilinde şāh-bāz-ı zer güneş
Her seḥer zāġ-ı şebi uçup şikār eyler güneş

Zāġ-ı şeb meh beyżāsın alınca zīr-i bāline
Ṭoġdı andan çin seḥer ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

Ġara girdi ḳulle-i çarḫuñ pelengi ṭoġdı çün
Bīşe-i eflākden mānend-i şīr-i ner güneş

Ḫān-ḳāh-ı çarḫda bir mürşid-i nūrānīdür
Nūrdan seccādesi dūşında seyr eyler güneş

Hindū-yı şeb micmer-i māh ile şey'lillāh ider
Bir ḳızıl altun aña her gün virür beñzer güneş

Bu ne ḥikmetdür ki tennūr-ı felekden her seḥer
Çıḳarup bir ḳurṣ-ı germī ʿālemi ṭoylar güneş

Tañrı yaḳduġı çerāġı kimse söyündürmedi
Ger delīl-i rūşen isterseñ saña yeter güneş

Gördi evrāḳ-ı ʿUṭārid'de yazılmış ḥall ile
Gün ṭoġınca eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

ʿĀşıḳ olmışdur saña ey māh-rū beñzer güneş
Anuñ içün āsitānuñ her seḥer bekler güneş

Düşdi cānā ʿaks-i ruḫsāruñ şikāf-ı sīneden
Ḫāne kim vīrān ola pertev ṣalar yer yer güneş

K/200 M: 5 HBD1.
Divana göre 19. beyit mecmuada eksiktir.
2b-3a toġdı:doġdı D; 6b ṭoylar: eyler M; 16a rengīni:rengini D; 16b ḳorḳu:ḳorḫu D; 23b leşker – M.

Şām'dan gelmiş yalıñ yüzlü ışıḳ maḥbūbıdur
Ṭas alup kūyuñ gedālar gibi seyr eyler güneş

Gözde eşküm ḳaṭresin şevḳ-i ruḫuñ rengīn ider
Kān içinde gör nice gevherleri besler güneş

Dāmen-i gerdūnı ṣanma lāle-gūn itdi şafaḳ
Sen meh-i bī-mihr için her ṣubḥ ḳan aġlar güneş

Merḥamet kıl ẓulmi ḳo yoḳsa şikāyet eylerem
Ol şehe kim oldı aña bende-i kemter güneş

83a[73a] Ẓıll-i Yezdān Ḥażret-i Sulṭān Süleymān Şāh kim
Taḫt eyvān-ı sipihr oldı aña efser güneş

Rezm hengāmında görmiş tīġ-i āteş-rengīni
Beñzi ṣararmış daḫi ol ḳorḳudan ditrer güneş

Ḫavf-ı tīġüñden āyā ḫūrşīd-i Mirrīḫ-intiḳām
Çarḫī ḳalḳanın sipihrüñ yüzine ṭutar güneş

Bir başı vü bir ḳılıncı var ġulāmuñdur senüñ
Gerçi oldı Ḫüsrevā sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

Baḥr-i sīmābīde seyr itmege fülk-i hilāl
Bezm-i mevcūdātda gezdürmeye sāġar güneş

Dehr ẓulmüñden **Ḫayālī** ḳulını ḳurtar şehā
Çün götürür ẕerreyi yerden żiyā-güster güneş

Çarḫ ayaġa ṣalduġın lāzım durur almaḳ ele
Anuñ içün şebnemi yerden göge ilter güneş

İltifātuñdur sözüm bu resme rengīn eyleyen
Terbiyetle ṭaşı laʿl-i āb-dār eyler güneş

Nitekim ẓulmet sipāhından sipihri almaġa
Mülk-i Ḫāver'den çeke envārdan leşker güneş

Sāye gibi düşmenüñ olsun ayaḳda pāy-māl
Sen şehā eflāk-ḳadr ol nitekim enver güneş

83b[73b] **201**

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

1 Neden bī-ḳayd imiş Mecnūn-ı şeydā
Ki ḳonmış başına biñ dürlü ġavġā

Nola ḳılsam leb-i dil-dār içün āh
Ḳanı ʿālemde bir bī-dūd ḥelvā

3 Ayaġa düş dilerseñ başa çıḳmaḳ
Bunuñla başa çıḳdı cām-ı ṣahbā

Vücūdum mülkidür Ḳāf-ı ḳanāʿat
Göñül murġıdur ol Ḳāf içre ʿanḳā

5 **Ḫayālī**'nüñ dili deryāya beñzer
Suṭūr-ı şiʿridür emvāc-ı deryā

202

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Sen yüzi gülsüz cihān gül-zārı zindāndur baña
Ḫalḳ-ı ʿālem gül gibi her gice ḫandāndur baña

Ġamzenüñ cellādını gönder ki teslīm eyleyem
Çün ḥicāb olan arada ey ṣanem cāndur baña

3 Rūz u hecrüñde beni tenhā görelden dostum
Müstedām olsun ġamuñ her gice mihmāndur baña

Terküñ urdı diyü iġvā eylemiş bī-dīn raḳīb
Sevdügüm vallāh billāh bu bühtāndur baña

G/201 M: 3 HBD1.
G/202 M: 4 HBD1.

5 Ey **Ḫayālī** çekmezem Firdevs-i ferdā ġuṣṣasın
Kim bu gün cennet cihānda vaṣl-ı cānāndur bāña

203

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Ġamuñda hem-nefes oldı fiġān u nāle bāña
Kim ola merḥamet itmez baḳup bu ḥāle bāña

Ṭuna ṣuyı gibi yaşum aḳıtma hey kāfir
Ṣava raḳībüñi ġamzeñ yeter ḥavāle bāña

3 Dilümde dāġ-ı siyeh sīne ḳana müstaġraḳ
ʿAceb mi beñzer ise deşt-i ġamda lāle bāña

84a[74a] Naṣīb eyleyen eşyāya rızḳını ezelī
Belā vü derd ü ġamı eyledi nevāle bāña

5 Aḳıtdı ḳanlu yaşum rūy-ı zerdüme naẓar it
Ne naḳş geçdi **Ḫayālī** o çeşmi ala bāña

204

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ey ḳaşuñ pek yā çeküp atmaḳda sehm-endāz-ı ḫūb
Tīr-i ġamzeñ ehl-i derd içinde maḥbūbü'l-ḳulūb

Tutmış idüm dest-i ʿaşḳuñla melāmet dāmenüñ
Ten libāsın virmeden ervāḥa settārü'l-ʿuyūb

3 Yāra baḳ ġayra naẓar ḳılma diyü teʾdīb içün
Çeşm-i ʿālem-bīnüme kirpiklerüm ḳaldırdı çūb

Himmetüm raḫşına meydān māverā-yı kāʾināt
Ḳudretüm çevgānına gerdūn-ı gerdān oldu ṭob

G/203 M: 5 HBD1.
G/204 M: 1 HBD1.

5 Câme-i cismüm **Ḫayālī** gördi mey-ālūdedür
Āb-ı istiġfār ile pāk itdi Ġaffārü'ẕ-ẕünūb

205

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Gerçi mey içmekden oldı bezmde hūşyār mest
Şevḳ-i laʿl-i yār ider lîkin beni her bār mest

Āşiyān-ı bülbülüñ başında güller ḳanlu dāġ
Şāḫ-ı gül olmış gülistān içre Mecnūn-vār mest

3 Her kişi bezm-i cihān içinde bir ḥāletdedür
Şemʿ yanmaḳda ṣurāḥī gülmede aġlar mest

Ġonca mey içmiş ḳoḫular aġzını bād-ı seḥer
Dirhem-i jāleyle baş ḳurtarsın ol evgār mest

5 Ẕāt-ı ʿāşıḳlar ser ü ten ṣoḥbetinden geçdiler
Oldı bī-cām u ṣurāḫī ṭālib-i dīdār mest

Ger bu naẓmı rūḥ-ı Cāmī'yle Nevāyī işide
Uyanup ḫˇāb-ı ʿademden olalar tekrār mest

7 Bildi ʿālemler **Ḫayālī** saña şeydā olduġın
Añlanur biñ eylesün keyfiyyetin inkār mest

84b[74b] **206**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Göz yaşı baḥrinde oldı ʿāşıḳ-ı sevdā-perest
Bir nehengem fāriġ-i dām-ı cihān deryā-perest

G/205 M: 1 HBD1; 33 HBD2.
Divana göre 5. beyit mecmuada eksiktir.
5a zāt-ı: zāta M.
G/206 M: 6 HBD1.
2a āteş-perest: āteş-kede M; 5a ġam:ʿaşḳ D.

Rūy-ı gülgūnuñda ḫālüñ hindū-yı āteş-perest
Laʿl-i cān-baḫşuñda ḫaṭṭuñ kāfir-i ʿĪsā-perest

Hāy u hūdan geçmedi mey-ḫāneden gelmiş gibi
Görmedüm ṣūfī gibi ʿālemde bir ġavġā-perest

Derdüñüñ bir dāġını iki cihāna virmezem
ʿAşḳ bāzārında oldum ḫˇāce-i dünyā-perest

Ḫūn-ı dil nūş it **Ḫayālī** elde iken cām-ı ġam
Bu demi ḫoş gör ṣaḳın olma ġam-ı ferdā-perest

207

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Geçmeyeydi ḳāmetüñ ney-şekkere bir nice bend
Devr-i laʿlüñde başı örtüli ṣatılmazdı ḳand

Zülf-i pür-çīnüñ meh-i ruḫsāruñ üzre göreli
Dūd-ı āhum mihr-i ʿālem-tāba atmışdur kemend

Servden āvāze gelse ṣanma elḥān-ı ṭuyūr
Ẕikr-i ḳalbiyle duʿā eyler saña serv-i bülend

Şemʿlerle kūyuña gelmiş gice māh-ı felek
ʿĀḳıbet yüz ḳaralığıyla ṭutulur ol levend

Nāy eylerse **Ḫayālī** bezmde nālemle baḫs
Pārelensün tīġ-i miḥnetle ḳalem-veş bend bend

G/207 M: 2 HBD1.

208

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Lāleler ṣaḥn-ı gülistānda ḳadeḥ-nūş oldılar
Güft ü gūy-ı bülbüle güller ḳamu gūş oldılar

Üstüḫˇān-ı sīneden emvāc peydā itdiler
Her riyāżet ehli bir deryā-yı pür-cūş oldılar

3 Ḥaḳḳı biz bulduḳ diyü ẓann itmesün aṣḥāb-ı ḳāl
Cūylar çün irdiler deryāya ḫāmūş oldılar

ʿAsker-i nefs ü hevāya çekdiler āh-ı livā
Ḥalḳa ḥalḳa dāġlar birle zırıh-pūş oldılar

5 Ben **Ḫayālī** bir şikārın alıcı şeh-bāz idüm
Ḳapdı serverler beni nā-geh ḳaraḳuş oldılar

85a[75a] **209**

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Şemşīr-i inṭiẓār ile dil pāre pāredür
Hep pāreye ṣalan beni ol māh-pāredür

Ser-geştesi olalı o māhuñ felek gibi
Dāmānum eşk-i çeşm ile pür-sitāredür

3 Ḳıldı lebüñ ḫayālī raḳībüñ dilinde cāy
Ḫārā içinde ṣanki yatur laʿl-pāredür

Yanınca sürünür ḳomaz üftādelük yüzin
Sāyem diler yüzin göre bir yüzi ḳaradur

G/208 M: 3 HBD1.
4a ü –M; 4b dāġ: ṭaġ M.

Cennet **Ḫayālī** güşe dürür kūy-ı yārdan
Dūzaḫ fiġānum odına nisbet şerāredür

210

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Nedür cān kim anı sen nāzenīn cānāna virmezler
Saña ʿāşıḳ olanlar cānā yoluña ne virmezler

Lebi sevdāsı göñlümde yaraşur zāhidā yārüñ
Bu bir laʿl-i muṣaffādur bunı her kāna virmezler

Ḫarābāt erleri bir seng-i bālīn itseler anı
Serīr-i devlet üzre mesned-i sulṭāna virmezler

Züleyḫāsın şu kim ṭuġyān-ı nefsinden cüdā ḳıldı
Anuñ Mıṣr-ı vücūdı Yūsuf'ın zindāna virmezler

Ḫayālī ʿaşḳ-ı Leylā'ya heves ḳılduñ velī anı
Belā deştinde her Mecnūn-ı ser-gerdāna virmezler

211

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

ʿĀşıḳam dīvāne-bend itsün beni zencīrler
Lācerem zencīr ile zīnet bulurlar şīrler

ʿĀrıżuñdur Çīn gülistānı gözüñ miskīn ġazāl
Yā ḳaşuñ atmış aña müjgānlaruñdan tīrler

Yā meger kāfir gözüñ īmāna gelmiş zeyn idüp
Almış eṭrāfın müjeñ ʿüryān idüp şemşīrler

G/209 M: 6 HBD1
4b yüzin: yüzüñ D.
G/210 M: 60 HBD1.
G/211 M: 61 HBD1.
1b zīnet:zīver D; 3a idüp:olup D.

Yaḳdılar nār-ı melāmetle fetīlin dāġumuñ
Bir çerāġ idindiler ben nā-murādı pīrler

85b[75b] 5 Fürḳat öldürdi **Ḫayālī** bendeñi luṭf it yetiş
Sen mürüvvet kānına lāyıḳ mıdur teʾhīrler

212

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Derd-i dil-ber ġıdā-yı rūḥumdur
Ḫūn-ı dil bāde-i ṣabūḥumdur

Baḥr-i ẕāta sefīnedür tevḥīd
Pīr-i deryā-şināsı Nūḥumdur

3 Seyr-i eşyā zi mülk tā melekūt
Her seḥerde olan fütūḥumdur

Pend-i nāṣiḥden eyleyen beni dūr
Sāḳıyā tevbe-i naṣūḥumdur

5 Metn-i ʿaşḳı **Ḫayālī** ben açdum
Sīnede şerḥalar şurūḥumdur

213

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Öyküdi bāde laʿlüñe ayaġa ṣaldılar
Ṣu ʿārıżuñ añınca ṭutup bāġa ṣaldılar

Zülfüñ kim oldı ḳaşınuñ üstinde āşikār
Bir şāh-bāzdur ki anı zāġa ṣaldılar

G/212 M: 62 HBD1.
3b her:bir D.
G/213 M: 65 HBD1.
4a iden: ider M.

3 Ḳaṣr-ı cefāyı yapmaġa şāhān-ı mülk ü ḥüsn
Ferhād'ı ṭaşlara beni ṭopraġa ṣaldılar

ʿAks-i nücūmı eşk-i revānumda seyr iden
Ṣandı ḫazān varaḳların ırmaġa ṣaldılar

5 Fānī cihānda aġlamaġa geldi niceler
Bir iki gün **Ḫayālī'**yi de lāġa ṣaldılar

214

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Efġāna ʿandelībi ḳaçan bāġa ṣaldılar
ʿÜryān-ı ʿaşḳ olanları ocaġa ṣaldılar

Dāġ-ı siyāhumı görüp āh itdi ehl-i derd
Pervāzī şāh-bāzları zāġa ṣaldılar

3 Cārūb-ı şaʿşaʿayla seḥer mihri āh kim
Kūyından ol gülüñ yaşum ırmaġa ṣaldılar

86a[76a] **215**

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Bezm-i ġamda dü çeşmi pür-ḫūnum
İki şīşe şarābdur gūyā

Ṭutdı cihānı mihri ol māhuñ
Pertev-i āfitābdur gūyā

3 **Bāḳıyā** ḫāl-i 'anberīni anuñ
Nāfe-i müşk-i nābdur gūyā

G/214 M: 66 HBD1.
Divana göre 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
2b pervāzī şāh-bāzları: pervāz-ı şāh-bāzları ol M.
G/215 M: 14 BKD.
Divana göre 1, 2 ve 3. beyitler mecmuada eksiktir.

216

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Cevr ü cefāña ḳāʾil olurdum velī şehā
Maḫṣūṣ olaydı ol da cihānda hemān baña

Ṣabr u ḳarār u ʻaḳl alıcı bir perī imiş
Ādem ṣanurdum ol ṣanemi gerçi ṣūretā

3 Bir kez ṭavāfın itmegi biñ ʻömre virmezin
Ey ḫˇāce oldı Kaʿbe baña kūy-ı dil-rübā

Evvel vefāya vaʿdeler itmişken ey ṣanem
Cevr itdüñ āḫir eylemedüñ vaʿdeye vefā

5 Vaṣṣāfısın o serv-ḳadüñ rāstı bu kim
Ṭabʿ-ı bülend-ṭarzuña ahsent **Bāḳıyā**

217

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Şöyle olmış cām-ı ʻaşḳ-ı yārdan mest ü ḫarāb
Kendüsin dīvārdan dīvāra urmış āfitāb

Nāfe ḳıldı zülf-i müşkīnüñ görüp ser-ber-zemīn
Ayaġuñ ṭopraġına miskīnlik itdi müşk-i nāb

3 Ṭoḳınupdur bāde-i gül-gūna çeşm-i rūzigār
Ṣāġar üzre ṣanmañuz peydā olur yir yir ḥabāb

Şaḥne-i devrān nola çekse çevürse dem-be-dem
İki ḳanludur añılmış bāde-i nāb u kebāb

G/216 M: BKD 10.

3b Ey ḫˇāce oldı Kaʿbe baña kūy-ı dil-rübā: Ey ḫācī saña Kaʿbe baña kūy-ı dil-rübā D; 5b bu gün: bu kim D.

G/217 M: 20 HBD1.

5 Derd-i ‘aşḳuñ ‘āşıḳ-ı miskīni āḫir öldürür
Mestlik pāyāna yitse irişür elbette ḫˇāb

Bāḳī’ye senden ferāġat virdi ey gerdūn-ı dūn
Südde-i devlet-meˀāb-ı pādişāh-ı kām-yāb

86b[76b] **218**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Gül yüzüñ vaṣfında bülbül ḳılsa elḥānı dürüst
Bāġdaki bir ġoncanuñ ḳalmaz girībānı dürüst

Dil-berüñ ‘ahdi bütün ammā vefāsı süst olur
‘Āşıḳuñ göñli şikeste ‘ahd ü peymānı dürüst

3 Cevşen-i pūlād-ı çarḫı çāk çāk itdüm daḫi
Tīġ-i āteş-bārumuñ şemşīr-i bürrānı dürüst

Āteş-i sūz-ı firāḳuñ bir ḥarāret virdi kim
Nūş ider bir demde dil deryā-yı ‘ummānı dürüst

5 **Bāḳı**yā fennüñde ṭutmaz kimse noḳsānuñ senüñ
Ḥamdüli’llāh ṭabʿı mevzūn ʿaḳl mīzānı dürüst

219

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ġubār-ı ḫaṭṭuñ olmaz böyle ḥayrān olmaġa bāʿiş
Nedür laʿl-i lebüñ çāk böyle ḫandān olmaġa bāʿiş

Hevā-yı zülfi ḳılmışdur seni ey ebr āvāre
Gözüñ yaşı budur seyl-i fırāvān olmaġa bāʿiş

G/218 M: 22 BKD.
Divana göre 2. beyit mecmuada eksiktir.
1a bāġdaki: bāġda M; 3a daḫi: diyü M; 3b tīġ:āh D; 5b ṭabʿı: ṭabʿ M.
G/219 M: 27 BKD.
1a böyle:çünki D; 4b abdāllaruñ: abdāllar D.

3 Olurken rūz u şeb hem-sāye ol ruḫsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dil-āvīzüñ perīşān olmaġa bāʿiş

Yaḳarlar hep fetīl-i dāġ olur destār ile câme
Budur abdāllaruñ ʻaşḳuñda ʻüryān olmaġa bāʿiş

5 Meger başuñ ser-i kūyında tob olmaḳ hevāsıdur
Dem-ā-dem **Bāḳı**yā ḳoluñda çevgān olmaġa bāʿiş

220

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün /mefāʿīlün

1 Gözüm yaşına ol laʿl-i leb-i sīr-āb olur bāʿis
Dem-ā-dem ḳana ey sāḳī şarāb-ı nāb olur bāʿiş

Semāʿa girse nola cām-ı meyden zāhid-i hüş-yār
Ki raḳṣ-ı zerreye ḫūrşīd-i ʻālem-tāb olur bāʿiş

3 Ṣurāḥī nālesin artursa nola cām-ı ṣahbādan
Figān-ı ʻandelībe çün gül-i sīr-āb olur bāʿiş

Firāḳ-ı dürr-i dendānuñla cārī gözlerüm yaşı
Bu baḥr-i bī-kerāna ol dür-i nā-yāb olur bāʿiş

5 Vücūdum ḫānesin seyle virür **Bāḳī** gözüm yaşı
Fenā-yı dār-ı bī-bünyāduma bu āb olur bāʿiş

87a[77a] **221**

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Bāḳī çeker mi bāde-i engūr minnetin
Her kim ki mest-i curʿa-i cām-ı Elest olur

G/220 M: 29 HBD1.
G/221 M: 98 HBD1.
Divana göre 1, 2, 3 v3 4. beyitler mecmuada eksiktir.

222

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Leşker-i fitne saña ḫayl-i ḫaṭ u ḫāl yiter
Tīġ lāzım degül ol ġamze-i ḳattāl yiter

Fitneler ḳaynadup ey dost nider ḫāl u ḫaṭuñ
Göñül almaġa ruḫuñ eyledügi al yiter

Ayaġuñ altına baḳ eyle naẓar ben ḫāke
Şeh-süvārum yiter itdüñ beni pā-māl yiter

Ġarażuñ ṣayd ise ey dil o hümā-pervāzı
Şāh-bāz-ı naẓar-ı himmetüñi ṣal yiter

Ehl-i dil cāme-i dībā ile zībālanmaz
Bāḳıyā ʿārif olan kimseye bir şāl yiter

223

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Gerçi ġāyet mestdür ol nergis-i ḫūn-rīzler
Ḳatı geçkindür velī ol ġamze-i ser-tīzler

Sen yatursın mesned-i ḥüsn üzre ḫˇāb-ı nāzda
Ḫalḳı uyutmaz fiġān u nāle-i şeb-ḫīzler

Yaḳdılar dil kişverin cevr ile tālān itdiler
Dil-berān-ı şūḫ u şehr-āşūb u şūr-engīzler

Meclis-i ʿaşḳuñda çengī Zühre deffāf āfitāb
Neylesün raḳṣ itmesün mi ẕerre-i nāçīzler

Ġam degül **Bāḳī** iñen açılmasa ol gül-ʿiẕār
Ser-girān olurlar ekser ġonca-i nev-ḫīzler

G/222 M: 51 HBD1.
G/223 M: 86 HBD1.

224

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör
Sevdā-yı mülk ü salṭanat eyler gedāyı gör

Var ey Ḫoten'de ḫāli gibi misk olur diyen
Ṣaḥrā-yı Çīn'i geşt ü güẕār it ḫaṭāyı gör

3 Āyīnenüñ ṣafāsı nedür ṣūreti nedür
Mirʾāt-ı ḥüsn-i yāra naẓar ḳıl ṣafāyı gör

87b[77b] Peşmīne geydi egnine zülfüñden aldı el
Göklerde uçdı āḫir efendi hümāyı gör

5 Gögsin gererdi zühd ile **Bāḳī** bu ʿarṣada
Nā-geh ṭoḳındı tīr-i muḥabbet ḳażāyı gör

225

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Göñül bir rind-i ʿālem-sūz şūḫ-ı şeh-levend ister
Ki ʿaşḳ odına yanmaġa dil ü cāndan sipend ister

Ḳarār itmez göñül murġı bu bāġuñ degme şāḫında
Nihāl-i ḳadd-i dil-ber gibi bir serv-i bülend ister

3 Belā-yı bend-i zülfüñden ḫalāṣ it cān-ı miskīni
Giriftār-ı ġam-ı ʿaşḳuñ ne bend ü ne kemend ister

Meẕāḳuñ zehr-i ḳahr-ı miḥnet-i eyyāmı telḫ itmiş
Lebüñden 'āşıḳ-ı bī-ṣabr u dil bir pāre ḳand ister

G/224 M: 129 BKD.
Divana göre 5 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.
G/225 M: 143 BKD.
1b yanmaġa:yaḳmaġa D; 3a bend: ḳayd M; 3b giriftār-ı ġam:esīr-i miḥnet D.

5 Murādı sīneye ol serv-i sīm-endāmı çekmekdür
Semend-i ṭabʿ-ı **Bāḳī** bir gümişden sīne-bend ister

226

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Rindler cāmuñ ḥabāb-āsā yüzine baḳdılar
Mey gibi sāḳī-i bezmüñ ayaġına aḳdılar

Keştī-i ṣahbā keş-ā-keşden ḫalāṣ olmaz daḫi
Ṭutdılar ḳanlu gibi muḥkem resenler ṭaḳdılar

3 Raḫt u baḫtın zevraḳuñ ḫışm āteşine yaḳmaġa
Vardılar ġammāzlar şāh-ı cihāna çaḳdılar

Bir iki mismārına var ise göz dikdüñ diyü
Başına ġammāzuñ erbāb-ı ẓarāfet ḳaḳdılar

5 **Bāḳıyā** ḳılsun muʿaṭṭar bezm-i āfāḳı nesīm
Pādişāhuñ micmer-i ʿadlüñde ṣandal yaḳdılar

88a[78a] **Ḫayālī**

227

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Didüm ḫayāl-i laʿl-i lebüñ çeşm-i terdedür
Nāz eyleyüp gelüp didi dil-ber naẓardadur

Ey Yūsuf-ı cemāl dem-ālūde olalı
Pīrāhenüñ ʿalāmeti çeşm-i pederdedür

3 Cānā hezār ġonca-i gül-zāra virmezsin
Peykānuñı ki ḳana boyanmış cigerdedür

G/226 M: 117 BKD.
1a mey: ṣu M.
G/227 M: 39 HBD1.

Levḥ-i ruḫuñda ḫāl ü ḫaṭuñda alur sebāḳ
Ol fitneler ki gerdiş-i devr-i ḳamerdedür

Oldum **Ḫayālī** çāker-i rindān-ı mey-kede
İḳbāl bunda bende saʿādet bu demdedür

228

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Misk ile kāfūrdan levḥ üzre ebrūlar mıdur
Yā güzellik şūḫluḳ alnuñda yazular mıdur

İki yandan iki zülfüñ mi egilmiş laʿlüñe
Yā metāʿ-ı cāna ṣarḳar iki hindūlar mıdur

Nāvek-i müjgānıdır her ḥüsn eli sulṭānınuñ
Cismüm üzre görünenler dimeñüz mūlar mıdır

Ḥoḳḳa-i yāḳūt içre ḫurdesi her ġoncanuñ
ʿAndelībüñ çeşm-i giryānına dārūlar mıdur

Bu leṭāfetle **Ḫayālī** şiʿrine eyle naẓar
Pāyına baḥruñ dem-ā-dem yüz sürer cūlar mıdur

229

mefʿūlü / fāʿilātün / mefʿūlü / fāʿilātün

Eşkümle ʿaks-i zülfüñ baḥr ü nehenge beñzer
Ṣayd itmede ḫayālüñ çeşm-i pelenge beñzer

Şevḳüñle vaṣl ümīdi mestāne güft ü gūdur
Rāhuñ ġubārı olmaḳ efkār-ı benge beñzer

G/228 M: 108 HBD1.
5b bu leṭāfetle:bu neẓāʾir kim D.
G/229 M: 45 HBD2.

3 Şāhum olalı çeşm-i peyk-i reh-i ḫayālüñ
Bu ḳaṭre ḳaṭre eşküm belinde zenge beñzer

Ṣaḥrāda yaḳdı lāle āteş-perest ocaġın
Gülşen benefşelerle şehr-i Frenge beñzer

5 Ḳan aġlasam nigāra baḫt-ı siyāhı gör kim
Nāz ile dir **Ḫayālī** bu bize renge beñzer

88b[78b] **230**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ḫalḳ-ı ālem ʿandelībi murġ-ı cānum ṣandılar
İtdügi nālişleri āh u fiġānum ṣandılar

Gül nihālinde görüp ḫaddüñ gibi raʿnā güli
Bir ser-āmed ḳāmetüñ boynında ḳanum ṣandılar

3 Jāleden lü-lüʾ ile zeyn itdiler medḥüñ görüp
Sūsen-i āzādı gülşende zebānum ṣandılar

Dün ḫarābāt ehli mey içre ḥabābı gördiler
Ḳan yaşumdan seyle varmış ḫānümānum ṣandılar

5 Ser-fürū itdi **Ḫayālī** baña erbāb-ı kemāl
Bende-i maḳbūl-i şāh-ı nükte-dānum ṣandılar

231

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Dili āşüfte ḳılan sünbül-i gül-pūşuñdur
Ṣabrumı ġāret iden ḫāl-i benāgūşundur

Sen ne gülşen gülisin kim bu gün ey lale-ʿiẕār
ʿĀlemüñ bülbül-i gūyāları ḫāmūşuñdur

G/230 M: 48 HBD1.
G/231 M: 51 HBD1.

3 Ne ḫarābātī imişsin meded ey ġamze-i yār
Tende ḳanum ḳomayan ikide bir nūşuñdur

Sen şeh-i ḥüsne felek taḫt u sipāh oldı nücūm
Mihr ile māh ḳapuñda iki çavuşuñdur

5 Bāde-i ʿaşḳuñı ey dost **Ḫayālī** içeli
Gelmedi başına ʿaḳlı daḫi ser-ḫoşuñdur

232

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ne ẕillet virmege rāġıb ne devlet-ḫˇāhumuz vardur
Ḳo yārı ġayra yār olsun bizüm Allāhumuz vardur

Ṭarīḳinden irerse menzil-i maḳṣūda her ʿāşıḳ
Ḥaḳīḳat rāhını gözler bizim de şāhumuz vardur

3 Mey-ālūde sifālin tāc-ı Cemşīd'e degişmezler
Bizüm kūy-ı ḫarābāt içre bir dergāhumuz vardur

Ġam-ı dünyā bizi bilmez velī māh-ı Muḥarrem'de
Şehīd-i Kerbelā içün bir āh u vāhumuz vardur

89a[79a] 5 **Ḫayālī** ṣūret-i dünyāya ġāfiller gibi ṭapmaz
Ḥaḳīḳat vechine baḳmış dil-i āgāhumuz vardur

233

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ḫilāf-ı semt-i zühdüñ ḥaḳḳā zāhid rāhumuz vardur
Ṭarīḳ-i Kehkeşān'a yüz sürer bir āhumuz vardur

G/232 M: 52 HBD1.
1b yārı:ġayrı D; 2b de:bir D; 5a ġāfiller: ʿārifler M.
G/233 M: 53 HBD1.
1b yüz:yol D.

Bizi bī-kes ṣanup ey ġam yoġ itmekden ḥaẕer ḳıl kim
Cihānı yoġ iken var eyleyen Allāhumuz vardur

Nigār ile aramızda raḳīb eylerse kāfirlik
Ġazāʾ meydānınuñ çābük-süvārı şāhumuz vardur

ʿİnāyet bezminüñ olsak ne var bir curʿa-keş ḫāki
Ḫarābat-ı muġānda bunca devlet-ḫˇāhumuz vardur

Sarāyında dimiş nālişlerüm gūş idene ol şeh
Ḫayālī-nām bir şūrīde-i dergāhumuz vardur

234

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Naʿlçeñ naḳşın senüñ gördi türāb üstindedür
Od yanar başında çarḫuñ ıżṭırāb üstindedür

Tā ki gördi ruḫlaruñ üstinde zülfüñ pīç ü tāb
Yüz perīşānlıḳ cemāl-i āfitāb üstindedür

Tīġ-i ġamzeñ gāh sīnem çāk ider gāhī ciger
Bir demin żayīʿ geçürmez fetḥ-i bāb üstindedür

Serv-i ḳaddün ḥasretinden seyl-i eşküm üzre çarḫ
Beñzer ol dolāba devri cūy u āb üstindedür

Leblerüñde ḫaṭṭ u ḫālüñden **Ḫayālī** ġam yimez
Fitne vü āşūb çün bezm-i şarāb üstindedür

G/234 M: 54 HBD1.
3a gāh:gāhī D.

235

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Yaḳalı gül-zārda ʿişret çerāġın lāleler
Üstine pervāneler gibi düşerler jāleler

Kāse-i nergisde itdi gözleri yaşın gül-āb
Gördi bülbül ġoncanuñ aġrıtdı başın nāleler

3 Ḫaymeler ḳurdı fenā iḳlīminüñ sulṭānına
Nār-ı Leylā'dan leb-i Mecnūn'daki tebḫāleler

89b[79b] Āfitāb-ı Zühre'ye ḥüsnüñ metāʿın itme ʿarż
Aña ʿālem müşterī lāzım degül dellāleler

5 Ey **Ḫayālī** Cām-ı Cemdür kim ṣımış gerdūn-ı dūn
Lālenüñ destinde mey-ālūd olan pergāleler

236

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Seyre ol ruḫsārı ṣanmañ zülf-i dil-dārum ḳomaz
Yārī olmaz ṭāliʿüm baḫt-ı siyeh-kārum ḳomaz

Ol metāʿ-ı cevrini dāʾim ṣatar bir gün benüm
Āteş-i āhumla germ olmaġa bāzārum ḳomaz

3 Baña ʿālem nice ḥayrān olmasun kim ʿaşḳ-ı yār
Curʿa-dān-ı sīnem içre gizlü esrārum ḳomaz

Sevdügüm budur şarāb-ı ʿaşḳı diñletmez baña
ʿAḳlumuñ efsānesin nāmūs ile ʿārum ḳomaz

G/235 M: 55 HBD1.
G/236 M: 18 HBD1.
1a ruḥsārı: ruḥsār M; 1b olmaz:ḳılmaz D; 1b baḫt: zülf M.

5 Nālelerle diñdürürdüm ṣıḳlıġın bülbüllerüñ
Ey **Ḫayālī** neyleyem ol yüzi gül-zārum ḳomaz

237

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Bülbül-i gül-zār-ı miḥnetdür dil-i ġam-nākümüz
Aña gūyā kim ḳafesdür sīne-i ṣad-çākümüz

Fürḳat öldürse beni āhum yeliyle ḥaşre dek
Gird-bād olup ser-i kūyun ṭolanur ḫākümüz

3 Varmışuz bir māh-rū şevḳıyla ġayrı ʿāleme
Dūd-ı āh-ı pür-şererdür encüm-i eflākümüz

Her boyı servüñ düşüp ayaġına yüzler sürer
Bir aḳar ṣudur bizüm gūyā ki ḳalb-i pākümüz

5 Bulmayayduñ ehl-i naẓm içre **Ḫayālī** imtiyāz
Dūr-bīn olmazdı böyle dīde-i idrākümüz

238

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 ʿAşḳ içinde cānı teslīm itmedür tedbīrümüz
Böyle taʿlīm eyledi evvel nefesde pīrümüz

Ḳays bir dīvāne-i bī-ḳayd imiş līkin bizüm
ʿĀleme ṣīt ü ṣadā ṣalmış dürür zencīrümüz

90a[80a] 3 Kīmyā-yı ʿaşḳa biz māliklerüz ṭālib bize
Bir ḳara ṭopraġ ile altun ider iksīrümüz

G/237 M: 2 HBD1.
G/238 M: 4 HBD1.
1a teslīm –M.

Sāḳī-i bezm-i ḳażādur kāse-i ser-sāġarı
Mey yerine ḳan sürer ol bezmde şemşīrümüz

Ey **Ḫayālī** biz Kelāmul'lāh-ı nāṭıḳ olalı
On sekiz biñ ʿālem olmışdur bizüm tefsīrümüz

239

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Biz şeb-i ġamda āha mensūbuz
Yaʿnī dūd-ı siyāha mensūbuz

Zer kemendin güneş atup çıḳamaz
Bir yüce bār-gāha mensūbuz

Yaḳamaz bizi āfitāb-ı sitem
Çünki ẓıll-i İlāh'a mensūbuz

Gün gibi başumuz irerse göge
Sāye-veş ḫāk-i rāha mensūbuz

Kūy-ı ʿaşḳuñ gedāsı çākeriyüz
Biz begüm pādişāha mensūbuz

Ṣubḥ kesb-i ṣafā ider bizden
Şevḳde mihr ü māha mensūbuz

Luṭf-ı Ḥaḳḳ'a **Ḫayālī** muntaẓıruz
Gerçi biñ biñ günāha mensūbuz

G/239 M: 19 HBD1.
2b yüce:yuca D.

240

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Dāʾimā seng-i cefā atmaḳdadur cānānumuz
Ol durur maʿmūr iden bu ḫāṭır-ı vīrānumuz

Sīne-i pür-dāġ ile ṭāvūs u bāġ-ı ʿizzetüz
Gel temāşā eyle ʿarş'ullāhdadur cevlānumuz

ʿĀlem-i ʿaşḳuñ müʾebbed şāhıyuz Mecnūn gibi
Taḫtdan tābūta naḳl itmek degüldür şānumuz

Şöyle tīr-endāz-ı meydānuz ki çarḫ-ı Aṭlası
İgne aṭlasdan geçer gibi geçer peykānumuz

Çār-ı dīvār-ı ʿanāṣırdan **Ḫayālī** maḥbesüz
Yūsuf-ı Mıṣr-ı ḳıdem olmış durur mihmānumuz

90b[80b] **241**

mefʿūlü / mefāʿīlün / mefʿūlü / mefāʿīlün

Virme dil ü cān naḳdin cānāna ḳabūl itmez
Bir derdini isterseñ yüz cāna ḳabūl itmez

Mescidde yirüm yoḳdur mecnūn olalı ḳıblem
Rüsvā-yı cihānem kim meyḫāne ḳabūl itmez

Nāṣiḥ sözinüñ gerçi çoḳ vāʿde-i ferdāsı
Ammā ki benüm göñlüm efsāne ḳabūl itmez

Bilmem nice Mecnūnem hem-ṣoḥbetüm olmaġa
Zencīr-i melāmetde dīvāne ḳabūl itmez

G/240: 21 HBD1.
Divana göre 3 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.
1b ʿarş'ullāhdadur:ʿarş'ullāhda M.
G/241 M: 25 HBD1.
1a virme:verme D.

Didüm ki ġamuñ dursun göñlüñde **Ḫayālī**'nüñ
Didi bu ṣafā genci vīrāne ḳabūl itmez

242

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

ʿĀşıḳuz dervāze-i şehr-i melāmet beklerüz
Zāhidā ṣanma bizi kūy-ı selāmet beklerüz

Bī-sütūn-ı ʿaşḳda çalındı ṭabl-ı sīnemüz
Biz daḫi Ferhād-veş derbend-i miḥnet beklerüz

Ḫˇāce-i ʿaşḳuz bu gün bāzār-ı mihr-i yārda
Naḳd-i cānla almaġa kālā-yı vuṣlat beklerüz

Ḫūn-ı dil nūş itmege peymānesinden dāġumuñ
Meclis-i ʿuşşāḳda aṣḥāb-ı ṣoḥbet beklerüz

Ey **Ḫayālī** şāh-ı gerdūn dergehinde ẕerre-vār
Āfitāb-ı ʿālem-ārā gibi şöhret beklerüz

243

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ḳayddan āzādeyüz kūy-ı ferāġat beklerüz
Naḳd-i ṣabruñ genciyüz künc-i ḳanāʿat beklerüz

Sākin-i çāh-ı ṭabīʿat ideli devrān bizi
Ey ḳamer-ruḫ pertev-i necm-i hidāyet beklerüz

Ḫayliden pīr-i muġānuñ sākin-i dergāhıyuz
Kām-rān-ı ʿālemüz bāb-ı saʿādet beklerüz

G/242 M: 13 HBD1.
1b Zāhidā ṣanma bizi:Zāhid-āsā ṣanma kim D; 4a peymānesinden:peymānesinde D.
G/243 M: 14 HBD1.
1b ferāġat:ḳanāʿat D; 5a nām: gibi M.

ʿAşḳ ili sulṭānınuñ serdārıyuz Mecnūn gibi
Ġam sipāhın cemʿ idüp şāhum hidāyet beklerüz

91a[81a] Çün **Ḫayālī**-nām bir şeydāya uyduñ ey refīḳ
Sen selāmet ol ki biz kūy-ı melāmet beklerüz

244

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Egerçi görmez ey ḥūr-ı behişt ehl-i cinān āteş
Ruḫundan göñlüme ṣaldı ʿiẕāruñ nāgehān āteş

Ten-i zerdümde her tīrüñ olaldan ḳana müstaġraḳ
Neyistāndur ki peydā eyledi faṣl-ı ḫazān āteş

3 Belāya merd olanlar ṣabr ider nā-merd olan döymez
Tamām olsa ʿayārı altuna itmez ziyān āteş

Ḫarābāt içre bir peymānede ʿaksüñ görinmezse
Cehennem ola peymāne şarāb-ı erġuvān āteş

5 Muḥabbet nārına yanmış göñüller seyrine vardı
Ḫayālī bendeñe olsa nola vird-i zebān āteş

245

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Bī-sütūnuñ gördi kim tīġıyla ṭaşı var imiş
Geldi başın egdi Ferhād'uñ tırāşı var imiş

Ḳāmet-i Leylī içün Mecnūn-ı miḥnet-dīdenüñ
Şuʿlesinden āhınuñ zerrīn ḳumāşı var imiş

G/244 M: 7 HBD1.
3b altuna itmez: itmez altuna D; 4a bir:her D.
G/245 M:5 HBD1.
1a Bī-sütūnuñ D: Bī-sütünda.

3 Yaş añılsa merdüm-i çeşmüm ḳadar görmiş geçer
Gözlerüm yaşınca ʿummānuñ da yaşı var imiş

Ṭut dilüñ kendüñ de epsem ol be ġayretsüz diyü
Şemʿ ile pervāne miskīnüñ ṣavaşı var imiş

5 Bir ṣanem sevmiş **Ḫayālī** ḳıble idinmiş yüzin
Bir ser-āmed kāfiri miḥrāb ḳaşı var imiş

246

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ḫūn-ı dil bāde ḫayāl-i yār hem-dem āh şemʿ
Göñlümi gāhī şarāb u şāhid egler gāh şemʿ

Her ḥabāb-ı mey virür ʿālem fenāsından ḫaber
Gösterür her gice ʿömrüñ olduġın kūtāh şemʿ

3 Ṭāliʿümden āh idersem ḳorḳum odur ḥaşre dek
Yaḳmaya fānūs-ı gerdūn içre mihr ü māh şemʿ

91b[81b] Ḳalur idi perde-i şām-ı ʿademde kāʾināt
Olmasañ maḫlūḳa cümle yā Resūlu'llāh şemʿ

7 Ey **Ḫayālī** ḳılma āhı luṭf-ı Ḥaḳ mebẕūldür
Rūz-ı rūşende erenler yaḳmadı bī-rāh şemʿ

247[Drk.]

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Allarıyla ḳana girmiş ol melek sīmāya baḳ
Fi'l-meẕel gökde şafaḳ içinde doġmış aya baḳ

G/246 M: 1 HBD1.
1a yār:dost D; 3 –HBD1; +HBD2.
G/247 M: 8 HBD1.
1a allarıyla:allarla D; 1b-8b içinde doġmış:içre dutulmış M; 3b himmet-i:himmeti D; servi: serv M.

Zülf-i ʿanber-bār-ı yāra beñzedürmiş kendüyi
Nāfe miskīnüñ dimāġında ḳuru sevdāya baḳ

Şu gibi her alçaġa meyl itme bu gül-zārda
Ḳāmetüñ servi gibi bir himmet-i bālāya baḳ

Necd dağınuñ sibāʿına çekermiş ḫūn-ı dil
Kāsesinde çeşminüñ Mecnūn-ı bī-pervāya baḳ

Ẕerrenüñ içindeki ḫūrşīd-i ʿālem-tābı gör
Ḳaṭreye kendüyi teslīm eyleyen deryāya baḳ

Bezm-i Cem'de süregör ḫūn-ı Siyāvuş ile dem
Al sebaḳ kār-ı cihāndan ḳıṣṣa-i Dārā'ya baḳ

Çīn ü Māçīn'üñ ḫarācın almaġa ḥükm itdi yār
Müşk-bār olmış ol iki ʿanberīn ṭuġrāya baḳ

Görmedüñse ḳana müstaġraḳ **Ḫayālī** dāġını
Fi'l-meṯel gökde şafaḳ içinde doġmış aya baḳ

248

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Gördi sen Leylī-ʿiẕārı oldı Mecnūn serv-i bāġ
Bāġ-bān zencīr-i ābı ayaġına itdi bāġ

Ẕulmet-i şebde hilāl-i āsūmānı göricek
Peyker-i Mecnūn'ı ṣandum kim çıḳardı göge zāġ

Tekye-i ġamdur tenüm her odlu āhum bir ışıḳ
Şām-ı ġamda dāġdan yaḳdum aña yer yer çerāġ

Ṣubḥ-dem bir mihr gösterse sipihrden rūzigār
Şām irişdükçe çıḳar cisminde yüz biñ tāze dāġ

5 Āteş-i āhum **Ḫayālī** yaḳmaġa çarḫı diyü
Encüm ile māh-ı nev oldı felekde göz ḳulaġ

249

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Aç gözüñ keşretde vaḥdet ẕevḳın eyle yāra baḳ
Ḳalbüñi ṣāf eyleyüp āyīne-veş dīdāra baḳ

Nūrdan nīlūferi bir ser-nigūn deryāda gör
Nice yüz biñ nergis ile zeyn olan gül-zāra baḳ

3 İster iseñ almaġa ḥikmet kitābından sebaḳ
Ḫāme-i ḳudret ne yazmış ṣafḥa-i eşcāra baḳ

Cism terkīb-i ġubārīdür gel andan fāriġ ol
Rūḥ-ı pāk ol ʿālem-i tecrīde gel esrāra baḳ

5 Cevher-i ʿaḳluñ ʿaraż baḥşine ṣarf itme hemīn
Laʿl-i yār içre **Ḫayālī** lüʾlü-i şehvāra baḳ

250

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Hīç kārum yoḳ sipihr-i gerdiş-i devvārlıḳ
Ger yoḳ olsa cümlesi ʿālemde sensin varlıḳ

Her ṭarafdan ḳatlüme biñ biñ çekilse tīġler
Ḳalʿa-i pūlād olur baña sen itseñ yārlıḳ

92a[82a] 3 Nice biñ serverleri itdüñ ser-i zülfüñde bend
Saña virildi serīr-i ḥüsnde serdārlıḳ

G/248 M: 1 HBD1.
5a āhum: āh-ı M.
G/249 M: 1 HBD1.
1a ẕevḳın: seyrin M; 1b āyīne-veş:āyīne-i D; 5a itme:etme D.
G/250 M: 13 HBD1.
3a Nice biñ serverleri itdüñ ser-i zülfüñde bend:Nice serverler seri oldu ser-i zülfüñde bend D.

Kimseye gösterme dāġ-ı ḥasretin cānānumuñ
Öldügümde ey kefen eyle baña settārlıḳ

Buldı zīnet ḳanlu dāġumla **Ḫayālī** her elif
Servler eṭrāfını gūyā ki itdüm nārlıḳ

251

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Serv-ḳad maḥbūblar içre cefāsız yār yoḳ
Dehr gül-zārında bir şāḫ-ı gül-i bī-ḫār yoḳ

Yūsuf'a beñzetme yāri Mıṣr-ı ḥüsn içre bu gün
Ey ʿazīzüm sen didügüñ şāhid-i bāzār yoḳ

Ortada gerçi miyān-ı dil-rübānuñ adı var
Ol daḫi līkin dehān-ı tengi gibi var yoḳ

Eyledi hengāmesin Ferhād u Mecnūn ber-ṭaraf
ʿAşḳ meydānında benden özge şīrīn-kār yoḳ

Ey **Ḫayālī** şāhid-i maʿnāyı ṣayd itdüñ velī
Her ṭarafdan saña ṣanma şāhid-i bāzār yoḳ

252

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Rūzigāruñ cevrinüñ ben bendeye oranı yoḳ
Daʿvī-i remmāle beñzer ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ

Nāvek-i müjgānuñ ucından şu kim āh itmeye
Tīr-i āhuñdan ne ġam bir tīrdür peykānı yoḳ

G/251 M: 2 HBD1.
2b Yūsuf: şāhid D; 5b şāhid-i bāzār yoḳ:tane-i aġyār yoḳ D.
G/252 M: 9 HBD1.
4a cefā-yı kāʾināt:belā vü derd ü ġam D.

3 Ehl-i ʿaşḳuñ dūd-ı āhı cūş u dilden bī-şerār
Bir ḳarañu gicedür kim encüm-i raḫşānı yoḳ

Eksük olmaz ḫāne-i dilden cefā-yı kāʾināt
Köhne mihmān-ḫānedür ṣanmañ bunun mihmānı yoḳ

5 Künc-i miḥnetde **Ḫayālī** ḳaldı bī-dermān meded
Kimse yoḳ dermān ider öz başına dermānı yoḳ

253

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Mīve-i bāġ ı cihān āh ki bī-dād ancaḳ
Ṭālib-i bezm-i ġam ol mīveye muʿtād ancaḳ

92b[82b] Dāne-i encüm ider ḥalḳa-i māh eṭrāfın
Murġ-ı ervāḥa göñül göz göre ṣayyād ancaḳ

3 Gird-bāda be nedür ḥāl didüm döndi didi
Ten esāsına göñül virme ki ber-bād ancaḳ

Boynı bağlu ḳul olan mülk-i ġınā beglerine
Ġam-ı tenden elem-i zāddān āzād ancaḳ

5 Her ne yüzde ki **Ḫayālī** baḳasın ol görinür
Naẓaruñda felek āyīne-i pūlād ancaḳ

254

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Lebüñi aġzına virseñ nola ben maḥzūnuñ
Ḳaṭresin almaġ ile eksile mi Ceyḥūn'uñ

G/253 M: 19 HBD1.
2b murġ-ı ervāḥa:murġ u ervāḥa D.
G/254 M: 29 HBD1.
5b çekdügini: ḳıymetini M.
G/255 M:12 HBD1.
2a belāñ:belā D; 3b irişdi D: irişdür.

Ey ṣaçı Leylī nola çehresin ʿarż itseñ aña
Nice bir ṭaġa düşe hecrin ile Mecnūn'uñ

ʿAşḳ ṣarrāfına göster yüzüñ ey sīm-beden
Ne bilür cāhil olan ḳıymetini altunuñ

Eşk-i çeşmüm göricek serv gibi ḳāmetüñi
Ḫāk-i pāyına nice aḳmaya sen meh-rūnuñ

Yüri bir ḫastaya ʿarż eyle **Ḫayālī** sözüñi
Ṣaġ olanlar ne bilür çekdügini ṣayrunuñ

255

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Dil helāk oldı bu gün derdiyle ol meh-pārenüñ
Bulmadum çoġ istedüm nām u nişānın çārenüñ

Miḥnet ü derd ü belāñ ile düşelden hecrüñe
Raḥm ider ḥāline her bī-çāre ben bī-çārenüñ

Ḫār-ı ġamdan gülşen-i kūyuñda bülbül-veş yine
Göklere irişdi feryādı dil-i ġam-ḫˇārenüñ

Sīnem üzre dāġ-ı ḥasret acıyup ḳan aġladı
Ḫāline şol tīġ-i hecrüñden irişen yaranuñ

Ey **Ḫayālī** ṭāliʿüñ yoḳdur sitāren neylesün
Çün senüñle yıldızı barışmaz ol meh-pārenüñ

93a[83a] **256**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Mātem idüp ḳara geydi Kāʿbe zemzem acıdı
Çünki ʿarż-ı iftirāḳ itdi Peyāmber Kaʿbe'ye

G/256 M: 36 HBD1.
Divana göre 1, 2 ve 3. beyit mecmuada eksiktir.

Şuʿle-i āh ile ʿazm itdi **Ḫayālī** kūyuña
Nitekim sancaḳ çeker varduḳda begler Kaʿbe'ye

257

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Āyīne her gün ḳoyar dil-dārı tenhā ḳoynına
Nāz ile Yūsuf girer gūyā Züleyḫḫā ḳoynına

Çıḳmadı yārüñ lebi fikri dil-i aġyārdan
Aldı ol laʿli dirīġā seng-i ḫārā ḳoynına

3 Rāh-ı gül-zār-ı vefāda cismini iden ġubār
Rūzigār ile girer bir verd-i raʿnā ḳoynına

Dāmenine seng alup kūhsār ceng itmek diler
Ḳoyduġı-çün maḳdemüñ naḳşını ṣaḥrā ḳoynına

5 Nice göz yaşı **Ḫayālī** ʿaşḳ içinde oldı maḥv
Girdiler ırmaġlar gūyā ki deryā ḳoynına

258

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 ʿAşḳ odı sīneme uralı derd dağını
Yaḳdum zamānede yine Mecnūn çerāġını

Ol şemʿ-i ḥüsne sūz-ı dilüm rūşen olmadı
Ġamdan eritdi gerçi dilüñ cümle yaġını

3 Ben ʿandelībini eli üstinde ṭutmadı
Gör nice bī-vefā olur ol gül budāġını

G/257 M: 49 HBD1.
3a fenāda:vefāda D; 5a oldı ʿaşḳ içinde maḥv: ʿaşḳ içinde oldı maḥv D.
G/258 M: 1 HBD1.
2b gerçi dilüñ cümle:yüregümüñ gerçi D; 4a ki biñ başlu çeşme:ki başlu pıñarı D; 5a oldı başı ayaġı: başı ayaġı oldı D.

Her cānibinde gördi ki biñ başlu çeşme var
Göñlümde ḳurdı şāh-ı muḥabbet otaġını

5 Oldı başı ayaġı belürsüz **Ḫayālī**'nüñ
Nūş ideli şarāb-ı muḥabbet ayaġını

259

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Kim ki görmek istese güllerle cennet bāġını
ʿĀşıḳuñ gögsünde görsün tāze tāze dāġını

Mürşid-i rāh-ı fenāya olamaz rūşen delīl
Şemʿ gibi kim eritmezse yüregi yaġını

93b[83b] 3 Tāze tāze dāġ ile zeyn itdi sīnem şāh-ı ʿaşḳ
Al otaġı ile ordu itdi ġam yaylaġını

Berḳ-i āhum āsumāna şöyle ḥayret virdi kim
Dişledi dendān-ı Pervīn māh-ı nev parmaġını

5 Bāde-i ḳattāldür yārān **Ḫayālī** ṣaḳınuñ
Devr içinde çekmesün kimse anuñ ayaġını

260

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 İtmezem gül-zār seyrin bülbül-i şeydā gibi
Meskenüm ḳāf-ı ḳanāʿat olalı ʿanḳā gibi

Kūh-veş çek dāmenüñ ṣaḥrā-yı ʿālemden göñül
İki yaḳa ışşı olmaḳ isteseñ deryā gibi

G/259 M: 2 HBD1.
3a başum:sīnem D.
G/260 M: 57 HBD1.
2a göñül D: bugün; 2b ışsı D:ıssı.

3 Bir içim ṣu minnetin çekdürme naḫl-i ḳaddüñe
Tā ki ḳadrüñ mīvesi ʿizzet bula ḫurmā gibi

Sūzen-i dil-dūz-ı ġamzeñdür baña ḥāʾil olan
Yoḳsa eylerdüm tecerrüd ḳaṣdini ʿĪsā gibi

5 Ẕerre deñlü ḳılmaduñ dehre **Ḫayālī** iʿtibār
Ṭopuñ aġsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

261

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ana raḥminde tenüm şol dem ki ṣūret baġladı
Bir ṣanem yādına zünnār-ı muḥabbet baġladı

Gördi Mecnūn kim benī-ādemde yoḳ resm-i vefā
Vardı ol dīvāne vaḥşīlerle ülfet baġladı

3 Maḥmil-i tābūtda olur metāʿı bir kefen
Şol ki birḳaç gün fenā dünyāda şöhret baġladı

Genc-i cāna nefs ejderhāsın itdi pās-bān
Çün tılısm-ı ādemi üstād-ı ḥikmet baġladı

5 Yād-ı laʿlüñle **Ḫayālī** nūş ider ḫūn-ı ciger
Gör ṭabīb-i hecr aña cānā ne şerbet baġladı

262

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Derd ser-leşkerine bekledi Mecnūn vādī
ʿAşḳ der-bendine ṣaldı ḳaravul Ferhād'ı

94a[84a] İntiẓār ile biri cānını teslīm itdi
Biri Şīrīn ġamı ile kūhdan aldı dādı

G/261 M: 62 HBD1.
3b şol ki birḳaç gün: şol kişi kim bu M; 4a ẕerrāt:cāna D; 5b cānāne:cānā ne D.

Göñlümi yıḳmaġa ol seng-dil almış ele ṭaş
Belki maʿmūr ideyin dir o ḫarāb-ābādı

Servüñ eflāke eger başı irerse ṣanemā
Ḳaddüñe bende iken istemez ol āzādı

Ṭayanup ḥüsnüñe cevr itme **Ḫayālī**'ye ki çün
Bir ḳıl üstinde dürür ḫūbluġuñ bünyādı

263

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhīdir benem pervānesi
Şevḳ bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

Ḳanda bilsün şāh-ı ʿaşḳuñ dergeh-i ādābını
Kūh-ken bir dāġ eri Mecnūn yaban dīvānesi

Kelle-i ʿuşşāḳ ṣatılmaz kesādı var ḳatı
İşlemez oldı muḥabbet şehrinüñ ser-ḫānesi

Sāġar-ı Cem'de bu beyti dil-güşā mersūm imiş
Āteş-i bādeyle germ-ā-germ iken kāşānesi

Rind oldur kim götürdi bezm-i keşretden ayaġ
Sāḳī-i devrān elinden ṭolmadan peymānesi

Murġ-ı dil dāʾim hevā-yı ʿaşḳ ser-gerdānıdur
Bülbülüñ gül-zārı var būmuñ olur vīrānesi

Şīr ü şekker gibi alışdı **Ḫayālī'**nüñ bu gün
İltifāt-ı şāh ile bu vaʿż-ı dervīşānesi

G/262 M: 64 HBD1; 612 HBD2.
1a ser-leşkerine HBD2; ser-leşkeri ile M; 3b o:bu D; 5a ṭayanup:dayanup D.
G/263 M: 67 HBD1.
5b ṭolmadan:dolmadan D.

264

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Hey ne müşkil kār imiş ʿālemde yār eksüklügi
Cānuma kār eyledi bī-iḫtiyār eksüklügi

Rāh-ı ġamda ben ġubārı ḫākden ḳaldurmayan
Rūzigar eksüklügidir rūzigār eksüklügi

3 Sīne-i pür-dāġ ile ʿāşıḳ fenādan aldı ẕevḳ
Şām-ı ġamda şemʿler yaḳup arar eksüklügi

Kūy-ı dil-berden ne ġam dūr itseñ ey devrān beni
Çoḳ mıdur gül-zār-ı dehre bir hezār eksüklügi

94b[84b] 5 İncinür pür görmese cāmum **Ḫayālī** pīr-i deyr
Gösterür dervīş olana iḫtiyār eksüklügi

265

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Bir **Ḫayālī**-zāde benden vardur ey şāh-ı kerīm
Anası Ḥaḳ raḥmetinde kendü ḳalmışdur yetīm

Dergehüñ deryā senüñ ẕātuñ güneş rūşen bu kim
Ḳaʿr-ı deryāda güneşden nūr alur dürr-i yetīm

266

mefāʿīlün / feʿilātün / feʿūlün

1 Ṭutup Behrām gibi gūra ṣaldı
Nice Ḫüsrevleri bu köhne dehlīz

G/264 M: 13 HBD1.
4a dil-berden: yārāndan M; 5b deyr: ʿaşḳ M.
KT/265 M: 5 HBD1.
KT/266 M: 12 HBD1.

Ararsañ tūtiyā içre bulınmaz
Gözine rūzigāruñ ḫāk-i Pervīz

267

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Ḳaṭre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ
Baġrınuñ yaşı gözinüñ yaşıdur Mecnūn'uñ

268

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Hātif-i ġayba virür tārīḫi
Oldı Ḥaḳḳ'a Ḫayālī Beg vāṣıl **[964]**

95a[85a] **269**

Bahāriyye be-nām-ı Destūr-ı aʿẓam ʿAlī Paşa

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Dem-i 'Īsī gibidür būy-ı baḫūr-ı Meryem
Açdı zanbaḳ Yed-i Beyżā'yı kef-i Mūsī-vār

Cām-ı zerrīni ṭolu bāde-i gül-reng itmiş
Gül-i raʿnā seḥerī itmek içün defʿ-i ḫumār

3 Dehen-i ġonca-i ter dürlü leṭāʾif söyler
Gülüp açılsa ʿaceb mi gül-i rengīn-ruḫsār

Güher-i furṣatı aldurma saḳın devr-i felek
Sīm ü zerle gözüñi boyamasun nergis-vār

MÜF/267: HBD2 25; -HBD1.
MÜF/268 M: bu beytin ilk mısraında vezin tutmamaktadır.
K/269 M: 18 BKD.
Divana göre mecmuada 1-18, 20, 33, 34, 39, 40, 42, 50, 51 ve 54. beyitler mecmuada eksiktir.
1a gibidür:dirilür D; 2b itmek:ḳılmaġ D; 7b ḥażret-i ḫāk-i der-i; ḫāk-i der-i ḥażret-i D; 8a u –M; 10b bülbül: gülşen M; 11a ateş içinde:ateş-i raḫşān D; 12b luṭfıyla:ḫulḳıyla D; 15a ḫāki:ṭaşı D; 20a ṭurralar milket-i Çīn: ṭurralar nāfe-i Çīn M; nāfe-i müşgīn ol ḫāl –M; 27b ola rūy-ı baḫtuñ: oladur baḫtuñ M.

Cām-ı mey ḳaṭreleri subḥa-i mercān olsun
Gelüñüz zerḳ u riyādan idelüm istiġfār

Lāle ṣaḥrāyı bu gün kān-ı Bedaḫşān itdi
Jāle gül-zāra niṯār eyledi dürr-i şehvār

Dāmenin dürr ü cevāhirle pür itdi gül-i ter
Ki ide ḥażret-i ḫāk-i der-i Paşaya niṯār

Ṣāḥib-i tīġ ü ḳalem mālik-i cām u ḫātem
Āsaf-ı Cem-ʿaẓamet dāver-i Cemşīd-veḳār

Āsumān-pāye hümā-sāye ʿAlī Paşa kim
İremez ṭāḳ-i celāline kemend-i efkār

Şāḫ-ı gül neşv ü nemā bulsa nem-i luṭfından
Ola her ġonca-i ter bülbül-i şīrīn-güftār

Ṭabʿ-ı veḳḳādın eger āteş içinde görse
Ḳızara aḫker-i sūzān nitekim dāne-i nār

Āb u gül müşk ü gül-āb ola çemen ṣaḥnında
Būy-ı luṭfıyla güẕār itse nesīm-i esḥār

Güneşi keff-i zer-efşānına beñzer dir idüm
Almasa māha ʿaṭā eyledügin āḫir-i kār

Bāġ-ı cūdında nihāl-i kereminden derilür
Luṭf-ı bī-minnetinüñ mīvelerinden her-bār

İşigi ḫāki imiş yüz süricek ḥayf diyü
Ṭaşdan ṭaşa döger başını şimdi enhār

Serverā cānı mı var devletüñ eyyāmında
Sünbülüñ ṭurrasına el uzada şāḫ-ı çenār

95b[85b] Geşt iderken çemen-i medḥ ü ṯenāñı ḫāṭır
Lāyiḥ oldı dile nā-gāh bu şiʿr-i hem-vār

Reşk-i dendānuñ ile ḫançere düşdi jāle
Berg-i sūsende gören itdi ṣanur anı ḳarār

19 Geçemez çenber-i gīsū-yı girih-gīrüñden
Gerçi kim żaʿf ile bir ḳılca ḳalupdur dil-i zār

Ṭurralar milket-i Çīn nāfe-i müşkīn ol ḫāl
Gözüñ āhū-yı Ḫoten ġamzelerüñdür Tātār

21 Dil-i mecrūḥa şifā-baḫş ruḫ u laʿlüñdür
Gül-be-şekkerle bulur ḳuvveti ṭabʿ-ı bīmār

Degme bir gevheri kirpigine ṣalındurmaz
Göreli laʿl-i revān-baḫşuñı çeşm-i ḫūn-bār

23 Ḳoma **Bāḳī** ḳuluñı curʿa-ṣıfat ayaḳda
Dest-gīr ol aña ey dāver-i ʿālī-miḳdār

Bāġ-ı medhüñde olur cümleye ġālib tenhā
Baḫṣ içün gelse eger bülbül-i ḫoş-naġme hezār

25 Baḥr-i eşʿār yiter urdı sütūr emvācın
Demidür kʾide duʿā dürlerini zīb-i kenār

Lālelerle bezene niteki dest ü ṣaḥrā
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār

27 Gül gibi ḫurrem ü ḫandān ola rūy-ı baḫtuñ
Sāġar-ı ʻayşuñ ola lāle-ṣıfat cevherdār

270

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 ʿĀrıżuñ āb u nābdur gūyā
Ẕeḳanuñ bir ḥabābdur gūyā

G/270 M: 14 BKD.
Divana göre 4, 5 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.

Dilde envār-ı mihr-i ruḫsāruñ
Ābda māh-tābdur gūyā

3 Naḳş-ı ḥüsn-i ḫaṭuñla ṣafḥa-i dil
Bir muṣavver kitābdur gūyā

96a[86a] **271**

mefʿūlü / fāʿilātün / mefʿūlü / fāʿilātün

1 Medhūş-ı cām-ı laʿlüñ mestānedür ṣanurlar
Mest-i şarāb-ı ʿaşḳuñ dīvānedür ṣanurlar

Cān u cenān-ı şeydā olup ten-i ḫarābı
Dīvāneler yataġı vīrānedür ṣanurlar

3 Şöyle fütāde mestem ḫāk-i der-i muġānda
Görenler āsitān-ı mey-ḫānedür ṣanurlar

Dāġ-ı siyehler ile cism-i nizār u zerdi
Bir bāl ü perri yanmış pervānedür ṣanurlar

5 Zülfüñden ayru **Bāḳī** bir ḥāl ile yürür kim
Zencīrden boşanmış dīvānedür ṣanurlar

272

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ruḫun ʿaḳsiyle ṣahn-ı dīde bāġ u gül-sitānumdur
Nihāl-i ser-bülendüñ ḫaylīden ḫāṭır-nişānumdur

Göñül iñler ġamuñdan dem-be-dem rūḥ-ı revān aġlar
Bu bāġuñ çeşme-sārı hep benüm eşk-i revānumdur

G/271 M: 273 BKD.
G/272 M: 128 BKD.
4b feşānumdur:nişānumdur D.

3 Temāşā-yı gül ü gülşende ārām eylemez cānum
Ser-i kūyında cānānuñ ġaraż ārām-ı cānumdur

Şerār-ı nār-ı āhumla sipihrüñ ṭās-ı pūlādı
Döner her şeb belā bezminde cām-ı zer-feşānumdur

5 Yaşum deryādur ey **Bāḳī** içinde şāh-ı mercānı
Ḫayāl-i naḫl-i bālā-yı nihāl-i erġuvānumdur

273[Drk.]

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Mirʾāt-ı gülde ḥüsn-i dil-efrūz-ı yāri gör
Ruḫsāre-i ḥaḳīḳate āyīne-dārı gör

Her naḳş her nigārı ki ḳılsañ müşāhede
Elṭāf-ı ṣunʿ-ı Ḫālıḳ-ı Perverdigārı gör

3 Dil-beste olma terligine tāze ġoncanuñ
Ol pīrehende cilve ḳılan gül-ʿiẕārı gör

Ḫāmūş yatma bister-i ġafletde ṣubḥ-dem
Gel murġ-zāra ġulġule-i murġ-ı zārı gör

5 Dīvānelik zamānıdur āvāre göñlini
Zencīrlerle żabṭ idemez cūy-bārı gör

Dāġ-ı derūn-ı sīne nice tāzelenmesün
Gül ḫırmenine āteş uran nev-bahārı gör

7 Baḳ sāġar-ı şikeste-i pür-ḫūn-ı lāleye
Cemşīd'den nişāne ḳalan yādigārı gör

G/273 M:122 BKD.

2a her nakş her nigārı:her naḳş u her nigār D; 2b digārı gör –M; 3b gül-ʿiẕārı gör –M; 4b zārı göre –M; 5b cūy-bārı gör –M; 8b uyarı gör –M.

Bāḳī nesīm gibi sebük-ḫīz olup seḥer
Ġaflet gözini ḫˇāb-ı girāndan uyarı gör

Seyr ü ṣafā-yı bāġ u gülistān ise ġaraż
Gül-zār-ı ḥüsn-i pādişeh-i kām-kārı gör

Āsūde ẓıll-ı rāyet-i ʿadlüñde kāʾināt
Kevn ü mekāna sāye ṣalan ṣāḫ-sārı gör

274

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

İşigüñ ḫākine ser-çeşme-i ḥayvān dirler
Ḳapuña maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i dıraḫşān dirler

96b[86b] Zülfünüñ dest-resin ṭuydı meger ruḫlaruña
Bāġda sünbülüñ aḥvāli perīşān dirler

Ḫançer-i ġamze-i bürrānuña tīġ-i Ḥayder
Ṣafḥa-i ʿārıżuña muṣḥaf-ı ʿOs̱mān dirler

Kimlerüñ rūşen ider menzilin āyā bilsem
Giceler seyre çıḳar ol meh-i tābān dirler

Laʿl-gün ḳaṭreler aḳıtduġı demler çeşmüm
Ayaġuñ ṭopraġına kān-ı Bedaḫşān dirler

Gözlerüm yaşı dile virdi fenā ey **Bāḳī**
ʻĀlemi ġarḳ ider ol baḥr-i firāvān dirler

G/274 M: 144 BKD.
3a bürrān:ḫūn-rīz D; 6a dile virdi fenā:fenā virdi dile D.

275

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Açıl bāġuñ gül ü nesrīni ol ruḫsārı görsünler
Ṣalın serv ü ṣanavber şīve-i reftārı görsünler

Ḳapuñda ḥāṣıl itdi bu devāsuz derdi hep göñlüm
Ne derde mübtelā oldı dil-i bīmārı görsünler

3 Açıldı dāġlar sīnemde çāk itdüm girībānum
Muḥabbet gülşeninde açılan gül-nārı görsünler

Ten-i zārumda pehlūm üstüḫ̆ānı ṣayılur bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāb mūsīḳārı görsünler

5 Güzeller mihribān olmaz dimek yañlışdur ey **Bāḳī**
Olur va'llāhī bi'llāhī hemān yalvarı görsünler

276

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Fermān-ı ʿaşḳa cān iledür inḳıyādumuz
Ḥükm-i ḳażāya ẕerre ḳadar yoḳ ʿinādumuz

Baş egmezüz edānīye dünyā-yı dūn içün
Allāh'adur tevekkülümüz iʿtimādumuz

3 Biz müttekā-yı zer-keş-i cāha ṭayanmazuz
Ḥaḳḳ'uñ kemāl-i luṭfınadur istinādumuz

G/275 M: 55 BKD.
G/276 M: 192 BKD.
Divana göre 6. beyit mecmuada eksiktir.
1a iledür:ile var D.
G/277 M: 444 BKD.
Divana göre 1. beyit mecmuada eksiktir.
3b pek:yek D.

Zühd ü ṣalāḥa eylemezüz ilticā hele
Ṭutdı egerçi ʿālemi kevn ü fesādumuz

5 Meyden ṣafā-yı bāṭın-ı ḫumdur ġaraż hemān
Erbāb-ı ẓāhir añlayamazlar murādumuz

97a[88a] **277**

mefāʿilün / feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Kenār-ı ʿayş u ṣafāya geçilse ṭolmış ile
Yine pür olsa mey-i ḫoş-güvār zevraḳda

Şarābı zevraḳ ile içmenüñ zamānı degül
Efendi keştīyi kāġıdda ṣuyı bardaḳda

3 Behişt şevḳına şādīliġ eyleyüp vāʿiẓ
Miyān-ı meclise atıldı pek muʿallaḳda

Semend-i ṭabʿa süvār oldı ʿazm ider **Bāḳī**
Belāġat ehline yā hū göñüller alçaḳda

278

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Berfüñ eritdi bād-ı ṣabā baġrı yaġını
Yaḳdı çemende nergisüñ altun çerāġını

Gülşende lāle ṣanma ʿaraḳ-nāk olup çemen
Bir al dest-māl ile sildi yañaġını

3 Bāġ-ı ruḫuñda ḫaṭṭuñ irişse benefşenüñ
ʿĀlemde kimse manḳıra almazdı baġını

G/278 M: 487 BKD.
Divana göre 3 ve 5. beyit mecmuada eksiktir.
3b manḳıra almazdı:almazdı manḳıra D.

Rez duḫterinüñ adı çekilse ʿaceb degül
Ḥınnālar oldı illere ḳarşu ayaġını

5 Mestāne ṣoydı o mehi **Bāḳī** geçen gice
Nāzüklik ile çözdi muḳaddem ḳuşaġını

279

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Yār olup aġyāra ādemler begenmez ol perī
Kendüye hem-rāz idindi yaʿnī bizden yigleri

İtlerüñden ġayrıyı görmez raḳībüñ gözleri
Böyle ḫōd-bīn eyleyen hep sensin anı ey perī

3 Şām-ı ġamda meskenüm bir künc-i ẓulmetdür velī
Şuʿle-i āhum yaḳar her ṣubḥ şemʿ-i ḫāveri

Bezm-i meyde būse-i laʿl-i nigāra ḳaṣd ider
Gögsine ursa nola cāmuñ ṣurāḥī ḫançeri

5 Almaz oldum **Bāḳı**yā küḥl-i cilāyı ʿaynuma
Tūtiyā-yı çeşm idelden ḫāk-pāy-ı dil-beri

97b[88b] **280**

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Beñzetdiler o māha diyü mihr-i enveri
Biri birine ḳoydı fıgānum felekleri

Çekdi çevürdi sāḳī-i meclis piyāleyi
Al ile öpdi diyü leb-i laʿl-i dil-beri

3 ʻĀşıḳ güşāde-meşreb olur cām-ı mey gibi
Hem-dem idinse kendüsine taʿn mı sāġarı

G/279 M: 515 BKD.

Yārüñ raḳībi gibi iti görmedüm daḫi
Olmaya gerçi eşk-i revānum gibi çerī

Bāḳī ṣarīr-i kilk-i bedāyiʿ-şiʿārdur
Şeh-bāz-ı dest-i fikretüñüñ ṣīt-i şeh-peri

281

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ṭutsa cām-ı bāde-i gül-gūnı verd-i ter gibi
Sāʿid-i sāḳī olur şāḫ-ı gül-i aḥmer gibi

Sāḳıyā ʿaks-i ʿiẕāruñdan fürūġ-ı cām-ı mey
Rūşen eyler bezmi ḫūrşīd-i żiyā-güster gibi

Murġ-ı cānı şöyle beñzer itmek isterler şikār
Ol ḳara gözler süzildi iki şahinler gibi

Cūy-bār-ı eşküm içre çehre-i zerdüm benüm
Görinür āb-ı revān içinde nīlūfer gibi

Ṣad hezārān nev-bahār olsa bu fānī bāġda
Bir gül-i bī-ḫār açılmaz **Bāḳıyā** sāġar gibi

282

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Oldı dil bir leb-i şīrīn dehenüñ Ferhād'ı
Aña lālā geçinür Ḫüsrev ü Şīrīn dadı

Bi'llāh ey naḫl-i ter ol şīve-i reftār nedür
Serv-i āzāduña ḳul eyledün a şimşādı

G/280 M: 504 BKD.
4a yārüñ:yanın D; 5a şiʿārdur:nigārdur D.
G/281 M: 499 BKD.
Bu gazel 111a[101a]'da mükerrerdir.
G/282 M: 520 BKD.
1b leb:büt D; 5b dil-ber:ḫūbān D; 5b bünyādı: evzānı M.

3 Ey ṣabā zülf-i dil-āvīzini taḥrīk itdüñ
Bu ḳadar fitne vü āşūba sen olduñ bādī

Hem-demümdür şeb-i fürḳatde diyü ḫasta göñül
Ögerek göge çıḳardı bu gice feryādı

5 Cevre ḳatlanmaḳ olurdı nidelüm ey **Bāḳī**
ʿAhd-i dil-ber gibi yok ṣabrumuzuñ bünyādı

98a[87a] **283**

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feūlün

1 Ḫoş geldi baña mey-kedenüñ āb u hevāsı
Vaʿllāhi güzel yirde yapılmış yıḳılası

Zībā yaraşur ḫilʿat-i nāz o boyı serve
İki ḳolumı itsem aña bil ṭolaması

3 Gitmez o mehüñ rā gibi ḫançer kemerinden
Üftādelerin öldürür āh işte bu rāsı

Menʿ eyler imiş mesʾele-i ʿaşḳı müderris
Ey ḫˇāce anuñ var ise yaḳlaşdı ḳażāsı

5 Meddāḥ olalı çeşm-i ġazālāneñe **Bāḳī**
Ögrendi ġazel ṭarzını Rūm'uñ şuʿarāsı

284

feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Çeng çün nāleme dem-sāz oldı
Sāzlar içre ser-efrāz oldı

G/283 M: 508 BKD.
2a itsem:ḳılsam D.
G/284 M: 493 BKD.

Māhdan çehre-i zībā-yı nigār
Çeşm ü ebrū ile mümtāz oldı

Kimse bilmezdi derūnum rāzın
Āh kim göz yaşı ġammāz oldı

Dil giriftār-ı ser-i zülfüñ olup
Ṣayd-ı ser-pençe-i şeh-bāz oldı

Bāḳıyā mihr ü vefāsın o mehüñ
Çoḳ ṭamaʿ eyler idük az oldı

285

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Gülşende kūyuñ işideli serv oturmadı
Zencīrlerle baġladılar āb ṭurmadı

Öykündi gerçi çeşmüme çoḳ çeşme lūlesi
Ammā kulaġın iller anuñ az burmadı

Bir dil mi var ki zülfüñe dīvāne ḳılmayup
Dārü'ş-şifā-yı ʿaşḳda zencīre urmadı

Cemʿ oldı eşkiyā ile bir gün raḳīb-i ḫar
Ehl-i şeḳādan üstine kimse oturmadı

98b[87b] **Bāḳī** lebinden oldı bize ḥayf o ẓālimüñ
Ammā ne çāre neyleyelüm kimse ṣormadı

G/285 M: 521 BKD.

286

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

Görinmez dāġdan cismüm ser-ā-pāy
Beni yaḳmaġa cānā ḳalmadı cāy

Göñül ṣāfī cevāb ister lebinden
Dilin çeyner o ṭūṭī-i şeker-ḫāy

Ḫazān beñzüm zemistān āh-ı serdüm
Yüzüñ evvel bahār olmış ḳaşuñ yay

Virür şevḳ ehline ẕevḳı dem-ā-dem
Şeb-i fürḳatde bir yıl mümıdur nāy

Nişān itsün dil-i **Bāḳī**'yi ġamzeñ
Öñine hep müjeñ oḳlarını yāy

287

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Getürür başuma sevdāları dünyā ġamını
Nice ʿāḳildür o kim çekmeye ferdā ġamını

Sāḳıyā curʿa-i cām-ı leb-i cān-baḫşuñı ṣun
Çekmesün ehl-i ṣafā bāde-i ḥamrā ġamını

Dil olup derd-i derūnum saña taḳrīr eyler
Ḫançerüñ söylese görseñ dil-i şeydā ġamını

Kākülüñ bend-i belādan beni āzād itsün
Alayın boynuma ol zülf-i semen-sā ġamını

G/286 M: 516 BKD.
4a şevḳ ehline ẕevḳı:ẕevḳ ehline şevḳı D; 4b fürḳatde:ʿişretde D.
G/287 M: 506 BKD.
1a sevdāları:ferdāları D; 4a eyler:itse D.

5 Bu şikāyet nedür insāf idelüm ey **Bāḳī**
Sen ṣafāsın süresin il mi çeker yā ġamını

288

feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Söz degül dürr ü güher naẓm itsem
Ḳadr ü ḳıymet bilenüñ bendesiyüz

Haḳ-şināş ehl-i naẓar yārānuñ
Ayaġı tozı ser-efgendesiyüz

99a[89a] **289**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ṭabʿ-ı sāḥir-pīşene **Bāḳī** göñüller meyl ider
Şekker-i şiʿr-i dil-āvīzüñ meger efsūnludur

Derme çatma geydürür iller libāsı şiʿrine
Ḫilʿat-i naẓm-ı cihān-gīrüñ senüñ altunludur

290

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Ṭabʿuñ ki kān-ı gevher-i naẓm oldı **Bāḳı**yā
İrmez senüñ ḫayālüñe bir iki bengiler

Başdan bu faḫr saña yiter kim şeh-i cihān
Ḫilʿat geyürdi naẓmuña zībā firengiler

KT/288 M: 9 BKD.
KT/289 M: 8 BKD.
KT/290 M: 7 BKD.
2b zībā:ġarrā D.

291

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Şīr-dilsin **Bāḳı**yā āzurde-ḫāṭır olma sen
Taʿn u teşnīʿ itseler bir nice ʿāḳ-ı bī-hüner

Görme misin itlerüñ ġavġāsını bāzārda
İltifāt itmez güẕār eyler ḫırāmān şīr-i ner

99b[89b] **292**

Mersiye-i Mihrümāh Sulṭān

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

I

Cāy-ı āsāyiş olur ṣanma cihān-ı fānī
Eyleme ḳasd-ı ʿimāret bu ḫarāb eyvānı

Menzil-i bār-ı belā köhne-serādur dünyā
Künc-i rāḥat yiri ẓann eyleme bu vīrānı

Felegüñ ḳaṣr-ı dil-āvīzine meftūn olma
Nice mīrāṯa girüpdür bu sarāy-ı fānī

Düşmen-i ehl-i keremdür felek-i sifle-nevāz
Göz göre nitdi o şeh-zāde-i ʿālī-şānı

Āb u tābın giderüp teff-i semūm-ı ḳahrı
Berg-i nīlūfere döndürdi gül-i ḫandānı

Ḳanı ol küngüre-i tāc-ı saʿādet güheri
Ḳanı ol bār-geh-i luṭf u kerem sulṭānı

KT/291 M: 10 BKD.

Ḳanı ol dürr-i dil-efrūz-ı seḫā deryāsı
Ḳanı ol gevher-i nā-yāb-ı mürüvvet kānı

Mihr ü māh-ı felek-i baḫt u saʿādet Sulṭān
Şemʿ-i eyvān-ı serā-perde-i ʿiṣmet Sulṭān

II

Ebr-i bārān ki yaġar bāġ u gülistān üzre
Ḳaṭreler kim dökilür sünbül ü reyḥān üzre

Cūylar kim dolanur dāmen-i ṣaḥrālarda
Jāleler kim görinür lāle-i Nuʿmān üzre

Hep o göz yaşlarıdur aḳdı bisāṭ-ı arża
Aġlaşur ehl-i semā ḥażret-i Sulṭān üzre

Mātemin ṭutsa nola ʿālem-i ʿulvīde melek
Sāye-i raḥmet-i Raḥmān idi insān üzre

Bu fenā gülşeninüñ ḫār u ḫasından göçürüp
Ḳurdılar bār-gehin ravża-i Rıḍvān üzre

Cism-i pākin götürüp ḫākden aldı Rıḍvān
Döşedi ḫˇāb-gehin ġurfe-i ġufrān üzre

Ser-be-ser ṣalmış idi sāye-i faż̈l u iḥsān
Şeh-per-i ʿaṭıfeti ḫayl-i yetīmān üzre

Aġlañ ey ḫayl-i yetīmān u ġarīban aġlañ
Yād idüp niʿmet-i Sulṭānı fırāvān aġlañ

MUS/292 M: 2 BKD.
I/4b göz göre:görüñüz D; II/4a melek D: felek; 2b idi –M; 6a aldı –M.

100a[90a] **III**

‘Īd yaḳlaşdı döşensün yine ḳaşr u dīvān
Çıḳup eyvān-ı saʿādetde buyursun Sulṭān

Der-i dergāhına ʿazm eylesün eşrāf-ı diyār
İşigi ḫākine yüzler süre gelsün aʿyān

Ḫala Sulṭān diyü şeh-zādeler iḳbāl itsün
Gelsün ol luṭf u kerem kānına şād u ḫandān

Āh kim ḫ̌āb u ḫayāl oldı bu devletler hep
Ṭurmadı ʿaksine devr eyledi çarḫ-ı gerdān

Gelüp aḥbāb serīrüñde seni görmeyicek
Ḳanı Sulṭān diyü eflāka irişsün efġān

Ne ḫaṭā eyledüñ ey tīr-i kec-endāz-ı felek
Merdüm-i dīde-i devrāna ṭoḳındı peykān

Meded Allāh meded ʿavn ü ʿināyet senden
Bu firāḳ āteşine döymege ṭāḳat senden

IV

Bir yire cemʿ olalum ḫāṭırı maḥzūnlar ile
Zār zār aġlaşalum dīde-i pür-ḫūnlar ile

Gülmenüñ oynamanuñ ʿālemi gitdi şimdi
Ḥālümüz söyleşelüm ḥāli diger-gūnlar ile

Naḳd-i vaḳt oldı bize eşk-i sefīd ü ruḫ-ı zerd
Derd ü ġam ṭālibiyüz aḳçeler altunlar ile

Şöyle bī-hūş u ḫarāb eyledi efsāne-i ġam
ʿAḳlumuz başumuza gelmeye efsūnlar ile

Niʿmet-i raḥmet-i Raḥmān'a yitişdi o velī
Biz ciger ḫūnı yirüz bunda ciger-ḫˇānlar ile

Ḳondı şaḥn-ı çemene ravża-i firdevs içre
Sāyebānlar ḳurılup çetr-i hümāyūnlar ile

Ḳapusında işigi ḫiẕmetin eyler ġılmān
Ḥūrīler ḳarşu ṭurur aṭlas u eksūnlar ile

Minnet Allāh'a kemāl-i kerem-i Rabbānī
Eyledi iki cihān devletini erzānī

100b[90b] **V**

Lāyıḳ-ı maġrifet-i ḥażret-i ġaffār olsun
Devlet-i nā-mütenāhīye sezā-vār olsun

Ṭalʿat-i fāḫiresi dāmen-i ʿafv-i Settār
Rūḥ-ı pākine ġıdā leẕẕet-i dīdār olsun

Merḳad-i pākin idüp şemʿ-i hidāyet rūşen
Meşhed-i ṭāhiri müstaġraḳ-ı envār olsun

Āḳıbet yoḳlıḳ imiş kār-ı cihān ey **Bāḳī**
Nidelüm Şāh-ı civān-baḫt-ı cihān var olsun

Daḫi ol duḫter-i saʿd-aḫter-i pākīze-güher
Çeşm-i Nāhīd gibi rūşen ü bīdār olsun

Āb-rūy-ı vüzerā ḥażret-i Aḥmed Paşa
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫüdāvend-i cihān-dār olsun

MUS/294 M: 2 BKD.

IV/3a ruḫ-ı zerd –M; IV/4a ʿaḳlumuz: aḳlumuz M; 5b ḫūnı:ḫˇān M; V/2a ṭalʿat:ḫilʿat D; V/5b dīdār:bīdār D; 5/8a ʿarṣa:ġarḳa D; V/8a ola: olan D.

Aḳ gül ġoncaları gibi güzel körpelerin
Ḫār-ı āzārdan Allāh nigeh-dār olsun

Ġarḳa-i raḥmet ola rūḥ-ı revān-ı Sulṭān
Ḥūrīler mūnis ola gülşen-i firdevs mekān

101a[91a] **Bāḳī Efendi**

293

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Gelüñüz yüz ṭutalum bār-geh-i Ġaffār'a
Cān u dilden gelelüm tevbe vü istiġfāra

Ṭutalum Kaʿbe-i tevfīḳ-i İlāhī yolını
Bu beyābānda ʿabeş gezmeyelüm āvāre

Çarḫ-ı kec-revde olur 'aḳl-ı mühendis ḥayrān
Bir yirin uyduramaz cedvele vü pergāra

Mülk-i bāḳī dir iken bāġ-ı İrem'den çıḳdı
Yine maġrūr olur ādem bu fenā gül-zāra

ʿAceb ol ṭāʿat u taḳvā diyü zuʿm itdügümüz
Varıcaḳ nolsa gerekdür naẓar-ı Cabbār'a

Ẓulmet-i cehlde cevher diyü cemʿ itdügümüz
Ḳorḳum oldur çıḳa ol rūzda seng-i ḫāra

Bu taṣavvurlar eger bāṭıl olursa nic'olur
Ḳatı ḥayret yiridür bir gözüñ aç bī-çāre

Ḳatı el virdi hevā ġāyet açılduḳ ġāyet
İşümüz ḳaldı kemāl-i kerem-i Settār'a

G/293 M: 426 BKD.
2a yolını: rāhını M; 3a olur:ḳalur D.

9 **Bāḳī**’yi leẕẕet-i vaṣluñ tamaʿı söyletdi
Ṭūṭīyi şevḳ-i şekerdür getüren güftāra

294

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Göñül her naġme kim çeng-i ġamuñda iḫtirāʿ eyler
Ḳoyup elden felekde Zühre sāzın istimāʿ eyler

Güzeller şevḳına ṣoḥbetde sūfī çalgusuz oynar
Velī her bilmeyen eyle ṣanur anı semāʿ eyler

3 Yola ʿazm itmiş ol ser-keş baña yā hū dimez bir kez
Çeküp atı başın aġyār ile ṭurmış vedāʿ eyler

Beni daʿvā-yı ḳatlüñden murāduñ baş u cān ise
Yoluña hey benüm ‘ömrüm senüñle kim nizāʿ eyler

5 Ṣaçuñ tārına peyveste ḳılursa rişte-i cānı
ʿAlāʿıḳdan geçüp **Bāḳī** cihāndan inḳıtāʿ eyler

101b[91b] **295**

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Nevā-yı dil hevā-yı vaṣl-ı yār-i dil-sitān üzre
Ṣadā-yı ṣavt-ı bülbül naḳş-ı bāġ u būstān üzre

Ser-āġāz itdi nev-rūz-ı ʿAcem’den bülbül-i şeydā
Ḳılup bir ṣavt peydā feṯḥ-i Āẕerbāycān üzre

3 Ḥarīm-i gül-sitān reşk-i Nigāristān-ı Çīn oldı
Zemīn naḳşın gören tercīḥ ider şimdi zamān üzre

Basīṭ-i ḫāke bir ġarrā bisāṭ-ı nev ṣalup āẕer
Girihler baġladı bād-ı ṣabā āb-ı revān üzre

G/294 M: 82 BKD.

5 Gül ü ġonca yine Rūmī ḫaṭāyı resm idüp sūsen
Ser-ā-pā çekdi ḫançer berg-i levḥ-i gül-sitān üzre

Muraṣṣaʿ sāye-bānından dökildi ebr-i nīsānuñ
Dür ü yāḳūt-ı rummānī nihāl-i erġuvān üzre

7 Bahār oldı yine yüzler süre geldi gül ü lāle
Ġubār-ı āsitān-ı Ḫüsrev-i kişver-sitān üzre

Duʿā-yı devlet-i sulṭān-ı ʿādil bizden ey **Bāḳī**
Melāʾikler nigeh-dār-ı zemīn ü āsumān üzre

Sāʿī

296

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Gerçi lāyıḳ degülem luṭfuña ey kān-ı kerem
Ḥasenātuñ günidür ḫayr ide gör cān içün

Sāʿī

297

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Bülbüle gül Yūsufʾın tesḥīre vifāḳ-ı bahār
Vefḳler ḳonmış hezārāndur hezār

G/295 M: 419 BKD.
Divana göre 7. beyit mecmuada eksiktir.
8b melāʾikler:hidāyet ol D.

Fużūlī

298

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿilün / mefāʿilün

Bıraḳdı ḫāke ḥüsnüñ āfitāb-ı ʿālem-arāyı
Götürdi yer yüzinden muʿciz-i laʿlüñ Mesīḥā'yı

Sāʿī

299

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿilün / mefāʿilün

Dehānuñ Ḫızır'a gösterdi rumūz-ı ʿilm-i aḫfāyı
Dem-i cān-baḫşuñ iḥyā eyledi Ṭūr-ı Mesīḥā'yı

Müfred

300

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿilün / mefāʿilün

Murādum bu vefādan ola ḳalbüñde eṯer peydā
Ḫüdā ḳādirdür eyler seng-i ḫārādan güher peydā

ʿAyyārī Çelebi

301

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Ne şitāʾdur ʿaceb şitāʾ-i faḳr
İrmedüñ ġāyetine ġavrine
Bunca yıldur ki erbaʿīn çekerüz
İrmedi rūz-ı ʿömr ḫamsīne

G/298 M: 255 FD.
Divana göre 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. beyitler divanda eksiktir.
G/300 M: 1 HDYD.
Divana göre 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.
1a murādum: ümīdüm D.

ʿÖzrī Beg

302

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Ṣanmadan(?) pür-ṣafā güher görinür
Ṣanıcaḳ(?) ki ṣaḳın ḥaẕer eyle
Başdan ayaġa nīşter [görinür]

303

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Çār mim ü çār elif ü çār mihr
İki lāmın ortasında üç nuḳāṭ
Kim okursa iş bu ḫaṭṭı āferīn
Bir avuç dārūyı yirler iki baṭ

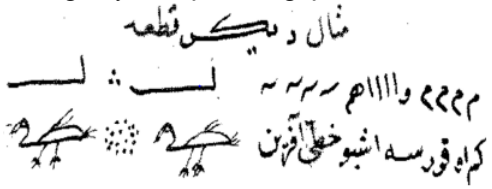
102a[92a] **Müfred**

304

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

İtmez taḥammül ehl-i taḥammül fiġānuma
Mühr ursa yār Ḫātem-i laʿlüñ dehānuma

Muamma/303 M: İlyas Kayaokay tarafından yayınlanan “Rus Biçimciliği Kuramı ile Divan Şiirine Bakmak” adlı makalede bu muammanın Özer Şenödeyici tarafından “Bahrü’l-Maarif” adlı kitapta tespit edildiği söylenmiştir. Adı geçen makalede bu muamma görsel olarak gösterilmiştir:

Müfred

305

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Nice daʿvet ideyin ol perīyi dāʾireme
Ḫātem-i laʿli gibi mühr-i Süleymānum yoḳ

306

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Āh kim ʿālemde bir server-i şādān bulmadum
Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmış dil [ü] cān bulmadum
Mümkin olmadı viṣāl-i yāre imkān bulmadum
Bir ecel bir ayrılıḳ derdine dermān bulmadum

307

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

İ serv-ḳāmet-i bī-nihāl-i nārven sensin
Leṭāfet gülşeninde bir gül-i nāzük beden sensin
Lebüñ cānlar baġışlar mürde-i ʿİsā-dehen sensin
Ḥüseyn ḫānum bu ḥüsn ile güzellikde ḥasen sensin

308

Ġazel-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı Ġāzi Der Meṣāf-ı Egri Güfteleri

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

1 Felek urdı yüze sīmīn niḳābın
Bize göstermez oldı āfitābın

G/305 M: 143 ED.
Divana göre 1, 2, 3 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
1a daireme: daireye D.
KT 307 M: Bu kıtaın ilk mısraı vezne uymamaktadır.

Sirişk aḳıtdı devrān ḳaṭre ḳaṭre
Ṣadef ṣan ʿarż ider dürr-i ḫoş-ābın

3 Ḳadem baṣ külbe-i aḫzānuma gel
İçür dil-teşneye laʿlüñ şarābın

Viṣālüñ ʿīdine ḳurbān olayın
Baña gösterme tek hicrān ʿazābın

5 Fiġān itdükçe bülbül-veş **Meḥemmed**
O ġonca arturur nāz u ʿitābın

309

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

I İki cānib iki serdār-ı ʿālī-şāna ḳuvvet vir
Kulaġuz olmaḳ içün bunlara cünd-i hidāyet vir
Ġazāya ʿazm iden ġāzīlere her yerde furṣat vir
Ḥabīb'üñ ḥürmetine leşker-i İslām'a nuṣret vir

II Ezelden ḥadden efzūn luṭfını yā Rab göregeldüm
ʿAdūnuñ pençesin bāzū-yı himmetle burageldüm
Cenāb-ı Ḥażret'e dest-i niyāz üzre ṭura geldüm
Tevekkül eyleyüp dergāhuña çoḳ yüz süregeldüm

III Beni serverlere serdār-ı ʿālī-şān iden sensin
Bu ednā bendeñi ser-defter-i merdān iden sensin
Duʿā-yı ḫayrını maḳbūl idüp iḥsān iden sensin
Yoġ iken var idüp çün Aḥmed'i sulṭān iden sensin

MUS/308 M: Bâlâdaki Gazelde Bulunan Bir Mışra'ı Belīġüñ Tercī-Bendi BD.

Bahtî Divanı'nda üç bend halinde yer alan bu şiir, mecmuada her bendinin bir mısraı eksik olarak yazılmıştır.

IIc Cenāb-ı: Ḥużūr-ı D; IIc dest-i niyāz üzre ṭurageldüm: dest-i niyāzum ḥod urageldüm M; IId çoḳ: çün M; IIIa beni: M; IIIb Bu ednā bendeñi: Bir ednā bendesin M; IIIc ḫayrını: ḥürmeti M; IIId idüp: iden D.

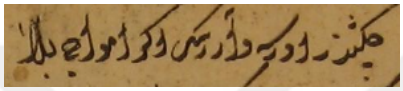
102b[92b] **ʿAşḳī fermāyed**

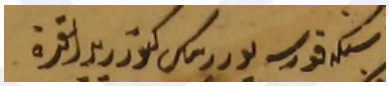
310

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Tene kūze diye ten zevraḳına çünki kefen
ʿAdem iḳlīmindeki yelken açar pirāhen

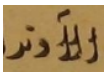
Ḳanḳı limana ḳaçarsın diyü mellāḥ-ı ecel
Fülk-i ten şöyle gelür üstüñe ṭoġrıldı dümen

Añsa ol eyyāmı ki cemʿ-i idlāl ecel noḳṭaları
Yapışup rişte-i ʿömrüñe iletse sırrın

Bu muḳarrer mi degüldür ten-i şermendesine
Bir gün ola çıḳa fānūs-ı vücūduñ ḳapudan

Ṣala gör laʿlüñe taṣdīḳ-i īmānı şerʿe
Ḳurtula tā ki vücūduñ olmaḳdan

Ḳırmaya bād-ı ecel tā ki ʿömür rişṭesini
Ābdest alışı var ḳomaya ḳat ḳat elden

Geldi aʿdā ṣuyınuñ furtunalar eyyāmı
Ḳorḳum oldur düşe bir gün ḳaraya fülk-i beden

Yelken ignesi gibi dikme gözüñ dünyāya
Añı bildüñ ki ḥicābı oldı müşebbeh sūzen

Ṣarṣar-ı ġam ṣalar engīne vücūduñ gemisi
Eylemezsüñ ala ırmaġ ile kenārı mesken

11 Dökdürüp ġam ḳomayasın ecel noḳṭaları
Cān-ı ser-rişte şudur ḥükme diler ʿazm-i vaṭan

Ḳalmışam gird-i belāda meded Allāh meded
Nic'olur ḥālüm irişmezse ʿināyet senden

13 Hem nefes eyle Ḫüdā'ya baña bir Ḫıżr ile mey
Ber-kenār eyle bu ḥayret deñizinden erken

Āşinā olup irişse baña bir Nūḥ-liḳā
Zevraḳ-ı himmet ile ḳurtara bu ṭūfāndan

15 Ḫıżr-ı emānı İlāhī baña yoldaş eyle
Varıcaḳ ḥażrete ṣaḳla yolumu düşmenden

Ārzūmı furtuna ṣandı dil ü cān pusulası[16]
ʿ**Aşḳı**yā ḳalmadı ḳandīl-i yürekde revġan

Müfred

311

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Yārdan ḫursend ü aʿdādan melāmet-dīdeyüz
Şākirüz gülden velī kim ḫārdan rencīdeyüz

Müfred-i Bāḳī

312[Drk.]

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün fāʿilātün

Ḫūblar māʾildür elbette ʿāşıḳ-ı şeydāsına
Dil-ber-i ʿālī-cenābuñ baḳma istiġnāsına

[16] Bu beytin ilk mısraı 9. beyitten sonra yazılmış. İkinci mısraı sona yazılmış.
MÜF/311 M: 1923 SHM.
Bu müfred Makâlî'ye aittir.
MÜF/312 M: 408 BKD.

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

I Aġladuñ ʿāşıḳ[a] ey dil ġam-ı cānān ancaḳ
İñledüñ ehl-i dil[e] gerdiş-i devrān ancaḳ
Kimi mātem-zede ḫalḳuñ kimi şādān ancaḳ
Ḥāl-i ʿālem ezelī böyle perīşān ancaḳ
Kimi ḫandān kimi giryān kimi nālān ancaḳ

II Görinür bāġ-ı cihān kimine tāc-ı bahār
Kimi şu gibi çemen seyrin ider leyl ü nehār
Kimisi bezm-i ṣafāda kiminüñ meskeni ḫār
Kimisi bülbül-i nālān-ı gül-i ʿārıż-ı yār
Kimi pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı cānān ancaḳ

III Kiminüñ bilini bükdi sitem-i çarḫ-ı dü-tā
Kiminüñ sīnesini itdi nişān tīr-i ḳażā
Menzil-i rāh-ı ʿadem olsa ʿaceb mi dünyā
Bu cihān kimine ḳaṣr-ı ṭarab-ı ʿayş u ṣafā
Kiminüñ miḥnet ile başına zindān ancaḳ

IV Māl ü esbāb-ı cihān ḳalmadı ḫˇān-ı Ḳārūn'a
Baḳmazın çehre-i zerdüm var iken altuna
Ser-firāz ol başını egme ṣaḳın ehl-i dūna
Pāy-māl olmadın āḫir sitem-i gerdūna
Pādişāh ile gedāsı ile yeksān ancaḳ

V Künc-i vuṣlatda **Şerīfī** oluben genc-i nihān
Māsivāyı unutup Ḥaḳ ile ol sen her ān
ʿĀlem-i kevn ü fesād olduġu-çün mülk-i cihān
Bāḳıyā ḫān-ḳāh-ı ʿālem ḥayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḳ

Ġazel-i Tābī

314
fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Derd-i ʿaşḳuñ leẕẕetin ʿuşşāḳ-ı ġam-perver bilür
Nitekim zaḫm-ı ġaza ẕevḳın dilāverler bilür

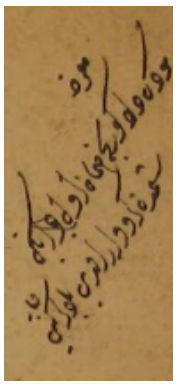
Pādişāh-ı kişver-i ʿaşḳam dise şāhā nola
Şol gedā kim ḫāk-i pāyüñ farḳaya efser bilür

3 Ḳulluġuñ ben çāker-i dīrīnene emr eyle kim
Murteżānuñ ḫidmetinüñ ḳadrini Ḳanber bilür

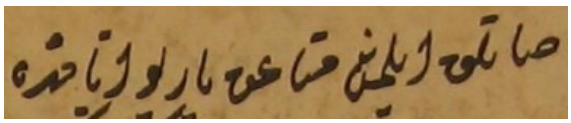
Defter-i ʿuşşāḳa yazduġı beni cānā didüm
Nāz ile güldi didi ben bilmezem defter bilür

5 Mihr ü māh-ı ʿāleme **Tābī** naẓar ḳılmaz mısuñ
Ruḫlaruñ mihr-i münīr oldugın meh-i enver bilür

103b[93b] **315**

316

Peştemāl bağlamış bugün gördüm ḥamāmda

317

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Ḳarār itmez göñül bir yerde kūy-ı yārdan ġayrı
Olur mı bülbülüñ hīç meskeni gül-zārdan ġayrı

318

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Geçersin el yüze ṭutup idersin dürlü fettānlıḳ
Elüñden ʿāciz olmışdur be hey kāfir müselmānlıḳ

319

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

İlāhī(?) baña raḥm eyle bahādır degülem
Sen muʿīn olmayıcaḳ nesneye ḳādir degülem

320

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Sīneme çekdüm o sīmīn-berümüñ sīnesini
Dāġ-ı ʿaşḳuñ bu gice tāzeledüm penbesini

321

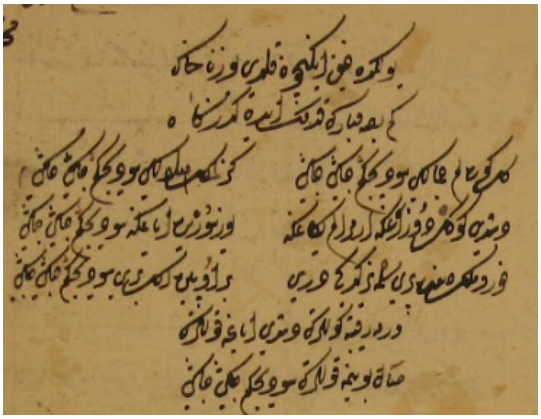
mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Meşhūrdur(?) tehī deste efendüm uyur dirler
Eger pür-dest iseñ cānā efendi gel buyur dirler

322

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Kime yanam yaḳılam nāle-i efġānumdan
Kime ḳan aġlayayın dīde-i giryānumdam

324

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Şīve vü nāza ġāyet olmaz mı
Bu ʿitāba nihāyet olmaz mı

Ṭutalum ḳul günāh itse şehā
Luṭf u şāhdan ḥimāyet olmaz mı

3 Tevbe ṣuyı yumar mı ʿiṣyānı
Feyż irişüp ʿināyet olmaz mı

Ḳaḍı olduḳda irte ḥażret-i Ḥaḳ
Ḫūblardan şikāyet olmaz mı

5 **Āhī'**ye daḫi şefḳatüñ yoḳ mı
Muḥlişüñe şefāʿat olmaz mı

G/324 M: 137 AHİ.

2a itse: ider M; 5a Āhī:ʿÖmrī D.

Divana göre 5. beyit mecmuada eksiktir. Âhî Divânında yer alan bu gazel, mecmuada Ömrî mahlası ile yazılmıştır.

325

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

1 Kemend-i zülfüñüñ bendine ey yār
Giriftārem giriftārem giriftār

Düşelden ḳurbet-i zülfüñ aġına dil
Siyeh-kārem siyeh-kārem siyeh-kār

104b[94b] 3 Ṣaḳlasun vaṣluñı cānā cihānda
Ḫarīdārem ḫarīdārem ḫarīdār

Seni sevmek günāh ise nigārā
Güneh-kārem güneh-kārem güneh-kār

5 O serv ḳaddüñ cānıyla her biri
Hevā-dārem hevā-dārem hevā-dār

326

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

I Ey dil esīr-i şevḳ-ı leb-i yār olam gibi
Aḳarṣu gibi māʾil-i deryā olam gibi
Fürḳat işinde hecr ile bīdār olam gibi
Bend-i belāya yine giriftār olam gibi
Bir ġonca gördüm anuñ içün zār olam gibi
Bir serv sevdüm aña hevā-dār olam gibi

II Bār-ı belāyı çekmege dil bī-mecāl iken
Sevdā-yı ʿaşḳa sāye gibi pāy-māl iken
Dil ʿandelībi gülşen-i ʿuzletde lāl iken
Cāy-ı ṣafāda gül gibi āsūde-ḥāl iken

MUS/ 326: Bu şiir Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesi 19 HK 2211 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası 107a-107b'de mahlassız olarak kayıtlıdır(Kaya, 2022). Bu mecmuaya göre 4 ve 5. bend tarafımızdan çalışılan mecmuada eksiktir.

Ia leb –M; Ie, IIe, IIIe, ġonca: gül-ʿiẕar HK; If, IIf, IIIf sevdüm: gördüm HK.

Bir ġonca gördüm anuñ içün zār olam gibi
Bir serv sevdüm aña hevā-dār olam gibi

III İrdi bahār buldı çemen rūḥ-ı cāvidān
Güller açıldı güldi yine rūy-ı gül-sitān
Seyrāna gitdi cūlar olup her yaña revān
ʿAyş u ṣafāya varmış idüm bāġa nagehān
Bir ġonca gördüm anuñ içün zār olam gibi
Bir serv sevdüm aña hevā-dār olam gibi

105a[95a] **Necātī**

327

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Kimse mi var ʿāşıḳa cānlar virür cānān gibi
Būse añılsa uzadır laʿlüñi mercān gibi

Her kime yalan ise derdüñ baña gerçek dürür
Her kime gerçek ise vaṣluñ baña yalan gibi

3 Meşrebi ḫāḳī olanlar nūş idicek cūş ider
Yere siñmez curʿa-i cām-ı muḥabbet kān gibi

Miḥnet-ābād-ı belā dārüʾş-şifādır bendeye
Devletüñde şādumānem derdüme dermān gibi

5 Serv gibi ḳarşuña ḳavşursun el maḥbūblar
Sen güzellik taḫt-gāhında otur sulṭān gibi

Ḥadden aşurdı bu çarḫ-ı bī-vefā çirkinligi
Sen güzelsin bī-vefā olma begüm devrān gibi

G/327 M: 626 NBD
1b leblerini:laʿlüni D; 3b kān: cān M; 6a çarḫ:devr D; 6b olma –M.

7 İşigüñde kendüye ḳaldı raḳībüñ itligi
İtlerüñ ile **Necātī** seyr ider yārān gibi

328

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ṣanma kim yārda yoḳ cevr ü cefādan ġayrı
Ne dilerseñ bulınur mihr ü vefādan ġayrı

Beni ağlan beni kim üstüme gelmez ölicek
Bir avuç ṭopraḳ atar kimse ṣabādan ġayrı

3 Elif-i ḳāmetüñ ile ḳaşuña rā didiler
Göñlümü egleyemez kimse bu rādan ġayrı

Ḫaṭ u ḫālüñ eleme yetmedi mi göñlüme kim
Çeke hecr āteşini bunca belādan ġayrı

5 Ne ġaraż ideyin ʿuşşāḳ cemālüñ var iken
Ne murād eyleye bīmār devādan ġayrı

Dūd-ı āhum ne ʿaceb göklere ṭutsa yüzini
ʿĀşıḳuñ kimisi var ola Ḫüdā'dan ġayrı

7 Ne ʿaceb dutsa **Necātī** yüzine ḫaclet elin
Nesi var yüzi gelür dest-i duʿādan ġayrı

105b[95b] **329**

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Bu gözlerüm yine beni başdan çıḳardılar
Ḳanumı ḳara yirlere göz göre ḳardılar

G/328 M: 599 NBD.

1a ṣanma:dime D; 3a didiler:diyeli D; 5a eyleye: ideyin M; 5a cemālüñ:viṣālüñ D; 6a Dūd-ı āhum ne ʿaceb göklere ṭutsa yüzüni: Nice olur boyayıcaḳ āhum tütini M.

Ten cübbesini çāk idüben dest-i reşk-ile
Pīrāhen ile cāmesi cānānı ṣardılar

Āvāreler ayaġa düşüp laʿlüñ öpeli
Meclisde sāḳıyā yine ḫaylī ḳabardılar

Oġlan sever diyü beni sevmez egerçi ḫalḳ
Sevmezse sevmesün velī göñlüm sever diler

Şol bir ḥarāmī gözlünüñ ey **Ḥayretī** bu gün
Uġrın baḳışları deli göñlüm apardılar

330

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

Ḳapuñda ey perī-rū bende olsam
Yüzümle işigüñ rū-bende olsam

İşigüñde senüñ biñ bende vardur
Benüm şāhum ne var bir ben de olsam

Sürinüp sāye-veş yanuñca her dem
Bir ednā bende-i efkende olsam

Ġarībem sürme ḳahr ile ḳapuñdan
Ne var bir bülbülem gülşende olsam

Viṣālüñ meclisinde **Ḥayretī**-var
Ġazeller oḳusam gūyende olsam

G/329 M: HD 116.
2b cāmesi cānānı:cāme-i cānāna D; 5a bu gün –M; 5b deli:yine D.
G/330 M: 281 HD.
2a biñ bende: her biñ bende D.

331

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Mey-i nābuñ nice olmayalum ölümlüsi biz
Bir iki gün bu fenā evde añun dirisiyüz

Bundan artıḳ daḫi vuṣlat nic'olur ʿālemde
Bir gök altundayuz ol māh ile dāʾim ikimüz

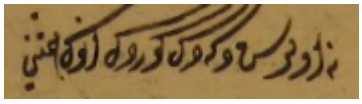
3 Zāhidā gül gibi baş üzre tutarlar yer olur
Gelmezüz gerçi ki bir çöpçe senüñ gözine biz

Āşinālardan iki kimse ṣorarsa ḥalüm
Aġlamaḳdan gözinüñ yaşını baḥr itdi deñiz

5 **Ḥayretī** ḫasta-dil eglendi ġamuñ yār oldı
Ḳomadı güşe-i fürḳatde ġarībi yalıñız

106a[96a] **332**

Yine yüz virmedi saña **Necātī** ol yār

333

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Her żaʿīfe ḫor baḳma merd iseñ merdāne baḳ
Bir ḳarıncayı dilāver gör dilā şīrāne baḳ

Gözüñ üstinde ḳaşuñ vardur dime bir kimseye
Gel ḳalender-meşreb ol her şaḫṣa dervīşāne baḳ

G/331 M: 131 HD.
5b fürḳatde:miḥnet D.
MÜF/332 M: –NBD.
G/333 M: 188 HD.
Divana göre 4. beyit mecmuada eksiktir.
2a vardur dime bir: var dime hergiz D; 5b sulṭān:oġlān D.

3 ʿAşḳ-ı dil-berle nedür hīç ṣorma-ġıl ḥālüm benüm
Şemʿi gör pervānenüñ ḥāline yana yana baḳ

Pīr ü mürşid diyü her nā-ehle uyma **Ḥayretī**
Ana raḥminde velāyet gösteren sulṭāna baḳ

334

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Göñül vaḳt oldı şimden girü kūy-ı yāre ʿazm eyle
Bahār oldı yine bülbül gibi gül-zāra ʿazm eyle

Seni öldürmeden bu derd-i hicrān hey meded cehd it
Yüri ol cān ṭabībine iriş bī-çare ʿazm eyle

3 Bu ġurbetde yeter egledügüñ ey dil derd-i ḥasretle
Demidür şol göñül eglecesi dil-dāra ʿazm eyle

Ġam-ı dünyādan el yumaḳ dilerseñ **Ḥayretī** cehd it
Gözüñ yaşı gibi yüz üzre var Vardār'a ʿazm eyle

335

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yār ehl-i muḥabbet ecelidür
Ġāfil yürüme aç gözüñi gün gicelüdür

Görse yüzüñi cümle melekler diyü Allāh
Bu ḥüsn iyesi şāh güzeller güzelidür

G/334 M: 415 HD.
Divana göre 4. beyit mecmuada eksiktir.
1a kūy-ı –M; 2a it: eyle D; 4a cehd it: miskīni M; 4b gibi –M; var: sen M.
G/335 M: 102 NBD.
Divana göre 3, 5 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.
2 Görse yüzüñi cümle melekler diyü Allāh/Bu ḥüsn iyesi şāh güzeller güzelidür: Aşüfte aña yerde perī gökde melekler/Āyine ki bu ḥüsn iyesi güzeller güzelidür M; 3a serv boyına:ḳaddüñe şimşād D; 5a Ṣūfī ki bu gün çāresi yoḳ ḳara başına: D; 5b Hep aġladuġı gice vü gündüz ʿamelidür: Heyhāt ki bī-fāʾide zühd ü ʿamelidür D.

3 Nergis gözüñe öyküneli serv boyuña
Bāġuñ bu görür gözi ve hem ṭutar elidür

Ṣūfī ki bu gün çāresi yoḳ ḳara başına
Hep aġladuġı gice vü gündüz ʿamelidür

5 Maḥbūb u meye tevbelüyem dirse **Necātī**
İnanmayasuz sözine zīrā ki delidür

106b[96b] **Ḥażret-i Viṣālī**

336

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feūlün

1 Göñlüm düşeli sen gül-i nev-reste nigāra
Şevḳüñden içüm lāle gibi yandı ḳarara

Sīb-i ẕeḳanuñ şevḳle ey serv-i gül-endām
Ḳanlu cigerüm pārelenüp döndi enāra

3 Müştāḳ olalı çeşm ü ruḫuña gül ü nergis
Bunuñ gözi oldı dāmenüñ cāmesi pāre

Cāndan severüm ṭurre-i ṭarrāruñı gerçi
ʿĀlemde daḫi kimse muḥibb olmadı māra

5 Ne ḥüsni var ey dost ḳamer ṭalʿatın kim
Şükrāne virür göñlin iden aña neẕāre

ʿÖmrüm gemisi düşdi firāḳuñ deñizine
Uşatmaz ise irem ecel yili kenāra

7 Ḳurtulmaġa ġamdan bulamaz çāre **Viṣālī**
Luṭfuñdan irişmezse bu bī-çāreye çāre

G/336 M: 162 AVD.
2b döndi: döndüm M; 3b gözi: görenler M; 3b dāmenüñ: anuñ M; 5a ne –M; 5b iden:ider D.

337

Ḥażret-i Selīm Ḫān-ı Sābıḳ Nevverallāhu

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Benüm şol dil-ber-i raʿnā yañaġı gülʿiẕārumdur
Enīsüm mūnisüm yārüm ʿazīzüm ġam-güsārumdur

Edirnem hem Sitanbulum Ḳalaṭa Bursam Engūrum
Sinobum Ḳayseri Rūmum ʿacāyip şehriyārumdur

Semerḳand u Ḫorasanum Şirāz u bāġ-ı Baġdādum
Benüm Belḥümle Tebrīzüm Mıṣr taḫtında varumdur

ʿIrāḳum hem Ṣıfāhānum Dımışḳum Bosna Bāzārum
Benüm Çīn ile Māçīnüm Ḥarezm-i sebze-zārumdur

Şikeste-beste dervīşem adum ṣorsañ **Selīm Şāh**am
Ḥabībüñ vaṣfını dimek benüm bu resme kārumdur

Ḥazret-i Naʿīnī

338

fāʿilātün / fāʿīlātün / fāʿilātün / fāʿilün

Bu ḳamer devrinde gördüm iki māh-ı enveri
Birinüñ yüzi güneşdür bir[i] şems-i ḫāveri

Birinüñ ḳaddi elifden birinüñ ḳaddi çenār
Birisi şimşāda beñzer birisidür ʿarʿari

Birinüñ zülfi kemend birinüñ çeşmi fiten
Bunlaruñ sevdāsı ile oldı bende dil-beri(?)

G/337 M: OHŞ.

Kaynak kitaba göre (Öztoprak, 2021) 2. beyit mecmuada eksiktir.

1a yanaġı:ḥabīb-i OHŞ; 2a hem Edirnem:Edirnem hem OHŞ; 2a Ḳalaṭa: felānum M; 2a Bursam: Bursa OHŞ; 2b Sinobum: Sināb̄um M; 3a Şirāz u bāġ-ı Baġdādum:Rey ü Şirāz u Baġdādum OHŞ.

107a[97a] Birisi cān murġını ṣayd itmek içün sünbüli
Dām idüp ḥüsn ile ṣaçar biri ḫāl-i ʿanberi

Biri tiryāk lebin ṣunmaġa her dem nāz ile
Birisi siḥr ile ṭutmış elde iki ejderi

Birinüñ laʿl-i lebi yāḳūt ḳılur şerm-sār
Ṭaʿn ider āb-ı ḥayāta birisinüñ kevşeri

Çeşm-i mesti birinüñ ẓulm ile ḳan eyler dirīġ
Ḳatl-i ʿuşşāḳ itmege çekmiş biri ḫançeri

İsmini taṣdīḳ idersem nola ol dil-berlerüñ
Biri sulṭān Maḥmūd u Aḥmed-i sulṭān biri

Bir ḳıyāṣ bende(?) bir evṣāfı sende buñlaruñ
Ey **Naʿlīnī** ḥaşre dek ki eyler iseñ defteri

Naʿlīnī

339

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Didüm bu ne zülf ü bu ne çehre bu ne ebrū
Didi biri şeb-reng biri kevkeb biri meh-rū

Didüm bu ne çeşm ü bu ne kirpik bu ne ʿārıż
Didi biri gülşen biri ḫançer biri āhū

Didüm bu ne ḫaṭdur bu ne beñdür bu ne lebdür
Didi biri şekker biri ʿanber biri hindū

Didüm bu ne dendān bu ne femdür bu ne ġabġab
Didi biri āb biri cevher biri lūʿlū

Didüm bu ne gerdān bu ne sīne bu ne sāʿid
Didi biri sīm ü biri nesrīn biri dil-cū

Didüm bu ne engüşt bu ne ḳaddür bu ne bildür
Didi biri mercān biri ṭūbā biri ḫod mū

Didüm ki lebüñ teşnesiyem laʿlüñe ḳandur
Didi ki **Naʿlīnī** yüri bu ṣudan elüñ yu

Ġazel-i Muḥibbī

340

feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Delinüpdür ġam-ı müjeñle yürek
Biraz iy ḳaşı yā oḳuñ çekerek

Seyr-i bustān ide benümle o māh
Feleke dimezem ʿaceb mi kelek

Ḥayfdur ḳullaruñı çignetme
Şehsüvārem atuñ başın çekerek

Redd ider ḳapusında aġlarısam
İgitlige daḫi sitāre gerek

Ey **Muḥibbī** daḳīḳ-i naẓmumdan
ʿIḳd-ı Pervīne ṭabʿum aṣdı elek

Ġazel-i Sırrī

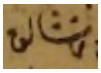
341

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Sende ḥadden ziyāde raʿnālıḳ
Baña yüz ṭutmış idi şeydālıḳ

G/340 M: 1857 MD.
2a o: ol M; 4a ḳapusında: ḳapusından D.
G/341 M: –ÜSD.

Ḳad ḳıyāmet ziyāde ince miyān

Ḥāṣılı ortalıḳda

3 Gūşe eyler hilāle ebrūlar
ʿArż ider māha yaʿnī ġazālıḳ

Ḥüsn ile ʿālemi ārāladuñ
Nūr aḳdı bu ālem-ārālıḳ

5 Olmaz oġuldur kelām-ı belīġ
Sırrıyā ancaḳ olur babalıḳ

107b[97b] **342**

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Ey yoluña cān virecegüm ḫūbum efendüm
Cāndan daḫi çoḳ sevgili maḥbūbum efendüm

Sensin ġarażum iki cihānda benüm ancaḳ
Dünyāda da ʿuḳbāda da maṭlūbum efendüm

3 Meh-pāreler içre sañadur raġbetüm ancaḳ
Maṭlūbum u maḥbūbum u merġūbum efendüm

Ey nāz idici fitnesi çoḳ ḳavli yalanum
Vey zülf ü ḫaṭ u fitne vü āşūbum efendüm

5 Bir kerre ḳuluñ **Fażlī**'yi düşnām ile yād it
Ḳılduḳça duʿālar saña mektūbum efendüm

G/342 M: –FZD.

343

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Senüñ mihrüñle ey meh sīnem üzre iki dāġum var
Yanar ġam tekye-gāhında iki rūşen çerāġum var

Ṣunarsa kāsesi çarḫuñ ne ġam ben ʿāşıḳa sāḳī
Bugün çün iki destümde iki ṭolu ayāġum var

İki ʿālemde bir dīdāra ḥayrān āşıḳ-ı pākem
Yeter gül-zār-ı ḥüsnüñ bāġ-ı ʿālemden ferāġum var

Alup başum ele ben kim temennā eylerüm būseñ
Şarāba giderüm gūyā elümde bir ḳabāġum var

Nola bāġ-ı cihāna z̲errece meyl itmesem ṣūfī
Bugün **Fażlī** gibi çün yār işigünde ṭuraġum var

344

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Pādişāhum bendeñe raḥm it revān eglenme gel
Ḳalmadı ṣabrum meded ey kāmrān eglenme gel

Bu meş̲eldür bundan dirler işüñdür intiẓār
İntiẓār ile helāka irdi cān eglenme gel

Cānumı yıḳdı benüm gibi deprenüp eglendügüm(?)
Hey derd raḥm eyle ey ṣāh-ı cihān eglenme gel

Olmışam dīvāne bir ṣuġl ile hīç eglenmezem
İñlesem derdüñle(?) ey dil-sitānum eglenme gel

G/343 M: 58 FZD.
5a cihāna: cefāna D.
G/344 M: –FZD: 1a padişāhum: Ey pādişāhum M.

5 Eglenirsüñ intiẓār ile şehā **Fażlī**-i ḫāk
Hey yazuḳdur olmasun boynuna ḳan eglenme gel

108a[98a] **345**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

I Nīk-ḫᵛāh ol her müselmāna müselmānlıḳ budur
Herkese yeksān naẓar ḳıl ehl-i ʿirfānlıḳ budur
Ẕerrece kendüñe zaḥmet virme insānlıḳ budur
Kendü mülküñ şehrine dād eyle ḫāḳānlıḳ budur
Geç serīr ü ʿuzlete ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Bir ḳarınca ḫāṭırın yıḳma Süleymānlıḳ budur

II Eyleme ṭūl-i emel fersūdı yıḳ sūdları ḳo
Terk idüp ceng ü cidāli ḫalḳlı daʿvāyı ko
Ḳılma-ġıl ḫayl ü ḥaşem fikrin ḳurı ġavġāyı ḳo
Ṭumṭuraḳ-ı ṭāḳ-ı eyvān ile hūy u hāyı ḳo
Geç serīr ü ʿuzlete ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Bir ḳarınca ḫāṭırın yıḳma Süleymānlıḳ budur

108b[98b] III Żaʿf tenli ey göñül çün māh-ı nev olsun hilāl
Ḫᵛān-ı ġayra göz diküp ḳılma cihānda ibtidāl
Ḥaḳḳ'a taʿvīz it özüñ eyle tevekkül māh u sāl
İrmesün dirseñ cefā-yı ḫalḳ-ı devrāndan melāl
Geç serīr ü ʿuzlete ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Bir ḳarınca ḫāṭırın yıḳma Süleymānlıḳ budur

IV Cān-ı pāke ten libāsıdur faḳr u ʿāriyet
Ḫāk ile yeksān olursuñ bu fenāda ʿāḳıbet
Mūr miḳdārı pā-māl itme eyle merḥamet
Cisme çek ġil cāme-i faḳr ile şāh-ı meskenet
Geç serīr ü ʿuzlete ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Bir ḳarınca ḫāṭırın yıḳma Süleymānlıḳ budur

V Cāme-i faḫrınla faḫr itme giyüp tāc u ḳabā
Aṭlas u zer-beft dībānuñ yere ṭutar ʿabā
ʿAsākir işigi çeküp ḳaldurur ḫānuñdan livā
Şark u ġarbı gün gibi ṭutmaḳ dilerseñ ʿ**Örfiyā**
Geç serīr ü ʿuzlete ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Bir ḳarınca ḫāṭırın yıḳma Süleymānlıḳ budur

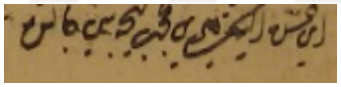
346

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Ditrer yüregi görse güneş ṣubḥ(?) u seḥer-gāh
Her gice ruḫuñ mihri ile ṭāke ḳalur māh

Vaṣfında beşer ʿāciz ḫūyında melekler
Bu ḥüsn ile bu luṭfı ki virmiş saña Allāh

3 Zencīr-i saçuñ eyledi ġāfilleri mecnūn
Siḥrle gözüñ itdi nice zāhidleri güm-rāh

Ḳapuñda yüzüñ görmek içün bende olur şāh

109a[99a] **347**

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

1 Müjde ey dil gelen ḥabībüñdür
Dil ü cān derdine ṭabībüñdür

Dil-i miskīn ṣaçuña vardugı bu
Bilür anı ki dün ġarībüñdür

3 Didi kimdür şu it gibi dalaşan
Didüm ey dost uş raḳībüñdür

G/347 M: 181 NBD.
6a Ġabġabuñ bir turuncdur ẕeḳanuñ: Ġabġabuñdur turunc-ı ter ẕeḳanuñ D.

Leb ü laʿlinden anuñ ayrılma
Ezelī ḳısmet ü naṣībüñdür

Aḳıdan aġzı ṣuyını cānuñ
Leb-i cān-baḫş ü dil-fırībüñdür

Ġabġabuñ bir turuncdur ẕeḳānuñ
Bāġ-ı ḥüsnüñde tāze sībüñdür

Güle baḳsañ **Necātī**'nüñ yüzine
Nola ey dost ʿandelībüñdür

348

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

Cihānda ādem olan bī-ġam olmaz
Anuñ-çün bī-ġam olan ādem olmaz

Göñül göz yaşını yaġdurmayınca
Muḥabbet sebze-zārı ḫurrem olmaz

Güzeller ṭaş bağırlu olmayınca
Binā-yı ʿaşḳ iñende muḥkem olmaz

Lebi ġonca bili ince güzeller
Öpüp ḳocmaġ içün ġālib-kem olmaz

Her İbrāhīm ʿizzetde Kaʿbesinde
Ḫalīlu'llāh yāḫūd Edhem olmaz

Gelem aḫşamlayam dimişdi ol māh
Sitāremde dirīġā aḫşam olmaz

G/348 M: 219 NBD.
5 –NBD.
G/349 M: 379 NBD.
4a key ḫaṭādur çarḫa: Bi-vefādur çarḫ M.

7 **Necātī** tevbeñi bozmaḳ dilerler
Çemende lāle vü gül epsem olmaz

349

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Ey göñül aġyār olana yār dirseñ bilmezin
Bī-vefā dil-berlere dil-dār dirseñ bilmezin

109b[99b] Hem güzel hem pādişehdür bilürin ammā ki sen
Ol cefā-kāruñ vefāsı var dirseñ bilmezin

3 Bāġ-ı cennet ḫār-ı rehdür ʿāşıḳ-ı dīdār iseñ
Sen aña ey bü'l-heves gül-zār dirseñ bilmezin

Key ḫatādur çarḫa isnād-ı vefā ben bildügüm
Rūzigāra ẓālim ü ġaddār dirseñ bilmezin

5 Ben **Necātī'**yem güzel sevmek olupdur ṣanʿatum
Sen muʿallim ʿāşıḳ-ı bī-kār dirseñ bilmezin

350

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Āhum feleke irdi yaşum taḫt-ı şerāya
Yirden göge dek ḥayf olupdur bu gedāya

Ten derdi gibi olmaz imiş derd-i dil ü cān
Eyyūb daḫi döymeye ben deñlü belāya

3 Ḥall olmaz imiş medresede müşkili ʿaşḳuñ
Maʿlūm dürür mesʾele ġālib ʿulemāya

Bir gölge ḫarāmīsi dürür ḫāl ü ḫaṭuñ kim
Ṭurmaz çıḳarur ḥüsn metāʿını behāya

G/350 M: 444 NBD.
2b ben: bu M; 5a biñ yılda:yıllarla D.

5 Vaṣf eyleyimez ḥüsnüñi biñ yılda **Necātī**
Āsāndur egerçi güzel ögmek şuʿarāya

351

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Gerçi ser-tā-pā vücūdum yandı geçdi gül gibi
Ṣaḳlarum ʿaşḳ āteşini sīnede bülbül gibi

Ḫūbluḳ hengāmesinde būse cerr ider göñül
Yoḳ mıdur bir ġonca-leb kendin belürde gül gibi

3 Dostum çoḳ başludur zülf-i siyeh-kāruñ velī
Fitne bābında ser-āmed olmaya kākül gibi

Būstān-ı ḥüsn içinde sen nihāl-i tāzeyi
Beslemişdür bāġ-bān-ı rūzigār oġul gibi

5 Dest olur bālā-yı dest anuñ içün ey serv-ḳad
Ḳarşuña el ḳavşurur ṭurur ṣanevber ḳul gibi

Ḳāmetüñle ʿişve fitneyle ḳıyāmetdür hemān
ʿĀrıżuñla beñlerüñ kāfūr ile fülfül gibi

7[Drk.]Ey **Necātī** leblerinüñ sögdügine ḳalma kim
Acı aġızluġı ṭatlu ṣoḥbeti var mül gibi

110a[100a] **352**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

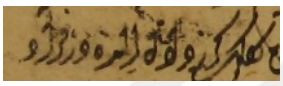
I Şimdi dergāh-ı muʿallāda olan devletlüler
Gel berü dirler elüñde nesne görseler eger
Ger tehī dest olsañ ammā her biri yüzüñ dutar

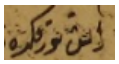
G/351 M: 628 NBD.

2a Ḫūbluḳ hengāmesinde būse cerr ider göñül: Būse cerr ider girüp hegāmeʿi ʿaşḳa göñül D; 5a Dest olur bālā-yı dest anuñ içün ey serv-ḳad: Serd-i āhum bilür oldur desti ber-bālā-yı dest M; 5b el ḳavşurur: ḳol ḳavşurup D; 5b ṭurur:durur D; 6a ʿişve:şīve D; 6a hemān:hemīn D. 7a kim –M.

Aḳçeden ḫoş nesne yoḳ anlar ḳatında muʿteber
Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

II Ehl-i dīvān u ḳużāt u cümle ṣahib ṣalṭanat
Birine ḫūnī dimişler birine de maʿrifet
ʿArż idüp bir şaḫṣı anuñla ḳılurlar terbiyet
Māl ile alınur oldı şimdi manṣıb her cihet
Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

III Bir ḳara(?) olmış ancaḳ ʿālem içre ʿadl ü dād
Ḳāḍīlıḳ
Bitirür ḳan işlerin dünyā ṭolu olsa fesād
Virmeyince olımaz kimse cihānda ber-murād
Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

IV Ḫātem-i mühr-i Süleymān sikke-i ʿOs̱mānīdür
Her kimüñ destinde olsa ʿālemüñ sulṭānıdur
Mürdeler iḥyā ider ʿālemde rūḥ-ı s̱ānīdür
 naẓīri yoḳ cihān fettānıdur
Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

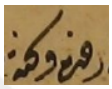
V Ne ḳadar ṣāḥib-kemāl ise faḳīr olsa kişi
Kimse baḳmaz yüzine ger göge irerse başı
Elde naḳdi olanuñ geldügi dem bilür işi
Ḥaḳ içün hīç kimse iş görmez ḳamusı yoldaşı
Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

VI Her kimüñ varsañ ḳapusına tehī vermez vücūd
Yüzüñe baḳmaz eger biñ kerre ḳılursañ sücūd
Bir zamāne ḳalmışuzdur her kemālüñ daḫi sūd
Manṣıbuñ aʿlāların tersā ṭutar yāḫūd cühūd
110b[10b] Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

VII Zāten idrāk eylemez kimisi paşadur gider
Maʿrifet yoḳ ẕerrece kimisi aġādur gider
Ḳara cāhil kimi ḳāḍī kimi mollādur gider
Ẓulm ü bidʿat ṭutdı dünyāyı temāşādur gider
Sīm ü zerdür maṣlaḥat gören cihānda sīm ü zer

353

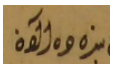
mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

I Ezelden faḳra muʿtādem ne ḫod elden suʾālüm var
Ne meyyālem ne cāh u celālüm var
Cihāndan fāriġü'l-bālem ne varumdan kemālüm var
Dolupdur derd ile cānum ne cürm ü ne mecālüm var
Ġanīdür ʿaşḳ ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
Ne vaṣl-ı yāra ḫandānam ne hicrāndan melālüm var

II Benüm aġladuġımı görse güler verd-i ḫandānum
Yiridür göklere irse benüm feryād u efġānum
Ḳanla deryāya ġark olsa dem-ā-dem çeşm-i giryānum
Ṭabībüm yine derdüñdür dil-i bīmāra dermānum
Ne saġ olmaḳ murādumdur ne ölmekden ḳaçar cānum
Cihānda ḫasta-i ʿaşḳ olalı bir ḫoşça ḥālüm var

III Ben ol āşüfte şeydāyem oñulmaz baġrumuñ çākı
Dem olur naʿra-i nālem ṭoz ṭoludur eflākı
Ben ol rind ü sebük-bārum bıraḳdum māl ü emlākı
Ben ol dīvāne vü mestem ki farḳ itmem zer ü ḫākı
Ben ol ḥayrān-ı ʿaşḳam kim yitirdüm ʿaḳl u idrākı
Ne ʿālemden ḫaber-dārem ne kendümden agāhum var

MUS/353: Bu şiirin devamı 108a'da devam etmektedir. 108a 110b'nin devamıdır ancak sayfalar karışmıştır.

IV ʿAceb bilsem ne dildür buña varup
Ne ẕevḳ ü şevḳ ile yārān ne ʿayş u ʿişret-i devrān
Ne fikr-i ġayret-i aḳrān ne dünyādan geçer bir ān
Ne ḫavf eyler gedālıḳdan ne ḫavf olmaḳ diler sulṭān
Ne seyr-i ṣoḥbet-i yārān ne meyl-i külbe-i aḥzān
Ne ṭaʿn-ı zāhid-i nādān ne ceng ü ne cidālüm var

V Ṭutupdur cümle āvāzesi ey dost āfāḳı
Ṣaḳın dilden düşürme bī-nevādur diyü ʿuşşāḳı
ʿIrāḳ u Iṣfahān ṭoldı cemāl-i yār müştāḳı
Siyāhī(?) ḳuvvet-i cāhla unutma zikr-i Ḫallāḳı
Cihān fānīdür ey Yaḥyā Hüve'l-Ḥayy u Hüveʾl-Bāḳī
Degişmem aṭlas u çarḫa benüm bir köhne şālum var

111a[101a] **354**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Dün didi yārüm baña yarın vefā idem saña
Bir duʿā ḳıluñ bugün yarın peşīmān olmasun

355

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Saña lāyıḳ mı raḳīb-i delüyle yār olasın
Ḥamdüli'llāh ey perī ʿālemde ādem yoḳ degül

356

feʿilātün / mefāʿilün / feʿilün

Ṭutayın yitirdikde(?) etegin
El yuyup cümlesinden(?) geçeyüm
Tek beni ḫidmete ḳabul itsün
Ayaġın yıḳayup ṣuyın içeyin

357

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ehl-i dil cānlara meyl it şeref ü ʿizzet bul
Naẓaruñ kānlara ḳıl gevher-i ẕī-ḳıymet bul

Gelme bī-nām u nişān ehl-i ḫarābāt içre
Yüri var şehr-i melāḥatde biraz şöhret bul

3 Ḳoyalum sāġarı zāhid saña hem-reng olalum
Bize keyfiyyet-i ṣaḥbā gibi bir ḥālet bul

Meclis-i vaʿẓa oturmaḳ ḳatı alçaḳlıḳdur
Ṣadr-ı mey-ḫāne-i ʿirfāna yetiş rıfʿat bul

5 Zāhid ol ṣıḳlet ile uçmaġa ḥāżırlanma
Çıḳar ol cübbe vü destārı biraz ḫıffet bul

Bī-riyā merd-i Ḫüdāsın bilürüz ey zāhid
Ġarażuñ raḥmet-i Ḥaḳdur o ḳadar raḥmet bul

7 Kendüden geçse müdām içse ʿaceb mi **Bāḳī**
Derd ü ġamsuz güẕerān eyleye bir sāʿat bul

111b[101b] **358[Drk.]**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Seyre çıḳsun ne temāşā ola peydā göresin
Bir iki gün hele ṣabr eyle temāşā göresin

G/357 M:307 BKD.

2a gelme: olma M; 3a ḳoyalum ṣāġarı: varalum bezmüñe M; 4b: ṣadr-ı mey-ḫāne-i ʿirfāna yetiş rıfʿat bul: Bir degül diger ṣadrımuza birez rıfʿat bul M; 5a zāhid: zāhidā M; 6a zāhid: ṣūfī D; 7a Kendüden geçse müdām içse: Mey içüp mest-i müdām olsa D.

G/358 M: 384 BKD.

Divana göre 5 ve 6. beyitler mecmuada eksiktir.

1a ne –M; 5a ṣuret-i iḳbāl ol dem: çehre-i maḳṣūdum oldur M.

Leb-i cān-baḫşı ile mürdeler iḥyā itsün
Nic’olur muʿcize-i ḥażret-i ʿĪsā göresin

3 Çekinür silsile-i zülf-i siyeh-kāruña dil
Beni dīvāne ḳılur bir gün o sevdā göresin

O mehüñ şevḳına yir yir yaḳayın nice fetīl
Sīnemüñ dāġların şekl-i Şüreyyā göresin

5 **Bāḳıyā** cilve ḳılur ṣuret-i iḳbāl ol dem
Ki göñül āyīnesin pāk ü mücellā göresin

359
8’li hece ölçüsü

I Be şarḳa giden bāzergān
Şehr-güne irgür beni
Bulandum toza ṭopraġa
Al elümden ḳaldur beni

II Yār emrüñe fermān eyle
Yā derdüme dermān eyle
İlet yāre ḳurbān eyle
Öldür derse öldür beni

III Günāhsız beni iñletdün
Cigercü gibi ṭaġlatduñ
Felek beni çoḳ aġlatduñ
Şimdi geri güldür beni

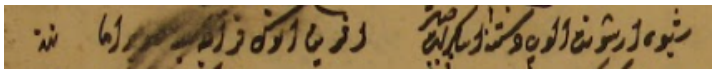
112a[102a] **360**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Müslümānlar seyre vardum Lüṭfī Paşa ḫānında
Anda gördüm ʿāşıḳ oldum bir Frenk oġlanına

Bir siyāh şapḳası var giymiş Frengī cismi aḳ
Biñ frengi deger anuñ bir naẓar seyrānına

Kendüsi ġāyet mülāyim gerçi bir ḳatı vücūd
Gözledüm ammā bir iki ḥūrīler oturmış yanına(?)

Ṣoraraḳ çekdüm dehānından **Siyāhī** ṣaḳızı
Didi ben Ṣaḳızlıyam beñzer(?) düşdi şānına

Ferrūḫī

361

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Uçdı bu cān bülbüli ol verd-i raʿnādan yaña
Aḳdı göñlüm ṣu gibi ol serv-i bālādan yaña

Sāḳıyā geçdük ṣafāsından Sitanbul'uñ bugün
Güzellerle(?) içelüm gelsün Ḳalaṭa'dan yaña

Zāhidā diz urur iken yüzüñe kim ider
Özüñ eksik göreyüm firdevs-i ʿalādan yaña

Baḥr-i eşkde nideyüm oldı muḥālif rūzigār
Kim bu göñlüm zevraḳın ṣaldum bu deryādan yaña

Ferrūḫī büt-ḫāneye gitdi görünmez ol ṣanem
Ṭāliʿüñ her gül(?) günüñ ṭoġdı kilīsādan yaña

Müfred

362

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Muḥabbet olmasun mı **Ḫālişī Beg** ḳavm-i ʿĪsī'nüñ
Papazından el almışdur yanında(?) almış kilīsānuñ

Müfred

363

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

ʿ**Alī**’nüñ ġayrı ḫūba ʿaşḳı vāḳiʿ oldı dirlerse
Ḥabībüm sevdügüm ʿömrüm inanma ġayr-ı vāḳiʿdür

364

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Ġavvāṣ-ı baḥr-i ʿaşḳı geçerseñ raḳīb eger
ʿUşşāḳ içinde olmaya mı bir derin yüzer

112b[102b] **365**

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Seni ġāyetde ey ġonca-dehānum bī-bedel dirler
Velīkin hem-nişīnüñ ḫār-veş bir nā-maḥal dirler

Naṣīb olmadı kim çirkin yüzüm sürem ayaġuña
İşidürem velī elden naẓīrüñ yoḳ güzel dirler

3 Güzeller şāhı dirlerse saña incinme luṭf eyle
Güzel dirler benüm devletlü sulṭānum güzel dirler

Görenler ṭutduġın mesken dil-i şūrīde kūyuñda
Maḥal dirler aña gāyet de sulṭānum maḥal dirler

5 İnanma bezm-i ʿömre ey **Vuṣūlī** kim bu meclisde
Ṣunulur ʿāḳıbet her kişiye cām-ı ecel dirler

MÜF/364 M: 1872 SHM.
Bu müfred Makâlî’ye aittir.
1b derin yüzer: derüñ üzre M.
G/365 M: 28 VD.
2a naṣīb: müyesser M; 2b işidürem:eşidürüz D; 3a luṭf eyle: şāhum M; 4b sulṭānum:şāhum ol D.

Dervīş Fermāyed

366

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Bir boyı servüñ yüzine nāgehan itdüm naẓar
ʿAşḳ-ı pākinden irişdi cānuma oldum eşer

Böyle aḥsen ṣūret ile hīçbir ādem görmedüm
Gerçi kim berr ü baḥrde ḳılmışdur çoḳ sefer

3 Cisminde gördüm ve līkin ismi maʿlūm olmadı
Bu sebebdendür ki ʿaḳlum geh gelür geh gider

Āsitānı itleriyle āşinālıḳ kesb iden
Keşret-i cünd-i ġam-ı hecre bulısarlar ẓafer

5 Ārzū-yı vaṣlın iden ol perīnüñ [kūyına]
Yalın ayaḳ başı ḳaba durmayuban hā gezer

367

Pend-nāme

14'lü hece ölçüsü

I Şimdi zamāne ḳızlarınuñ fettān ṭurresi
Ṣayd eyleyüp de yimek imiş kārı herkesi
Bir kimse ki ġālib ola rū-yı cezbesi
Şöyle ider ḳalmaz anuñ ḳılca nesnesi
Başdı zamān ḳaḥbesin oġlan orusbusı

II Seḥḥār u mekri siḥri ile sāḥir olmadı
Cevr ü cefāda her birisi māhir olmadı
Hercāyīlıḳde yüze gülüp diller almadı
Rūz-ı viṣāle ʿillet idüp ḥīle ḳılmadı
Başdı zamān ḳaḥbesin oġlan orusbusı

113a[103a] **Murabbaʿ**

368

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Aġlatma beni iki gözüm derd ile her gāh
Şāyet saña kār eyleye bu āh-ı seḥer-gāh
Gitdi ser-i kūyuña senüñ bu dil-i güm-rāh
Uṣlanmadı dīvāne göñül neyleyeyin āh

Bāḳī

369

feʿilātün / mefāʿīlün / feʿilün

Mūnis olan gözüm cemālüñle
Ol ḳaçan eglenür ḫayālüñle
Gel inṣāf eyle sulṭānum
Fürḳatüñ bir midür viṣālüñle

Murabbaʿ

370

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Mülk-i ḥüsn içre şeh-i ḫūbāna düşdi göñlümüz
Bir hilāl ebrū meh-i tābāna düşdi göñlümüz
Ol ruḫı zībā gül-i ḫandāna düşdi göñlümüz
Dostlar şimdi Maḥmūd Şāh'a düşdi göñlümüz

Murabbaʿ

371

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Ṣabā billāh ger yoluñ düşerse kūy-ı dil-dāra
Niyāzum ʿözr ile ʿarż it kerem ḳıl ḥażret-i yāra
Ṣorarsa raḥm idüp bir kez dil-i bīmārınuñ ḥālin
Diyesin derd-i ʿaşḳ ile gezer Mecnūn-ı bī-çāre

Rast

372

16'lı hece ölçüsü

Var mı cihānda bir daḫi ben ʿāşıḳ-ı maḥzūn gibi
Bir serv ḳad mi bulunur ol ḳāmet-i mevzūn gibi

Āvāre olsa nola ḫalḳ-ı cihānda Mecnūn gibi
Ḳıldı münevver ʿālemi māh-ı münīrüm gün gibi

Müfred

373

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Elem ü miḥnet ü ġam cānuma geçdi
Zencīr-i felāket daḫi gerdānuma geçdi

Müfred

374

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Yārsız aġlar iken gözlerüm uyḳu almış
İki merdüm boġulup ḫānelerin şu almış

113b[103b] **Murabbaʿ**

375

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Yine cevr oḳlarına sīne nişān olmışdur
Ḳatum(?) ḳaşları hecr ile kemān olmışdur
Kārı dil-i bülbülüñ āh u fiġān olmışdur
Gün yüzüñ görmeyeli ḫaylī zamān olmışdur

Der Maḳām-ı ʿUşşāḳ

376

mefʿūlü / mefāʿīlün / mefʿūlü / mefāʿīlün

I Şebnem gibi ṣaçılsun dök eşk-i firāvānum
Tek gül gibi açılsun ol ġonca-i ḫandānum
Sen gül gibi gülşende gülmekde açılmaḳda
İñler ḳafes-i tende murġ-ı dil-i nālānum

II Göster yüzüñi baña eyā rūḥ-ı revānum
Fürḳatde ḳoma bendeñi arturma fiġānum
Öldürme beni cevr ile ey ġonca dehānum
Nāzük bedenüm sevdicegüm tāze civānum

Ḳıṭʿa

377

Yā İlāhī ki mülke māliksin
Leyse fī'l-mülki ġayru[n]-mālik[17]
Beni cānāna eyle gel vāṣıl
İnneke Ḳadirü'n-aleyye z̲ālik[18]

378

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1 Nigārā bezm-i ḫüsnüñde dil-i mestānemüz ḳaldı
Perin yaḳmış cemālüñ şemʿine pervānemüz ḳaldı

Ġarībüñdür anı ḫoş ṭut efendi işte biz gitdük
Göñül dirler ser-i kūyuñda bir dīvānemüz ḳaldı

MUS/376 M: Bu şiirin ilk bendi Bâki^Divânı'ndaki 338. Gazelin birinci ve beşinci beyitlerinden oluşmaktadır.

1b Tek gül gibi açılsun ol: Güller gibi açılsun tek D.

[17] Mülkün sahibi dışında mülke sahip olan yoktur.

[18] Buna ancak senin gücün yeter.

G/378 M: 83 HBD1.

2a biz gitdük: ben gittüm M.

3 Yürek ḳan oldı hicrāndan vücūdum çekdi el cāndan
Fedā oldı yolına cümlesi zīrā nemüz ḳaldı

Başumdan ʿaḳl ise gitdi dil ile cān revān oldı
Ten-i bī-iʿtibār adlu ḳurı vīrānemüz ḳaldı

5 **Ḫayālī** devlet-i bī-iʿtibāra baḳmadan gitdüñ
Bize besdür bu kim dillerde bir efsānemüz ḳaldı

114a[104a] ʿ**Ulvī**

379

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Hümā-veş yüksek uçar şeh-süvārum baña meyl itmez
Dirīġ ol ḳadd-i ṭūbāya elüm irmez gücüm yitmez

Ruḫuñ mirʾātını vaṣf eyleyüp dil nāle ḳılduḳça
Hezārān ʿandelībi lāl ider ṭūṭīyi söyletmez

3 Mürüvvet ḳıl yetīm-i eşküme raḥm eyle sulṭānum
Serīr-i maʿdelet serverleri maẓlūmı aġlatmaz

Görüp germiyyet-i sūz-ı derūnum nerm olur ḳalbi
Beni gördükçe ol şeh anuñ içün yā ḳaşı çatmaz

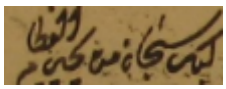
5 Cihānuñ yügrügisin menzil al eglenme ey ʿ**Ulvī**
Semend-i ṭabʿuña rāh-ı süḫanda kimseler yitmez

G/379 M: 280 UD
2b hezārān: hezārān-ı D; 3a yetīm-i: benüm M; 4a germiyyet-i: germiyyet D.

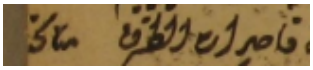
380

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

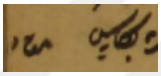
1 Ey cemālüñ bezm-gāhı ravża-i dārü’s-selām

Şerbet-i şīrīn lebüñ

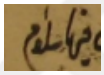
Ḫaymeler çekmiş ḳaşuñ eṭrāfa bāġı ḥüsnüñe

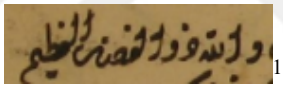
Gözlerüñ çün

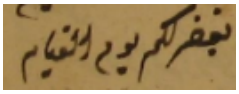
3 Ġam beyābanında āḫir teşne-diller cān virür

Ger müdām irmezse laʿlüñden baña

Gülşen-i eṭrāf-ı kūyuñ ṣaḥn-ı Cennātü’n-naʿīm

Bülbül-i temcīd-ḫᵛānuñ naġmesi

5 Sāḳıyā peymāne ṣun [19]

Muṭribā çal sāzuñı

114b[104b] **Ġazel-i Necātī**

381

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

1 Ne suç itdüm ʿaceb bilsem ki yārüm baña yār olmaz

Yanında ben ḳulına hergiz bir itce iʿtibār olmaz

G/380 M: 348 LD.

1b Şerbet-i şīrīn lebüñ: Sel-sebīl leblerüñ D; 2a eṭrāfa bāġı ḥüsnüñe: eṭrāf-ı bāġ-ı ḥüsn D.

Divanda 5 beyit olan bu gazelin mahlas beyti bulunmamaktadır. Ancak Ferah Avcı tarafından hazırlanan “Maraşlı Hacı Ali Efendi’ye ait Bir Şiir Mecmuası” adlı yüksek lisans tezinde 223 numarada mahlas beyti ile birlikte yer almaktadır.

[19] Cuma Suresi/ 4

G/381 M: –NBD.

1b: Bu mısra vezne uymamaktadır.

Nigārā rāh-ı ʿaşḳuñda nice naḥs ṭāliʿüm var ki
Ġamuñdan özge ʿālemde bana bir kimse yār olmaz

Egerçi devr-i ḥüsnüñde güzeller bī-nihāyetdür
Velī ḥüsn ü melāḥatde senüñ gibi nigār olmaz

Cihānı geşt idüp gezdüm ve līkin bir senüñ gibi
Güneş yüzli hilāl ebrū-yı siyāh gülʿiẕār olmaz

Begüm cevr itme raḥm eyle **Necātī** ḳuluña cānā
Bilürsin kim cihāndur bu güzellik pāyidār olmaz

Ġazel-i Aḥmedī

382

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ṭaʿn-ı düşmen bir yaña bir yaña yārüñ ḥasreti
Ara yirde ḳalmışam [ey] dostlar derdüm ḳatı

Ṣanasın dīn düşmenidür ʿāşıḳ-ı bī-çāreler
Sevmesün kāfir diye yā Rabbenā ol āfeti

Āteş-i ʿaşḳuñ yaḳar ben derd-mendi her gice
Virmezem feryād ile kimseye cānān rāḥatı

Ara yirde ol raḳīb-i derd-mendüñ odı var
Baña ol ẓālim ider bunca belā vü miḥneti

Sevdüm ise o gül-i ruḫsārı kāfir olmadum
Aḥmed'e yazuḳ degül mi ey Muḥammed ümmeti

G/382 M: –AHD.
1b, 5a: Bu mısralar vezne uymamaktadır.

Aḥmed-i Dāī

383

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Dü-tā olmış beden bir āhla cān virdi ṭoġrılur mı
Ġamuñla ey kemān-ebrū oḳum atdum yayum başdum

384

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Ṣuyumuz çekdi gibi kūy-ı ḫarābāta bizi
Sāḳıyā başuñ içün gel gidelüm ayıḳ ayıḳ

385

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

ʿAşḳ cāmını çeken nāle kemendin yeñemez
Çāk ider ṣabr girībānını kendin yeñemez

Egdi bir serve göñül ṣu gibi kendin yeñemez
Cūy-bār oldı yaşın kimsene bendin yeñemez

Necātī Fermāyed

386

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Aġladur ādemi ġurbet kişi kendin yeñemez
Nitekim ḫasta çeküp nāle kemendin yeñemez

MÜF/383 M: –ADD.
G/385 M: 310 UD.
Derzi-zâde Ulvi Divânı'nda yer alan bu gazel mecmuada Baba Çelebi adının altında yazılmıştır.
Divana göre 2, 3, 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
1a ʿaşk cāmını: sāġar-ı ʿaşḳı D; 2 –UD.
G/386 M: 212 NBD.
Divana göre 2, 3, 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

Ḫüseyn Vāʿiẓ

387

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Cihānuñ aṭlasından giyse bir ʿabā yegdür
Vefā yegdür cefā yegdür dimek dile Ḫüdā yegdür

115a[105a] **Aḥmed Paşa**

388

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Ẓulm ile aldı felek yāri elümden ne gelür
Ḳıl beni her rūz u şeb zār elümden ne gelür

Ez-Ān Serīrī Fermāyed

389

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Rūz-ı ʿīd oldı görinmez çün dil-ārāmum benüm
Ol ḳamer ruḫsuz ḳara olmaz mı bayramum benüm

Sırr-ı ʿaşḳı diñlemez dīvāne dil āḫir beni
ʿĀleme rüsvā ider bildüm bu bed-nāmum benüm

3 Bādeyi nūş itdügümce ḫūn-ı eşküm pür ḳılur
Añuñ içün ṭābum(?) elde ṭoludur cāmum benüm

Yoluña cānum fedā olsun didükçe ḫışm idüp
Eyle beñzer güç gelür dil-dāra ibrāmum benüm

5 Başumı ḳodum reh-i ʿaşḳında anuñ bilmezem
Ey **Serīrī** nolısar āḫir ser-encāmum benüm

MÜF/388 M: –APD.
1b: Bu mısra vezne uymamaktadır.

Şemʿī Efendi

390

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ṣaḳınuñ ey dostlar ol ġamze-i ġammāzdan
Kim ayırmışdur beni cānum gibi hem-rāzdan

Ṭurduġuñla dostum başdan ayaġa nāzsın
Ḥaḳ yaratmış rāstī sen serv-i nāzı nāzdan

Ṣūrete gelmez senüñ devrüñde ey ḥūrī-liḳā
Şöyle beñzer kim utanur sen büt-i ṭannāzdan

Cānlarından yeg severler çünki sen cānāneyi
Pes niçün ḳaçmaḳ gerekdür rind-i şāhid-bāzdān

Şemʿiyā āḫir seni cevr ile öldürmez dime
Her ne kim dirseñ gelür ol ġamze-i ġammāzdan

Ġazel-i Āhī

391

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Bir elif çekdi yine sīneme cānān bu gice
Ṣanki ṣarıldı baña serv-i ḫırāmān bu gice

Ayuñ on dördi gibi dün gice meclisde idüñ
Ḳanda aḫşamlayasın ey meh-i tābān bu gice

Yine bilsem ki ʿaceb kimlere hem-sāye idüñ
Ki cihān ṭolmış idi naʿra-i mestān bu gice

G/390 M: 126 PŞD.
Divana göre 2 ve 3. beyit mecmuada eksiktir.
G/391 M: 100 AHİ.
1b ṣanki:ṣan D; 3a hem-sāye:hem-kāse D; 3b ṭolmış:dolmış D; 4a meclisde:ṣoḥbetde D.

Seni dün gice raḳīb ile görüp meclisde
Düşdi yalıñ ḳılıca şemʿ-i şebistān bu gice

Rindler ṣoḥbetine ṭālib olan ʿārife diñ
Āhī’nüñ ḥücresine cemʿ ola yārān bu gice

392

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün

Sāḳī ṭoldur ḳadeḥi iç içelüm nolsa gerek
Ḳoya yarını bu gün ḫoş geçelüm nolsa gerek

Varalum mey-kededе ḫāliṣ ü muḫlis olalum
Ṣoḥbet-i ehl-i riyādan geçelüm nolsa gerek

Vaḳt ola raḥm ide dil-ber düşelüm ayaġına
Yüz sürüp yalvaralum baş açalum nolsa gerek

Cānuña geçdi senüñ tīr ü kemān-ebrūlaruñ
Ey göñül dibe geçenden geçelüm nolsa gerek

Āhiyā ehli degülseñ bu fenā dünyānuñ
Geçelüm varlıġın elden ṣaçalum nolsa gerek

Ġazel-i Ḥayretī

393

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ṣūfīler virdi fenāya şehri hūy u hā ile
Mescidi meyḫāneye döndürdiler ġavġā ile

G/392 M: 60 AHİ.

2b geçelüm:ḳaçalum D; 4a cānuma geçdi senüñ tīr ü kemān ebrūlaruñ:cānuña geçdi ise tīr-i kemān ebrūları M.

G/393 M: 404 HD.

3a olma: ü M.

5. beyit divanda 3. sırada, mecmuada sonda yer almaktadır. Mecmuanın sayfa kenarı kesik olduğu için okunamamaktadır.

Ṣūfī-i ṣad-sāle almadı müsemmādan ḫaber
Subḥa-veş ʿömrin geçürdi gerçi kim esmā ile

3 ʿĀrif iseñ gel gedā-ṭabʿ olma ʿālī-himmet ol
Kāse-i ḥırşı şikest it seng-i istiġnā ile

Ṣūfī ehl-i ʿaşḳa öykünmek hemān ey **Ḥayretī**
Fiʾl-meṣel bir peşşe baḥṣ itmek dürür ʿanḳā ile

5 Ṣūfī-i salūsa hem-rāh olma rāh-ı ʿaşḳda
Yola ʿazm itmek kişi müşkil dürür aʿmā ile

115b[105b] **394[Drk.]**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ey göñül aldanma ṣaḳın iki dürlüdür cihān
Şāhid isterseñ yeter faṣl-ı bahār ile ḫazān

Ḥayretī

395

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 Cānı neylerdüm cihān içinde cānān olmasa
Ten ne ḥaẓẓ eylerdi ʿālemde eger cān olmasa

ʿArż iderdüm sūz-ı ʿaşḳı yāra mektūb ile ben
Ger kebūter iltebilse yolda büryān olmasa

3 İrdüm idi kūyuña menʿ itmeseydi it raḳīb
Vardum idi Kaʿbe'ye ḫār-ı muġaylān olmasa

G/395 M: 412 HD.
2b yolda –M; 3a it:ger D; 4b ü –M; 5b vaṣl:derd D.
G/396 M: 13 AHİ.
Divana göre 6ve 7. beyitler mecmuada eksiktir.
2a ṭabībüm: ḥabībüm D; 2b diyü: diyüp D; 6a cānına: Āhī'nüñ cānına M.

Yir iderdi cennet-i kūyuñda ādem ey perī
Ara yirde şol raḳīb-i dīv ü şeyṭān olmasa

5 Öldi idi ġam bucaḳlarında miskīn **Ḥayretī**
Vaṣl-ı dil-ber irişüp derdine dermān olmasa

Ez-Ān Āhī Fermāyed

396

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 ʿUşşāḳuñı öldürmek ise sende mürüvvet
Ahsent senüñ bāzūña ḳollaruña ḳuvvet

Raḥm eyleyüben dār-ı şifāsında ṭabībüm
Nāfiʿ diyü içürdi bu sevdāyīye şerbet

3 Dāʾim baña cevr ile cefādur işüñ ammā
Şimden girü it mihr ü vefā-kār be-nevbet

Ḫışm ile naẓar eyleyüp āşüfteñe her dem
Öldürmege ḳaṣd itme be hey gözleri āfet

5 Cānına cefālar ideyüm der imiş ol yar
Andan ne gelürse görürüm cānuma minnet

397

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Baña seni gerek niderüm pes cihānı kim
Bir daḫi gelsem iki olur bu cihāna ben

Bir yaña sen helāk idesin bir yaña zamān
Bilmem ki neyledüm saña nitdüm zamāne ben

G/397 M: 81 AHİ.

Divana göre 1 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

2a pes: bu M; 2a kim: ben M; 3b dimezem: diyemezem D: diyemezem ben M (Hem divanda hem mecmuada yanlıştır); 4a delü: ey M; 6a güzelüñ adın añmaġa: adını anmaġa saña D.

3 Bend-i cünūn-ı ʿaşḳa dolaşduñ delü göñül
Uṣlu dimezem hele saña uyana ben

Vaʾllāhi ḳorkarın güzelüñ adın añmaġa
Bir şiʿr-i ter didüm yine **Āhī** fülāna ben

398

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Güllere dönse ʿaceb mi yüregüm pāreleri
Ġonca-veş aġız açar her yañadan yareleri

İşte vardum diyü göñlümüzi āvāre ḳılur
Cānuma geçdi benüm ġamzeñ oḳı yareleri

3 Düşde bağı getürür gibi ṣaçuñ ʿuḳdeleri
Uyḳusız ḳodı ḳamu bülbül-i bī-çāreleri

Sizüñ il ādeminüñ böyle m'olur resmi şehā
Görüben yüz çevirür ʿāşıḳ-ı bī-çāreleri

5 İşidüp ġayra düşürdügümi zülf-i siyehi
Saña mı ḳaldı be **Āhī** didi yüz ḳaraları

116a[106a] **Ez-Ān-ı Ṣubḥī**

399

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Hecrüñde ben ne çekdügüm ol bī-vefā ne bilür
Bilmezse bilme hele Bārī Ḫüdā bilür

Çıḳsun o göz ki sürme idüñmez ġubāruñı
Yarüñ gözüm ayaġı tozın tūtiyā bilür

G/398 M: 131 AHİ.

1a güllere: göklere M; 2a diyü göñlümüzi:diyüben göñlümi D; 3a düşde:uyḳu D; 5a düşürdügümi: ṭolaşdurdıġımı M.

G/399 M: Yarım bırakılan bu gazelin bazı mısraları vezne uymamaktadır.

3 Abdāl-ı ʿaşḳam nem olur mā-melek-i nesīm
Dünyāda bir kefendür anı būriyā bilür

Abdāluñ ki ḥān-ḳāh-ı ʿaşḳa gelmişdür
(…)

Revānī Fermāyed Raḥmetu'llāhü ʿaleyh

400

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1 ʿAşḳ derdinden dürür ʿālemde destān olduġum
Çeşm-i mestüñden dürür her laḥẓa ḥayrān olduġum

Ḫāṭırum cemʿiyyet ister sāḳıyā ṣun sāġarı
Ġam diyen ẓālim elindendür perīşān olduġum

3 Gün gibi hercāyī bir meh-rūyı sevmişdür göñül
Ol hevādandur bulutlar gibi giryān olduġum

Dāne-i ḫālüñ yele virdi bu ʿömrüm ḥāṣılın
Ḳanı yoluñda senüñ ḫāk ile yeksān olduġum

5 Kaʿbe-i kūyuñ **Revānī** ḳo ṭavāf itsüñ ṭavāf
Hāy Kaʿbem hāy ḳıblem hāy ḳurbān olduġum

Ez-Ān Sürürī

401

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Yine bir āfet-i devrān beni nālān itdi
Yine bu dīde-i ḫūn-bārumı giryān itdi

G/400 M: 246 RVD.
G/401 M: –GSD.
3b vezne uymamaktadır.

Yine bir tīr-i ḳażā atdı semādan serüme
Yine bir ḳaşı kemān cānumı ḳurbān itdi

Yine bir şūḫ-ı cefā-pīşe güzel cānānuñ
Uġrın uġrın bakışı göñlümi vīrān itdi

Āh kim gülşen-i ḥüsnüñde diken zaḫmından
Bir lebi ġonca bizüm yüzümüzi ḳan itdi

Gül yüzüñ ḥasretine bülbül-i şūrīde gibi
Gice gündüz işümüz nāle vü efġān itdi

ʿÖmrüm olduḳça güzel sevmeye ben virürem āh
Nidelüm bu dil-i şeydā beni yalan itdi

Yine şūrīdeligüm şehrde şöhret buldı
Kimse itmedi baña nāle-i efġān itdi

116b[106b] **Ġazel-i Selīkī**

402

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Gel beni öldür hey āfet ḫançer-i bürrān ile
Ḳurtulayın günde biñ kez ölmeden hicrān ile

Ḳan daḫi itdümse cānā tīġ-ı ḫışm ile beni
Ḳanlara ġarḳ itme kim ḳanı yumazlar ḳan ile

Tende ger biñ cānum olsa saña eylerdüm revān
Bende olmalı degül midür saña biñ cān ile

Cān virürse dilin bulsa ḫayāli ʿārıżuñ
Rıḥlet iderdüm cihānda şübhesiz īmān ile

G/402 M: 58 SLK.
Kaynak kitaba göre(Zülfe, 2006) 5. beyit mecmuada eksiktir.
2a ḫışm:cevr D; 3b bende: bendeñ M; 4 –SLK.

5 Şuʿle-i āh-ı dilüm yeter baña rūşen velī
Ey **Selīkī** ʿaşḳ iṣbāt eylerem burhān ile

Ġazel-i Revānī

403

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

1 Cefā ḳılmaḳ egerçi saña ḫūdur
Ṣaḳın ḳanlu yaşumdan ḳanlu ṣudur

Ḫaṭı irişmeden ṣabr eyle ey dil
Tekāsül eyleme gün gicelüdür

3 Göñül virmiş dürür zülfüñe zāhid
Ḳara çullara ḳoyan anı budur

Muḳābil olmaḳ istermiş nigāra
Gelür āyīneden ol saḫt-rūdur

5 **Revānī** būseye ʿahd itdügünce
Durup aġzında yāri öpmelüdür

Velehü

404

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Ṣūfiyā gel berü iç sen de şarāb-ı ṣāfı
Ne olursun ola elden ḳoma tek inṣāfı

Bu güzeller arasında yine ḥaẕẕ itdi göñül
Baġ-bāndur ki gül ü lāle dürür eṭrāfı

G/403 M: 68 RVD.
Divana göre 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.
1a cefā ḳılmaḳ: güzel sevmek D; 4b saḫt: suḫte M.

Ṣūfī daʿvā-yı velāyet ider ise ne ʿaceb
Kişi kim mest ola artuḳ olur anuñ lāfı

Cevherīdür bu gönül ḫūb bilür maḥbūbı
Görmedüm ancılayın ben de cihān ṣarrāfı

Cām-ı mey gibi **Revānī** olımaz ṣoḥbetsiz
Ne ḫūyı var ise vardur hele gönli ṣāfī

Ġazel-i Yaḥyā

405

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

Bir haftadur ki çıḳmadı seyrāna güneş
Ġamdan iki ḳat oldı vücūdum hilāl-veş

Mey gibi gözüme getürüp ḳanlu yaşumı
Nā-sāzlar ile [eglenür] ol serv-i bāde-keş

Ol māh kendüyi seveni sevmez āh kim
Gün gibi ḳapusında gerekse ṭoḳuz ṭolaş

Meydān-ı ġamda ḫalḳa temāşā olam gehī
Çün pehlivān-ı ʿaşḳla ideliden güreş

Yaḥyā ecel irişdi sefer görinür saña
Ol gözleri ḥarāmī ile var ḥelālleş

406[Drk.]

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

[…]
Mīme beñzer diyicek laʿlüñe zībā didiler

G/404 M: 463 RVD.
2b ü –M; 5a ṣoḥbetsiz: maḥbūbsuz M.
G/405 M: –ŞYD; –TYD; –BYD.

Cīme teşbīh idicek kākülüñe lā didiler
Bu elif ḳāmetüñ ile ḳaşuña rā didiler

117a[107a] **Ġazel-i Mihrī**

407

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Bilsem ki melek misin i cān yoḫsa ferişte
Biñ cān ile sevdüm seni bir kerre görüşde

Gerçi ki müjeñ ḫançer ile sīnemi deldi
Dil daḫi senüñdür diler iseñ meh al işte

3 Terk eyledüm ey dost senüñ ʿārı yoluña
Rüsvā-yı cihānem bugün ʿaşḳuñla bil işte

Kūyuñda gedā olalı ey şāh-ı cihānem
Meyl eylemezem ẕerrece firdevs-i behişte

5 Dil-ber didi bir būse virem cān virür iseñ
Mihrī didi bir cāna ne minnet meh al işte

Ġazel-i Bahārī

408

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Hīç bilmem gözümüñ yaşı ne vaḳtin yeñile
Ḳalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ ile

Ḥüsn ʿīdinde bugün sen şeh-i iḳlīm-i ḫayāl
Egnüme ṣaldı libāsı ġam-ı ʿaşḳın yeñile

G/407 M: 145 MHD.
1a melek:perī D; 3a dost:yār D.
G/408 M: 102 BHD.
1b el D: il; 2a şeh: şehr M; 4b itdürür:nedür D; 5a yāri: yār M; 5b gün: kez M.

3 Göricek dāġlarumuñ eskisini yine de yār
Didi var bunları birbirine başdan yeñile

Küştī-gīr-i ġam-ı ʿaşḳuñla ṭutuşmaḳ nice bir
Bu ḳadar zecr ü belā itdürür ey dil yeñile

5 Dāmen-i yāri **Bahārī** ḳoma elden ola kim
Raḥm idüp sile gözüñ yaşını bir gün yeñ ile

Ġazel-i Şirāzī

409

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

1 Ditrer yüregüm bir güzelüñ üstine dir dir
Ardınca aḳar gözlerümüñ yaşı bir bir

Elinde vü alnında yañagında lebinde
Ṭuyınca öperdüm ele girse idi bir bir

3 Yüz yüze urup yatur iki ʿāşıḳ [u] maʿşūḳ
Ey bād-ı ṣabā açma ṣaḳın ḳapuyı çir çir

Sevdügini terk eyleye mi ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ
Ger gökden anuñ üstüne ṭaşlar yaġa fır fır

5 **Şirāzī** sözüñ dürr ile yāḳūt-ı müferriḥ
Söz ehlini şād eyleyeyüm gel berü bir bir

Ġazel-i Ẓuhūrī

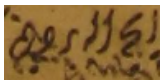
410

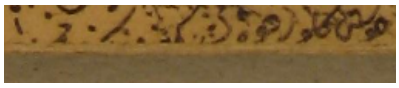
feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Gerçi bir yerde bulınmaz bu diyāruñ ḫūbı
Hele ölmezseñ efendi göresin Üsküb'i

G/410 M: –İZD.
5a: Bu mısra vezne uymamaktadır.

Baña şehr oġlanı vaṣfı ḳatı bir dürlü gelür
Güzelüm Rūmeli dil-berlerinüñ üslūbı

3 Unudurduḳ gelmege begüm
Göre yüzüñ nicedür Rūmeli'nüñ maḥbūbı

Sevdügüm gibi güzel yoḳ dir ise nola şehā
Ḫoş gelür ḫūn-ı eşk

5 Gül gibi yüzi gözi açılmışa dil virmezem
Ey **Ẓuhūrī** severüm ġonca gibi maḥbūbı

117b[107b] **411[Drk.]**

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Ey **Ḫayālī** ʿaşḳı inkār itse zāhid ṭaʿn degül
Ḫaylī müşkildür kişi terk eylemek muʿtādını

Ez An Emīr Sallemellāhu

412

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Mıṣrī ruḫuñda lebleri yārüñ şeker yüki
Dür dişleri ḳaṭar ile be-her güher yüki

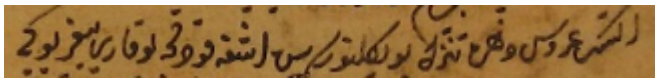
Bir çīn ṣaçı yüzine çözülse ḫaṭā mı kim
Tüccār-ı Çīn Rūm'a gelicek çözer yüki

3 Cān çekse raḫtı ṭāñ mı şeb-i ġamda sīneme
Ekṣer çü derdli yükledür ehl-i sefer yüki

G/411 M: 55 HBD1
Divana göre 1, 2, 3 ve 4. beyitler mecmuada eksiktir.
1a ʿaşḳı:ʿaşḳa D; 5b muʿtādını: üstādını M.

Ṭūfān-ı ġamda zevraḳ-ı çeşmüm döker düri
Ehl-i sefīne furtuna olsa döker yüki

Rāh-ı riyāda ḫırḳa belin bükdi ṣūfīnüñ
Gerçi meṣel bu kim ḫarın olmaz ṣemer yüki

Bār-ı belā aġır gele mi göñlüñe **Emīr**
Dil üştürü ne deñlü olursa çeker yüki

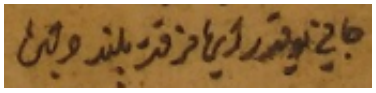
413

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Yāra diñ bī-çāreler ḥaḳḳında tedbīr eylesün
Baş açuḳ abdālıyuz tedbīr-i zencīr eylesün

Mey-kede defʿi ḳapanmasun ölür maḫmūrlar
Ḫayra girsün muḥtesib şerr işi teʾhīr eylesün

Cām-ı ʿaşḳ ile beni sen pīr iken itdüñ civān
Ḥaḳ Teʿālā sen civānı göreyüm pīr eylesün

Şāḫ-ı ʿarʿarsız dile biñ kerre el bir eylesün

Zülf-i sevdāsında ser-gerdān olan dīvāneler
Uyumasun ṣubḥ olınca āh-ı şeb-gīr eylesün

G/413 M: 425 NBD.

Divana göre 3, 4, 5 ve 8. beyitler mecmuada eksiktir.

4 –NBD; 5 Zülfi sevdāsında ser-gerdān olan dīvāneler: Ey Necātī zülf-i sevdāsı ide dīvāneler M (Divanda 6. sırada yer alan bu beyit, başına “Ey Necātī” nidâsı getirilerek mecmuada mahlas beyti yapılmıştır.).

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

I Sīnede dāġ-ı ġamuñdan nār-ı sūzānuñ mı var
Ṣubḥa dek şebnem döker bir çeşm-i giryānuñ mı var
Cānuña āteş urur bir mihr-i raḫşānuñ mı var
Nolduñ iñlersin felek hercāyī cānānuñ mı var
Her maḳāmı seyr ider bir māh-ı tābānuñ mı var

II Esmez iken āb u ḫāküñ üzre hergiz bād-ı serd
Çekmez iken bülbülüñ her demde nāle ile derd
Zīnet eylerken seni geh lāle gibi sürḫ-verd
Beñzüñi ey būstān faṣl-ı ḫazān mı itdi zerd
Yoḫsa başı ṭaşra bir serv-i ḫırāmānuñ mı var

III Gül güler gülşende saña aġlamaḳ olmış naṣīb
Ġoncaña yoḫsa raḳīb-i ḫār mı oldı ḳarīb
Derde mi düşdüñ ki dermān eylemez saña ṭabīb
Aġlayup feryād idersin her nefes ey ʿandelīb
Ḫār ile hem-sāye olmış verd-i ḫandānuñ mı var

IV Mürde iḥyā ḳılduġı-çün yāra ben ʿĪsā didüm
Yoḳdur ey Ḫıżr-ı Sikender-leb saña hem-tā didüm
Yoluma cān terkin itmezsin didi ḫāşā didüm
Yoluña cānum fedā itsem gerek cānā didüm
Yüzüme biñ ḫışm ile baḳdı didi cānuñ mı var

V Ey **Ḫayālī** ʿaşḳa ḳul olalı sulṭānsın yine
Yaʿnī bir ḥūrī-veşin ḥüsnine ḥayrānsın yine
Bir melek ṣūretlinüñ derdiyle nālānsın yine

Tahmis/414 M: Tahmis-i Zâtî HBD.

2b her demde nāle ile derd:ġoncañdan ālām ile derd D; 3a güler: gibi M ; 3c eylemez:idemez D; 3d her nefes: derd ile M; 4c terkin: virmek M; fedā:revā D.

Zülf-i dil-ber gibi ey Ẕātī perīşānsın yine
Cevri bī-ḥad yoḫsa bir yār-i perīşānuñ mı var

119a **415**

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Dilerem ḥażret-i Ḥaḳ'dan o bili ince ile
Örtmeden ḳıla elini bu muḥabbet bāḳī

ʿUbeydī

416

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Dime cānāneye aġyār ile ṣoḥbet itme
Seni sevsen dir iseñ aña naṣīḥat itme

Her ne ḥālet ki ẓuhūr eyleye dil-berlerden
Kimseye anuñ-içün buġz u ʿadāvet itme

3 Ġayra meyl eylemezin diyü yemīn eylerse
Mümtenīʿdür inanup aña ḥamāḳat itme

İḫtiyār elde olaydı dir idüm saña göñül
Ḫūblar zümresine hīç muḥabbet itme

5 Çünki bunlarda ʿ**Ubeydī** ġarażuñ var senüñ
Ehl-i ʿarż olmayadum diyü nedāmet itme

MÜF/415 –BKD.
G/416 M: 285 UBD.
2b u –M; 5b ehl-i ʿarż:ehl-i dil D.
G/417 M: 126 BKD.
2a ḳondı:ḳaydı D; hevāsında:nevāsında D; 3a gerek:olsa D; 4a dur:ṭur D; 4b durmaz:ṭurmaz D.
Bu gazelin son üç beyti 96a'da, ilk iki beyti de 88b'dedir. 96a, 88b'nin devamıdır ancak sayfalar karışmış. Bu gazel 119a'da mükerrerdir.

Bāḳī

417

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ʿarż idicek nāz eyler

Ne hümā ḳondı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz eyler

Ḳāmet-i naḫle göre ḥālet-i reftār gerek
Yine bu şīveyi ol serv-i ser-efrāz eyler

Göreyin dur seni bir laḥẓa disem yollarda
Baña ol şūḫ-ı cihān şīveyi durmaz eyler

Bend-i zülfinden elem çekme iñen ey **Bāḳī**
Seni aġyārdan ol ḳayd ile mümtāz eyler

Ṣādıḳ

418

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

El ṣunar dāmenine ol gül-i nāzük-bedenüñ
Elleri ḳurıya gül-zār-ı cihānda dikenüñ

Kesile gülşen-i ʿālemde nihāl-i ʿömri
Seni ey ġonca-dehen ẓulm ile benden kesenüñ

Baḳmadı dīdelerüm bir daḫi vech-i ḥüsne
Gün gibi ẓāhir olaldan beri vech-i ḥasenüñ

İrmedi dāmenine destümüz ol serv-ḳadüñ
Yoḳ yire bār-ı belāsın çekerüz ayru senüñ

Ṭop-ı ġabġabla ḫarāb eylemek ister ḥālin
Yoḫsa ol şāh-ı cihān ḳalʿa mı ṣandı bedenüñ

Bāḳī

419

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Sāḳıyā ḳalmaz imiş çünki bu ṣoḥbet bāḳī
Mey-i gül gūn içelüm bāde-i cennet bāḳī

Ḫˇābda almış idüm būs-ı leb-i cānānı
Cān dimāġında daḫi şimdi o leẕẕet bāḳī

3 Beni öldürdi firāḳuñ meded ey yār yetiş
Hele bir pāre daḫi tende ḥarāret bāḳī

Aġlamazdum bu ḳadar zār u zebūn olduġuma
Ḳalsa bir pāre ġamuñ çekmege ṭāḳat bāḳī

5 **Bāḳī** ölsün yoluña pādişehüm sen saġ ol
Baḫt pāyende Ḫüdā yār saʿādet bāḳī

Ṣādıḳ

420

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

1 Sīneye çekmege bir kez o melek sīmāyı
Mālik olsaydum aña virür idüm dünyāyı

Ḫārḫār-ı ġam ile sīnem olupdur ṣad-çāk
Bāġ-ı ʿālemde sevelden o gül-i raʿnāyı

3 Beni ferdāya ṣalar baña vefā eyle disem
O cefā-cū ʿaceb añmaz mı ola ferdāyı

Nevā ben mürdeye cān virse leb-i baḫşından
Eyler iḥyā ṣanemā muʿcize-i ʿĪsā'yı

G/419 M: 525 BKD.
3a yār:dost D.

5 **Ṣādıḳā** ġonca-i ḳalbüñ açıla dir ise eger
Gül gibi al eline cām-ı mey-i ḥamrāyı

421

mefʿūlü / fāʿilātü / mefāʿīlü / fāʿilün

1 Kūyuñ yolında nice kez ey mihr-i bī-naẓīr
Şeb-rev diyü ṭutıldı giceyle meh-i münīr

Fi'l-cümle öykünürdi şehā ġamzeñ oḳına
İller ḳanadı ile uçar olmayaydı tīr

3 Ḫaṭdan żarar ne ḥüsnine yārüñ çü mūrdan
Olmaz niẓām-ı mülk-i Süleymān ḫalel-pezir

Ḥüsnüñ zeḳatınuñ eger ey ḫˇāce-i cemāl
Bir müsteḥaḳḳın ister iseñ işte ben faḳīr

120a **Rubāʿī**

422

feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Tekye-i ġamda olup abdāluñ
Ṣoyunup ʿaşḳ ile ʿüryān olayın
Cümleden ḳaṭʿ-ı naẓar sulṭānum
Gūşe-i çeşmüñe ḳurbān olayın

Rubāʿī

423

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Aradum bulımadum būy-ı vefā lāle-ruḫlarda
Ferāġat eyledüm āḫir bu bāġuñ ber-hevāsından

G/421 M: 91 BKD.
Divana göre 5. beyit mecmuada eksiktir.
1a ey –M; 2a şehā:senüñ D; 3a çü:ki D.

Ḫalāṣ olduḳ vefāsız dil-rübā sevmede gerçi
Velī ḳurtulmaduḳ gitdi raḳībüñ iftirāsından

Müfred

424

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Tek ü tenhā gele mi bir gice ol māh-liḳā
ʿAcabā göstere mi ol güni baña Allāh

Murabbaʿ

425

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Kār itdi meded cānā şehā dāġ-ı nihānum
ʿĀlemlere fāş itdi beni eşk-i revānum
Ḫāl-i lebüñ āşüftesidür bu dil ü cānum
Aḥmedcigüm āşüfte-dilüm şems-i cihānum

Müfred

426

mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün / mefāʿīlün

Erenlerden ümīd[in] kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek [Ḫüdā'nuñdur]

Müfred

427

Yārüñ viṣāli el virür ammā iḳdāma baġlıdur
Elbette elbette feṯḥ-i bāb olur ibrāma baġlıdur

Murabbaʿ

428

10 kerre didüm ben saña ṭutma 9 yār
8’de vefā yoḳ 7’yi de ḳo zinhār
6’da vü 4 ile kimse başa çıḳamaz
3 ile 2’yi daḫi terk ide gör kim bir olur

120b **Rubāʿī**

429

1 ben 2 sen 3 biz dime 4 puḫte gügercin
5-6 ṭavuḳ 7-8 ḳard-ı seḥer-çīn
9 ṭabaḳa ḳaṣruñ üzerinde senüñle
10 güne degin ideydüñ ṣoḥbet-i meh çīn

Rubāʿī

430

Baḫtum ayı devletüm güneşi
Beni yaḳmaḳ içün mi doġduñ sen
Merdüm-i dīdeden nihān olalı
Beni silüp eşke boġduñ sen

Müfred

431

Bir ṭıflı kenār itdüm oldı bu göñül bī-ġam
Çalış eyledi ḳoynumda itdi beni sır-sıḳlam

Müfred

432
feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Didüm ey cān gözüñüñ ḫastasıyam lāfı degül
Ol ṭabīb-i dil ü cān didi bu da ṣāfī degül

Rubāʿī

433

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Vaṣluñı sen meger iḥṣān idesin luṭfuñdan

Yoḫsa ʿāşıḳ saña cānā yalvaramaz

Vaṣluñı eyle meded derdüme çāreñ varsa

Ḫasta-i ʿaşḳ olana ġayrı devā hīç yaramaz

Bāḳī

Müfred

434

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Kākül-i dil-ber ki eṭrāf-ı ʿaraḳ-çīnden çıḳar

Gūyiyā misk-i Ḫotendür nāfe-i Çīn'den çıkar

435

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Yalvar ey dil kākül-i yāri ʿaraḳ-çīnden çıḳar

Bu meṣeldür ṭatlu sözüm yılan ininden çıḳar

ʿUlvī

436

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

Kākülüñ kim yir yir eṭrāf-ı ʿaraḳ-çīnden çıḳar

Kārbān-ı miske beñzer Çīn ü Māçīn'den çıḳar

G/436 M: 236 UD.

Divana göre 2, 3, 4 ve 5. beyitler mecmuada eksiktir.

437

mefāʿīlün / mefāʿīlün / feʿūlün

Budur devr-i zamānuñ ittifāḳı
Olur her bir viṣālüñ iftirāḳı

438

mefʿūlü / mefāʿīlü / mefāʿīlü / feʿūlün

Mecnūn'la ṣaḥrā-yı ʿademden bilegeldük
Göz yaşını biz dāmen-i ġamla silegeldük

439

feʿilātün / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün

Gerçi öpsem dedügüm müzesinüñ kebkebidür
İki diş ḳoyar her kimse demür leblebidür

SONUÇ

Nuruosmaniye Kütüphanesine kayıtlı 4923 numaralı şiir mecmuasının incelendiği bu çalışmada, mecmuadaki şiirlerin ve notların transkripsiyonu yapıldı. Neticede, çoğu gazel olmak üzere kaside, terkib-bend, kıta, rubâî, dörtlük ve müfredlerin yer aldığı bu mecmuada 59 şâir ve 439 Türkçe şiir tespit edildi. Mecmuanın incelemeye dâhil ettiğimiz kısmında en çok şiiri bulunan isimler Şeyhülislam Yahyâ (77), Hayâlî (58) ve Bâkî (47)dir. Bu durumu göz önünde bulundurduğumuz zaman bu isimlerin döneminin şiir dünyasında etkili olduklarını ve bugün de büyük şâirler olarak anılmalarının haklı olduğu göstermektedir.

Mecmuada yer alan ve edebî kimliğini tespit edebildiğimiz şâirler ağırlıklı olarak on altı ve on yedinci yüzyıl şâirleridir. On sekizinci yüzyılda yaşadığı bilinen bir şâir bulunmamaktadır. Bu sebepten dolayı kimliği tespit edilemeyen şâirlerin de on sekizinci yüzyıldan önce yaşadığını ve mecmuanın da on yedinci yüzyılın sonunda ya da on sekizinci yüzyılın hemen başında derlenmiş olduğu söylenebilir. Ancak kimin derlediği, mecmuanın hangi bağlamda derlendiği, neden bu şâirlerin mecmuada yer aldığına dair özel bir bilgi ya da müstensihinin kim olduğuna dair bir kayıt bulunmamaktadır. Derkenarlarda ve bazı sayfalarda yer alan şiirlerin ve müfredlerin, giriş kısmında bahsedildiği üzere sonradan unutulmaması için mecmuaya not edildiği düşünülmektedir. Mecmuaya farklı müstensihlerin elinin değmiş olması, mecmuanın düzensiz oluşu, baştan sona aynı imlanın kullanılmayıp imlanın tutarsız olması; cönkleri andıran bu mecmuanın tek bir kişinin edebî zevkinden ziyade farklı kişilerin edebî zevkleri neticesinde teşekkül ettiğini düşündürmektedir.

Bu mecmuanın cönk tarzı bir şiir mecmuası olduğu söylenebilir. Cönk kelimesinin çoğu zaman mecmua ile aynı anlamda kullanılmış olması ve cönklerin kütüphanelerde "mecmua-i eşʿâr" adıyla kayıtlı bulunmasından dolayı bu mecmuanın cönklere çok benzediği düşünülmektedir. İmla özelliklerinin tutarsız oluşu, belli bir düzene göre tertip edilmemesi gibi cönklerle birçok ortak özelliği bulunan bu mecmua, içerisinde az da olsa halk şiiri örnekleri barındırmaktadır. Cönklerin ilk sahibinden sonra birçok kişinin elinden geçmiş olması en belirgin özelliklerinden biridir. Bu mecmua da elden ele dolaşarak son halini almış olduğunu düşündürecek kadar düzensiz bir şekilde bu şiirleri

barındırmaktadır. Genel olarak bu mecmua, yaşadığı dönemde şiir dünyasında adından az veya çok söz ettiren şâirleri, bununla beraber az da olsa anonim halk şiirinin bazı örneklerini barındıran bir şiir mecmuası olarak tanımlanabilir. Bununla beraber mecmuada, az da olsa, bazı notların ve mektupların bulunduğunu belirtmek gerekir.

Mecmuaların en önemli kaynaklardan biri olmasının sebebi, dönemin edebî zevkinin yanısıra daha önceki neşirlerde yer almayan bazı şiir, beyit ya da bunların farklı varyantlarını ihtiva ediyor olmasıdır. 4923 numaralı mecmua içerisinde adı anılan şâirlerin divanlarına baktığımız zaman göremediğimiz gazellerle birlikte bazı gazellerde olmayan beyitleri ve bunların farklı varyantlarını görmekteyiz. Bunlardan en dikkat çekeni Ahmedî, Nâilî, Riyâzî ve Necâtî mahlaslı birer gazelin, Ulvî ve Fazlî'ye ait olduğu ifade edilen ancak divanlarında yer almayan ikişer gazelin bulunmasıdır. Bunlardan başka Naîlî'ye ait olan 87 ve 88 numaralı gazellerin ikinci beyitleri; Riyâzî'ye ait olan 93. gazelin üçüncü, 123. gazelin altıncı beyti; Necâtî'ye ait olan 335. gazelin ikinci, 348. gazelin beşinci, 414. gazelin dördüncü beyti ve Ahmet Paşa ve Bâkî'ye ait olduğu yazan birer müfred divanlarda tespit edilememiştir. Bu şiirlerin ya da beyitlerin kesin olarak bu şâirlere ait olduğunu söyleyemesek de bu şiirlerin adı anılan şairlere ait olma ihtimali de gör ardı edilemez. Bunlardan başka Tablo-2'de gösterildiği gibi mevcut kaynaklarda tespit edilemeyen şâirler ve şiirler de az değildir. Mesela Naʿlînî mahlaslı şâire başka hiçbir kaynakta rastlanılmamıştır ve bu şâirin bu mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Şerîfî mahlaslı şâir tarafında Bakî'nin gazeline yapılmış olan tahmis, Siyâhî(?) mahlaslı bir şâir tarafından Taşlıcalı Yahyâ'nın gazeline yapılmış olan tesdis de başka kaynaklarda tespit edilemeyen şiirlerdendir. Bu şiirler haricinde muhtemelen Bâkî'ye hicviye olarak yazılan ama kimin yazdığına dair bir notun bulunmadığı "Ey Kargazâde" başlıklı bir hicviye, Hayâlî Bey'in ölümüne düşürülen bir tarih beyti de mecmuanın sayfaları arasında tespit edilmiştir.

Mecmuada çok sık rastlanan durumlardan biri de müstensihin kaynak metne müdahalede bulunmasıdır. Eserlerin çok farklı varyantlara sahip olmasının en büyük sebebi olan müstensihler çoğu zaman dikkatsizlik neticesinde farklı bir kelime yazabilmektedirler. Ancak bir beytin bir mısraının tamamen ya da büyük oranda farklı olması müstensihin dikkatsizliğini değil eserin aslına sadık kalmak yerine kasıtlı olarak metne müdahele ettiğini gösterir. Necâtî Bey'e ait olan 422 numaralı gazelin beşinci

beytine şairin mahlasının eklenerek makta beyti olarak yazılması müstensihlerin bu tutumunun en ileri örneklerinden biridir.

Netice olarak Nuruosmaniye Kütüphanesine kayıtlı olan 4923 numaralı bu mecmua zengin bir içeriğe sahiptir. Divan şiiri geleneğine ait şiir örneklerini barındırması ve döneminin şiir zevki içerisinde yer edinmiş olan bir çok şiiri ve şâiri barındırması, eserlerin istinsah edilirken ne gibi müdahelelere maruz kaldığı ve hangi problemlerin ortaya çıktığı, yazma bir eserin esas muhtevasından başka hangi bilgileri barındırdığına dair birçok malzeme sunmaktadır.

KAYNAKLAR

Açıkgöz, Namık. *Riyâzî: Hayatı-Eserleri-Edebî Kişiliği(Divan, Saki-nâme veDüsturü'l-ʿAmel'in Tenkitli Metni,* Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Ahmedî. *Divân.* Haz. Yaşar Akdoğan, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10591,ahmedidivaniyasarakdoganpdf.pdf?0 (erişim: 20.12. 2022 20.19)

Ak, Coşkun. *Bağdatlı Ruhî Divânı.* II cilt. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları, 2001.

Akkuş, Metin. *Nefî Divânı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1993.

Albayrak, Çağdaş. "Ağazâde ʿÖrfî Divânı", Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Arslan, Mehmet. *Mihrî Hatun Divânı*, Ankara: Uyum Ajans, 2007.

Avcı, Ferah. "Maraşlı Hacı Ali Efendi'ye Ait Bir Şiir Mecmuası (İnceleme-metnin çeviri yazısı-indeks" Yüksek Lisans Tezi, KahramanmaraşSütçü İmam Üniversites, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Avşar, Ziya. Revânî Divânı, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143,revani-divanipdf.pdf?0 (erişim: 24.01.14.18)

Ayan, Hüseyin. *Cevrî: Hayatı-EdebîKişiliği-Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1981.

Ayçiçeği, Bünyamin. "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmualarai: İnceleme-Dizin" *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 16*, s.227-367, İstanbul 2016.

Aydemir, Yaşar. "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volüme 2/3 Summer 2007: s.122-137.

Bahtî (Sultan I.Ahmed). *Divân,* haz. İsa Kayaalp, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/64301,bahtisultan-i-ahmed-divanipdf.pdf?0 (erişim: 21.01.2023 13.06)

Bıyık Yapa, Melek. "Aşkî Mustafa Divânı", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2007.

Burmaoğlu, Hamit Bilen. "Lami'î Çelebi Divânı (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Tenkidli Metni)", Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1983.

Cesur, Ahmet. "Nevizâde Atayî'nin "Nuruosmaniye Kütüphanesi 4923 Numaralı Mecmuadaki Şiirleri", Lisans Tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2016.

Çavuşoğlu, Mehmet. *Helâkî Divanı,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1982.

Çeçen, Mehmet Korkut. "Sabrî Mehmed Şerif: Hayatı, Sanatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili", Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Çelik Vural, Büşra. "Hayali Bey Divanı: İnceleme-Tenkitli Metin-Dil İçi Çeviri", Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.

Çelik, Büşra ve Muzaffer Kılıç. *Derzi-zāde ʿUlvî Divanı*, İstanbul: DBY Yayınları, 2018.
Çetin, İsmail. "Derzizâde Ulvi Divanı: Hayatı, EdebîŞahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni", Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Demiralay, Mehmed. "Hüdayî-i Kadîm (16.yy) ve Divanı İnceleme-Tenkidli Metin", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
Demirel, Mustafa. *Mehmed Ali Çelebi(RIZÂYÎ) Dîvân: Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım.* İstanbul: Çağrı Yayınları, 2005.

Derdiyok, İ. Çetin. *Cemâlî Hayatı, Eserleri ve Divanı*, yay. Şinasi Tekin-Gönül Alpay Tekin, Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, 1994.

Erdem, Kadri. "Kutup(Seyyid) Osman Fazlî Divânı (İnceleme-Metin)", Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Eroğlu, Süleyman. "Sadîk: Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divânı'nın Tam Metni" Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

Fuzûlî. *Fuzûlî Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin),* haz. Abdülhakim Kılınç, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2021.

Gülüm, Erhan. *Ahmedî Divânı (İnceleme-Tenkitli Basım),* İstanbul: DBY Yayınları, 2022.

Gökyay, Orhan Şaik. "Cönk" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul:2008, c.8, s.73-75.

Hayretî. *Divân.* Haz. Mehmed Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981.

İpekten, Haluk. *Nailî-i Kadîm Divânı*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1970.

İpekten Haluk ve diğer. *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988.

Kâbilî. *Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr, (İnceleme-Metin-Şair ve Şiir Dizini) [Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum No. 744-745]* haz. Mehmet Gürbüz, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58582,sultan-i-hubana--munasib-esarpdf.pdf?0 (erişim: 20.01.2023 23.13)

Kaçalin, Mustafa S. *Âhî Divânı,* https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0 (erişim:24.01.2022 14.15)

Kahraman, Asiye. "İshak-zade Zuhûrî Divanı, Yüksek Lisans Tezi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Karaman, Nihal Nomer. *Cemâlî Divanı*, İstanbul: Kitabevi 2002.

Karaokay, İlyas. "Rus Biçimciliği Kuramı ile Divan Şiirine Bakmak", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, c.8, sayı 39, Ağustos 2015. s.162-178.

Karavelioğlu, Murat A. *Şem'î Divanı*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2014.

Kavruk, Hasan. *Şeyhülislam Yahyâ Divânı*, Ankara: MEB Yayınları, 2001.

Kaya, Herdem. "Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesi 19 HK 2211 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (İnceleme, Metin ve MESTAP'a Göre Tasnifi)" Yüksek Lisans Tezi, Çorum Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.

Kazan, Şükriye. "Üsküdarlı Sırrî: Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divân'ı)" Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Kesik, Beyhan. *Aydınlı Visâlî Divânı,* Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları, 2020.

Keskin, Mahir Selim. Derviş Selim Sırrî Divânı (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkı Basım), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Kınay, Nilay. "Sâdık Kemâlî Divânı(Dürretüluşşak)", Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Kurnaz, Cemal ve Tatcı Mustafa. *Tuhfe-i Nailî: Divan Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri,* Ankara: Bizim Büro Yayınları 2001.

———. Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divânı, Ankara: MEB Yayınları, 2001.

Kuru, Selim S. "Mecmuaların İçine, Edebiyatın Dışına Doğru*", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaşarı VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı,* Haz. Hatice Aynur ve diğer., İstanbul: Turkuaz, 2012, s. 19-29

Küçük, Sabahattin. *Bâkî Divânı,* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1994.

Külekçi, Numan. "Gani-zade Nadiri: Hayatı, EdebîKişiliği, Eserler: Divanı ve Şehnâmesinin Tenkitli Metni". Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.

Mezarcı, Sahra. "Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 593 Numaralı Şiir Mecmuası: İnceleme-Metin-Dil İçi Çeviri-Mestap'a Göre Tasnifi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Molla Aşkî, *Divân*. Haz. Ahmet Atilla Şentürk-Nurcan Boşdurmaz, Yapıkredi Yayınları, 2012.

Özkat, Mustafa. "Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, EdebîKişiliği ve Divanı". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2005.

Özmen, Mehmet. *Ahmed-i Dâî Divanı*. II. cilt. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2001.

Öztoprak, Nihat. *Osmanlı Hanedan Şâirleri 1: Osman Bey'den Vahdettin'e,* İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2021.

Pala, İskender. "Aşkî, Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divânı" Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1983.

Pomakoğlu, Ayşegül. "Bahârî Divânı: İnceleme-Metin. Yüksek Lisans Tezi". Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Sunal, Arif. "Sâdık Divânı (İnceleme-Metin)", Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Tarlan, Ali Nihad. *Necatî Beg Divanı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1963.

———. *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.

———. *Ahmet Paşa Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1992.

———. *Hayalî Bey Divânı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1945.

Tombul, Enis. "Beşiktaşlı Yahyâ Efendi Divânı" Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Uzun, Süreyya. "Üsküdarlı Aşkî Divânı" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Ünver, Niyazi. *Gelibolulu Sürûrî Divânı,* https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73951,gelibolulu-sururi-divanipdf.pdf?0 (erişim: 20.01.2023 19.35)

Vusûlî. *Dîvân*. haz. Hakan Taş, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.

Yavuz, Kemal ve Orhan Yavuz. *Muhibbî Divânı II cilt*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kueumu Başkanlığı Yayınları, 2016.

Yazar, Sadık ve Mücahit Kaçar. *Şerifî Divânı: Manzum Bir Kur'an Tefsiri*, İstanbul: Okur Akademi, 2012.

Yöntem, Ali Canip. "Edebiyat Tedkiklerinde Mecmuaların Rolü" *Prof. Ali Canip Yöntem'in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri,* haz. Ahmet Sevgi, Mustafa Özcan, İstanbul: Sözler Yayınları, 1996.

Zülfe, Ömer. *On Altıncı Yüzyıl Şâiri Selîkî ve Şiirleri* Ankara: Avrasya Yayınları, 2006.

SÖZLÜK

-A, -ʿA

Āb-dār: (Fars.) Sulu, taze, parlak; Nükteli güzel söz.

Āb-gīne: (Fars.) Billur(dan yapılmış) şişe, kadeh.

Āb-ı tāk: (Fars.) Gökyüzünün (rahmet) suyu, yağmur.

ʿ**Adā: (Ar.)** Düşman.

Āhen: (Fars.) Demir.

Āḫir: (Ar.) Nihayet, son.

Aḫfā: (Ar.) Çok gizli olan.

Aḥker: (Fars.) Ateş koru, mec. Aşk ateşi.

Aḥsent: (Ar.) Aferin anlamında tebrik sözü.

Aḳdem: (Ar.) Önde gelen.

Ālāyiş: (Fars.) Gösteriş.

ʿ**Alev-dār: (Türk. alev, Fars. -dâr.)** Alevli.

Ālūde: (Fars.) Kirli, kire bulaşmış.

Ālūde-nigār: (Fars.) Aşığa karşı olumsuz düşünen sevgili.

ʿ**Araḳ-nāk: (Ar.** ʿ**araḳ, Fars. -nāk)** Terli, terlemiş.

ʿ**Araḳ-çīn: (Ar.** ʿ**araḳ, Fars. çīn)** Alındaki terleri toplaması için başa geçirilen bir tür fes veya takke.

ʿ**Arʿar-ḫırām: (Ar.** ʿ**arʿar, Fars. ḫırām)** Dağ selvi gibi ince zarif yürüyen.

ʿ**Araż: (Ar.)** Maddi aleme ait olan eşya, dünyalık mal.

Ārāste: (Fars.) Süslenmiş.

Ārāyiş: (Fars.) Süs, zinet.

Āremīde: (Fars.) Huzurlu, rahat.

ʿ**Arşa: (Ar.)** Ülke.

Ārzū-mend: (Fars.) Arzulu, istekli.

ʿ**Āşıḳ-küş: (Ar.** ʿ**āşık, Fars. küş)** Aşık öldüren.

Āşūb: (Fars.) Karışıklık.

ʿ**Aṭā: (Ar.)** İhsan, lütuf.

ʿ**Aṭā-baḫş: (Ar.** ʿ**aṭā, Fars. baḫş)** İhsanlar bahşeden, cömert.

Āteş-güster: (Fars.) Ateş saçan.

Āteş-tāb: (Fars.) Ateşi parlatan.

Āyīne-dān: (Fars.) Ayna mahfazası.

Āzār: (Fars.) İncitmek.

Āzūrde-ḫaṭır: (Fars. āzürde, Ar. ḫāṭır) Hatırı yıkılmış.

-B

Bāc: (Fars.) Vergi.

Bāc-dār: (Fars.) Vergi memuru.

Bād-bān: (Fars.) Yelken.

Bādī: (Ar.) Sebep olan şey.

Bādiye: (Ar.) Çöl.

Bāʿiş: (Ar.) Sebep olan şey.

Bāl-beste: (Fars.) Kanadı bağlı.

Bālīn: (Fars.) Yatak, döşek.

Bām: (Fars.) Çatı, dam; Gökyüzü, gökkubbe.

Bār: (Fars.) Yük, ağırlık veren şey, sıklet.

Bār-geh: (Fars.) Makam sahibi birinin bulunduğu yer, onun huzuru.

Bār-keş: (Fars.) Yük taşıyan, yük çeken.

Bār-ver: (Fars.) Meyve veren ağaç ya da bitki.

Bāz: (Fars.) Doğan denilen yırtıcı kuş, şâhbâz.

Bāzīçe: (Fars.) Oyuncak.

Beççe: (Fars.) İnsan veya hayvan yavrusu.

Benāgūş: (Fars.) Kulağın ucunda küpe takılan yumuşak yer, kulak memesi.

Benān: (Ar.) Parmak uçları.

Beng: (Fars.) Ben otu denen bitkinin keyif verici tohumu.

Ber-dūş: (Fars.) Omuz üstünde, sırtta.

Ber-ḳāʿide: (Fars. ber, Ar. ḳāʿide) Kuralına, usulüne uygun bir şekilde.

Ber-ḳarār: (Fars. ber, Ar. ḳarār) Aynı durumda aynı kararda olmak, kararlı.

Beste-dil: (Fars.) Gönlü bağlı, bir şeyi gönülden seven.

Beẕl etmek: (Ar. Beẕl) Esirgemeden bol bol vermek.

Bī-bāk: (Fars.) Korkusuz.

Bī-iḫtiyār: (Fars. –bī, Ar. İḫtiyār) Kontrolsüz, irede dışı.

Bīd: (Fars.) Söğüt.

Bī-hem-tā: (Fars.) Eşi benzeri olmayan, eşsiz, yegane.

Bī-kerān: (Fars.) Ucu sonu gelmeyen, uçsuz bucaksız.

Bī-kīn: (Fars.) Kin beslemeyen, içinde kin barındırmayan.

Bisāt: (Ar.) Halı, kilim.

Bī-meze: (Fars.) Tatsız, tuzsuz.

Bī-ser ü şāmān: (Fars.) Başsız ve parasız.

Bīşe: (Fars.) Orman.

Bī-şumār: (Fars.) Sayısız, sınırsız.

Bīm: (Fars.) Korku.

Būriyā-bāfān: (Fars.) Hasır dokuyan.

Būriyā-bāfān-ı naẓm: (Fars. Būriyā-bāfān, Ar. Naẓm) Şiiri hasır gibi dokuyan şâir.

Büʾl-heves: (Ar.) Kararsız, arzu ve isteklerine tâbi olan.

Bürrān: (Fars.) Kesici.

Büt: (Fars.) Put, sevgili.

-C

Câme: (Fars.) Elbise.

Cārī: (Ar.) Akmakta olan, akan.

Cārūb: (Fars.) Süpürge.

Cāvid: (Fars.) Ebedî, kalıcı.

Cāy-ı nişest: (Fars.) Oturma yeri.

Cefā-dīde: (Ar. Cefā, Fars. dīde) Cefa görmüş.

Cevlān: (Ar.) Dolaşma, deverân.

Cevr-bār: (Ar. Cevr, Fars. bār) Cevreden, eziyet eden.

Cevr-dīde: (Ar. Cevr, Fars. dīde) Eziyet görmüş, haksızlığa uğramış.

Cihān-gīrī: (Fars.) Cihangirlik, Dünyayı zabdetme.

Cilā-resān: (Ar. Cilā, Fars. resān) Cila veren, parlatan.

Cühūd: (Ar.) Yahudi.

Curʿa-dān: (Ar. Curʿa, Fars. dān) Kadehin dibindeki son yudumun esrarını bilen.

Cünd-i ʿadā: (Ar.) Düşman askerleri.

-Ç

Çāh-ı ẕeḳān: (Fars. çāh, Ar. ẕeḳān) Çene çukuru.

Çarḫ-ı mīnā: (Fars.) Sırça gibi parlak gökyüzü, felek.

Çalāk: (Fars.) Hareketli, çevik.

Çarḫī: (Fars.) Feleğe has.

Çekīde: (Fars.) Damlamış.

Çerī: (Türk.) Asker.

Çeşme-i ḥayvān: (Fars. çeşme, Ar. ḥayvān) Hayat bağışlayan su, âb-ı hayat.

Çetr-i zer-nişān: (Fars.) Altın işlemeleriyle işlenmiş çadır (Fani dünya)

Çīde: (Fars.) Toplanmış, derilmiş.

Çīn: (Fars.) Sevgilinin saçındaki ya da kaşlarının kenarındaki kıvrım; Alındaki kırışıklıklar; Seher vakti.

Çūb: (Fars.) Değnek.

Çūb-ı nebāt: (Fars. çūb, Ar. nebāt) Odun haline gelmiş, kurumuş olan bitki.

-D

Dām: (Fars.) Avcıların avını yakalamak için kurdukları tuzak.

Dāmene: (Fars.) Dağ eteği.

Dāmen-keşān: (Fars.) Eteğini toplayıp kaçan.

Dānā: (Fars.) Bilen, bilgili.

Dārū: (Fars.) İlaç.

Dehr: (Ar.) Dünya.

Dem-alūde: (Fars.) Nefesi kirli.

Dem-beste: (Fars.) Nefesi tutulmuş.

Der: (Fars.) Kapı; Padişahın bulunduğu yer.

Der-agūş: (Fars.) Kucaklama, sarma.

Der-bend: (Fars.) Dar geçit, aşılması zor bir durum, zorluk.

Der-miyān etmek: (Fars.) Sahip olduğu bir şeyi ortaya koymak, feda etmek.

Deryūze: (Fars.) Dilencilik.

Dest-res: (Fars.) Eli eren, eli yetişen.

Dest-mâl: (Fars.) Mendil.

Deşt-i meẕellet: (Fars. deşt, Ar. meẕellet) Aşığın aşkından dolayı içinde bulunduğu hakîr ve zelîl durum.

Devlet: (Ar.) Talih, baht, mutluluk.

Devlet-meʿab: (Ar.) Devleti koruyan.

Dıraḫşān: (Fars.) Parlak.

Dırāz: (Fars.) Uzun.

Diger-gūn: (Fars.) Başka türlü, başka şekilde.

Dil-āvīz: (Fars.) Gönüle çekici, hoş gelen.

Dil-nevāz: (Fars.) Gönül okşayan.

Dil-dāde: (Fars.) Gönül vermiş, âşık.

Dil-figār: (Fars.) Gönlü yaralı.

Dilīr: (Fars.) Yürekli, cesur.

Dīrīne: (Fars.) Çok eskiden beri devam eden, kadîm.

Döymek: (Türk.) Dayanmak, tahammül etmek.

Dūde: (Fars.) Mürekkep yapılan is.

Dūd-mān: (Fars.) Ateş yanan yer, ocak.

Duḫter-i rez: (Fars.) Asmanın kızı, şarap.

Dūn: (Fars.) Adi, değersiz.

Dūr-bīn: (Fars.) Uzağı gören, ileri görüşlü.

Dūr-nümā: (Fars.) Uzağı gösteren.

Dūşīne: (Fars.) Dün geceye ait olan, dün geceki.

Dürd-i mey: (Fars.) Şarap kadehinin dibindeki tortu.

Dü-tā: (Fars.) İki büklüm olmuş, beli bükük.

-E

Efgende: (Fars.) Yıkık, çaresiz.

Efrūz: (Fars.) Artıran

Efser: (Fars.) Tâç.

Efsūn-ger: (Fars.) Sihir yapan, büyücü.

Efsūs: (Fars.) Yazık!

Efsürde: (Fars.) Donuk, hissiz.

Eksūn: (?) Siyah renkli kıymetli bir kumaştan yapılan, eskiden büyüklerin giydiği süslü elbise.

Endaḫte: (Fars.) Atılmış.

-Endāz: (Fars.) Atan, saçan anlamı katan ek. (Pertev-endāz.)

Endūh: (Fars.) Gam, keder, tasa.

Engüşt: (Fars.) Parmak.

Epsem: (?) Dilsiz, konuşmayan.

Erḳām: (Ar.) Rakamlar.

Ervāh: (Ar.) Ruhlar.

Esb: (Ar.) At.

Eşk-bār: (Fars.) Gözyaşı saçan, gözyaşı döken, çok ağlayan.

Evc: (Ar.) Bir yerin en yüksek noktası, zirve, doruk.

Evc-gāh: (Ar. evc, fars. gāh) En yüksek yer.

Evtār: (Ar.) Teller, kirişler.

Evżā: (Ar.) Vaziyetler, haller.

Eyvān: (Fars.) Köşk, kasır.

-F

Faḫte: (Fars.) Üveyik kuşu.

Ferāġ: (Ar.) Dinlenme.

Ferāġ-ı dil: (Ar. ferāġ, Fars. dil) Gönlün dinlemesi, rahat etmesi.

Ferḫunde: (Fars.) Mübarek, uğurlu, kutlu.

Fersūde: (Fars.) Eskimiş, yıpranmış.

Ferş: (Fars.) Zemin.

Ferişte: (Fars.) Melek.

Farḳa: (Fars.) Baş.

Fikr-i bī-ḥāṣıl-ı dünyā: (Ar. fikr, Fars. bī, Ar. ḥāṣıl, Ar. dünyā) Dünyada bir şey elde edememe düşüncesi.

Firīb: (Fars.) Hile.

Fitne-engīz: (Ar. fitne, Fars. engīz) Fitne koparan.

Fitrāk: (Ar.) At eyerinin arkasındaki eşya bağlamaya yarayan kayış, terki bağı.

Fülk: (Ar.) Gemi.

Fürūġ: (Fars.) Parlaklık, nur.

Fürūzān: (Fars.) Parlak, parlaklığı artan.

-G, -Ġ

Ġabġab: (Ar.) Çenenin alt kısmı.

Ġaffāruʾz-zünūb: (Ar.) Günahları bağışlayan.

Ġalṭan: (Fars.) Yuvarlanmış.

Ġam-ālūd: (Ar. ġam, Fars. ālūd) Gama bulaşmış, çok gamlı.

Ġam-ḫˇār: (Ar. ġam, Fars. ḫˇār) Üzüntülü.

Ġam-perver: (Ar. ġam, Fars. -perver) Gam saklayan, gamlı.

Ġar: (Ar.) Mağara, in.

Ġāret-ger: (Ar. ġaret, Fars. -ger) Yağmacı, çapulcu.

Ġavr: (Ar.) Bir şeyin aslı, esası.

Ġedā: (Fars.) Dilenci.

Gendüm: (Fars.) Buğday.

Gerd: (Fars.) Toz, toprak.

Gerdiş: (Fars.) Dönme, devretme.

Gerdiş-āver: (Fars.) Döndüren.

Germ: (Fars.) Sıcak.

Germ-ā-germ: (Fars.) Çok sıcak.

Gevden: (Fars.) Ahmak.

Ġınā: (Ar.) Zenginlik.

Gile-mend: (Fars.) Şikayet eden, şikayetçi.

Girān-bahā: (Fars.) Çok değerli, kıymetli.

Gird-bāḍ: (Fars.) Döne döne esen rüzgar, hortum.

Girībān: (Fars.) Elbisenin yakası.

Girih: (Fars.) Düğüm.

Girih-gīr: (Fars.) Düğümlü, dolaşık.

Gīsū: (Fars.) Omuza dökülen saç.

Giyāh: (Fars.) Ot.

Ġulām: (Ar.) Esir.

Gūyā: (Fars.) Söyleyen, söyleyici.

Güdāz: (Fars.) Yakan, eriten.

Güft-gū: (Fars.) Karşılıklı konuşma; Dedikodu.

Güncişk: (Fars.) Serçe kuşu.

Ġubār: (Ar.) Toz, ince toprak.

Ġubār-ı ḫaṭ: (Ar.) Sevgilinin çok ince hatları(ayva tüyleri), hat sanatında nesih, rikā' gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli.

Ġull: (Ar.) Pranga, demir halka, lâle.

Güş: (Fars.) Kulak.

-Güster: (Fars.) Sonuna geldiği kelimelere saçan, dağıtan anlamı katan bir ek. (Ateş-güster: Ateş saçan)

Güşāde-meşreb: (Fars. güşāde, Ar. meşreb) Meşrebi geniş.

Güşe-i çeşm: (Fars.) Göz ucu(ile bakmak)

Güş-māl: (Fars.) Kulak çekme, tembih etme, uyarma.

Güy: (Fars.) Çevgan oyunundaki yuvarlak top; mec. Düğme.

Güy-ı maksūd: (Fars. güy, Ar. maḳṣūd) Maksat topu.

Güher-āver: (Fars.) İnci getiren.

Güher-bār: (Fars.) İnci saçan.

Güm-nām: (Fars.) Adı unutulmuş, anılmaz olmuş.

Güm-rāh: (Fars.) Yolunu şaşırmış, dalalete düşmüş.

Güşāde: (Fars.) Açılmış, açık.

Güzīn: (Fars.) Seçkin, mümtaz.

-H, -Ḥ, -Ḫ

Ḫˇāb-ālūde-i nāz: (Fars.) Naz uykusuna bulaşmış, çok nazlı.

Ḫˇāb-ı tegāfül:ā (Fars. ḫˇāb, Ar. teġāfül) Tegafül uykusu. Sevgilinin aşığın halini bilmezden gelmesi.

Hadeng: (Fars.) Ok

Hādi: (Ar.) Hidayet eden, doğru yolu gösteren kimse.

Ḫadīḳa: (Ar.) Bahçe.

Ḫākister: (Fars.) Kül.

Ḫāk-rīz: (Fars.) Bahçeye dökülen(üstünde çiçek yetiştirilen) toprak.

Ḫāk-i pāy-i yār: (Fars.) Sevgilinin ayağının toprağı(tozu).

Ḫalel-pezīr: (Ar. ḫalel, Fars. pezīr) Halel gelmiş, zarar görmüş.

Ḫall-i zer: (Ar. ḫall, Fars. zer) Altın eritmek.

Ḫalvet-serāy: (Ar. ḫalvet, Fars. serāy) Tenhada, insanlardan uzak bir yerde bulunma yaşama, uzlet; Tenhada bulunan saray, köşk.

Ḫam-ender-ḫam: (Fars.) Kıvrım kıvrım.

Ḫam-güşā: (Fars.) (Sevgilinin saçındaki) Kıvrımı açan, çözen.

Ḫamīde: (Fars.) Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım.

Ḫamrā: (Ar.) Kırmızı.

Ḫ῾ān: (Fars.) Sofra.

Ḫān-kāh: (Fars.) Tekke.

Ḫānümān-sūz: (Fars.) Ev bark yakan.

Ḫārā: (Fars.) Çok sert.

Ḫarābī: (Ar.) Harap olma, harabiyet.

Ḫār-çīde: (Fars.) Diken toplayan, diken deren.

Ḫarīde: (Fars.) Satın alınmış olan.

Ḫaş: (Fars.) Dal veya ot gibi şeyerin oluştırduğu kırıntı, çöp.

Ḫāşāk: (Fars.) Çöp.

Ḫaṭar: (Ar.) Tehlike, güvensizlik.

Ḫātem: (Ar.) Mühür, yüzük.

Ḫaṭṭ-ı emān: (Fars. ḫaṭṭ, Ar. emān) Kurtuluş reçetesi.

Ḫāver: (Fars.) Batı'nın zıttı, Doğu.

Ḫavrā: (İbr.) Ḫuriler.

Ḫayme: (Ar.) Çadır.

Ḫayrān: (Ar.) Şaşkın, şaşırıp kalmış.

Ḫayyāṭ: (Ar.) Terzi.

Hem-ʿinān: (Fars. hem, Ar. ʿinān) Kafa kafaya yarışan, atbaşı giden.

Hem-nişīn: (Fars.) Beraber oturup kalkan, arkadaş.

Hem-pā: (Fars.) Ayakdaş, arkadaş.

Hem-rāz: (Fars.) Sırdaş.

Hem-reng: (Fars.) Huyu aynı olan, aynı nitelikte olan.

Hem-vār: (Fars.) Düzgün, muntazam.

Hercāyī: (Fars.) Sözünde durmayan.

Hevāyī: (Ar.) Arzu ve istekle dolu.

Ḥınnā: (Ar.) Kına.

Ḫıred: (Fars.) Akıl.

Ḫıred-figār: (Fars.) Aklı yaralayan, sarhoş eden.

Ḫırmen: (Fars.) Harman.

Ḥırz-ı cān: (Ar. ḥırz, Fars. cān) Canın saklandığı yer.

Ḫilʿat: (Fars.) Padişahların birine lütuf olarak giydirdiği kıymetli kaftan.

Ḫilʿat-i inʿām-ı ḫalḳ: (Ar.) Yaratılıştan nimet olan kaftan, ten.

Himem: (Ar.) Himmetler.

Ḫod-kār: (Fars.) Bencil, kendini düşünen.

Ḫor/hūr: (Fars.) Güneş

Ḫulḳ-ı nāz: (Ar. ḫulḳ, Fars. nāz) Yaratılıştan gelen naz.

Ḫulūş: (Ar.) İyi niyetli olma durumu.

Ḫūnābe: (Fars.) Kanlı su.

Ḫūn-bār: (Fars.) Kan dökülen, kan akan.

Ḫūn-rīz: (Fars.) Kan dökücü(sevgili)

Ḫurde: (Fars.) Ufak, küçük, kırıntı.

Ḫursend: (Fars.) Kanaatkar.

Hūş-rübā: (Fars.) İnsanın aklını alan.

Ḫūrşīd-i ṭalʿat: (Fars. ḫūrşīd, Ar. ṭalʿat) Güneş gibi parlayan güzel yüz.

Hümā-pervāz: (Fars.) Yüksekten uçan hüma kuşu.

-I, ʿ-I

ʿ**Iḳd: (Ar.)** Gerdanlık.

Iżṭırārī: (Ar.) Çaresizliğin ortaya çıkardığı mecburiyet, mecburî.

-İ, -ʿİ

İbtihāc: (Ar.) Sevinmek, ferahlamak.

İbrām: (Ar.) Usandıracak kadar ısrarcı olmak.

İdbār: (Ar.) Talihsizlik, bahhtsızlık.

İḫtirāʿ: (Ar.) Daha önce hiç yapılmamış bir şey yapma.

İlzām: (Ar.) Susturmak.

ʿİlm-i aḫfā: (Ar.) Gizli ilim.

İmtinān: (Ar.) İyiliği başa kakmak.

İñende: (Türk.) Çok, pek çok.

ʿİrāb: (Ar.) Arapçada kelime sonundaki harf ve hareke değişikliği.

istiʿāre: (Ar.) (ödünç olarak) Almak.

ʿitāb: (Ar.) Azarlama.

ʿİtizār: (Ar.) Özür dilemek.

-J

Jāle: (Fars.) Çiy tanesi, şebnem.

Jeng: (Fars.) Pas, küf.

Jengār: (Fars.) Pas, kir.

Jeng-āver: (Fars.) Paslı, küflü.

-K, -Ḳ

Ḳabā: (Ar.) Elbise.

Kāfūrī: (Ar.) Kafurdan yapılmış olan.

Kāh: (Fars.) Saman çöpü.

Kāʾil: (Ar.) Boyun eğmiş, kabul edilmiş.

Kām-kār: (Fars.) İsteğine erişmiş olan, devlet ve ikbal sahibi.

Kām-rān: (Fars.) Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.

Kām-yāb: (Fars.) isteğine erişmiş olan, bahtiyar.

Kān: (Fars.) Maden.

Ḳand: (Ar.) Şeker.

Ḳanṭara: (Ar.) Köprü, aşk köprüsü.

Ḳaraḳuş: (Türk.) Kartal, çaylak gibi yırtıcı kuşların genel adı.

Ḳavs-i çarḫ: (Ar. ḳavs, Fars. çarḫ) Feleğin kurulu olan yayı.

Kebk: (Fars.) Keklik.

Kebkeb: (?) Ayak patırtısı.

Keç-reviyān: (Fars.) Eğri giden, yolu düşüncesi doğru olmayan.

Kef-i zer-efşān: (Ar. kef, Fars. zer-feşān) Altın saçan el.

Kem-fürūġ: (Fars.) Parlak olmayan.

Kemīne: (Fars.) Aciz.

Kesel: (Ar.) Gevşeklik, uyuşukluk, tembellik.

Kesel-nāk: (Ar. kesel, Fars. –nāk) Uyuşup gevşemek

Keş-ā-keş: (Fars.) Çekişme, mücadele, keşmekeş.

Keşşāf: (Ar.) Zemahşerî'nin eserinin adı.

Kimyā: (Ar.) İksir.

Kīn-endūz: (Fars.) Kinli.

Kirişme: (Fars.) Sevdilinin kaşı ve gözüyle yaptığı işve ve naz.

Kirişme-sāz: (Fars.) İşve ve naz yapan.

Koçmak/Kuçmak: (Türk.) Kucaklamak.

Ḳudūm: (Ar.) Uzaktan gelip bir yere ayak basma.

Ḳufl: (Ar.) Kilit.

Ḳullāb: (Ar.) Çengel.

Kūh: (Fars.) Dağ.

Ḳurṣ: (Ar.) Gök cisimlerinin yerden daire gibi görünen şekli.

Kūy: (Fars.) Köy, mahalle semt; Sevgilinin bulunduğu yer.

Küdüret: (Ar.) Gam, tasa, kaygı.

Kühen: (Fars.) Köhne, eski.

Kühen-eyvān: (Fars.) Eskimiş köşk, dünya.

Kümeyt: (Ar.) Kırmızı şarap; Doru at.

-Küş: (Fars.) Sonuna geldiği kelimelere öldüren anlamı katan bir ek. (âşık-küş)

-L

Lā-cerem: (Ar.) Şüphesiz ki, besbelli, apaçık.

Lāġ: (Fars.) Şaka, latife.

Laʿl: (Ar.) Kırmızı renkli değerli taş; Sevgilinin dudağı.

Laʿl-i güher-bār: (Ar. laʿl, Fars. güher-bār) İnci saçan dudaklar.

Laʿl-i nāb: (Ar. laʿl, Fars. nāb) Saf lal taşı; sevgilinin lal gibi dudakları.

Laḫt: (Fars.) Parça, cüz.

Lāne: (Fars.) Kuş yuvası, yuva.

Lāyiḥ: (Ar.) Açıkça meydanda olan.

Leb-rīz: (Far.) Ağzına kadar dolu olan.

Leʾīm: (Ar.) Cimri.

Lerzān: (Fars.) Titreyen, titrek.

Levḥ-i ruḫ: (Ar. levh, Fars. ruḫ) Sevgilinin ayete benzetilen ayva tüylerinin bulunduğu yanağı.

Licām: (Ar.) Atın ağzındaki gem, dizgin.

Luṭf-ı ṭabʿ: (Ar.) Yaratılıştan yetenekli, kabiliyetli. Allah vergisi.

Lücce: (Ar.) Engin deniz, umman.

-M

Maʿdelet: (Ar.) Adaletli ve insaflı olma.

Maġz: (Fars.) Dimağ, beyin.

Maḫz: (Ar.) Saf, halis, katıksız.

Māʾide: (Ar.) Sofra, ziyafet

Māʾide-i Mesīh: (Ar.) Hz. İsâ ve havârîlerine Allah tarafından gökten indirildiğine inanılan sofra.

Mā-melek: (Ar.) Mal varlığı, sahip olunan her şey.

Manend: (Fars.) Benzete edatı, gibi.

Manḳır: (Türk.) Para, bozuk para.

Maʿreke-perdāz: (Ar. maʿreke, Fars. perdāz) Savaş alanında uçar gibi savaşan.

Maşıṭa: (Ar.) Gelini giydirip süsleyen kadın, meşşâta.

Maşlaḥat görmek: (Ar. maşlaḥat) İş yapmak, iş bitirmek, iş görmek.

Māye-feżā: (Fars. māye, Ar. feżā Mayasını, kişiliğini, karakterini artıran.

Meftūḥ: (Ar.) Açılmış, fethedilmiş.

Mekkār: (Ar.) Hilekār.

Mekr: (Ar.) Hile, aldatma.

Memlū: (Ar.) Dolu.

Merdüm: (Fars.) İnsan.

Mersūm: (Ar.) Resmedilmiş.

Meşʿal: (Ar.) Meşale.

Meşhed: (Ar.) Şehit olunan yer.

Meʿvā: (Ar.) Sığılacak yer, yurt

Mevc-rīz: (Ar. mevc, Fars. rīz) Dalgalanan.

Mey-fürūş: (Fars.) Şarap satan.

Mey-ḫāre: (Fars.) Şarap içen, sarhoş.

Mezāḳ: (Ar.) Tat alma yeri, damak.

Mezāyā: (Ar.) Meziyetler.

Micmer: (Ar.) Tütsü kabı.

Miḥnet-ābād: (Ar. miḥnet, Fars. ābād) Mihnet dolu yer.

Mirrīḫ: (Ar.) Mars gezegeni, Merih.

Mismār: Çivi, kazık.

Muʿaṭṭar: (Ar.) Güzel kokulu.

Muġfel: (Ar.) Gaflete düşürülmüş, aldatılmış.

Muḥaṣṣal: (Ar.) Sonuç, netice (olarak), sözün kısası.

Muḫtefī: (Ar.) Saklı olan, gizli.

Muḫtel: (Ar.) İyi özelliklerini kaybederek bozulan, bozuk.

Muḥteşem: (Ar.) İranlı şâir Muhteşem-i Kaşânî

Muraṣṣā: (Ar.) Kıymetli mücevherlerle süslenmiş.

Muṣaffā: (Ar.) Arı duru, saf, tertemiz.

Muṭarrā: (Ar.) Taze, körpe, taravetli.

Müze: (Fars.) Çizme.

Müdām: (Ar.) Sürekli, devamlı.

Müdārā: (Ar.) Düşmanlık beslediği halde görünürde dost gibi davranmak.

Müheyyā: (Ar.) Hazır, amade.

Mül: (Fars.) Şarap.

Mülzem: (Ar.) Susturulmuş.

Müsemmā: (Ar.) Tasavvufa göre zatına mahsus ilahi isimlele isimlendirilmiş olan Allah.

Müstedām: (Ar.) Sürekli, devamlı, daim.

Mürde: (Fars.) Ölü.

Mürüvvet: (Ar.) İyilik ve ihsanda bulunma, cömertlik.

Müsellem: (Ar.) Teslim edilmiş.

Müsellem-reviş: (Ar.müsellem, Fars. reviş) Her yaptığı takdir gören.

Müşkīn: (Ar.) Misk kokulu.

Müyesser: (Ar.) Bir şeyin nasip olması.

Müzāhim: (Ar.) Sıkıntı ve zahmet veren.

-N

Nāb: (Fars.) İçine bir şey katılmamış, safî.

Nādire-kār: (Ar. nādire, Fars. kār) Zarif, sanatlı ve nâdir işler yapan, sanatkâr.

Nāfe: (Fars.) Misk ahusu denilen ceylanların göbeğindeki içi misk dolu olan kese.

Nāfe-i ḫāl: (Fars.) Sevgilinin misk kokusu ile dolu olan beni.

Nāfīʿ: (Ar.) Faydalı, menfaatli.

Naḫcir: (Fars.) Av

Nā-hem-var: (Fars.) Düzgün olmayan, karışık.

Nāhīd: (Fars.) Venüz gezegeni, Zühre.

Nāḫun: (Fars.) Tırnak.

Naʿlçe: (Ar.) Küçük nal; Hintlilerin alınlarına koyduğu bir işaret.

Nāme: (Fars.) Mektup; Kitap.

Nā-mülāyim: (Fars. –nā, Ar. mülāyim) Uygunsuz.

Nā-sāz: (Fars.) Uygunsuz, münasebetsiz.

Nā-şükūfte: (Fars.) Açılmamış.

Naṭʿ: (Ar.) Meşinden yapılmış döşek.

Nā-tüvān: (Fars.) Güçsüz, kuvvetsiz, zayıf.

Nāvek: (Fars.) Ok; Sevgilinin ok gibi kirpikleri, gamze.

Nā-yāb: (Fars.) Bulunmaz, eşsiz.

Naẓar-bāz: (Ar. naẓar, Fars. bāz) Bakışlarıyla oyun oynayan.

Neheng: (Fars.) Timsah

Nemed: (Fars.) Keçe.

Nerm: (Fars.) Yumuşak.

Nesrīn: (Fars.) Yaban gülü.

Neşāṭ: (Ar.) Sevinç, neşe.

Nevā: (Fars.) Nağme, ahenk.

-Nevāz: (Fars.) Okşayan.

Nevāziş: (Fars.) Gönül okşayan, iltifat eden.

Nevk: (Fars.) Sivri uç.

Nev-reste: (Fars.) Yeni yetişmiş, genç.

Neyyīr: (Ar.) Nur

Ney-şekker: (Fars.) Şeker kamışı.

Nigeh-dār: (Fars.) Gözcü, bekçi.

Nīk-baḫt: (Fars. nīk, Ar. baḫt) Bahtı kötü olan.

Nīk-ḫ̌āh: (Fars.) İyilik isteyen.

Nikū-kār: (Fars.) İşi iyi ve doğru olan, iyilik eden.

Nīze: (Fars.) Mızrak.

Nuʿmān: (Ar.) Gelincik çiçeği.

Nüh-tāk: (Fars.) Dokuz kemer(felek).

Nükte-perdāz: (Ar. nükte, Fars. perdāz) Nükteli söz söyleyen.

Nümāyān: (Fars.) Öne çıkan, belli olan, aşikâr.

Nüzhet-fezā: (Ar. nüzhet, Fars. feẓā) Gönül açan, neşeli, eğlenceli.

-P

Pā-beste: (Fars.) Ayağı bağlı.

Pā(y)-bend: (Fars.) Ayak bağı, engel.

Pā-būs: (Fars.) Ayak öpmek.

Pās-bān: (Fars.) Gece bekçisi.

Pāyān: (Fars.) Son, nihayet.

Pāy-sūs: (Fars.) Ayak yakan.

Pāyende: (Fars.) Kalıcı, payidar.

Pāy-gāh: (Fars.) Pāye, derece.

Pāyīz: (?) Sonbahar.

Pehlū: (Fars.) Vücudun iki yanından biri.

Peleng: (Fars.) Kaplan.

Perākende: (Fars.) Dağınık, birbirinden ayrı.

Perde: (Fars.) Musikide sesin tizlik derecesi.

Perde-dār: (Fars.) Perdeyi yırtan, edepsiz.

Pergāle: (Fars.) Parça.

Pertev-resān: (Fars.) Parlaklık veren.

Perverde: (Fars.) Beslenmiş, yetiştirilmiş.

Perverīş: (Fars.) Besleme, yetiştirme.

-Pesend: (Fars.) Sonuna geldiği kelimelere beğenen anlamı katan bir ek.

Pest: (Fars.) Aşağı, alçak.

Peşmīne: (Fars.) Yünden yapılmış hırka.

Peşşe: (Fars.) Sivrisinek.

Peykān-ḫorde: (Fars.) Okla yaralanmış olan.

Peyk: (Fars.) Haberci.

Peyker: (Fars.) Yüz, çehre.

Peyveste: (Fars.) Erişmiş, ulaşmış.

Piçān: (Fars.) Titreyen.

Pīçiş: (Fars.) Kıvrım, büklüm.

Pirāye-dih: (Fars.) Süs veren, süsleyen.

Pister: (Fars.) Yatak, döşek.

Pīşe: (Fars.) Kamıştan yapılan ve kavala benzeyen bir çalgı.

Pişvā: (Fars.) Önder, reis.

Puḫte: (Fars.) Pişmiş.

Pūlād: (Fars.) Çelik.

Pūte: (Fars.) İçinde maden eritilen kap, pota.

-R

Rabıṭa-bend: (Ar. rabıṭa, Fars. bend) Bağlayan şey, bağ.

Rāġ: (Fars.) Güllük gülistanlık bahçe.

Rāḥat-resān: (Ar. rāḥat, Fars. resān) Rahata kavuşturan.

Raḫt: (Fars.) Atlar için kullanılan eyer takımı.

Rāh-rev: (Fars.) Yolcu.

Raḫş: (Fars.) Gösterişli, güzel at.

Raḫşān: (Fars.) Parlak.

Rast: (Fars.) Doğru, düz, düzgün.

Rastī: (Fars.) Doğrusu, doğrusunu söylemek gerekirse.

Rāz: (Fars.) Sır.

Rāz-küşā: (Fars.) Sırrını açan, sırrını saklamayan.

Refʾet: (Ar.) Merhamet, esirgeme.

Refūgār: (?) Terzi.

Reg: (Fars) Damar.

Reh-nümūn: (Fars.) Yol gösteren.

Remīde: (Fars.) Ürkmüş, korkmuş.

Renc-i taʿab: (Fars. renc, Ar. taʿab) Yorgunluğun ıztırabı.

Resen: (Fars.) İp, urgan.

Resen-bāẓ: (Fars.) Cambaz.

Resīde: (Fars.) Erişmiş, ulaşmış.

Reşk: (Fars.) Kıskanmak.

Revān-baḫş: (Fars.) Can bağışlayan, hayat veren.

Revġān: (Fars.) Yağ, kandillerin içine konulan yağ.

Revzen: (Fars.) Pencere.

Reʾy: (Ar.) Düşünce, fikir.

Rezm: (Fars.) Kavga, savaş.

Rīk/Rīg: (Fars.) Kum.

Rikāb: (Ar.) Üzengi.

Rişte: (Fars.) İp.

Ruḥ-fezā: (Ar. rūḥ, fars. fezā) İnsan ruhunu canlandıran, şevkini artıran.

Ruḳʿa-yı eşʿār: (Ar.) Şiir yazılmış olan kağıt.

Rūze: (Fars.) Oruç.

-S, -Ş

Ṣabūḥ: (Ar.) Sabahları içilen şarap.

Ṣad-sāle: (Fars.) Yüzyıl, asır.

Ṣafvet: (Ar.) Maddi ve manecvi temiz olma durumu, saflık.

Ṣāḥib-ṭabʿ: (Ar.) Huyu, yaratılışı güzel olan.

Ṣaḥn-ı serāy-ı ʿişret: (Ar. ṣaḥn, ʿişret, Fars. serāy) İşret sarayının meydanı.

Saḫt: (Fars.) Sert.

Saḫt-dil: (Fars.) Taş kalpli.

Saʿīd: (Ar.) Uğurlu, kutlu, mübarek.

Ṣaḳf: (Ar.) Dam, çatı, tavan.

Ṣalā: (Ar.) Çağrı, davet.

Sālūs: (Fars.) İki yüzlü, riyâkâr.

Ṣanavber: (Fars.) Sevgilinin boyunun benzetildiği çam fıstığı ağacı.

Ṣandal: (?) İpek ve pamuktan yapılan parlak bir kumaş.

Ṣarīr: (Ar.) Gıcırtı, cızırtı.

Ṣavmaʿa: (Ar.) İçinde ibadet edilen yer, ibadethane, tapınak.

Ṣavt: (Ar.) Ses, sadā.

Sāye-bān: (Fars.) Gölgelik.

Ṣayyād: (Ar.) Avcı.

Sebāḳ: (Ar.) Ders.

Sebū: (Fars.) Testi.

Sebük-ḫīz: (Fars.) Çabuk uyanan, uykusu hafif.

Sebük-bār: (Fars.) Yükü hafif olan.

Seḫā: (Ar.) Cömertlik.

Seḥer-ḫīz: (Ar. seḥer, Fars. ḫīz) Sabah erken kalkan.

Sehī ḳadd: (Fars. sehī, Ar. ḳadd) Fidan gibi düzgün boylu.

Sehm: (Fars.) Ok.

Selāsil: (Ar.) Zincirler.

Selb etmek: (Ar. selb) Ortadan kaldırmak, yok etmek.

Selsāl: (Ar.) Çok soğuk olmayan, içimi tatlı bir su.

Semend: (Fars.) Süratli, çevik at.

Semen-sā: (Fars.) Yasemin gibi.

Semūm: (Ar.) Zehirli.

Ser-āmed: (Fars.) Başta bulunan, başta gelen kimse.

Serā-perde: (Fars.) Padişah çadırı.

Ser-ber: (Fars.) Baş götüren, başın kesilmesine sebep olan.

Ser-beste: (Fars.) Açık olmayan, gizli.

Ser-defter-i üşşāḳ: (Fars. ser-defter, Ar. ʿuşşāḳ) Aşıklar defterinin başı.

Ser-der-hevā: (Fars. der, der; Ar. hevā) Boşu boşuna uğraşan, ne yaptığını bilmeyen kimse.

Serdī: (Fars.) Sert, şiddetli.

Ser-efgende: (Fars.) Yıkık ve bîçâre olanların en başı, önde geleni.

Ser-efrāz: (Fars.) Üstün, seçkin.

Ser-geşte: (Fars.) Başı dönmüş.

Ser-girān: (Fars.) Başı ağır, sarhoş; ağırbaşlı.

Serīr: (Ar.) Taht.

Ser-kâr: (Fars.) Bir işi yöneten, idare eden.

Ser-keş: (Fars.) Dikbaşlı, itaatsiz.

Ser-nigūn: (Fars.) Ters dönmüş, tepe taklak olmuş.

Ser-pūş: (Fars.) Başlık.

Ser-süḫan: (Fars.) Sözün başı, başlık.

Ser-tīz: (Fars.) Sivri uçlu, keskin.

Settāruʾl-ʿuyūb: (Ar.) Ayıpları örten.

Ṣıfat: (Ar.) Benzetme edatı, gibi.

Ṣımak: (Türk.) Kırmak.

Sīb: (Fars.) Elma.

Sibāʿ: (Ar.) Yırtıcı hayvanlar.

Sifāl: (Fars.) Topraktan yapılan kap.

Sifle-nevāz: (Fars.) Adi insanlara destek olan.

Sīḫ: (Fars.) Kebap şişi.

Sipend: (Fars.) Üzerlik tohumu, dardağan darısı.

Sipihr: (Fars.) Felek.

Sīr-āb: (Fars.) Suya doymuş, suya kanmış.

Ṣīt: (Ar.) Ses, sadâ; Nâm, ün.

Sitem-āmīz: (Fars.) Sitemli.

Söyünmek: (Türk.) Sönmek.

Sū: (Fars.) Yön, taraf, cihet.

Ṣūd-mend: (Fars.) Faydalı, yararlı.

Suḫte: (Fars.) Yanık, yanmış.

Ṣuvarmaḳ: (Türk.) Suya salmak.

Suzen-dār: (Fars.) İğneleyici, iğneli.

Südde: (Ar.) Kapı.

Süḫan-dān: (Fars.) Sözden anlayan, söz bilen.

Süm: (Fars.) At, katır gibi hayvanların tırnağı.

Sürḫ: (Fars.) Kırmızı, Kırmızı mürekkep.

Sürūd: (Fars.) Şarkı, türkü, nağme.

Süst: (Fars.) Gevşek, zayıf, güçsüz.

-Ş

Şāb: (Ar.) Genç.

Şāḫ: (Fars.) Dal, budak.

Şāh-bāz: (Fars.) Doğan denilen yırtıcı kış.

Şāhid-bāz: (Ar. şāhid, Fars. –bāz) Oğlancı.

Şāḫ-sār: (Fars.) Dallı budaklı ağaç.

Şaʿşaʿa: (Ar.) Parıltı, ışıltı.

Şeb-çerāġ: (Fars.) Gece parlayan kıymetli taş.

Şeb-dīz: (Fars.) Karayağız at.

Şeb-gīr: (Fars.) Geceyi tutan, geceyi kaplayan.

Şeb-ḫīz: (Fars.) Geceyi uyandıran.

Şeġāb-engīz: (Ar. şeġāb, Fars. engīz) Fitne koparan.

Şeh-süvār: (Fars.) Usta binici.

Şehen-şāh: (Fars.) Şahlar şahı.

Şeh-per: (Fars.) Kuş kanadının en uzun tüyü.

Şeh-rāh/şāh-rāh: (Fars.) Ana yol, doğru yol.

Şekā: (Ar.) Talihsizlik, uğursuzluk.

Şeker-ḫāy: (Fars.) Şeker çiğneyen.

Şekīb: (Fars.) Sabır, tahammül.

Şerer-feşān: (Ar. şerer, Fars. –feşān) Kıvılcım saçan.

Şerḥa: (Ar.) Kesik, yara, parça.

Şermende: (Fars.) Utanmış, mahcup.

Şerm-sār: (Fars.) Utangaç, mahcup.

Şeyḫ: (Ar.) Yaşlı kimse.

Şehd: (Ar.) Bal.

Şifā-sāz: (Ar. şifā, fars. sāz) Şifa veren.

Şiḫāb: (Ar.) Göktaşı.

Şikāf: (Fars.) Yarık, yırtık.

Şiken: (Fars.) Kıvrım, büklüm.

Şikest: (Fars.) Kırık.

Şīr: (Fars.) Aslan.

Şinīde: (Fars.) İşitilmiş.

Şitāb: (Fars.) Acele, çabukluk.

Şuḳḳa: (Ar.) Kumaş veya kağıt parçası.

Şūr: (Fars.) Karışıklık, kavga, fitne.

Şūr-engīz: (Fars.) Gürültü yapan, kavga çıkaran.

Şūre-zār: (Fars.) Verimsiz, çorak yer.

Şūr-fezā: (Fars.) Fitne, karışıklık artıran, fitneci.

Şūrīde: (Fars.) Perişan(âşık)

Şükūfte: (Fars.) Açılmış.

-T, -Ṭ

Taʿaccüb: (Ar.) Şaşırmak, hayret etmek.

Taʿalluḳ: (Ar.) İlgi, alaka, dünyaya karşı duyulan ilgi.

Tāb: (Fars.) Parlaklık; Kelime sonuna ek olarak geldiğinde parlaklık veren aydınlatan anlamında(ālem-tāb).

Tāb-dār: (Fars.) Parlak ışıklı.

Ṭabl: (Ar.) Davul.

Tāb-nāk: (Fars.) Parlak, parıltılı.

Ṭabʿ: (Ar.) Huy, mizaç, yaratılış.

Tāc-dār: (Fars.) Padişah, hükümdar.

Taḥvīl-i āfitāb: (Ar. taḥvīl, Fars. āfitāb) Güneşin doğuşu.

Ṭaḳāt-rübā: (Ar. ṭaḳāt, Fars. rübā) Takat veren, dinlendiren.

Ṭalʿat: (Ar.) Yüz, çehre, güzel yüz.

Ṭamāʿ: (Ar.) Aç gözlülük, tamah.

Tār: (Fars.) Karanlık; Saç teli.

Ṭarab: (Ar.) Sevinmek ve bununla beraber oluşan çoşkunluk.

Ṭarf: (Ar.) Uç, kenar.

Ṭarḥ: (Fars.) Çiçek dikilmek için ayrılan alan, çiçeklik; tertip etmek, düzenlemek.

Ṭāḳ: (Fars.) Bazı yapıların girişindeki süslü kemer, giriş kapısı.

Tārik: (Fars.) Karanlık.

Ṭavḳ: (Ar.) Tasma, halka.

Ṭayy: (Ar.) Uçmak.

Tebḫāle: (Fars.) Sıcaktan dolayı dudakta oluşan kabarıklık, uçuk.

Teb-i hicrān: (Fars. teb, Ar. hicrān) Ayrılık ateşi.

Tefrīḳa-sāz: (Ar. tefrīḳa, Fars. sāz) Anlaşmazlık çıkaran.

Tekāpū: (Fars.) Koşuşturma.

Tekāsül: (Ar.) Tembellik, üşengeçlik.

Ter: (Fars.) Taze.

Tesliye-baḫş: (Ar. tesliye, Fars. baḫş) Teselli veren, avutan.

Temcīd-ḫᵛān: (Ar. temcīd, Fars. ḫᵛān) Günün aydınlanmaya başladığı vakitte öten(bülbül).

Teng: (Fars.) Dar.

Teng-dil: (Fars.) Gönlü sıkıntılı, sıkıntı çeken.

Tennūr: (Ar.) Fırın, tandır.

Ṭınāb: (Ar.) Çadırı kazığa bağlamak için kullanılan ip.

Tiryāḳ: (Ar.) Panzehir.

Tīşe: (Fars.) Taş işçilerinin kullandığı kazma, külünk.

Ṭuġyān: (Ar.) Taşkınlık, coşkunluk.

Ṭurre: (Ar.) Alna düşen saç.

Ṭurre-i ṭarrār: (Ar.) Sevgilinin insanın aklını başından alan, gönlünü çelen saçları.

Ṭuyūr: (Ar.) Kuşlar.

Tünd-ḫū: (Fars.) Mizacı, huyu sert olan; huysuz.

Tüvānger: (Fars.) Zengin, güçlü kimse.

-U, -ʿU

ʿŪḳāb: (Ar.) Kartal.

ʿUḳde: (Ar.) Düğüm.

ʿUlyā: (Ar.) Çok yüksek, çok yüce.

ʿuzmā: (Ar.) Çok büyük, çok yüce.

-Ü, -ʿÜ

Üstüḫˇān: (Fars.) Kemik.

Üştülüm: (Fars.) Gürültü, kavga.

-V

Vābeste: (Fars.) Bir şeye bağlı olan.

Vāye: (Fars.) Nasip.

Vech-i tavaḳḳuf: (Ar.) Beklemeye sebep.

Veḳ: (Ar.) Uygunluk, uygun olma.

Veḳḳād: (Ar.) Parlak, ışıklı, ateşli.

-Y

Yaḫ-beste: (Fars.) Buz bağlamış, buz tutmuş.

Yaḳlaşmak: (Türk.) Uzamak(ayva tüyleri, hat).

Yed: (Ar.) El.

Yed-i Beyżā: (Ar.) Beyaz el. Hz. Mûsâ'nın, bir mûcize isteyen kavmine ve Firavun'a karşı göğsüne soktuğu elini ışık saçar halde çıkarması şeklindeki mûcizesi ve ışık içinde parlayan eli.

Yed-i ṭūlā: (Ar.) Çok uzun el(kudret eli).

Yemm: (Ar.) Deniz.

Yügrük: (Türk.) Hızlı giden, çabuk yürüyen, yürük.

-Z, -Ẓ, -Ẕ

Zād: (Ar.) Rızık, yiyecek.

Zāʿferān: (Ar.) Safran.

Zāġ: (Fars.) Karga.

Zaḫm-nāk: (Fars.) Yaralı.

Zāl-i zer: (Fars.) İran mitoloji kahramanı Rüstem'in babasının lakabı.

Zānū-be-zānū: (Fars.) Diz dize.

Zecr: (Ar.) Eziyet.

Zemm: (Ar.) Çekiştirmek, kötülüğünü söylemek.

Zeng: (Fars.) Zil, çıngırak.

Zer-beft: (Fars.) Sırmalı kumaş.

Zerḳ: (Ar.) İkiyüzlülük.

Zer-keş: (Fars.) Altınla işlenmiş.

Zer-kūb: (Fars.) Altın işleyen usta.

Zīb: (Fars.) Süs.

Zīn: (Fars.) Ata binmek için kullanılan eyer.

Zīr-i pāy: (Fars.) Ayağın altı.

Zīver-bend: (Fars.) Süs bağı.

Ziyā-güster: (Ar. żiyā, Fars. güster) Işık yayan, aydınlatan.

Zuʿm etmek: (Ar. zuʿm) Sanmak, zannetmek.

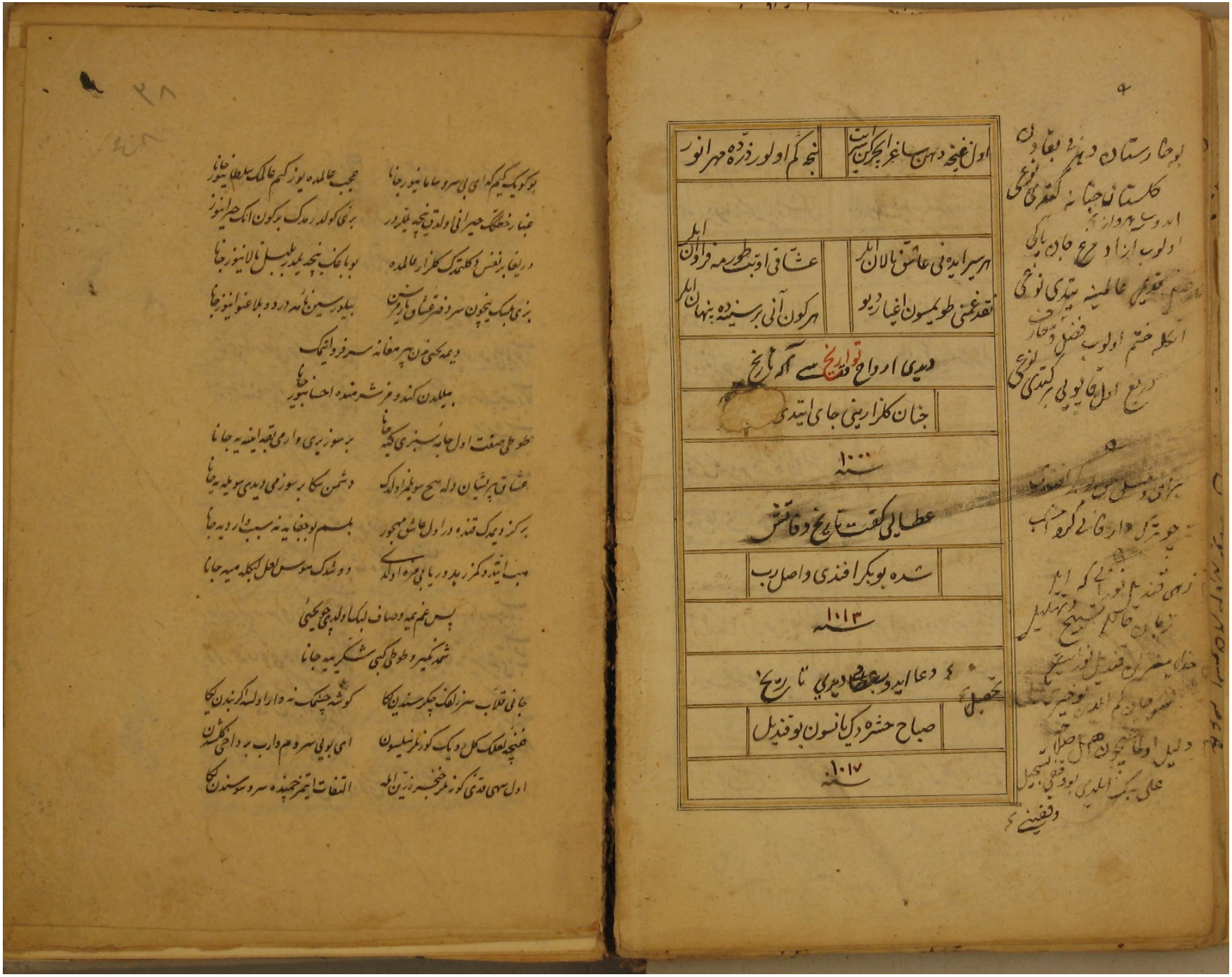
Zūr: (Fars.) Güç, kuvvet.

Ẕübāb: (Ar.) Sinek.

Zünūp: (Ar.) Günah.

EKLER

Ek 1: Tıpkıbasım (48a-120b)

بو کوچک کیم کہ ای بی سرو سامانیور جانا
عجب عالمدہ یوز کیم عالمک سلطانیور جانا

غبار خنگ حیرانی ولدق پنجہ یلدرر
بزی کولدرمدک برکون انک حیرانیور

دریغا بر نفس دکلمدک کلزار عالمدہ
بو باغ پنجہ یلدرلبسل نالانیور جانا

بزی ہجرک پخون سرد فصر غشاق ایدرسن
بیلدرسین نہ درد و بلاغونیور جانا

دیمہ کمی من پیر مغانہ سر فرو انمک
جیللدن کندو فرشتہ منده احسانیور جانا

خطی صفت اول جابہ سبزی کیجہ جانا
بر سوزیری واری تجعہ ایلیہ جانا

عشاق پریشان دلہ ہیچ سوزلمز اولدک
دشمن نکا بر سوزمی دیدی سویلیہ جانا

بر کز دیمدک قندہ وراول عاشق مہجور
بلسم بوجفایہ نہ سبب دار دیہ جانا

ہپ ایتدوکمز ریدو ریا بی مرہ اولدک
دوشمدک سوسن لعل لبکلہ میہ جانا

پس غم میہ وصاف لبکا ولدچی جوکمی
شہد نمیرو خطی کبی شکریہ جانا

جانی قلاب سرزلف چکر مسندن لکا
کوشہ چشمک نہ وار اولسہ کرندن لکا

غنچہ لعلک کل رویک کورمز نیسیون
ای بوبی سرو دم وارب بر داغی گلشندن

اول سہی قدی کورمز خنجر زرین ایلہ
التفات ایتمز خجندہ سرو سوسندن لکا

بو چار ستان دہر ہ بعادن
گلستان جنانہ گتدی نوعی
اولوب سرسبز ہوادن
اولوب ازادہ ح جان پاکی
تقدیم عالمینہ ایتدی نوعی
انکلہ ختم اولوب فضل و سخا
ربیع اول جانیوی برگتدی نوعی

برای وصل من چون بند نقاب
چو ترکی دارخانی گرد مہتاب

زہی قندیل نورانی کہ ایلہ
زبان حاکم تسبیح و تہلیل
خدا یمزن قندیل نورانی
سوحاندم ایلدن نوخیز تاکیم

دلیل اولمانچون اہل ضلالت
علی بک ایلدی بودفعی تعجیل

وتفصیلہ

اول غنچہ دہن ساغر ایچرکن سرایت	نجم کم اولور ذرہ مہر انور
ہر سر ایدہ نی عاشق نالان ایلر	عشاقی اوبتب طور مہ فراوان ایلر
تقدیر غمی طوکیمسون اغیار دیو	ہر کون آنی برسینہ دہ بہتان ایلر

دیدی ارواح تواریخ وفاتندن سہ آگہ تاریخ

جنان کلزارینی جای ایتدی	

سنہ ۱۰۰۰

عطایی کفت تاریخ وفاتش

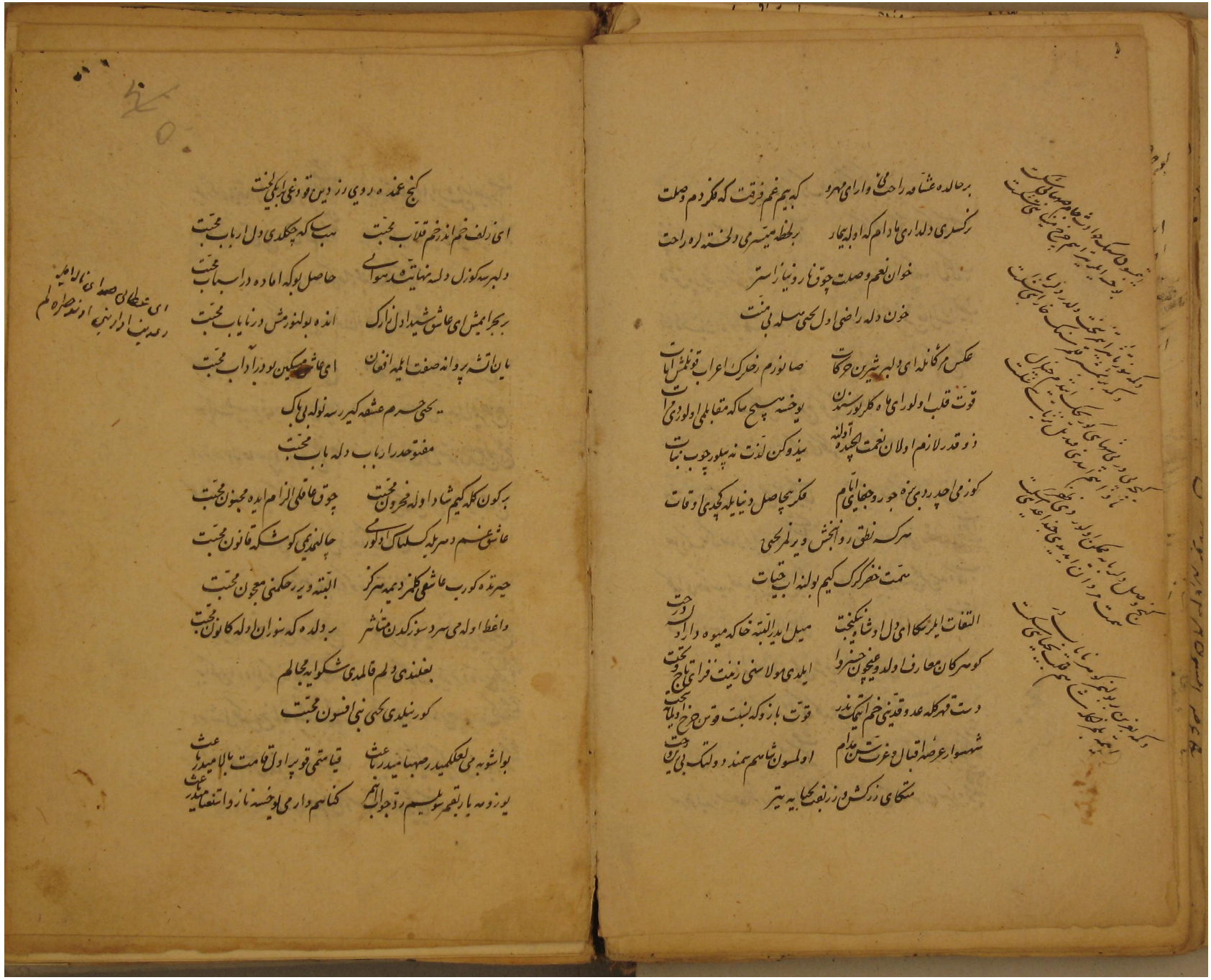
شدہ بوبکر افندی واصل رب	

سنہ ۱۰۱۳

دعا ایدوب عطایی دیدی تاریخ

صباح حشرہ دکیانسون بو فندیل	

سنہ ۱۰۱۷

برحاله عشاقه راحت فزای مهرو — که بیم غم فرقت که فکردم وصلت
رکسری دلداری یادام که اولیه یار — برلحظه میسری دلخسته ره راحت
خوان نعم وصلت چوقا رونیاز استر
خون دله راضی اول لحمی مسله بی منت

عکس رکانده ای دلبر شیرین حرکات — صانورم رخدرک اعراب قونمش آیات
قوت قلب دلورای ماه کلرلورسندن — یوخسه هیچ ماکه مقابلمی اولوزی ذرات
ذوقدر لازم اولان نعمت لچیده آولنه — بیذوکن لذت نه پیلور چوب نبات
کوزمی اچدردی نه جوروجفای ایام — فکر بچاصل دنیایله کچدی اوقات
سرکه نطق روانبخش ویرنمز لحمی
سمت خضر کرک کیم بولنه آب حیات

التفات ایلرنکا ای دل اوشاقیکجت — میل ایدرالبته خاکه میوه دارادرجت
کوسرکان معارف اولدوعیچون خسروا — ایلدی مولا سنی زینت فرای تاج وتخت
دست قهرکله عدوقدینی خم ایتمک مدر — قوت بازوکه لبنت وقرس خرخ ویلانجت
شهسوار عرصه اقبال وعزت سن یدلم — اولسون شاهم سمند دولتک بی زین وتخت
متکای زرکش وزرنفت کجا بیه تیر

کنج غمده رویی رز دین تودغی ایلکی لخت

ای زلف خم اندرخم قلاب محبت — سب کیه چکلدی دل ارباب محبت
دلبر سه کوزل دله نهایت شدسوای — حاصل بوکه اماده دراسباب محبت
بر کجا میش ای عاشق شیدا دل نارک — اندوه بولنورمش درنایاب محبت
یان تشه پروانه صفت ایله افغان — ای عاشق مسکین بودرآداب محبت

یحیی حسرم عشقه کیررسه نوله بی باک
مفتوحدرارباب دله باب محبت

برکون کله کیم شادا دله فخرون محبت — چوق عاقلی الزام ایده مجنون محبت
عاشق غم دسرله کسلماک اولورمی — چالغدیمی کوشکه قانون محبت
حیرتده کورب عاشقی کلمز دیمه سرکز — البته دیرحکمنی مجنون محبت
داغطا اوله می سردسوزکدن متاثر — بردله که سنوان اوله کانون محبت

بغلندی دلم قالمدی شکوایه مجالم
کورسنیلدی یحیی بی افسون محبت

بواشوبه می لعلکمیدرصهبا میدرعیش — قیامتی قوپرا اول قامت بالا میدرعیش
یوزونه بارتبسم سویلیسم ردجواب اهم — کناهم وارمی اویخسه نازواستغنا میدرعیش

ای غطان صفای نارایله
رعه بنی اوزنی اوندن صراه لم

بلور کن ای لقا اولد و غنی ناب اولور لقاسی — بو مفتو نلقده ارایش دنیا میدر باعث

خلاص اولمادی مسیح جان ضعفم شور و غوغادن — بلیدم دیده می ایادل شیدا میدر باعث

ازل بزمنده کی جام محبت مستی سن یحیی

بلاکش قیسه مجنون اولمغه لیلا میدر باعث

لعل لبکله باده ناب اتیعا مشراح — الشدی هر بری بر یله ایکی تر مزاج

سو یلک طبیبه یوق یره عرض دوا ایدر — بحار درد عشق قبول ایلمز علاج

ارتر سه اوله حاصل درد و متاع غم — سلطان عشق استمز ای دل خراج و باج

کامل نثار کو سه ایدر کن سکوتده — جاهل کجان جهلی ایله ایلر ابتهاج

یحیی متاع فضل دریغا که

کالای حسن بولمده کوندن کونه رواج

شعله میله دور شمع فروزانه قدح — شمعکن بنده ایدر جنبش پروانه قدح

پر اکمن باده ایله بکزر ایدی عارضنه — سنز کمون ایلیه لر دوندی بخدا خانه قدح

دوشه لی عکس رخ یار شراب ناب — رشکدن دوندی چه یوسف کنعانه قدح

بزه لازم دکل ای شیخ بو نه پیمانه — جمله دن یکدی کیرمی الله بر دانه قدح

سر بری دایم ال اوستنده طوریحیی وش

چوق بولمغه غلغه غم کونمری ایانه قدح

خون اسکندن اولو بدر بیلک هر اسبغ — باغده اولسه عجبی هر کل سیراب اسبغ

اول شه عالم کیمک قاینه کر مندر کون — خشاک اولمش سراکیده وکی اباب اسبغ

سر بخندر سه خنده یازسه خوب اولور سهو — حل وصف ایلیکجون دمده اجاب اسبغ

کاتب قدرت شهابر نقطه یازمش سرخنه — کیمسه کورمش حقا بجناب اسبغ

ظاهری یحیی ایدن معمور باطن جالیدر

شیشه یی کوستردکی بور شراب ناب

سا که ای عاشق مراد ما راد اولور سه کر مراد — یا جنا یا لطف البته اولور سن بر مراد

نا مراد اولمق مراد ایتمده وجهی یوقیدر — چونکه ال دیر مز مراد اوزره جهاند بر مراد

کوکلمی یا معقده یا مقعده الکده دوستم — اولور البته ایدر سه شه کشور مراد

دولت یا بوسله عشقی ایله کامران — کامبخش اصل دل سن ن ایلر مراد

بر مراد اولمقه یحیی قصد کل استعانتی قو

نازنین محبوبه بکز چوق نیاز ایتمز مراد

الله الک یازیلور ای مه انور کاغذ — دل سوداز ده عاشقه بکز کاغذ

سکه طوماردل و جانی صورسم کیوکیم — پادشاه اولمه البته صورز کاغذ

مژه جان خطا مایل ای عاشق آزار — سکا لطف ذن اگر کوندره دلبر کاغذ
نیسه کل اولسه ده مضمونی اظهار اتمز — سن جان سوزکی یازه دلبره کوندرکاغذ

رشته جانیله صارشه بهر زیبای یحیی
سندن الترسه اگر یاره کبوتر کاغذ

نسیم نوبهاری کپی کچدی ناوک دلبر — اچلدی سینه یک یاغدیریر قوزی کللر
اچلمش کلشن مخنده صان زاکسیلدی — نشان سنبک جوركله شمدی مرالف در
کورن در رویی زردم دیدیکی اغلدی — برمشن جو پاروادی بحر اندیشه نیلوفر
سراپا قطره قطره قانلو ماشیله کورن حسیم — مهال ارغوان کلستان دردخت در

بهار عالم غم یوق دیدی واریه یحیی
وجود داغدارک رویی زردک انکره تر

یقدی کوکلم اشیانی یاتیدی تاروار — اکلم کیم شاهباز عشق ایده امده قرار
اب حیوان دله وصلک کنورم کوکلم — خیلی دمدر شیشه خاطرده وار در انکسار
جانه تدن صقلدی شمعی جان تاتوان — خلعت انعام خلقی کندویه ایدر منی یار
اوح استغنا دیرسه نازی یارمتمک — حمد قدکیم قناعت صیدن ایتمیدر نکار

روزکار کدن درامیدی دیوارندکور

توتمسون دیر سنک درون خاطره یحیی غبار

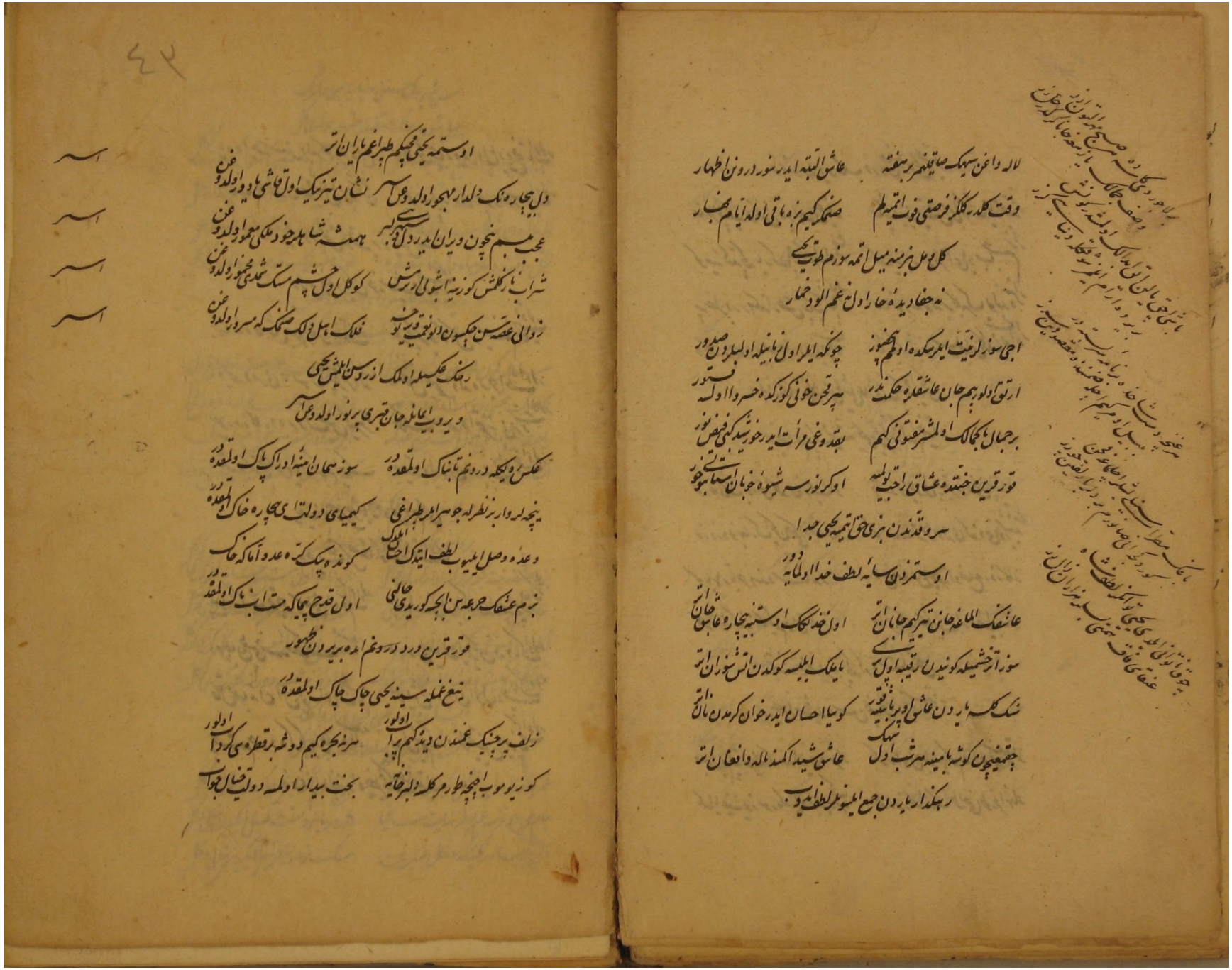
خاطر پاکینه قوتمش یادا ایدن غبار — حانکیا اینه تبش ای اشک ایله اعتذار
کومینه کندکچه یارک فچمه سمراه اولمدی — کسه یه بارا اولمزای دل صبا جسم نزار
پرخطر در رهکذار عشق پک باش اچمه یوله — صاتمورسه نوله برکلبرک بولنده نزار
دکلدر بیچاره بلبل خاردن فریادنی — ملک کلشنده سلیمان کاکلک دیوکی اور

اشبکلکده کوزی یاشیلی عاشقک پک دار کن
نوجوانم پک یشه یحیی ای تندک اختیار

کور عالمک بردتمی کلدی نوبهار — قوینمدن ایلدی چیقیرمز دخی چنار
نوروز و نوبهارک ایکن حکمی اولدی — کوستر مزادلدی کندوی خورشید تابدار
کوبهار تاجر هندوستاندر — مانع متاعی اچمه اوضاع روزکار
کلدی شکفته اکا کیم قولق طوتر — حالن کچمه شکایت ایده غلیب نزار

تخت زمردینه کچه کده شاه کل
یحیی شنیده سن نچه فریاد ایدر هزار

صبحدم بچه لرینه که غدا ویره نزار — بکزه اول مطربه کیم الله الله موسیقار
مکر ایاغینه یوز سورمک اولمار برسرو — طولانور کلشنک اطرافنی طوزمز انهار

یاره اچه سینه دلبر کلدرجانه فوج عاشق بیچاره یه اول اره فتح باب اولور
اشک عاشقدن خدا قتیل ای جوانان خون کیم بچوپرانه لر معبور امدر سیلاب اولور

بر وله یحیی طاقنه پرتو فیض خدا
ذره ناچیز ایکن خورشید عالمتاب اولور

جهانده عاشق مهجور صنمه راحت اولور ندر چکر بو کوکل سویلیم شکایت اولور
اولنجه دمرنی قالسون چیقوبکزدلدن تحمل ایلیم اولده برجراحت اولور
بو روزکاردوه بر رک عیش کیمزالر فلک مساعده ایتمز بی مروت اولور
لسمه رنجش خاطر یه رکرم ایمک مقید اولسون ارباب دله زحمت اولور

یقینده کوی جزا باته اوغرادم یحیی
نه خوب جای صفا کوشه فراغت اولور

پیرانسک قوجه سنی ادم ایلاک اولور جورک ایلیه رکون اولور اوچده چاک اولور
ای جان طپیشه عشقک روا مسار درمان امیدن ایلرکین درد ناک اولور
عاقل جهاندن ال یوسه ای دل عجمیدر الایش زمانه دن اول دقیقه پاک اولور
چشم حسوده کرمکه برچاره وار مسار اول کیم کوزه طوقنمین دیو چاک اولور

دو نمزاولنجه راه خطرناک عشقدن

سن بلبر دل حسنی دنیایه یحیی دلبرک
بلبل شوریده نک عشقیله مشهور اولدی کل

سینه بو بر اندر کنج نهانیدر کوکل جوهر عشق اسکین کلسون که کاندر کوکل
هرکه محو وجود ایتمکله ایرشمز زوال دله بافیدر محبت کرچه فانیدر کوکل
دلربالردن شکایت ایتمکه قادر میدیر درد عشقک بر بلاکشی ناتوانیدر کوکل
ظل رافندر دخان آه دل عاشقده خرو عشقک قدیمی دود مانیدر کوکل

دیده جانه چکر سودای خطک کهکشی
عاشقک بر ایکینه سرمانیدر کوکل

سنبلر کیچون اولدی پریشان داغ دل ظاهر اولور سه الا صفت نوداغ دل
کلزخرک مجتبی دوشدی درونمه هردم بهار اولور سه نوله باغ وراغ دل
یادی فتیل داغمی اول آتشین عذار ایرتمه روز حشر سونمز چراغ دل
آب روان خنجر خونریز یار ایله کلمز بتوردی خرم اولوب سینه باغ دل

مهر اوردی داغ غم کور یحیک عشقیله پر
برداغی ممکن اولدی یحیی فراغ دل

بزم عشقه بنه کیم پروانه اولدک ای کوکل یان یاقل اول شمع حسنه یانه کلدک ای کوکل
خاطرم پرسنه دن غایده مغبر دیمیش شمدیه یوقدر خاطر جانانه کلدک ای کوکل
اکلنلمز دیو غم چکمه بو فانی دنیه ده طوتکه باغ عالمی سیرانه کلدک ای کوکل
وقتی کچمش عیش و نوشک دوری دوشمش ساغرک خط اولنمز عجب دورانه کلدک ای کوکل

ایلکنده ایتمه یحیی کیمسه بی پروا هان
استان حضرت سلطانه کلدک ای کوکل

غمزه اوزلدول یاکاکل ایکیدن خالی دکل تیغ لازم اکه یاغل ایکیدن خالی دکل
جام می دونمزسه غم بولمز نهایت ساقیا دور دریانمود نسلسل ایکیدن خالی دکل
دلبر ارخسار رنکینکده خال عنبرین مسک تردر یاقرنفل ایکیسی خالی دکل

بادهٔ جامیله سرخوشی دریاجام میله مست اول نگار شوخ دستکل ایکیدن خالی دکل

یا ایرم قدینه یحی یا خود اولم یا همال
یا ترقی یا تنزل ایکیدن خالی دکل

سویلیزدیسه بر لمز اولوب سیم اندام ذره جه سوزیری یوق ازه بودر حق کلام
صفحهٔ خدینه خط کلدیکین اشعار ایتمش کوندرب عاشقنه نامهٔ مشکین ارقام
نه عجب روشن اولور صحن سرای عشرت هرنه یانینه نظر ایلرسیک صافی جام
ساکه کیم قرشو لورر بویله شاهم حق بویکیم طرفه روشن اوزکه لوندانه خرام

شمدی یانقده غم خطکله یحی وش
دخی چوق بخته اولور پادشهم عنبر خام

نسیم لطفک آچدی غنچه آسا قلب محزونم صفا باغشلدی کویا آچلدی کنج مخزونم
رخ زردیله عرض حال قصد ایتدیکچه دلداره اولور مانع امان ویرمز یکلر اشک کلکونم
ایر بشلمز صنوبر دی باغبان سروه بحد سه لطافت کلستانده تشدی نخل موزونم
وجودم ناتوان ایتدی ایشمز آه وفغان ایتدی سنکدر اول چشم فتانکه بنم یوجان مصونم

امید اولدرکه لطفندن دریغ شاه فلک رتبت
سوزی یحیانک اولدی جمله مقبول همایونم

باده ایله طوطیٔ آل اولدیسه جام ایلیه لم حلقهٔ رندانی دام
طولیسی دایم اولسا قمرک لطفی بزی ایلدی مست مدام
اول ایکی زلف سیه عنبرین لالهٔ رخساره اولور ایکی لام
سایه صال افتاده لرکه اوستنه سروه چق ای سرو قدخوشی خرام
حالنی یحیانک ایدیسک سؤال شاه فلک قدره دعا صبح وشام
داور دارا حشم داد کر خسرو جم جاه سکندر غلام

رام اولوب اجرام فلک امرنه
دولت واقبال اولمستدام

بی روی دریاکه خاکپایم یوز سورمکه پایکه سنه ایم
جانا نوله پایمالک اولسم دلبستهٔ زلف مشکسایم
زاهد بنی سن نهی می صاندک مانند جباب پر هوایم
چکم می و جام مستتن بن مست می لعل دلربایم
یحی نوله وصف لعلن ایتسم برطوطیٔ شکرین ادایم
سلطان عثمان کامیابه داعیٔ حقیر سنه دیایم

بابش اکر ایسم ده آسمانه
شاهم ایسکنده چهره سایم

ایستکلی جوی روان جسمی خاشاکل ایتدیم کلشن کویکه ایردم ایشمی پاکل ایتدیم
رویمال اولدیسه اوکف پایدیو نیچه پیل راهکذار نده یوزمی خاکل ایتدیم
یارقورقم بوکه نازاوینجه سنه وارمسی ایچه آستانده کیجه نالهٔ بی باکل ایتدیم
آشکارایتمکه داغ دلی امر ایلدی عشق لاله وش برنچه یردن تمی چاکل ایتدیم
منت اللهه که سلطان مراد کبحی چرخدن قدری بلند اولدغی ادراک ایتدیم

باز تهنله سکارین آلوب انشاء الله
دیه مرغ ملغری بسته فتراک ایتدیم

خیالکون بری بر سینه کیردی چونکه مژکام اودم آرالرندن چیدی اشک چشم کریانم
هلاک اولدم کورنجه کرد نکده لعل مشکونک نجه آلورسن ای روح روانم یونکه قانم
قفان کیم کریوزاریله چکدم دیده ودلدن چوردی بنده سن کوزدن کوکلدن تاجه تاجانم
بنی یردن یره چالمقده عشاق ایچره کویکدن نه آکلرسن شکیست اولور می مراسند دل وجانم

نظر قیل لطف ایروب آینهٔ قلبیه یحیانک
کوره هیچ سندن اوزکه کسه وارمی انده سنده طانم

چکوب جامی برایکی قطره قومش انده جانانم ایچنجه لبلرین امش قدر حظ ایلدی جانم
جبینکه ابرو انک عارضک خال عذارکیکاکدر مه بدرم هلالم آفتابم نجم رخشانم

خم دل مایه لمعش شوید یکیم جزو دیجه میل اوسیم — ویرر برنشوه یکیم شهری طوتر فریاد افغانیم
سنی صافقه غچون سویارم لطف ایله انجمه — صیوب دل شیشه سینی ایله پاپال سلطانم

ایله اغیار بد خوایک ایاغین کسدی ای یحیی
صیدی دل شیشه سن وار دیقه کرچه شاه خوبانم

ال ویرسه وصالی یکه دلدار الن اوپسم — بر دولنه ایرسم ینه خطار الن اوپسم
رخساری زرداندی غمی قاتمی خم — خاتم کبی باری ایله هر بار الن اوپسم
بر بوسه رجا ایلدم آزرده دل اولمش — عفو ایتسه گناهم بنم اول یار الن اوپسم
پاپوس رجا ایلسم اول شاه جهاندن — لطف ایلمکه ایله اقرار الن اوپسم

نزم ایلسه یحیی اوجهانک دل ایچون
برحمت ایدر شیخ مدطهار الن اوپسم

دشت دوکوهی کزه لم ناله و فریاد ایله لم — قیصله کوهکنک رو حلرین شاد ایله لم
قوصراخی یی بزه راه خمه هادی اول — سنی ای سرمغان باری بزار شاد ایتدیلم
فلکگ صورت اقبالنه آلدانمیلم — کندو مزجور وجفا چکمکه معتاد ایله لم
پای بند ایتمیه لم رشدی دل شیدا یه — سلب ایدوب عقل اوپابسته یی آزاد

جور اتا یدن ایچمیه لم یحیی بزه
عیش ونوشیله یکن کونلریده یاد ایدلم

ممکنمی مست غمزهٔ جانانه اولمیم — مست اولنی سوم ینه مستانه اولمیم
هب روی لطفه کورمین اهل مجلسه — بن شمع حسنکه نجه پروانه اولمیم
قصدم بوآستنالغ ایدم اهل دوغله — ارباب شوقدن ینه بیگانه اولمیم
رأیم بو بند زلفه چکرسه کوکل بنی — اویمایم آکه بند خی دیوانه اولمیم

کندم سلدن اولم اسیری کیزلارک
یحیی اولورمی اول سه خوبانه اولمیم

منور طلعت فرخنده سی برخوبدر بیرام — کونش یوزلی هلال ابروطاق محجوبدر بیرام

اکا کوچک بویک برجامهٔ زیبای حاضرلر — عجب مقبول عاملدر عجب مرغوبدر بیرام
کورنمز روزه دار اهجره انجق یلیده برکره — چوق اکلنمز کدیر بردلبر محبوبدر بیرام
زمانده دکل هرکوشه هاوی هویدان خالی — جوان فتنه جو محبوب شهر اشوبدر بیرام

سحر بازی مغنون اوصاف سلطان احمدی یحیی
کشف دن زرورق پیدا ایدر زر کوبدر بیرام

نخل قدکدن خبر آلدقجه جانا یادون — سرفرو ایتمزمی وار سرو دن شمشادون
عاشق مهجوری شاهم یادایلدون صاحیوب — لطفلرله آکه غمکبردم کیدرمی یادون
مستدام اول سینه لی کینه ده ایتدک وار — کچدکای بیرولبر خاطرنا شادون
حسنه مغرور اولوب کل کوشه قمرده — بلبل شوریده کچمز ناله و فریادون
کشت دشت وکوهه وارباب عشقک پیشه سی — بررو سدر یکیم قالو بدر قیسدن فرهادون

حضرت سلطان مرادک فیضدیر یحیی سوزک
اول شهه عالی همدن قاعده استمدادون

ساقی یه دیکوزیرنه ینه باده کورسون — بربرهب اونده قدر عیز یاده کتورسون
کل کبی صوزوب هر برنه جام لبالب — بزم اهلنی بلبل کبی فریاده کتورسون
مجنون کبی یابانه کیدن بوالهوس عشق — حل ایتمدوکی مشکلی استاده کتورسون
جور اوقدری دلسون دیریسه یغرینی عاشق — کرچکلرنی خاطرنا شاده کتورسون

مقطوعه ایدوب مدح سرزلفنی یحیی
وصف قدموزونی بالاده کتورسون

روزکار ایلیه غبار اولورسه جانادن — قوبمیم تنها خیالک دیدهٔ اغیاره دن
جان اوزتمق نیدی چرخک دونه فوقه چرخه — نوجوانم رشتهٔ جانم ایریدی سرزدن
خمار ایچره باده نک مستانه جوشن سیر ایدوب — دیدم ای پیرمغان یوقمی بزه اول باده دن
تازه داغم کوردکچه یارایلر التفات — رشکدن یانوب یاقلسه مهجی وار داغ کهن

شعر یحیی دنی اولوب رنگ تکلفدن بری

شعر یحیی دمش اولوب رشک نگارستان
بکر معانی کوزل کوستره مرآت سخن

سر بکلمشده ایکن بار بو بیکلمه ایکن — هله هر جانبی بر بولیه ای سرو چمن
لطف ایدوب سویلدی ای دل طوطی شیرین سخن — ایشه نلر دیه بلر انچق اولور لطف سخن
کوکل آلمغه باعث نه دیکه یار — رخ زیباسنی کوسترمدی یرم وجه حسن
مسکنی خاک ره یاره ایدرسن شبیه — دخی بکزر که بولمکسن آهوی ختن

یار یحیایه دیمش وقت کل و بلبلدر
صبحدم عزم ایده لم کلشنه برین برسن

بار اولمده کدکچه رقیب خونخوادان — بو بیولیه قالورمی کوتوررمی بونی دوران
هر شخص کرانجانی ال اوستنده طوتر سن — هیچ اکه تحملی اولورای سه خوبان
شاهم خدرایت برسری عالمه بسدر — آه ایلمکدردله برسینه ی سوزان
قورتلمز ایسه بولله اوقدکدمرنی دلدن — ای قاشی کمان قانلویی البته طوتر قان

یحیی نوله ناچیز ایسه ده کوکلی بو بیکدر
صنمک الله آلمق انی سن اهم اولمه آسان

خونابلر زانو بزانو جام زرین درمیان — برکل صدبرکدر کویا اوبزم دلستان
کل دیرلر بو برین قدح اطرافنه بکاسه ده — ایلدی ارباب مجلسی نبت بزم جهان
صحن کلزاره دیرلر دنی کل رعنایله — چهره سن نکین کل عذاطرحسن تابا غبان
رشته آلدیرز کویا نچه یاقوت ناب — دور ایدوب اول مجلسی جام زرایله عنوان

کل کل ایتدی عارض خوبانی یحیی تاب می
اولمده ی بزم مجلس آرا هر طرف پرتو رسان

عشق النمز کل پریشان لاله ده داغ درو — غنچه نکدنیا یی داخی کورمشکن بغری خون
عشق تاثیرین کورکیم اول قدر کلمیله — تیشه فرهاد دن کندین طاغندی بستون
دلبرکیم برایه حسنی رخ کلرنکیدر — عاشقک سرمایه کاری هرشکدلاله کون

قصه بر عاقل که وارنام ونشاندن بی نصیب — قیسی مشهور ایتمه ده دنیا یه عنوان جنون

پنجه سن میدان استغناه کمسه بورمدی
قوت بازوی عشقک ایتدی یحیایی زبون

میمدر ساقیمه دست خرابی ایکلدن — سنیمین یا عشقی مطرب ربابی ایکلدن
اغلمدی سنیچ محنت دلدر دکندن بغرینی — آتش سوزان عشقلدر کبابی ایکلدن
سنکدلدر دیمه چرخ ستمکر جورنه — غصه دوران دکلمی آسیابی ایکلدن
موری کور کندله عیش ایلر شکایت ایلمز — آرزوی شهد و شکر دربابی ایکلدن

برکوزی بمارکای یحیی تب هجر ایندر
پستر غمده دل پر اضطرابی ایکلدن

کوکل شول مرغ دونده ی قورتلنجه لانه قیدندن — کرفتار اوله یازدی بای بند عقد لیلایه
کرفتار اوله یازدی بای بند عقد لیلایه — قچوب صحرا یه قورتلدی مجنون خانه قیدندن
دل شیدایه ایدر آماده هر بر تار نه برجای — خلاص اولسون دیو کیسوی یاری شانه قیدندن
بولوب مجنونی دارسم دردلستم دشت وصحرا ده — اکه بر بر دلسم چکه کلرم بیکانه قیدندن

درازاولمه نچه افزون اولمده دلبسته لکمحبی
محصل قورتلمش یوق کاکل جانانه قیدندن

قویایوب طاقمش فریاد نالان اولمشدیرکن — کوزم یاشینی آلورسنده کریان اولمسون دیرکن
بخاطاشیله مرآت دلم صدپاره المزکن — نه مکندرینه خاطر پریشان اولمسون دیرکن
ملاحت ملکنی تسخیر ایدوب بیمثل غمزکله — کوزللک کشورنده غیری سلطان اولمسون دیرکن
بنم طالع ایتدی کم بو کیم غرور حسنله برکون — فلکده مهر خشان ماه تابان اولمسون دیرکن

بنجه قول اولمسون یحیی سکا ای پادشاه حسن
یولمده سندن اوزکه کمسه قربان اولمسون

لطفله برنکاه ایدرسه یلمز نیازدن — بنجه شکایت ایدلم اول بت دلنوازدن
غمزه ی مست نازایسه نازده مست غمزه در — قانی اوکیم خلاص اولمه مرتبه نیازدن

برخیال ایتسون بی عشقک که هنگام وصال — شولیله آغوشی ایده بن نازک طوعیسون
کندک اول زلف خم اندر خمده پنهان ایده کور — زینهار اول طفل اما آتشپانک طوعیسون
شولیله مدهوش اولکه زخم تیغ هجر دلبری — تنده دل حس ایتسون سینه کرده جانک طوعیسون

مست عشق اولکه کیمسه یحیی وش آچیلمه کیمسه
شحنهٔ دوران صفین بویی دیانک طوعیسون

سینه م هدف ناوک مژگان ایدرم بن — جراو قلدیغنه جانمی قربان ایدرم بن
صبر ایلیه م غنچه کبی تنگ دل اولسم — گل کبی همان چاک گریبان ایدرم بن
ماداکه بو آلهه بو کوزیاشی وار در — عاشق دیسین رازمی پنهان ایدرم بن
برلاله رخک حسرت لعلیله دمادم — صحراودری رشک بدخشان ایدرم بن

دلدار المی هجر غمی طعنهٔ اغیار
یحیی بو قدر درده نه درمان ایدرم بن

حصه دار اولمز سنه عاشق محالم فیروزدن — پنجه شاد و خرم اولور عیدنوروزدن
نیلسون نوروز و عیدک کلدکن ارباب دل — آتش غم کشته کانون دل پرسوزدن
جامهٔ انعام اهل جاهه قومز احتیاج — شاکر الطاف خورشید جهان افروزدن
غربتده واحی یحیی گلدی یا دنوبهار — قومدی برسنه زیر خاکده مکنوزدن

غنچه طفلن امیدی یحیی هزار رنگ نعمتی
بیخبر درد اخی اول عشاقدن نوروزدن

مهربانمق کوردی خورشید جهان افروزدن — کرم اولوب بلبل هوایه باشلدی نوروزدن
غنچه لر آچلسه ده کورسک محبت اتسین — وارمی بردل کیم اوله خالی بو دمده سوزدن
سوزن دلدوز غمزه نک کچدی جانه کرچه کیم — کچمدی جان رشته سی اول سوزن دلدوزدن
غمزهٔ جادوی دلبرده نه طاقت وار ایدی — فتنه لر اوکرنمه اول چشم سحر آموزدن

مشعل کل شوقنه سیر ایده کور شب تا بسحر
کیمسه بی فرق اتمک اولمز شمدی یحیی روزدن

سرّ فنی باد نوبهار آکلیم کم صفلیه — غنچه به اعتماد یوق بلبلیه کشف رازدن
دمر فی استرم کچوب سینه ده ایتمه قرار — صاقنوزم کوکلده کی آتش جان کدازدن

سیل نفسانه طولدی یحیی سینه وادیٔ هوا
کچمکه سعی و همت ایت قطرهٔ مجازدن

منزل آل دل عشقله پرتاب و کوز یراب ایکین — تشنه لب یولده قالور سالک اولی تی تاب ایکین
پنجه برکوی ضلالتده کزرسن دربدر — درکهی پیر مغانک مجمع احباب ایکین
کوکلیکه پنجه چکلمز عاشق بچاره کر — زلف عنبر بارکک هر تاری بر قلاب ایکین
هجر رامید غم دنیایه دونمک ای کوکل — برکنار سینه ایرلمز بحر پرکرداب ایکین

صورت اقبال دنیا آلدادر غافلاری
عشرت آکلر لرآنی یحیی خیال خواب ایکین

مشیوه و نازله اول سرو خرامان یورسون — بی کران لشکر الله رایت سلطان یورسون
ارغوان لخلنه دوندرتمه ای دیده بنم — نخل محمد اکا صویر پنه قان یورسون
الی آیاغی بولیکی طوته می صون ساقی — دیر ایسک جانی کاوخسته هجران یورسون
بادبانینی جبابک سینه پر ایتدی هوا — یورسون زورق جام می رخشان یورسون

چونکه آسایشه امکان یوغ ایچنده یحیی
بردم اول بوستنجانهٔ ویران یورسون

کورمکه خود وجودم محو اولور قالمز نشان کز — نه کوردی قاچدی آیا اول مه نامهربان کز
نه یوزدن اولدی ایسه ماجرای خشمی عرض ایلیه — وار در هرکون ایاغی تورنه اشک روان کز
حی یاد ایلیه دلدارک صباح اولنجه آه ایتدم — حرفیانه کچدک شمع دلبرین دخان کز
سنی چون زلفی بندانه دی برزانه ده فریاد — نچه یلیه رسن ای دل سنه افغان کز

لب جانبخشی امردی ملونکیم قصد جان ایلیه
نه ویردی آلیمز یحیی عجب اول بی امان کز

یار و برکن یکسه ار راز نهانک طوعیسون — باشدک فریاده ای دل نوجوانک طوعیسون

سنده راه عشقده پامال اولان برکردسن

جیش غمک کوکلده براکنده قونمسون — مهر کخونینه سینه عدو دست صونمسون
بیدار ایله سن بختی بورو زکاردہ — عالمده برچراغ اویاندر کسونمسون
خلق جهانی قیر مغه تیر مژه کبتر — بیهوده تیر کرچا لشوب تیر یونمسون
بلبل ایکنده شاه کله اولسون قرین — پروانه مضطل سوزانه دونمسون
سل یاشکی که قطرهٔ انکک خیال دوست — بر ریک پای هوز صانوب کیرو دونمسون

در کرابتهای محبت بولنماسن

چوقدن کورنمز اول دل بجایه قونمسون

مقام خوبه کلسون اوکار رخساره دیکلنسون — نوالرایلسون دل بلبل کلزاره دیکلنسون
بلا بزمنده قدم چیکه اولوب جمعه کی رکلر — فغان و ناله فیلسوفی مطربا اوتاره کلنسون
دل شیدایه همدم پنجه دل بریره جمع اولسون — صفالرایلسون عشاق موسیقاره کلنسون
زمان عیش و مجلس کرکدر صحن کلشنین — اوزاتماسون سوزی واغظده برقاره کلنسون
وارب فریادلرقل بیستونه کارشوای عاشق — صانورمی هادی راحت بولوب کهساره کلنسون
بلاوادیلرینه سیل انکم جاغلوب آقسون — باشن اولطاشه دوکن انهاره کلنسون

اوقی شیرین لبی وصفنده کی اشعار کرای یحیی

برزم مجلسده طوطی شکر کفتار دیکلنسون

برمده نابنم کلسه خندک جان ستان سندن — نشان تیرک اولمقدن قچن یوقرنسان سندن
زبانه جورک آلمم صقلدم سوزم درونده — دلم یازشکایت ایتمم ای نامهربان سندن
صبا خاک رهی کیم تویتای دیدهٔ جاندر — برزجک آل کورپایان اومرلرارمغان سندن
بنم خود سوزمی یازماغه دونمز کاغذ و خامه — نه مانع کلسه جانا نامهٔ راحت رسان سندن

نه لازم عشقده بن غالبم قیسه یکلب یحیی

برایکی کون مقدم بله اول تکوان سندن

کوکل اومرنچه دعدرکه یار غمخوارین — اولور سه لطف الهی کورر یوکون یارین

یکلشدی دیو خطنی کچه اوکوزلدسن — کیم کورر بکه اول اوله برکسه اجلدن
دلدن کچن اول شاهی درا غوشده آما — دامانه صارلمه درانچق کلن الدن
شمدنکیرو بزدن کرم ایت لطفکی کسمه — اولدرک مددای ساقی کلچه کسلدن
ازدی یورکم سنکک غم و درد فراقک — قسمت بکه اندوه و بلا ایمش ازلدن

یارک که میانده دراول خنجر غدار

شمدنکیرو یحیی کچر سن سن اولبلدسن

پیرانه سرنه حال ایسه کام آل بهاردن — عار ایتمه استعارهٔ شوق ایت هزاردن
بوس و کنارکن نوله کچدکسه ای کوکل — کچمه کنار باغ ولب جویبارکن
برکس شکوفه ایلدی اب روانی زین — جولرده الدی حصه لرین روزکارکن
سن عالمکده اول قونه دیرسه دیسون رقیب — کلدن آکورمی بوی قاچن زخم خارکن

دریای اخضر چمن اولمقده موجخیز

آیریلمق کرک بله یحیی کنارکن

صیقه آینهٔ قلبم حذر قیل انکسارمدن — بنی خاکیله یکسان ایلمه صاقن بخارمدن
یله ویردی تساظم کاروبارین باد اهمله — فغان نخشیا همدن شکایت روزکارمدن
بری خورشید عالمتاب و بری ماه بدر اولمش — چوب ایکی سر رافلاکه آه پرشرارمدن
عجب پنجه بولبدربن پنجهٔ درد و غم بلسم — فغان خود قالمدی ضعفله جسم نزارمدن

رجام اولدر خدادن اول قیامت قدی کوسترسن

شودکیم کوزم آچوب طوبم ای یحیی مزارمدن

روی عاشق کیمی ای ورد خوانکیم زردسن — وار یه اول نخل باغ حسن ایچون پردردسن
سنده ای آهم اولوب اشک روانم کیمی کرم — انچیدرسن خاطر عشاقی غایت سردسن
کرچکدر دربا قین نقش نکار عالمه — مائل آرایش دنیا دکلسک مردسن
ساکه ارباب محبت ایچره اولورمی نظیر — بالکز بولسنه جان و بریلده یارک فردسن

کوزنه کیرسک عدو نک نوله ای یحیی بوکون

عجب دگل که دونه کبکه او یکین زاغه چمنه کبک او شوخک کورسه رفتارین
نه دگلوزار وزبون واریسه صاتلمده عجب رواجده کوردم بوعشق بازارین
نعود اشکی بولکده دولکه دن قاچم بوغ اولسون اول کشی کیم ساکه دیدیه واریں
او نمسون هله بجایه ایده وکن اول شاه
روامی آنکیه براولیله عاشق زارین

باقمز بونه دیده خونباری نه بلسون کلمز بانه ایله وکم زاری نه بلسون
رونیده قرار اتیمکه یوز طوتمش ایدی دل آردنجه ایمش خط سیه کاری نه بلسون
شیرین دوشر سوزلرین اول خط تنکبار طوطی اوته یورلدت گفتاری نه بلسون
هردل که دگل راهروکعبه یه کویک اویولده اولان سرزنشی خاری نه بلسون
یحیی طوتیلم ایلراثر باره غبارک
اول مست می ناز بواسراری نه بلسون

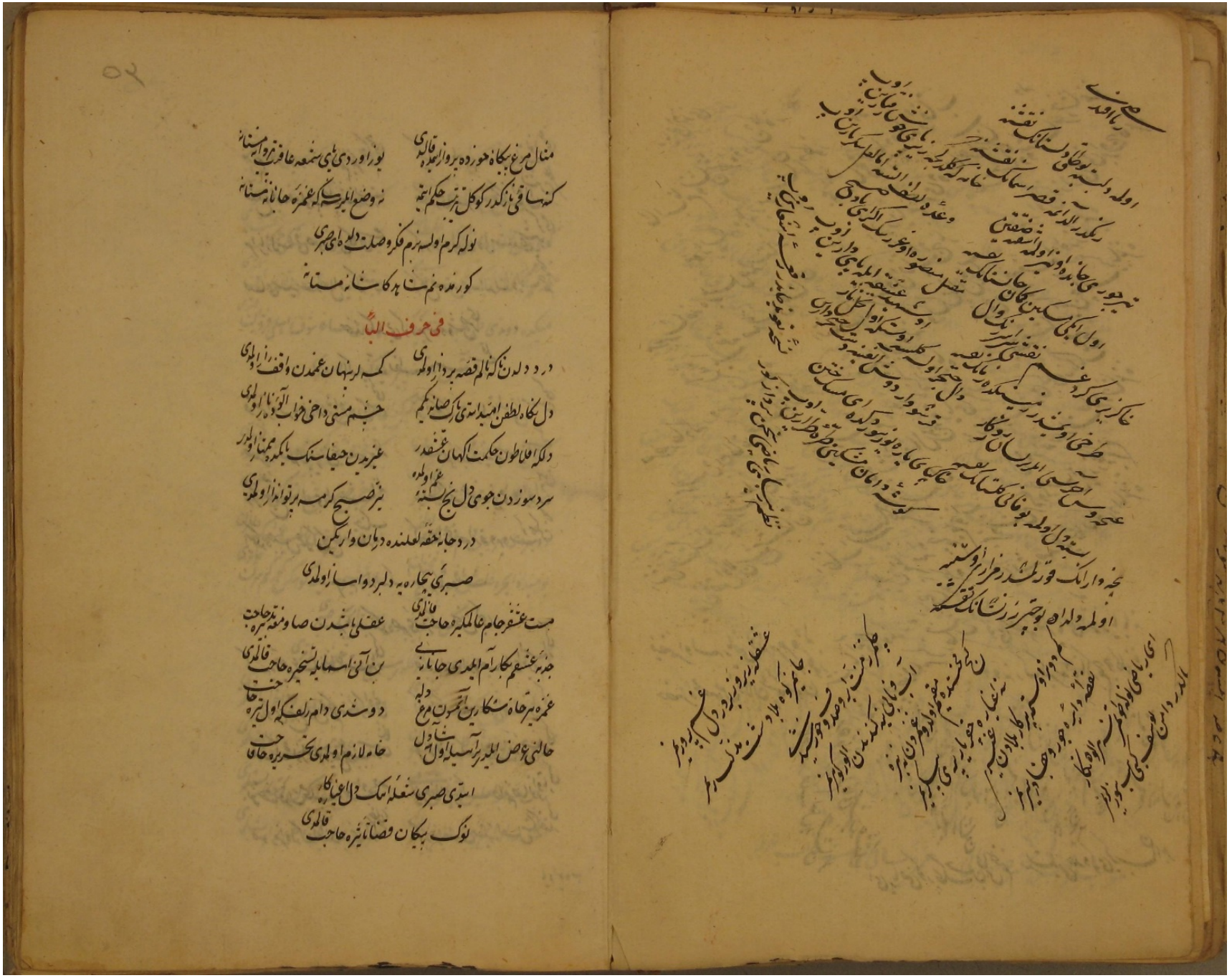
دوگندی صبرنی کوکلم اولعل نابه دوشدن قومادی وارنی خرج ایلدی شرابه دوشدن
کوزیمه عکس خدوشمکله یانده کوکلم هوای دل قنی کرم اولدی جره آبه دوشدن
ابرشدی باتی کوکه هیچ ایاغی یرمی صبرکور فتاده دل دریار فلک جنابه دوشدن
نه اضطراب وکشاکشده در بوجان بلاکتی جفای ناتمانه ایلدزلفک اضطرابه دوشدن
حجاب وصلت یارآکلدم وجودمی یحیی
نه حالت ایده حکم بلمم اول حجابه دوشدن

برچاره بولمز دردنه بچاره کوکلم بلسون برجای آسایشمی وارآواره کوکلم بلسون
سنگ جفایله صیوب دلدارمرائت دلی بینه درست اولمق دیلرصد پاره کوکلم بلسون
سول شوخ جراکیم ایلدی شمشیر غمزه کدلبرا یوق شرحه قابل برمحل پاره کوکلم بلسون
دیرسن نگاه لطفی دلدارمرادایتمک کرک چشمک اویراول غمزه مکاره کوکلم بلسون
هرگل می آلیکه بریمانه دریحیی بوکوز
گل دوری کنده بن ایچمزم میخواره کوکلم بلسون

امتنعه شکیبدن بردخی خیرایدرمی دل کشور حسن یارده غمزه که باجدارا ولمه
زنگ اومبتلایه کم دست ودل بلاکشن بسته جور یارایده طرهٔ فتنه کارا ولمه
بادصبایله فلک دل ساحل کاه ایرمدی وای اکاکه رهبری همت روزگارا ولمه
صبری زاره یاردن رخصت کریه درمراد
چشم نابار پایه تاکهر نثارا ولمه

ایام عمکده صالنوب بحر جفایه باشس اوردی نه فلک دل امواج بلایه
انکله کورر فلک صفا اهل جهانی بکرزسه بولمه شبنهٔ می دورنمایه
عیش اهلی چمنزاره چکلسه کل آچیلمه گلگون قدح چیقمه چراکاه صفایه
دهقان فلک مرغ دلی سنگ ستمله اوغرتمدی خرمنکه امتید ورجایه
صبری ایلیجی عقلمزی غمزهٔ ساقی
حاجتمی قالور یوشس می نوشس بایه

رندانکدست اوره کورجانم شاطرافروزه لاله وگل کبی قتلمه دم نوروزه
گل وشمعک کوریجک مجلس کرماکرمنی بلبلدی بلبل پروانه ده سازوسوزه
دوندزمجلسده بودم جام جباب آورمی اغزمه سکران لطف دست آموزه
رحمت قمه وانشوبه ندن تابوقدر چشم مستک کبریکافرکیش اندوزه

مدام او در بر دن عالم ایچره حکم جمی — کمیت باده به ساقی سیوشه نوله غمی
شعاع باده او لوب جامه شفه رز نقب — حیکلدی خسرو شوفکک اولان تین علم
سرا زاله ساقی صنوبردی کاهی مے — کورلمز اولدی ولی سندی شیوه کرمی
صفای سینه سنه وصل ایده ملکه سنی — کوکل صفن قومه الدن اولف خم خمینی

سخنده کندیی کورمز خود وشن صبری

اکرچه آینه نظمه دسته در قلمے

قوچمز او سروی عاشق اولان آیین کبی — بر کوکلمک ایله فالبسنی تاسین کبی
صد پاره فلکدی پیرهن غنچه شوقله — شنبم کربجه قونه پیرهنین کبی
هر کز اجتمع اولمدی باده بیاله — بر باشکفته غنچه می واردی دهن
ایکده چیقس عمله کوکل عاشقانه جنک — کهسار عشقه ارفه وبروب کوهکن کبی

مردم بهار حسنک ایله زاری کاره وصف

هر بلبلکده وصبری نازک سخن کبی

کمه آچیلم غنا خط عنبر باکی — عرعه دان دلده پنهان المیرم اسراری
ار روی مرغ دل اولکیم شکارک اولمق — اکر فتراک ایده سن زلف مغبر تارکی
حاسد کوزی نوار اولور چشمی عجب سرین نکا — قوز خوطوتک آتشین آینه رخسارکی
نوعشاقدن محلده مطرب اولدم — یا رخط انبرک جامم صانوا قارکی
صوره مزاولدک لطفله صبری زار کی خاکه — کورمز اولدق شیوه لعل شکرفشارکی

یا ایوب

یا ایوب زلفکی طاوس دل افغان — طاعدوب کندیسن اوضاع پریشان
کوردی دل تیغ جفایله ارسندر غنچه — کندن اندخته چاه زنخدان ایتدی
کوی دل نوله صفاسندن اولور غلطان — نه باد سحری زلفکی جوکان ایتدی
مارغم اکه کذار ایلیمک ساغرمے — بیشه زار دلی بر برفله سوران ایتدی
میکده دوندی طرفه بوره — هاون ساغر شوق اهلی فزوان ایتدی

آفرین همتنه پر معانک صبری

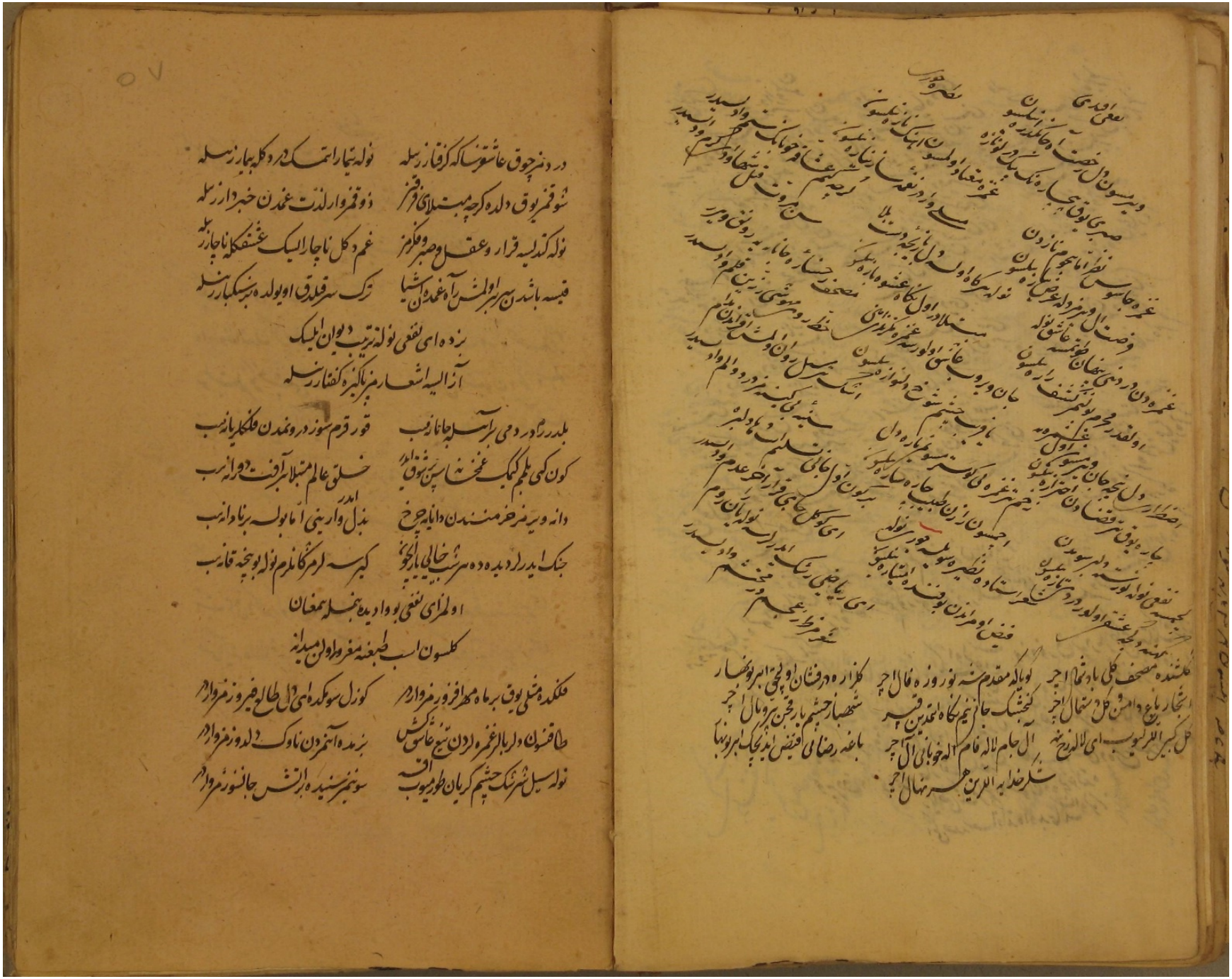
استنک کبر کدایی هم دوران ایتدی

کوکل دست ادنه محبت سانان — کبد بخه نفس کدیی محلس غنچه دهانی
شرر لرطاره ولدی نه امدن قطره لر — صراحی صوخ جامه تیغ آتشین کسن طوتدی
دوشردی مهر بین دام فریب وعده لطفه — اوشه سو بلمدی ایاب عشقک دللان
بو میداده ایچره عاشق باش فدا مخلصان — ملا شیشه سینه کوهکن کوکم سرن طوتدی

نه ممکن جام بر شوری الذه الجمک صبری

اوسه زاکلر سینم اورزه خون اوتوری

او طفل شوخ کتاب حفایه بلدی — حروف شیوه بی داخی دایه بلدی
کتور مدی دخی سر کار نازه غنچه لرین — فنون غنوه طاقت ربایه بلدی
زبان نوفله لعلین فضای سینه مے — محل حمده بوکون کم حکایه بلدی
اشارت اولدی بر ابر سبزه پیراهن — سرازه نوله یکه داخی نوایه بلدی

کونی کوندن یک اوسون وزداران غم عشقک
دیمز کیم زبده عید مرنوروزمروارد

عجمی بور یا یافان نظمه قلتی رغبت

بزم نفعی کبی برشاعر رزوزمروارد

چکدکم دردی نه بمخانه نه همره آبیلور
عاشقم حال دل زارمی الله بیلور

داداوظالمدن اکربویله قالورسه نادی
نه فغان شب ونه آه سحره آبیلور

سوبلشلم نکه چشمی عجب مستغنی
نه زبان دل وشیون دلخواه بیلور

غمزه سی اتش سوزانه کبیر رحاد ودر
نه دل شعله نشان نه علواه بیلور

بویله دلبرنه بلادر باشکه ایمی نفعی
مرنگاهنی قضاافت جانگاه بیلور

تنگ در غاتیله اول بت شوخ دهنی
خنده یول اچمه امدن چغه مزمی بخنی

ثبت نافی دکلدر کوزیز بولدی رواج
نقش تمغای بدقدرت ایله سیم تنی

جسم پاکیزه لطافت اوقدر کم صانکه سن
سنبه سی آینه در آینه دان پیره نمی

بولمز اول پیرسن وسینه صفاسنی نه
دوکه کر صفحه آب اوزره صیالمز سمنی

وبرمی نفعی نیه بوتطله دنیایه نشاط
صانکه برجامله کرم ایدی بیک انجمنی

فی حرف النون

شیوه در زیر عتاب غمزه کی بیتاب اولن
لطفیله انک دل غافل قرار اک اولن

قابله فوندرنگاه لطفی چشم شوخنگ
سب اودر تیغ غمکه کون دلی بیتاب اولن

قهرمان بی امان در چشمناک اما عاشقک
پنجه قهرنگا سکه رد وین خاک

سبک دلک اقبالسه ناوک مژگانکه
صنعتنده چشم تیرانداز کی چالاک

جوهر اجزای کسبه جهانده زایدر
راه استغناده حور عین جنس خاک ایدوب

راضیم دوران بر لحظه خندان اولمسون
تنگ عبار غصه دهر یله چیران اولمسون

یا قمسون کچدم مرادم شمعی هر کز فلک
تنگ شب تاریک عمده اوکیان اولمسون

اچمسون دل غنچه سن تاج جهانده زکار
خاطرم تنگ برک کل کبی پریشان

درد له اولمه حیات جاودانه کار
تنگ طبیب دردون مستلزم درمان

سر بحکمت چکدرسه راضیم جور فلک
ینه بولدار دیده حسرتیه

تنگ همان منت کش احسان ناداندن

خورشید انور شعله آه سحردن
دوزخ سوبور موج یم اشک تردن

ویران ایده بیلی خاطر می کنج تنها
سب کوهر حسرت دوکیلور دیده دلبردن

خاطرده اولور جلوه نما شاهد مقصود
رحمانی نیچه ایدر اما نظر دن

ساقی بکا لطف ایله صون اول طل کرانی
بکم دفع ایده دبار غم دهر بی امان دن

غوغای قیامتدله طوار عالم ارواح
جوری دم فرقتده اولان نالهٔ زارمه

نجه هر آرزی دل سبزه پنهان آیتون — دمید غمزه که تسلیم کریبان آیتون
قو بیلمسون نه امیش در دل بیمار — غمزه که عاشق اولان ماشنه درمان
اولدی مجسوعهٔ اسرار محبت گویا — زلفک آسمون اللاسنه پریشان انتسون
زلفک ایلر سه پریشان ایلدی جمع — قد سبا سر و رقص نسخهٔ عرفان آیتون
ایشیدوب نکتهٔ سرین سکا حور بدن — روح قدسی اوقیوب دلاری سرگردان اینتسون
یاوا روب نغمهٔ صاحب نجک مجلسنه — عرض اخلاص عبودیتنه عبده ترجمان آیتون

ثم و معجز نفسکه دلب نطقی سردم
لطف راز دل جبر ملی نمایان آیتون

غمزه معنا اولمسون اهنگ یازه بیلسون — میلی وار در نغمه ساز و نیازه بیلسون
نوله مرکاه اوله دل پنجهٔ دست بلا — مبتلا در اول نگاه عشوه یازه بیلسون
جان ویروب عاشق اولورسه غمزه رایین — یا فریب چشم شوخ دلنوازه بیلسون
زخم تیر غمزه یی کوسترسه مسوغ یاره دل — اچسون رایین طبیب چاره ساز اولسون

سواستاده نظیره سوبلیه جوری نوله
فیض اولمرایون یوفسه امیدوار بیلسون

کلمه منداوله نگاه ستم آمیز بدن — نه بکلر کرم غمزه خونریز بدن
چشمنه رنج حنا البسه کای بیمار — قان اچر صوبرسه غارتیه پرهیز بدن
خواب وارسه بوزنه پرده ایدوب عشرتیون — باشقه بر کیف بولور بوسی دلاویز بدن

دهشتر اول

صلای حضت عشق وصفا یا سماع ایتم — اگر کوشش هلال عیده یه کفتاو نسیه آو
اولور دم افتاب صبح عیده ذوق ماییل — اگر فنجانده آنک کوکب نجم سعید اولسه

منی حام هلال عیده کور مکدون نوله جوری
یکا پیمانه ایله صهبای امید اولسه

نو بهار اولدی چمن سرسبز و خرم در بدن — سرسم کلشن دم عیش و مانده رنگین
مژده ای افسرده کان سرد منی یاالم — کرمی خورشید جام باده محمد رنگین
نغمه دلسوز بلبل شمع بزم افروز کل — آتش انداز درون تیره و غمدر بدن
اولمز اجزا استمدی حکم کردش دور کهن — تازه و ساقی فرخنده معنه در

ایردی کل دور چرخ نوب جوری مراد اولسه فلک
ساغر صهبای کردان ایده جک دیه

نو بهار ایردی صبا عیشی باغ اولدی — بوی کل مایه مغز دماغ اولدی
باشاد صوت بلبل نده بحری بلبل زار — چشم دل پرده در خواب فراغ اولدی
ساقیا روغن قندیل دل و جانگز — محفل کلشنه مرلاله چراغ اولدی
حیرت عجبه ایله خنده کل عشاقه — مایه خون دل و شغل داغ اولدی

آب و تاب دل جوریدن آلور دایه فیض
روی کل رنگ قوح رنیت باغ اولدی

فصل پاییز ایرشوب کتمه بهار اولدی — داغ دل تازه لسوب لاله عذار اولدی

وادئ ایمن ایدوب دشت و دی اوقلغ — سرشاخ شجر شعله نثار اولدی آی
صحن باغی دوشه دی فرش دوکسله صبا — رند نکر نکه عجب جامی قرار اولدی
یاز دیلی شکالنی انواع مهارک ایله — کلدی نقاشش خزان دکار اولدی

تازه لنه کل داغم دیدی جوری
باغ همه رنگ رخ عاشق زار اولدی

اولسه عمرک دمادم یار و همدم چشمکه — ملک فسنه بویله اولمز دی مسلم چشمکه
اول نگاه فتنه انگیزه نظر ان آرزین — فتن سحری اوکره در هم غمزه له کم چشمکه
اینه آسایش فحن خلوتی اخوانده — ناز اولور بیکانه اولمز شیوه محرم چشمکه
بویله ناز و شیوه دن حالی ایکن آیینه — یاقمغه طاقت کتورمز کسه دم چشمکه

یاکذ جوری دکل مفتون دلشفکه چشمکه
بسته دستار نکه دلخسته عالم چشمکه

شمع بزم ایلیوب اول ماه لقایی یوکیجه — شوقله نوش ایده جام صفایی یوکیجه
ناب مرآتینه ساغر ده پر توصاسون — چرخ فوق ایلیسون ماه و سهایی یوکیجه
جمع ایدوب بر بره جوبانی نه تاکیسی ایب — کوکسه بصدره دم چرخ زحابی
شعله جام صفا نه مزه ری روشن ایدر — ماهدن استمز نور ضیایی یوکیجه

تیر اندی غم هجران ایله دل شاد
جوری ایمیسون اول ماه جفایی یوکیجه

دوستر رسه

رضائی اوله دیر سک طبعکی پر شمه معنی
قلم و ش خدمت استاده مروده قیام ایله

اجسون بزراول غنچه کلبرک قبایی — بوکاره کلوک قوللنسلم جام صفایی
برقاعده عیش ایلیسلم وقت صفادر — قانونه همان اویدره لم نالهء نایی
انصاف ایده بر بنده اولوب نیلیین ای — دل پر کدر اشکم قتی تراه سوایی
بن خسته یه تدبیر علاج ایلمک استر — رخسار که یازمش خط شفایی

الدن کلن احسانه در وجه توقف
بر بوسه یه راضی دره بچاره رضائی

مرغ دل زلف پر شانده مکانین بولدی — ای قرار اولسه عجبمی شانین بولدی
لعل دلدار ایچون اغیار اولدی پاکه خصم جان — نیلسون بچاره دل سر بار جانین بو
نقد جان در میان اتمک مرد اتمندر دل — آره ی کوردی ولی یار کمیاب بولدی
نخه شاهک چرخ ایدوب سنگ مزاری داغدار — صکره همصحبتکز نام و نشانین بولدی

ای رضائی طبع پاکله سنگ کم سویله شر
اولسه دیسته عجمی همزبانین بولدی

خط کلوب افزون ایدلدن رونق رخسارنی — باغ حسنک کلدن ارتق استر اولدق خارنی
کیمیدر آدمی نیری که پست مانند غبار — روزکار کسر ایدر کاوصاف نامورانی
شمع مجلس عشقدین یاره شکایت اتمکه — اتشاورمش نه باشنده غنی دستارنی

تاجدار اندیی اگرچه شمعی شب روزگار — عاقبت خاکستر اندیی ز نوعی بر مزار

وصف ابدر زلف رضا عشقله سهوش اولوب

مسته عاوندر پریشان ایلمک کفتاری

پنجه برجعه کبی پست اولدم — شیشه مانند زیردست اولدم
پنجه بر شیشه شراب کبی — انلوب برمده شکست اولدم
ست بوشیارلق بلا سیدی — نبره سر جام صونکه مست اولدم
مجلس وحدته ایرق بصدلم — مست پیمانه الست اولدم

سوه لم روحیا او مغبچه

پنجه کون برده تبرست اولدم

ماه فلک که چشم چراغی نجوم در — شوق رخنکله یانمغه بزمکده موم در
دور اول رقیبدن نفسی دکمسون کا — ای نوبهار حسن کم باد سموم در
مخصوص اولورسه زاهد ساکو صومعه — اولمز محب لهسا کن ویرانه بوم در
وصف رخنکله کل کبی رنکین غزل ترم — مقبول طبع نکته کذاران روم در
نازک وهانی سزه نم ابرسه رو حیا — کشاف مشکلات رموز علوم در

اولسه لاله نوله سر داغ آتشناک رخ — اتسین بحر محبتدن او کوردا آب
زلف پنجه رخ کلرنک یاسی امیر — بو العجب جوه دراوکم کرداب مسکین آب
بر دوکنم کنجد راکم خرم برسرخ دل — حشره دک دوکسون بو لکده دهمجواب
صحه کنده لاله رازاچه شفق کون کوسترر — کور بنود آتشده کو یا موزه بر تاب سرخ

چشم ودل بحرین عشق یار در صبری نوله
اولسه کر اندن جیقن سر کوه نه یا باب سرخ

بخت اولسه ساقی خرم مجاز اسید — بینه تهی دکر بزه پیمانه امید
دل مرغی صنک غلکه اندیه رمیده در — بر دانیخ انیزار زوی لانه امید
بر شمع کم فروغ بر کاه حسرتز — بزدن عجبمی دوار ایده پروانه امید
ناکام شهر عشقه بر کلخن فنا — نوخانه وصل دیره کاشانه امید

صبری نه حاصل ایله یاران اسکله
بو شوره زاره غنده بزه دانه امید

طی اولنه کهر لطف الهکر کاغذ — بحر کاه اولا موج کهر آور کاغذ
بن که پر سوز فراقم بو جرا ایله سکه — نخه ممکن که یازم ای مه انور کاغذ
شمع سوزانه دونر آتش دلدن خامه — یاز اندن پر پر واضفت مر کاغذ
ویره قاصد الینه نامه کی ایلدکجه سن — ای دل زار اوسنه آهسیله کونور کاغذ

داغ سینه ده گل مینه باشد دینی رون خانهٔ عشقه او گل بر کاغذ

الی بر خلعت دیبا بله کوندر صبری

باره لایق اولنا او لمغه چاکر کاغذ

شام روزه محو اولوب شوله گل صبح عید مهر اول صبح صفا ک ساغر جمشید اولور
تشنگاه جام صهبا یه هلال عید نام دشت عمده لوله بر چشمهٔ امید اولور
صعف روزیله هلال اولمش فحم طلعتی قبض نور ایتمکه جام مجمر خورشید اولور
زلفی جنگ اولسه صیاد ن اول مغبر ناله عشوه سازم اسمان فتنه یه نامید
حنجر مذه کوز یومن آسان الیر والسه خوابگاهی سایه برک مهال بید اولور
جام ادیم عرض ایدر اکه جناب جام عشق شول که اکلم بنی آچوب منار امید

بر نظر ایلرسه ای صبری بکه بر معنی

در دجام کیمیای دولت جاوید

خالک حیالی جب صفایی وقت کسلده روحه غذایی بشدر
دیبای نازدن بر لکی کونده سه بر ایدک جبه حسن اوطلسه قبایی بشدر
باره اورلدن نقدر قجه جان اول عمره ازخدنک جفایی بشدر
پیر مغانه کوربو قدر باده کشده صهبای عیش روح فزایی بشدر
دل بام اسمانده وحی اولسه صبریا زلفی اکه کمند بلایی بشدر

آدم بو بزم دوردلاره بر کلور

آدم بو بزم دوردلاره بر کلور بل فم عمر کشی دنیا یه بر کلور
دنیا بکوه وجودکی صرف ایدر بو یوق نقد حیات مردم دانا یه بر کلور
ای بخت حفظ ایت ایله ادغه دن شمع امید بزم تمنا یه بر کلور
طرح انمیوه دلی دردلدار دن قچ مجنون عشق کوچه لیلا یه بر کلور
بکیان کلورسه نوله دلفهر ولطف دوست زهر و شراب عاشق شیدا یه بر کلور

صبری سفینهٔ ختم کبی حاصلی

املاک خیال ساحل معنا یه بر کلور

عاشق زار قولنده دلبر ممنازی وار عشق صداندر ید رستنده بر شهباز
کوشهٔ چشمینه ترک اوغزای مژگان دل دامکاه فتنه دیکه شکار اندازی
اونه در وصلت هواسنده دل آواره شهر حسنات شمدی طفل کبوتر بازی
نغمه سی کل کبی کنجن بر ده دلبر قرار خوش نفس در بلبله صفت آوازی اوار

کامل اولسه فن معناده نوله صبری الک

لطف طبع اهلی بر اسناد سخن پرور

جام کم نار شعاعیله جهان کوستر شاه شوفک جمه رزین طنابن کوستر
ایحکمه بیچاره بلبل ای حرب اده مز کیچه نوش ایت جو کل جامدن ابن کوستر
صنم صحراده سراب اولدقجه کافر خاکدن دود دل پر اضطراب کوستر
ندو سر کشد رسمند کده دسک اول شهسوار که عنان دو نمز رکاهی رکاب کوستر

ساغر عالمنمایی بن نخبة الدین فتحیم باکرای صبری او شوخ لعل مانین

محبت کوسنه سر جوش دریای بلادیر انک فرهاده سیلی خور موج فنادیر
رمنبازاه غنگ قتل خود فیاده ور انین که انلر مبدم سنگامه عمده خلادیر
بنی عیب انجم ار هر سعد خی بذنام عالم آین بکا میخواره دیر لر سکا اهل بادیر
فلک تحل اسودی مار در کوسنه الیمز جهاندده الرای غافل دختیما

نه ممکن بندیر عقلله ضبط اولمق ای صبری
دل آواره به دیوانه سر دیر لر

زخم بغمکله سرو سینم که بریر بغلنور جسم اول نخله دونر کم کلمز بغلنور
قطره قطره زاله لرله کل کرزیور بلبل اولور برعروس دلستاند عفر کوسر بغلنور
اوله رلفکله عجمی بال بسته مرغ دل رشته صیاد له پر کبوتر بغلنور
اوله شهباز خیال یار در دام نظر پایه تار سر شک دیده تر بغلنور

مرتجن وار مق دلر سه باره ای صبری عدو
لشکر اشکله راه کوی دلبر بغلنور

شمع کریانه لاله سوزانه غنچه خونه آلوده وار می بر دل کم بلای دهر دن آسوده
رسک رفتار کاکله چشمی لریدن خونه باکین کبک باغک خنده سی سهب عنده سی هوده
جقمز اولدی نقش امیدم مداد ورزه بیم خانم نخبت سیاهم وایه مرده در

[illegible]

کوسنر رسه بوزنی شاید امیدزه — جانی فدان ایدر راول کون اولور عید
نه ارمست و دم زمزمه آواز — ایلمز سرکز اثر نغمه ناهیدزه
حسنگ آینه سیور غنچه تجلی کوزه بوز — بکزه مز فرجه وجهله وخندیدزه
خاخانور وجودزینه عیسی نفسز — بوبله سود ایلدی سه مایه تجریدزه

سوزده جوری کبی استاد سلم روشن

ایده مز کسه بونجه ایله تقلیدزه

نجه سوبلتمگ اولور چشم نخندانی ایله — دللری ملزم ایدر جنبش مژگانی ایله
سحر ایله سر بری مارو تی ایدر دسته — بکدل اولسه کنی غمزه فتانی ایله
مکر سر قضادن دلی اکاه ایله — کفت و کوسیده اولان مکنه چه فانی
چین ابروسی نه مزایتدی ولکن ایله — همنشین اولدی خنجر بانی ایله

عمر سیله نه قدر چشمی مهنان سولیشه

بنه جوری ایشیه رکوشش دل و جانی ایله

هر دل که همیشه سوزینه خاک اولمز — البسته یرایلر سر زلف سیه کدر
رشک ایلمک دللره محکمی ملایک — کورد کجه خم زلفکی طرف کلهکدر
چشم تماشایه اوستانه کهلد — رستم طوره مز فرقنه کر نقاب لهلدر
جاندن کسر امیدی عالم تقلدن — شمشیر قضادار کی چشت بلهلدر
مست می غمسم دوجهاندن جرم بوق — جوری بو قدر لطفراولورمش کیمکدر

آتش عشق یار وارد لوه بر سکفته بهار وارد لوه
شعله بر خانمان چرخی بقهر چوق بخفته شرار وارد لوه
دره سی آفتابی تیره ابدار بر مکدر غبار وارد لوه
جام مهری شکست ایزار نوی شوبله به انکار وارد لوه
کوی آواره کیده او لمعه خاک همت برقرار وارد لوه
حرم کعبه امیده چغر کز لوه بر سکدار وارد لوه

دوشکه نار عشقه ای جوری
سوق بی اختیار وارد لوه

سرگشته جهان فتنه بر لف شبکله آشفته بلا جنبش پر تکلهکله
سر لشکر نازلیوب اول غمزه مستی غارتگر ملک دل و دین اول سبکله
کور سون به فان اغلر امیش عالم الله بر لحظه ندیم ایده قصاب یکلهکله
دلبر اولوب سایه قدیده سر افراز زلفک که لوله کاسی شرف خاکر یکله

سن جانی که کل سبزه جوریده مهاد اول
دل عالمی کرسون هوس جلوه کیکله

بوشکندر که دار اول طره پر چین اوزره قوزمی قلاب هوس دلبر شمکین اوزره
زلفی رسنلری سندیکه همت ایدر پنجه سن صاله نوله غمزه پر کین اوزره
خط بسده سایه زلفنده مهیا اولوب جکمکه لشکری ملک دل و دین اوزره

سحر مختل

مردم چشم هوس داغ دل عشق اولمش دیر سم اول خال سیاه نوله کیمنا

غمزه سیله دل جوری ایکی مست افتیر
که ایدر انده سر کاه مدار افتنه

مست اولدیر نه کو کلم صهبای محبتله آشفته دماغ اولدم سودای محبتله
اولمزده دلبر اشتلم اغیار بلمم نیچه اولور حالم غوغای محبتله
الده اغنه اولمز دل اول آفته یه اکسم همحال کور رچشمن سودای محبتله
آدم نیچه میل ایتمز اول غمزه یه کیملر هر عشوه سی بر دوده معنای محبتله

جوری نکه یاره جان ویره جک یاک اول
اثبات وجود ایده دعوای محبتله

چوخ باشمن اکسم اکر یاکیم دولت اسه بخته بلوارم اکر واسطه غیرت اسه
التفات ایلمز من دوله چوخ ذره قدر زمره اهل دله شبه ابدن دون اسه
نه قدر الجی السم سنه ده نا امیدم اسفلی پایه اعلا یه چکن همت اسه
اعتبار ایلمز السم شهره کنام اولمز مردم بی سنه شان و برن شهرت اسه

استمان اورزه احباب بنه ای جوری
نه قدر لطف و مروت لری بی منت اسه

همت عشق اولدی باعث عمدن آزاد اولمغه چکمسم حسرت نوله تمدیر و مراد اولمغه
عاشقم آمادم یوقی دل و دلدار اولمغه بی هوس ایتمم منزل قیس و فرهاد اولمغه

آشنا بولدم دل رسوای عشق باکله — خاطر مدن باشلدی مکر قضا یاد اولمغه
عالم عشقم خراب ایدر بر نغمه زبوم — طالع تعس دلالت دایم ماداو آمغه

غشی حکمت عقلی سودا ایلدم جوری
کلسون افلاطون و مجنون سینه ن دنیا اولمز

زلف اگر ساز فتنه یه اوزنا بسد اولمه — عشقک نوای پرده زاری بلند اولمه
چشمک اگر سحره باشلیه اوزون نالمه — عقلک جنونه رغبتی حکمت پسند اولمه
عشق الم فی صومعه زهدی میکده — غمزک که بویله زهد خراشهلمه اولمه
سرمایه لطف ایدر سه نگاهک گر آنجه — سودا گران شهر بلا سود مند اولمه

جوری و برسه شونه دایم بولنه آنی
دوق سخن دماغ معانیه بخند اولمه

بوق مشت اقبالی سپهرک اوزره — پست اولمه بویله پایه عالم نظره
پامال ایده لی عشقله کام دل خانی — سودای امید اولدی پایه بسر ده
اول خاکره وادی معنای قلم — صد چشمه پر فیض صفا لر اوزره
اول سالک سر منزل نا کامی عشقم — بتمز خس و خاشاک هوس یکدانه ده

جوری کیا ایتسم نوله اندیشه محبتان
سب صورت معنی کورینور نکته زده

ناطقه سویلمه مزطبع سخندانم ایله — عاقله بحث ایده مزفوت حرفانم ایله

عشق اسکندر رندم نکته دانیدر کوکل — سینه لوحه حکمت افلاطون ائلیدر کوکل
اکه گنج سینه ده نولمز ظفر شاه حسن — دوبره اغیله تاج کیانیدر کوکل
نوله انی داغ غم چکسه جور سه هر زمان — کشتی دریای عشقک باد بانی در کوکل
دوه دراکه علامت در شکاف سینه ده — از در عشق جهان سوزک مکانیدر کوکل
بار ده آچلمز ایکن مجلسده اغیار اشلدر — باده جام محبت سر کرانیدر کوکل

جلوه کرد دلده ای صبر جمال دلربا
داغ غم اینه در اینه دانی در کوکل

نه برشوخی قالدر دم اله جام شراب الدم — فلک کرم اولمغی سیر ایلیون برآفتاب الدم
دو شردم صید گاه ره بر شهباز زیبایه — شکارم پنجه همله مانند عقاب الدم
زلال لعل دلدارمی کورنجه کوزلرم طولدی — صفا سر چشمه سندن صانرلکی کانه آب الدم
الوب سر پوشی جام شراب بزم عشرتدن — جمال دلفروز دختر رزدن نقاب الدم

نیاز عاشق استرمش مکر اجلغه دلبر
او شوخک یوارب صبر دماندن دوا

بخت اولسه کردشلری همانه مزبزم — محمور اولورینه دل مستانه مزبزم
نه قید شخنه نه غم دوران نه درد سر — آزاده کوشه در سله میخانه مزبزم
کهف و شنیدیمی سر منزه اولدی مأوا — کوش و زبان محرم و بیکانه مزبزم
حیران چرخ و انجم اولن مور کمترز — کویا دمان شیر ده مردانه مزبزم

صالسه نه شمعه سایه‌ور افتاب اولور

نوله تمامی عشقیسه پروانه مزرعم

شوق سردلده بونیمرد دانا ده اولور — شجر اغنی ارامه جویده دریاده اولور
عشق طورسون قومجاری ایسه ده کوکلده — اب انگور خم اچره طورق باده اولور
گرچه گیم عقل گیدر واریلجی میگیده — باله بر پاره گشی قیدون ازاده اولور
جوق زمانلر چقه لی خاطر ویرامدن — شمدی بیوانه گوکل گوی دلاراده اولور

نظم صبریده نوله زنگ تکلف یوغسه

بویله پاکیزه غزل امینه وشاره اولور

خونی گوزیگم فتنه بیدارله بردر — سرکاره اول غمزه خونخوارله بردر
صدطرح نفاق ایتدی میان خط و دلده — اول شانه که گیسوی سیه کارله بردر
ممکنمی ایده دختر رز تفرقه ساری — دل بزم مجتمده غمیارله بردر
اول رند خراباتی عشقم که الدن — زرینه قدح داغ علوه‌ارله بردر

تدبیر جهانگیری معناده همیشه

صبریگ قلیم فکر خوش انارله بردر

علمن شاه بحر گیم سرکساره دگر — دل مهجور گوزن رهگذر یاره دگر
عرض چاک ایت گوکل اول غمزه سوزندان — اولمز انگ گبی مجروح غمه یاره دگر
پنبه داغ دگل دست رقیبگ بلا آه — خرقه سینه صدچاکه نمد پاره دگر

نیزه مارگش یحیی رستم عشق — دگمز الاگه دل عاشق غمخواره دگر
داغ دلدن قوپرو ب نخل خیالی اصمری
باغبان قلمگم گلشن اشعاره دگر

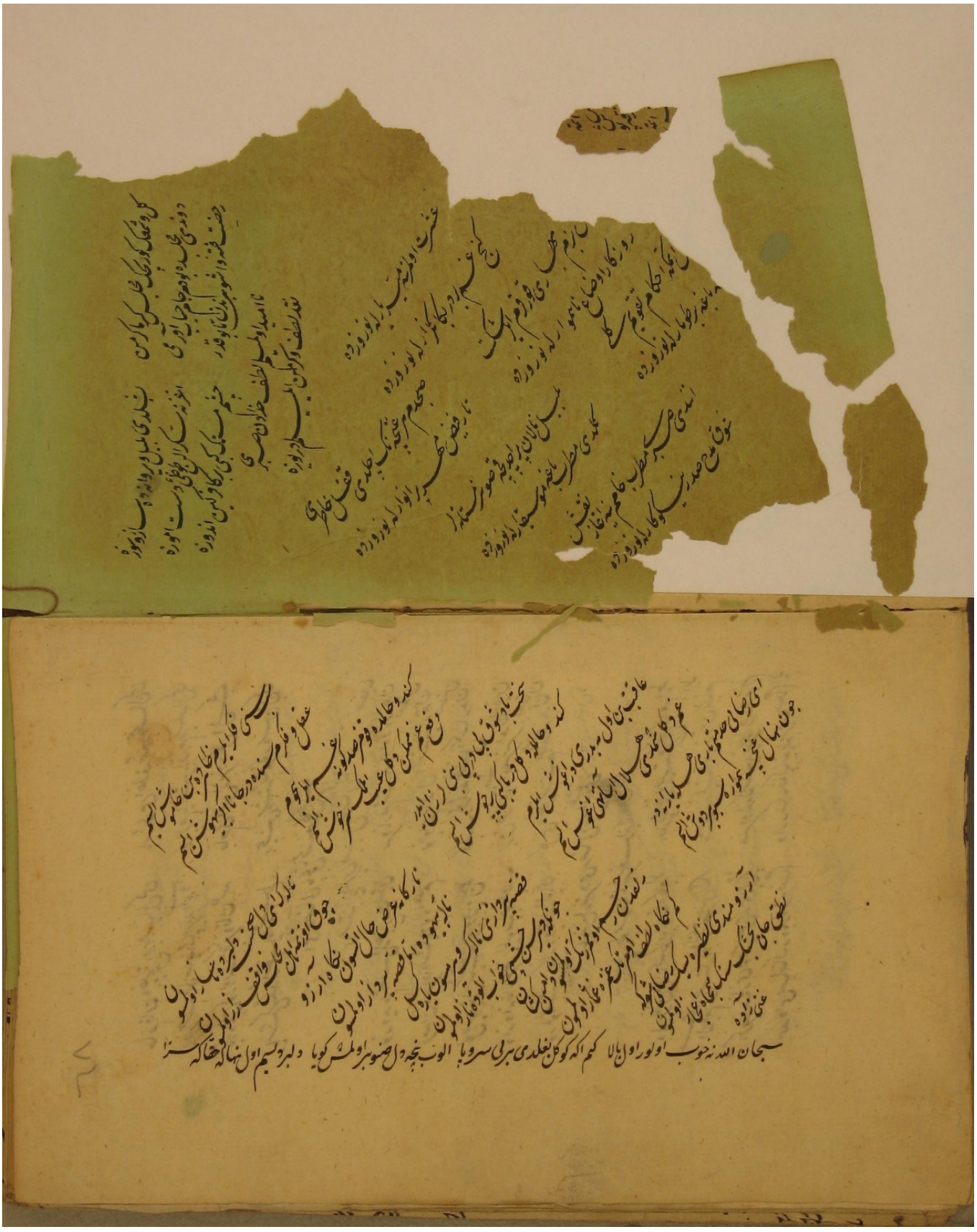
میخانه بزم صحن گلستان سنگ اولور — ساغر نیم اولسون گل خندان سنگ
بلبل دیدیگم فاخته یه سوزمی اوزمه — گل تجلی بزم سرو خرامان سنگ
اسباب بلا آوزه شراع اطلمه ای دل — اول غمزه غمزلف پریشان سنگ
غم گوشه سی بسدر بزه ای طالع دنیا — بردون گوگه بوگهنی ایوان سنگ اولسون
زهر غبی یه شوق ایدیی بگا عشق — شمدنگروتمامی جهان سنگ اولور

بلارله قرار ایت دل صبریده دیارگ

ای شاه غم اول گوشه ویران سنگ اولسون

فنای روزگارن اگ ایکنده عیش و نوش — خموش اولسگ گرگه در یاگبی خوش و خروش
بوروب گوشگ سیندیه انگله در مضراب غم بروه — بوبزم بی بقادن نغمه طنبوری گوش
خلاص اولدست عذن ترک اسباب تعلق قیل — اگر درویش عشق ایسگ وجود گه
خرابات اهلی گرسیدن تعرگون نبی واعظ — هوشدن مرتبه گدن دهم پیر مغو

صفین وادیسنه اولگیه صبر گبی وفادگ
مذگلو عاشق اولسگ گندوگی بعقوبه
بت اوره گور جام نشاط افروزه

جام فان اغلبحق بو دمسال کبی — باشلدی اغلمغه شمعدمحال کبی
ناخن حسرتله سینه می پیراره ایدوب — کوزلرم یاشن اقدم بنسلسال کبی
باده نابی کوروب بکزمزه فان گلسه — جام می السق ایله بزده کل ال کبی
باشمی کسک اگر تعبله تا ندقلم — بیچنس رشته جانم کورمسن نال کبی

ای رضای بانجی مجمر کل گلشنده
اوستنه بال وسرین بلبل اجوشال کبی

نور دیدم اهل اله عبارمدن صقینی — سرونازم تندباد اه واه زارمدن صقینی
کرچه بن نا تیر ایده مشایده یواه ایلمم — نوجوانم نا له نی اختبارمدن صقینی
کل صیوب دل شیشه شن چی بولیه یا مال ایلمه — کلبک زخارم محصل انکسارمدن صقینی
دانه دانه خالدر عرض ایلیوب جور ایله — برق خرمنسوز اه پیرشرارمدن صقینی
بوز یلمو نقش نگارر ویک اله باشمی — کل بنی اغلتمه چشم اشکبارمدن صقینی

نازنین ارتردی رضای یار زار عشقی
طوسمسون نا تیر شعر ایدلمدن صقینی

ولی بر نطق جان بخشکه جانا شاه کلام ایله — اجلسون غنچه دهسته مزفیض کلام ایله
الهی جام ال دستکده اولسون شعله سی نظار — مناسبدر کیتمه باده یه زرین لجام ایله
اکرچه سب نازی قوللمورسن شمدی بی پروا — هنر اولدر که شبدیز خطه رخسار می رام ایله
بنده ای صبا خاک ره یار اولمه هر قصدم — وار رسک خاکپایه اهله بزدن سلام ایله

دعا ایدوب دیدی تاریخ منصبین جوری
مبارک ایلیسه جاه و وزارتی مولا

تاریخ در مدح محمد پاشا

حمد لله به بر دانت کریم آن تک — پایه مرتبه سی جاه ایله اولدی اعلا
کون کبی طالع ایدوب جوهر شمشیر این — کوردی لایق شرف دولت و اقبال صفا
رتبه قدری ترفیه اولوب هر دمده — اولدی نوتله پنجه منصب اعلایه سزا
وصف ایدوب فاتح خیبر کبی منشی فلک — لوح مجموعه کردونه یازدی کن انشا
رقم جاه ایله کتب ایتدی تاریخی قلم — میر میران حلب اولدی محمد پاشا

تاریخ وفات سودجی زاده

صبحدم آیرد دشن اولسه سینه مرتیاب — درد و غمدن علولندی آتش الام
قنی اولبلبل کلزار موسقی آهنک — ویردی نغمه تسیرینی روح و ذوق و مرام
اصوله اولمیدوغن کوردی دوا یا چاره — سکونه وار دی ایدوب نقش وصورت فانی تمام
محصل ایلدی آهنک برسکاه جاه — ایده مقامنه عالی جنابت انام

زبان فوشته تاریخ ایچون دیدم جوری
قدم محافل جنته سودجی زاده مقام

تاریخ وفات خلیل بک

اولوب اسب تشنه خیلی کربلاده چون اعدایه — شهادت شربتین نوش ایلیوب کام دل یولدی

یومانگا فاندن کذا ایده کره تاریخین دیدی هاتف ندایه کوهر خلیلی مزلزلن

تاریخ مقتول شدن مرحوم مصاحب موسی جلبی

موسی چلبی کم ید بیضای کرمله خوشه کبی عالمه احسان ایدی کاری
اولمدی خلوصیله تحشای جهانک همدنه دلداده سی هم مونس و یاری
بوی کل اخلاق لطیفیله ویردی ایام جیانی اثر فیض بهاری
کورسیدر اکرحسن دلارا سببی یوسف عشقیله زلیخا کبی عالمده سوای قراری
ناحق یره ظلم ایله شهید اولدی او مظلوم سنرلکه اولدی حقک اکه قوب جوابی

تاریخ وفات قدسی

حور ردیف تاریخین ایدوب جمله مناجات
موسی یه جمالیله تجلی فلسه یاری

عارف سر حقیقت قدسی کوهدی دنیادن ایودی عقبا
دیه رتاریخ وفاتین هاتف روح قدسی ایده بهشتی مادی

مقابله خلیفه ی حسن جلبی نک بنا ایتدیکی قصره دیمشدر

اولدی حقا حنت اسا بو مقام بی بدل کاشانه رحمت فزا
طاحنک مفتونی معمار جود نقشنک حیرانی رسام قضا
سقفی سکان سمایه جلوه کاه درسنی حوای جنانه بوسه جا
بقعه لر روزلرندن کوره نور ماوای قصه رضوان سما
منتظرون بوده بحری سیرین استمز آیینه عالمنما

اولمه

سنسزی ارغوان چکلمز بکر حرم مغان چکلمز
بحر طربکده وقتی وارد زوقلری سرزمان چکلمز
دردمی چک که چشم عقله سرکحل جلا رسان چکلمز
بردمی اولور دیار غمدن راه دله کاروان چکلمز
بیک تیغ ستم چکرسک ای شوخ سندن دل ناتوان چکلمز
بویوله دیه ذاکر سروجان اسانغله جوان چکلمز

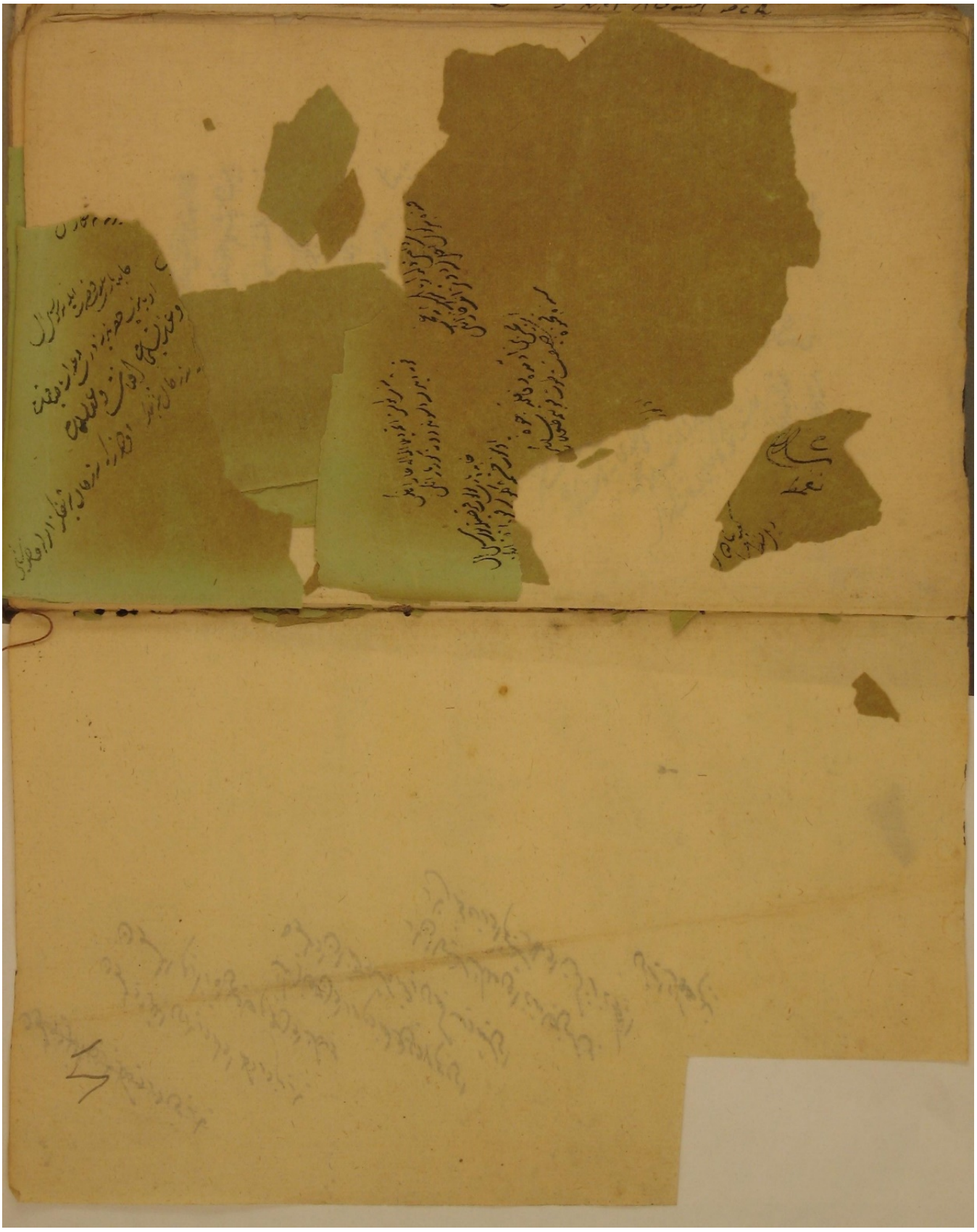
ال چک اوبیاله دنکه صبری
بیمنت ساقیان چکلمز

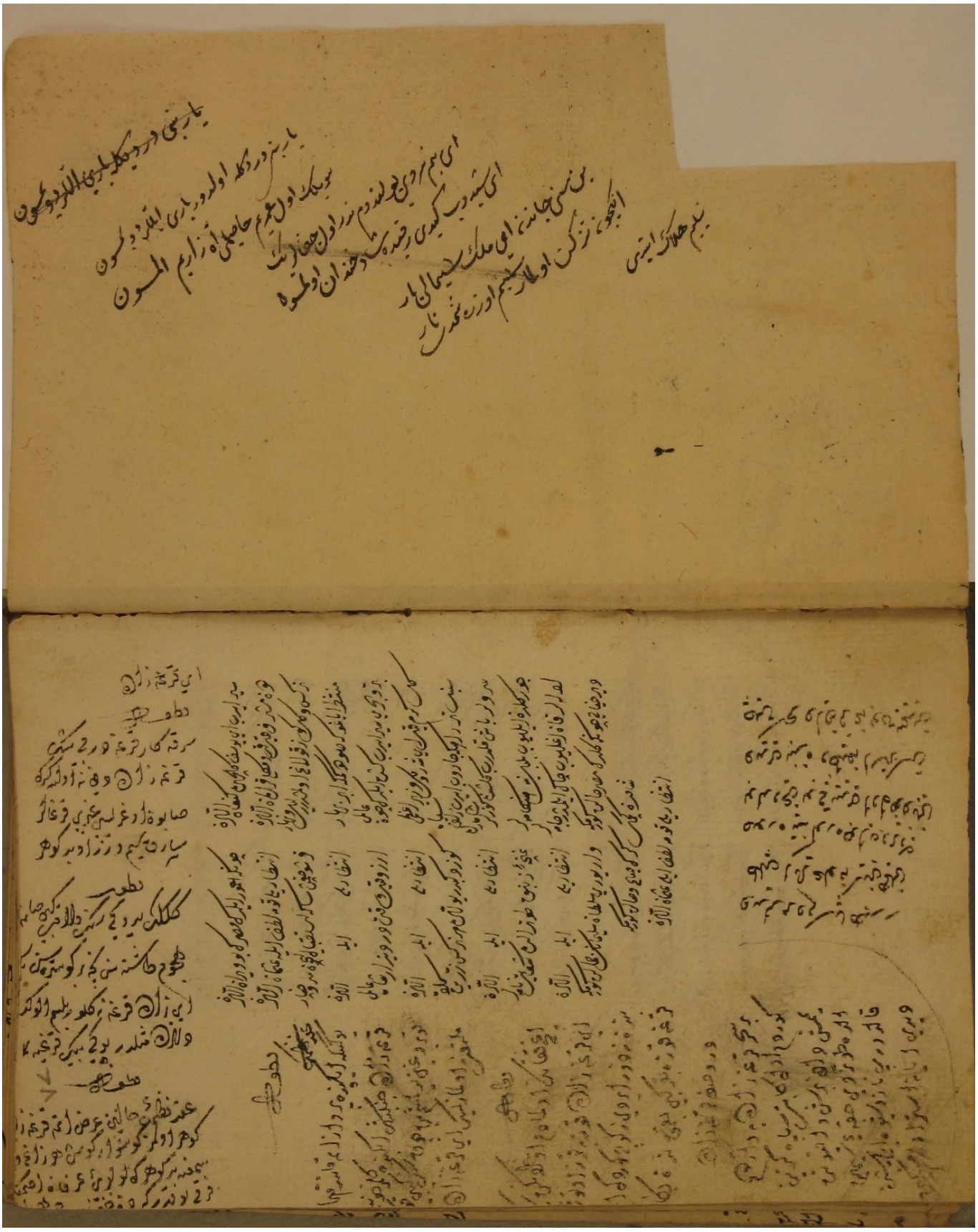
بخت اولسه ساقی خم میخانه امید مینه تهی دکر بزه پیمانه امید
دل مرغی سنک غلغله کیه اذن رمیده در بردا خی اتمیز ازروی لانه امید
بزشمع کم فروغ سحرکاه جرئت بزدن عجب دکل دورالیه پروانه امید
ناکام شهر عشقه نیز کلمن فنا نوخانه وصل دلبر کاشانه امید

صبر ایله حاصل اولیه یاران اشکاله
بوشوره زار غمده بزه دانه امید

دله قطعه

دوران بنی سرکشته در دوغمک اندی ایلر سنک ای حام صفا عالمک اندی
افسونکر حسنک دل آزرده می خسته دیوانه نوسلسله پرچمک اندی

اولان شرف الدین شاه جهانگیر کنش — هر سحر از خنجر شبنم او چوب شکار باکنش

زانچه شب مه بینه بس انجم زیر بالنه — طوطیان را نزه چین سحر طاووس آرزو

غازه کرد این قلعه روی فلک بلکه طوطی چهره — بیضه افلاک مانند نیر زرکنش

خانقاه و هر دره پر شد نور زایر نور — نور روضه بجاوه بی و دشت سیر آباکنش

هند و چین مجرما هیله شاه الله یار — بر قبول التفوه کرکاه هر کوه و دیر باکنش

بونه حکم ورکه تفویر فلکده هر سحر — چیتوب بوقوص کرین عالمی زایارکنش

کتریا یقدوغی چرانی کمه سونیدیریر — کرولیدروی شاه استرکی شکار بکنش

کوروب او دراق عطارد وقه نزکنش — کوه طوطی لیدیر بو مطلع از زرکنش

عاشق اولمدی شکار یاه روبازکنش — انوکیچه لستانکنی سحر بهارکنش

ول

دوشدی جانه عکس رخسارکی شکافی چهره — خانه کم ویرانه اولدی پرتو صاحب پرکنش

شاهره کلمش پاکس یوزلواشی محبوبه — طاس ارلوب کوبکی الرکین سیر ایلر

کوزه ایکم قطار سن سوده عکس رنکابه — کاه بیخ کوربچه کو مرادین بهارکنش

دارمه کروبی حضه لوکوه ارتدی شفق — سن سحر دیرکوه هر صبح خانه زنکارکنش

وحی قیلن ظلی قویدقه شکایت ایدرم — اولدیشکم اولدیریر اکابن کترکنش

فتحنامه حضرت سلطان سلیمان شاه کم — کنج ایوانه سپهر اولدیریر کهکشانکنش

ول

رزم شکافنده کورنش تیغ اتش رنکین — بکزیه صاعرنش وقه اولوقوته قورکنش

خوف نیکه کزایا خورشید و تیغ انتقام — چرخ قلعانی سپهر کیوزینه طوتورکنش

بر بشر و بر قلبی وار غله کلکه رنکی — کرچه اولدیریر خسرو سلطانه بکزدیرکنش

بحر سیمابنی سیر ایتمکه فلکی اصطلاح — بزم موجوداتده کزدیریر ساغرکنش

دهر ظلمتکده ضیاچی قولکی قورتارمه — چونکه کتورر قوتی یروزه عیسکرکنش

چرخ ایانه صالمه وقتی لازم دور الموالی — ایکیوزه شبنی یروزه کوکه الترکنش

التفات ایلکدر یوزم بورسه رنکین ایلیه — تربتیله طاشینه لعل ابسم ارایارکنش

نیته کم ظلمتی سیاه هنده سپهر الفه — ملکی خاور وقه چکار انوار وقه کنش

سایه کبی و شمکش اولسوه ایقیم پایه
سن تهاز فلکه قدر اولدیکه کم انورکنش

نیرهٔ یخ قید ایتش کنوه شیدا — کو قوتش باشه بیکس دور نوعا
نولو قاسم لب ولبرلر یکوه لر — قتن عالمه بر یخ دوه علوا
ایا غه دوشن ولبر بکس یاخر حقی — بو نکلیا باشه حقدر یه جام صهبا
وجودم مکلدر قاف قاضی — کوکس غیرد اولی قاف لیخ یغما
جنایتکر دیخ دریا یه باکزر — سطور شویرد اموایخ دریا

ولـ

سن یوزی یکلسن جهانه کلاز اربن زنر اولمز بکا — خلق عالم کس بکی هرکیچه فخر اولمز بکا
غمزه کش تیغ دوبخ کونلمه کتیرلیم ایلیم — چوخه حجاب اولسن اراده ایلیم ضم قادر
روز هجرکن بن تنها کور اولمزه جویم — مستدام اولسونه تکی هرکیچه جانانه
نرکس اولدی دویه دویه اغلایش یخ — سودکم واللهٔ بوبهانه بکا
ایا خایخ حکرم فردوس خوانقه سن — کم بکونه جنتی جانانه وصل جانانه

ولـ

تکلن مستغنی ولبر بفغان وناله بکا — کم اولا مرهم زخم بقلوب یوحا بکا
تونه دیویخ کس یانم اقتم من کافر — صون رکیبکن غمزه کی یز حواله بکا
ولبرم واخ سینه سنه قانه مستغرق — عجبی باکز ربه وشرم غمزه لوله بکا

نصیب ایلیه لشیایه رزقنی ازلیخ — بلا دور دوشمی ایلدی نوالله بکا
لقتبه قلمویتم دویی زرد و نظر ایچ — نقش کیه یخیاچ اوچمی الله بکا

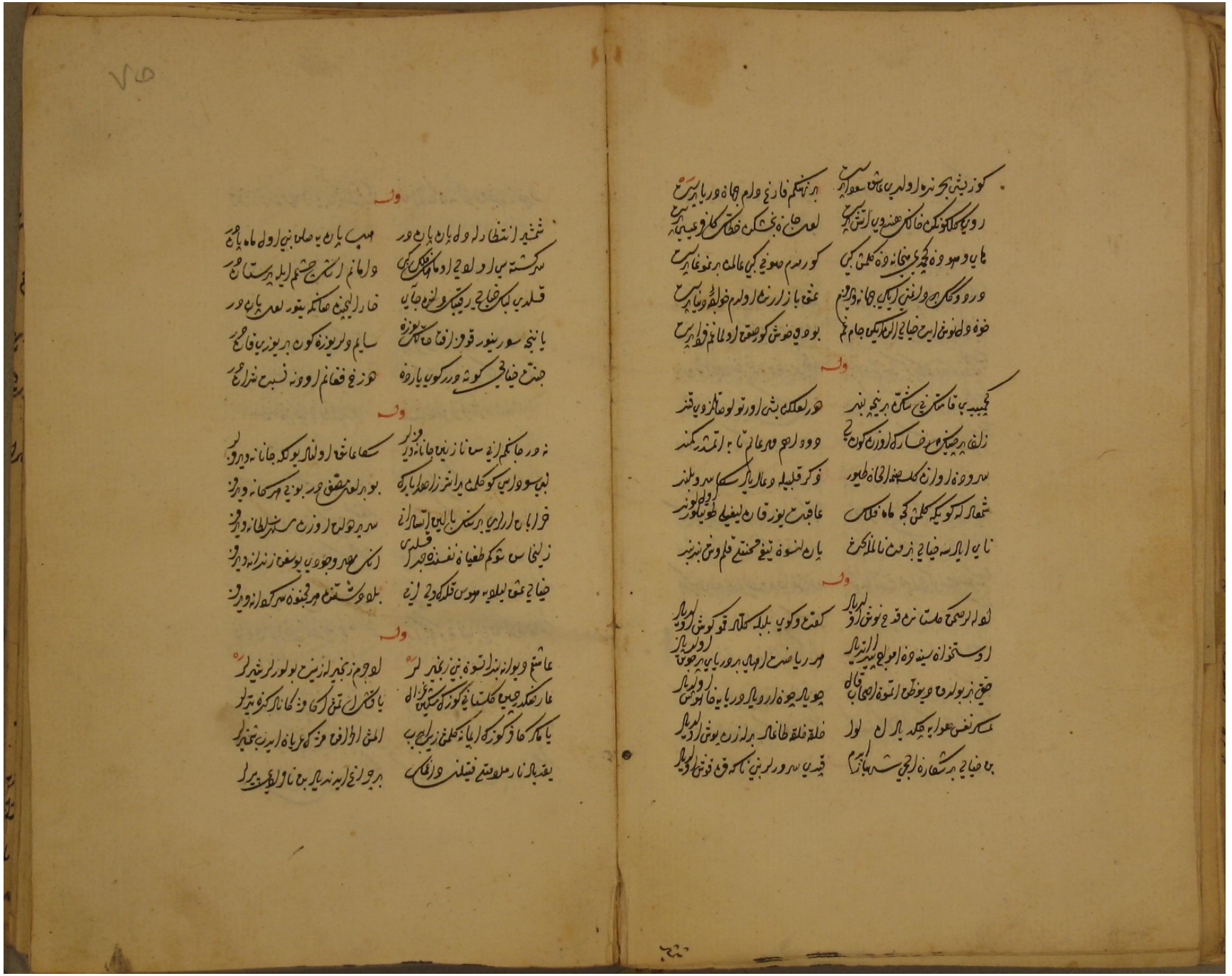
ولـ

ایا کشی بکس یاخیکوب اغلمه کلم — بزغمزه کی لعلی دور لیخ قلوب القلوب
طوتمیدم دوس عشقکی لطرف دلرفتم — تن لباس دور فرقه اولدم ستار العیوب
یار بوخ غیرین نظر قیلمه دیوتا دیر بکا — چشم عالم بینه کر یکارم قالدی دوس قلوب
همتم رضیه ایلدی ماولیکا یاتار — قدرتم چوکانه کرکوه کوه اولدی دوس قلوب
جانه جسم فیاچ کوردیم یالوان دور — ایلستغفار له یاکه اولدی ستار العیوب

ولـ

کریم یه ایچکده اولدیخ بزم هشیار سن — شوقه لعل یار ایله یکلن بنی هر بار سن
لشیاده بیلمکسن بار شنکه کلار قلبه واخ — غافل کس اولمه کلتنه کیلن فندوقه زار
هرکیشی بزم جهانه ایچنده برحالتن وار — شمع یانمقدن صراغ کولمن اغلاه سن
غیره ویلیم قولر اغریخ یاکه سحر — ورهوز ایله باش قورتار سن اولکاه کار
فرآن عاشقلر مدونتی صحیفه کیدیار — اولدیخ یه جام وصراغ طالبی هر بار
کر بونظم روح جاهیلا نوریه ایلش — اولدیخ یه عالم رضایچ ساکر شیدا اولدوخ
بلده یه عالم رضایچ ساکر شیدا اولدوخ — اکملدور بکیر ایلسونه کیفیتن اکلار سن

ولـ

کو زبیش بحر نره اولدین ماش سعوا ایچ — بر نهنگم فارغ اولم جهاندن دریا ایچ
رویکه کلکونکن خاکی عنبر بیز آتش ایچ — لعل خانه بخشکن خطاکار کلکونه عیب ایچ
مایه وصوده کیچر بیخانه وده کلمش کبی — کورمدم صوغه کبی عالمده برنوغا ایچ
ورده وکلبرم اولدین آیکی جهانه وارمم — غنچه بازارنده اولم خوله وبغا ایچ
خوده اولنوش ایچ خیاچی الماکیکی جام غم — بوده خوشکو صحبت اولمانم قطا ایچ

ولـ

کجیبه یا قامتکز غیرت شمشاد برنجه بنفشه — حور لعلکن بشه اورتو لوصاچلرنه قیمز
زلفکز پرچینی رخسارکز اوزرنه کون ایچ — وده اولمه عالمی تابه اتمدیکمز
سروده اوزانمکله غنچه اخاه طیور — فکر قلبیله وعالیارکز سکا سرو بلند
شمعسار اکه کوکیکه کلمش کچه ماه فلک — عاقبت یوزقارا لیفیله طوتیکور اوبنر
نایه ایارسه خیاچی بزمنه نامه کلمز — یارنه نوبه تیغ محنتله قلم اوبنر

ولـ

لوله لرصحبت حلقه سنه قدح نوش ایدوب یار — کفتکو کویی بلبله کلزار قوکوش ایدوب یار
اوستخوانه سینه وده اوبوغ بیدیزیار — مهر ریاضت اوهیاله بروریایه پرجوش ایدوب یار
حیق بربولمه وبوغه اتوه اوصاچ قاله — چویارچوه اوروبار وریایه خاموش ایدوب یار
مسکر نفس عوارینه بکه یارلی لوله — خلقه خلقه طاغیلمه برله زیرپوش ایدوب یار
بن خیاچی برشکاره اوچی شهبازم — قیدیمه سرورلرینی ناکه قوش قوشمیه ایدوب یار

ولـ

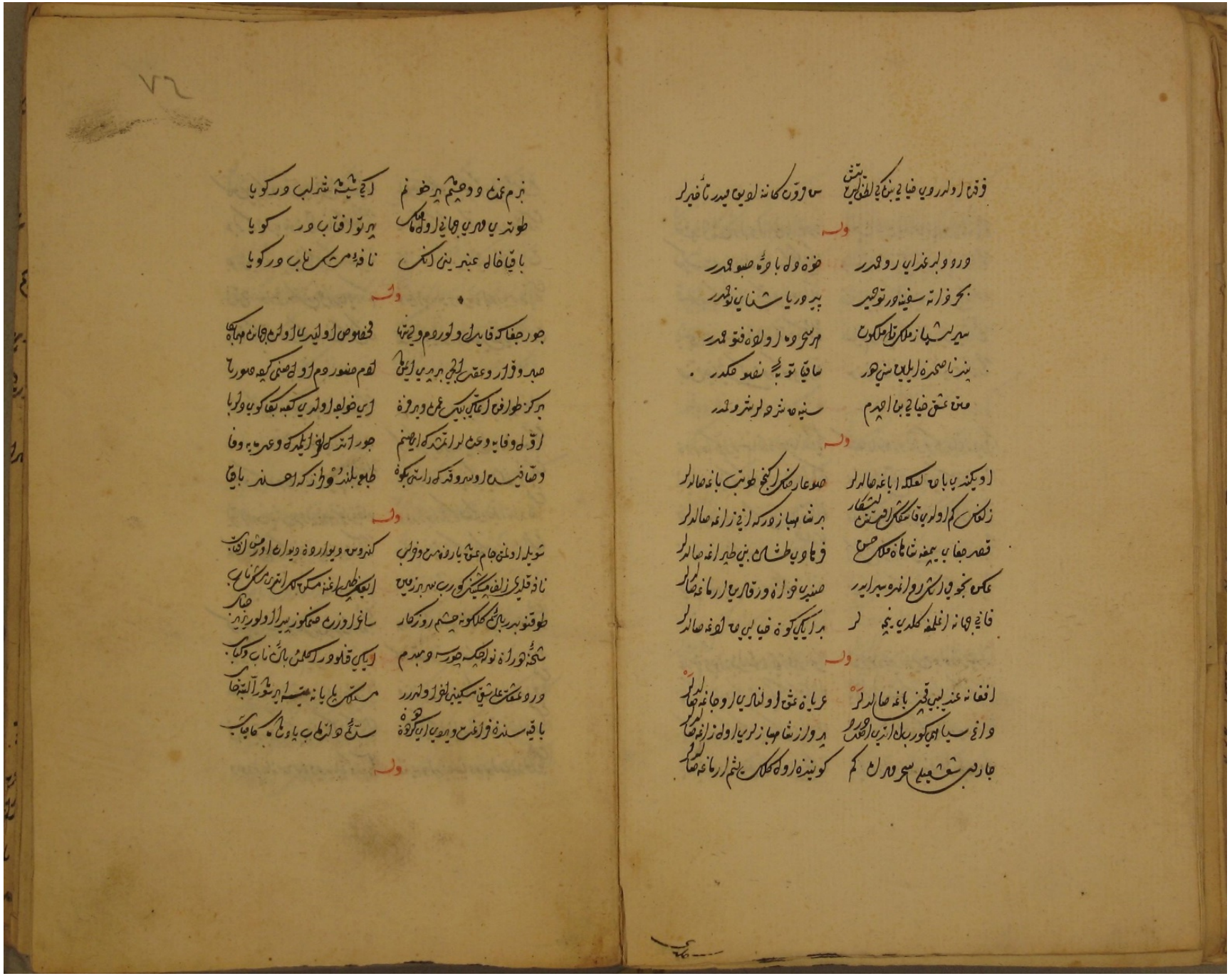
شتیه انتظار اوله یاران یار ور — عیب یاره یه صالمه بنی اوله ماه یاوز
سرکشته یه اولمه چه اوه ماهکی کبی — اولمانم اکشم چشمکم ایله پرستاوز
قلدیه لبکز خیاچی ریقیکز اولنوه جایه — خار ایلینی صاقلمه یقوب یاره ور
یانمیه سوریقوب قوه اوزاقه صاقلمه یوزه — سایم اولریوزه کون بریوزینه فاوز
جفته خیاچی کوته ورر کویه یاره وه — خوزه فغانم اولوه نسبه خنداوز

ولـ

نه ور جانکم ایچه سنه ناز ینچه جانانه ویرلر — سکا عاشقه اولمار یولکه جانانه ویرلر
لبکسوه ایسی کوکلی یاشتر زاهده یارکه — بو بر لعل مصفی ور بوینچه مرجانه ویرلر
خرابات اولریه برکشی یارایله اسرار اچه — سه یر جوانه اوزنه سر شهر سلطانه ویرلر
زلیخا سن سوکم طفیانه نفسنه قیلمز — اکنی مصر وجودیله یوسفه زندانه ویرلر
خیاچی عشقه ایلیه هوس قلکه دیه ایچه — بلاه وکشتنه مرمجنونه سرکردانه ویرلر

ولـ

عاشقم دیوانه یمدر انسوه بنی زنجیر لر — لعل وجم زنجیر ایزینه بولور لر شیر لر
عار اولمه چیچه کلستانه کوزه سکمیکن کزاله — یاکشی اتمز کی وفاکار کبزه یترلر
یامکر کاذب کوزکه ایمانه کلمز زیر ایچه — اهل اولانوفه وکه ایمانه ایدیب تعجیر لر
یقه یاکنار ملوقتی فیتلنیر وانکه — برجوانی ایده نه یار بنه نالایق دیر لر

کس نیوز که وصف تو بلبل قلم ار بیان نیارد ورس
دلبر که نهد به بتوه آن او فاس سیس اولور — یا غنچه دهنگ قلم کریان ورس
جوشن یولدوز و یوزی چاکه چاکه ایتدم دیو — تیغ اتشبار رکس شیدی آزی ورس
اتش سوز فراقکدن وارم دیدکم — نوش ایدر دوه وله وریا یه جانی ورس
باقی فکدره طوتر کسه نفسانی سنکس — قله اتله طابع اولوزوه عفو ایتمز ورس

ولسه

غبار خطکدن اولمز بویله حیران اولمغه یار — نه در لعس لبکز چون بویله خندان اولمغه
وهوای زلف قدکدن سنی ایدر آوارە — کوزکه یاشی بودر سیر فراوان اولمغه یار
اولورکن روز و شب هجرکده اولمغه یار — نه در زلف و لبکدن کیریشه اولمغه یار
یتورلر صبر قیلسن دیو بکا اول شوخ جانان — بودور ایدر آکار که عشقکدن حیران اولمغه یار
کمر باغلش سرکوبن طوب اولوب حقوز — وهاوم باقی قوکلن چوکاهه اولمغه یار

ولسه

کوزم یاشینه اولمه لعس لبی بیدرمان اولور یار — وهاوم فانه ایچون یاشی نیلی نابان اولور یار
سماغه کرسه نوله جام میزه زار و مضطر شیار — که رقص فرح یه خورشید ماهتابان اولور
حدایی نالیسن ازتورسه نوله جام صهبا وه — فغانه غنچه لبه چوقه کس بیدرمان اولور یار
زوال قوردوندن اکلمه جارن کوزم یاشیان — بوبحر یخ کرانه اولوب ورنا یاب اولور یار
وجودم خانه سن بیله ویرمه باقی کوزم یاشی — فنا یه وارمه بنا یه دوم بوراب اولور یار

باقی چاکری باشه ازکور منتظر — هرکم کرسه جرعه جام السن اولور

ولسه

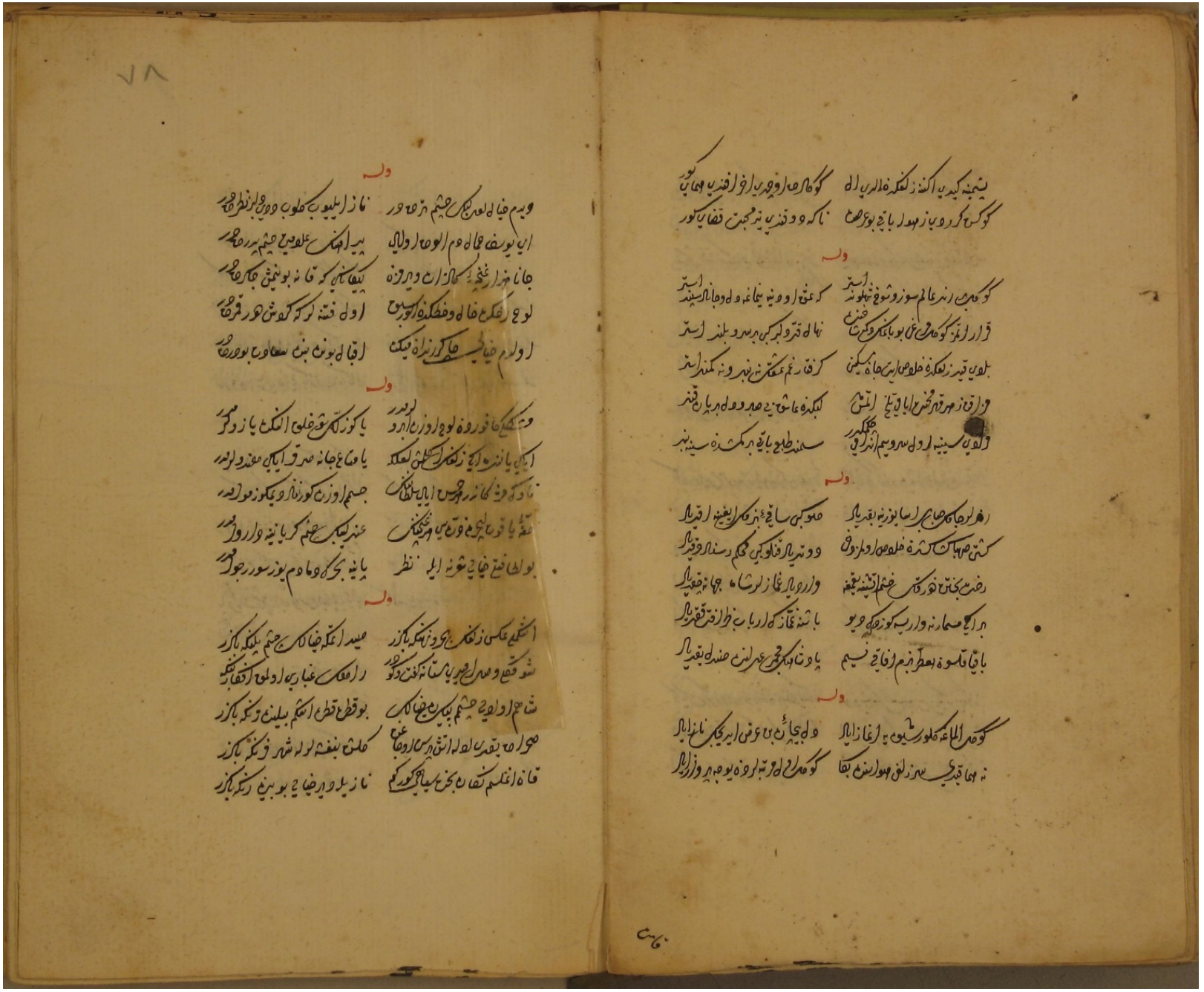
لشکر فتنه سکا فیض خط خال پتر — تیغ لعلزم کوکلمه غمزه قتال پتر
فتنه لر قیندب ایدوب سنه فتال — کوکلمه لماغه رکس ایلدوکی آله پتر
ایکی ایلته بنی ایله نظر بن خاکه — شهسوارم بترانه کرنی یا مالا پتر
غمزکس صید ایله ایله اولوب ایماز زن — نا مجاز نظر مهلکه حاله پتر
راهروی له جامه ویا یله زیبا لعز — باقی مارن اولن کمیه اشکاله پتر

ولسه

کیمه غایر مدتر اولمه نرکس خوابیز لر — قاچ کچه کندوی اولمه غمزه سیه تیز لر
سوسیتورس مدتر صبر اولوز خوبانه — خلق اولوب تیز فغانه وفانه شب خیز لر
یقه یاره اولمه کیوزه جوریله تالفه اتیدار — دلبرانه شوخ نترانوب دشور انکیز لر
قبلسن عشقکن چکن زهن وفان ازقاب — نیلسونه رقصه رتسونی فرح ناچیز لر
غم وکلفت یلمه قیلکن اصلمه اولمه کلورار — سرکرانه اولورلر اکثر غمزه نوچیز لر

ولسه

کویکس کرایی اولوب یوله ابتلا یه کور — سودیلن ملک سلطنت ایاکرایه کور
دلرایی فتنه خاچ کبی من کرای اولوب وبح — صحرایی چین کشه دکنزرایی مخفیایه کور
آینه تکس صفایی نره صورتچی نظر — وآن حسن یاره نظر فتنی عیان کوکه

طعر

۸۰

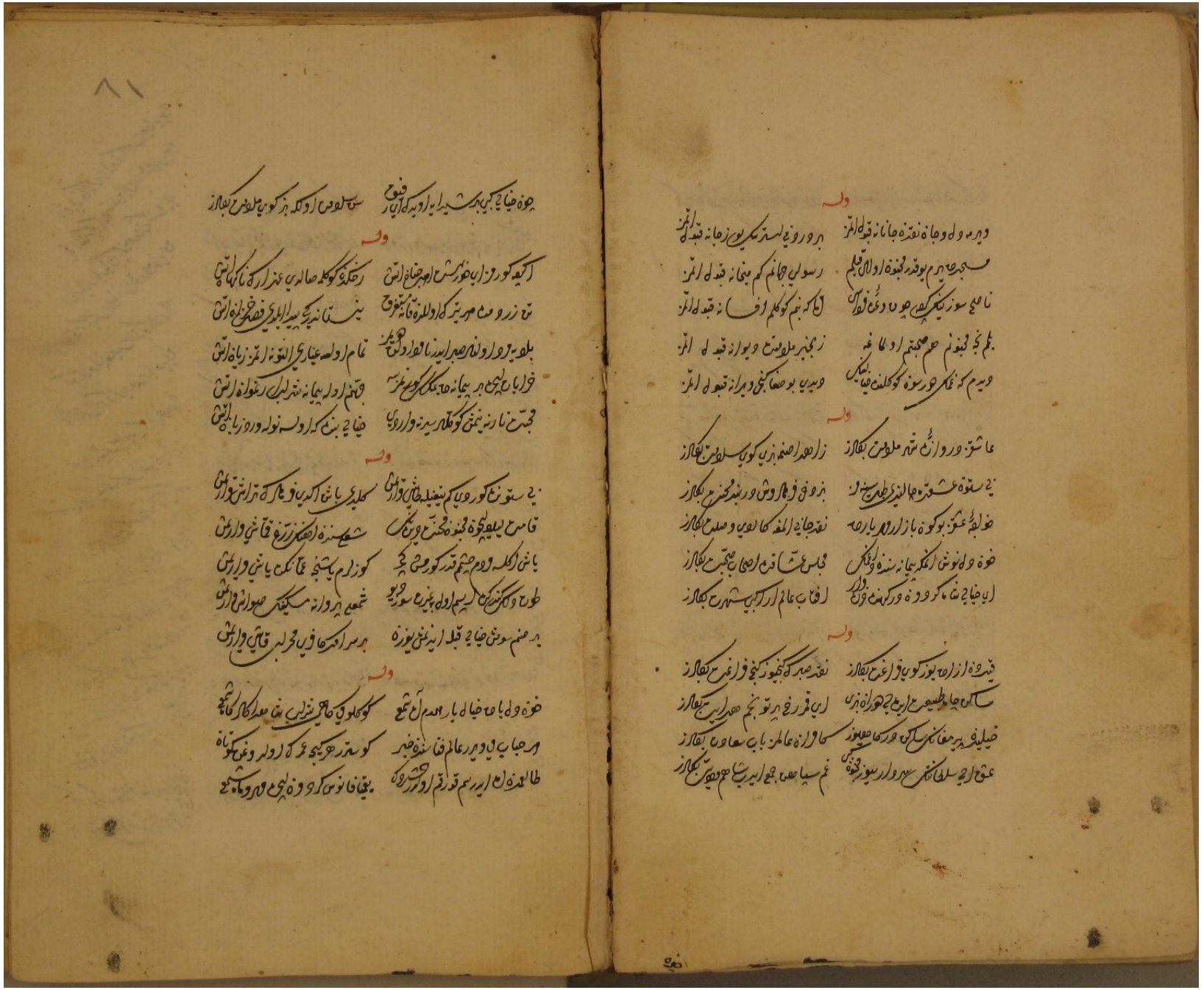
کجایی عشقه بزمالکهاز طالب بن غ — بزوار طهرانی ایب الثوة ایدر اکبرز
ساقیا بزم قضا دور کاسهٔ سرسازیه — یا پرینه فاه سودر اولو بزدم شمدیز
ای خیاچی بزکلدم الله ناطق اولیان — اوده سکز بیک عالم اولمشدر بزم تقدیرز

ولـه

بزشب غمزه اوه سنوبز — یغمر وودو سیاه سنوبز
زرکمنده کمش اوتوبز خیه‌ز — بریوه باکماه سنوبز
یقه‌مز بزیر افتاب ستم — یوکسکه طاغ آلمنوبز
کوزه کبی باشمز ایرسه کوکه — سایه‌وش خاکه رله سنوبز
کویی عشقکز کرای جاکریوز — بزیکم یاوشاه سنوبز
صبح کسب صفا ایدر بزوه — شوقره دردیما سنوبز
لطف حقه خیالی منتظرز — کیم بیکس بیکس کناه سنوبز

ولـه

وای یاسکز خطا التفت ورجا نامز — اولدوزرا بعدایده بوفاده ویرامز
سینهٔ پرداغ طاوسی باغ عزتیوز — کهکشان نالهٔ عرش الله ورجوکومز
عالم عشقکزه بزشاهیوز دنیوه کس — تخت وتاجه تابوته نقش ایلکزه کمکدر شاهمز
شوبایه‌نازمیدیمز کرچی خراطلس — اکه اطلسزه کچی کیاکچی پیکامز
چاروبوار عالمه وه خیالی قبسکزدور — یوسف اصدقدم اولمشدر بزم رهنمامز

ولـ

دیده و دل وجانم نقد جانانه قبله ارتست — بر در و دیوار او سجده مکن رو زجانانه قبله ارتست

مسجد و بتخانه بوقت قبوله اولان قبله ارتست — رسول جانم کم بیتخانه قبله ارتست

نالهٔ سوزیکه چون دود دلم افلاکه نیم کوکلم افغانه قبله ارتست

بلکه قبوله دوم صحبتم اولمایه — زیخبر ملوخ دیوانه قبله ارتست

ویرم که نامکی خورسوزه کوکلمز چیقمیه — ویرین بوصفا کنج ویرانه قبله ارتست

ولـ

عاشق ورواز شهر ملوخ بکارز — زاهد اصفهزین کوی پرستن بکارز

یخ ستونه عشقزه جالیز طیرسون — بزوخ قوماروش ورنبه خرمن بکارز

خولیهٔ عشقز بوکونه بازارده یارمه — نقد جانیه الفه کالدیه وصلت بکارز

خوه وله نوش ارکمکه بیمانه سنه ایلمکس — فلس عشقانه ارصاچ صبحتی بکارز

ایاچاچ غاکروده ورکمه ملوخ وارکه — اقتاب عالم ارکبی شهرین بکارز

ولـ

قیدوه ازاره یوزکوی قراغنه بکارز — نقد صبرکه کنجوزکنج فراغنه بکارز

ساکن جاه طبیعت ایچ جوزانه بزین — این قورخ ایرتو بخم صبرایله بکارز

خیلیدر معانیس سکرن ورکاصیوز — سکاوزانه عالمزیاب سعاوت بکارز

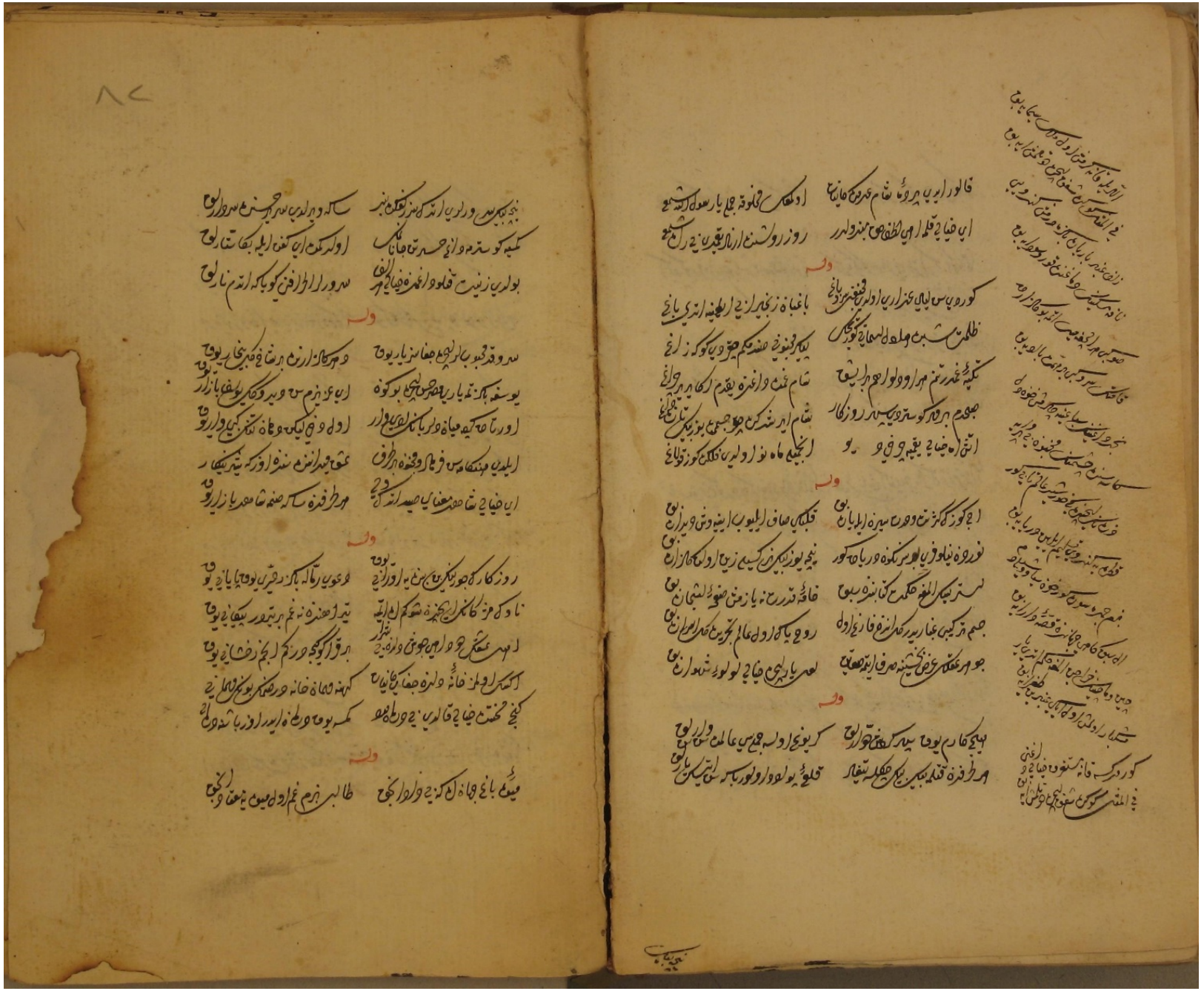
عشق ایچ سلطانکس سردار سوزدر کنجه وبن — غم سیاهین جمع ایدرب غم دیوین بکارز

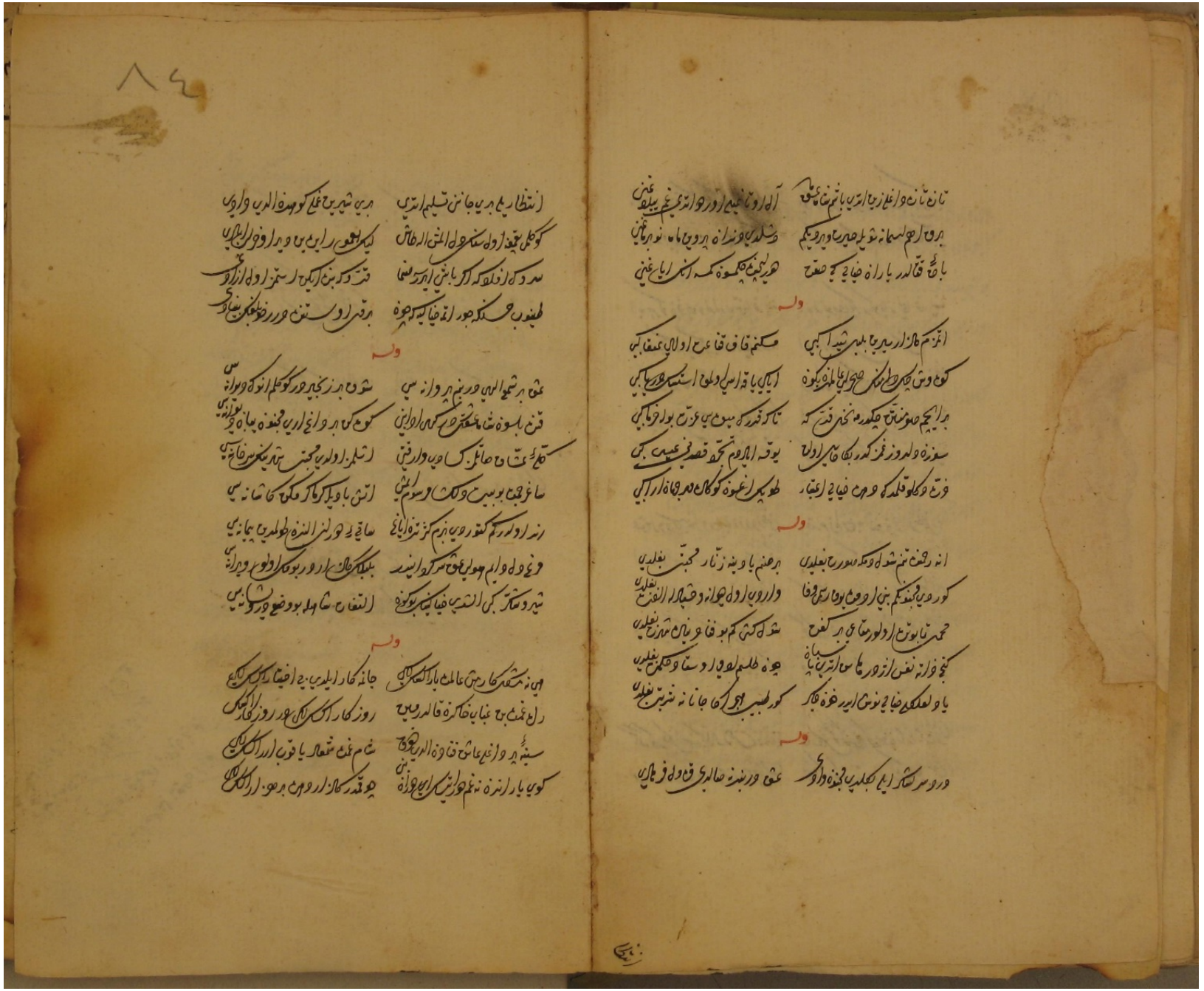
ولـ

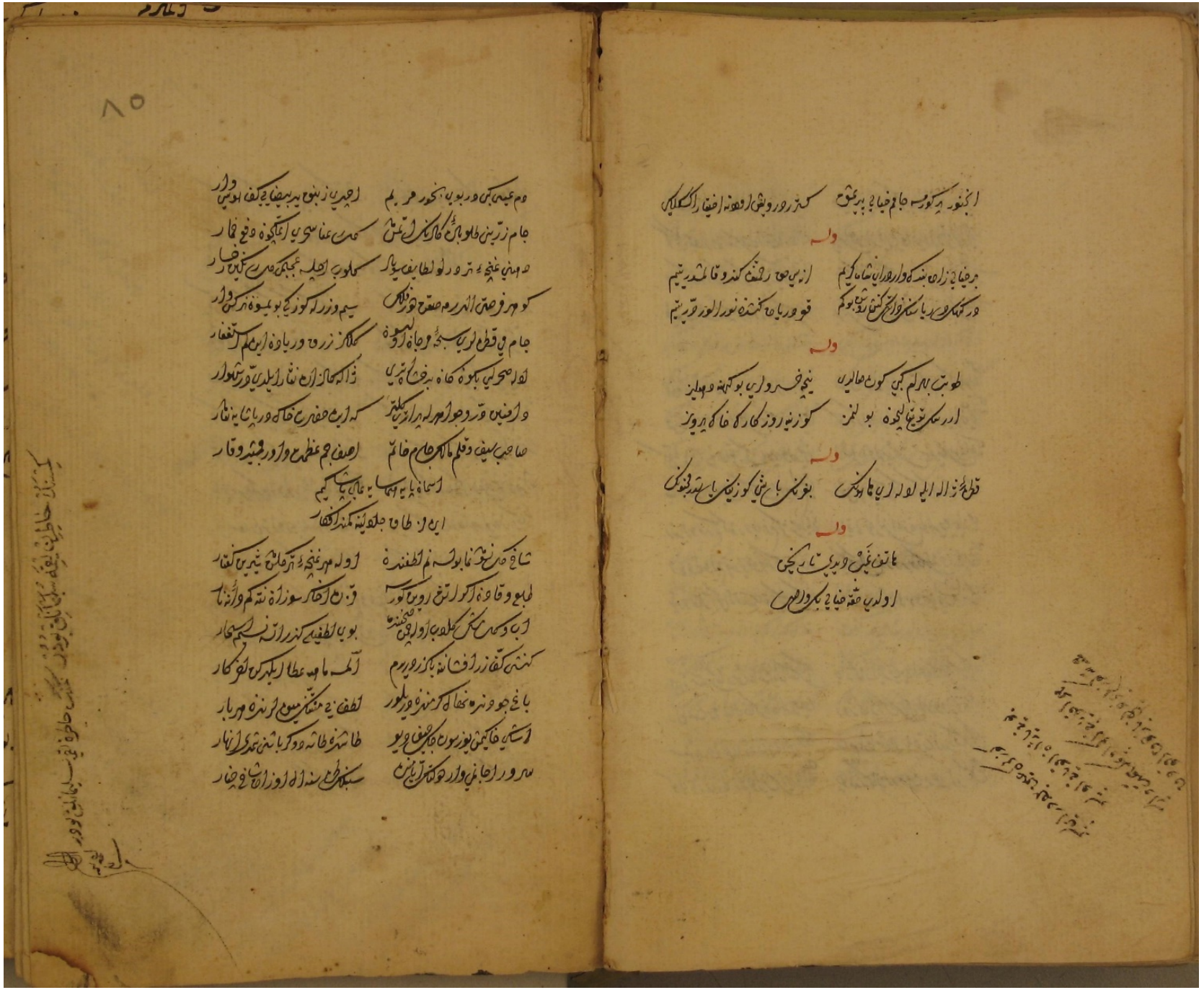
خوه وله یاخود خیاله یارهدم آن شمع — کوکلمزی کاچیرنزلین بنی صدکار کاشمع

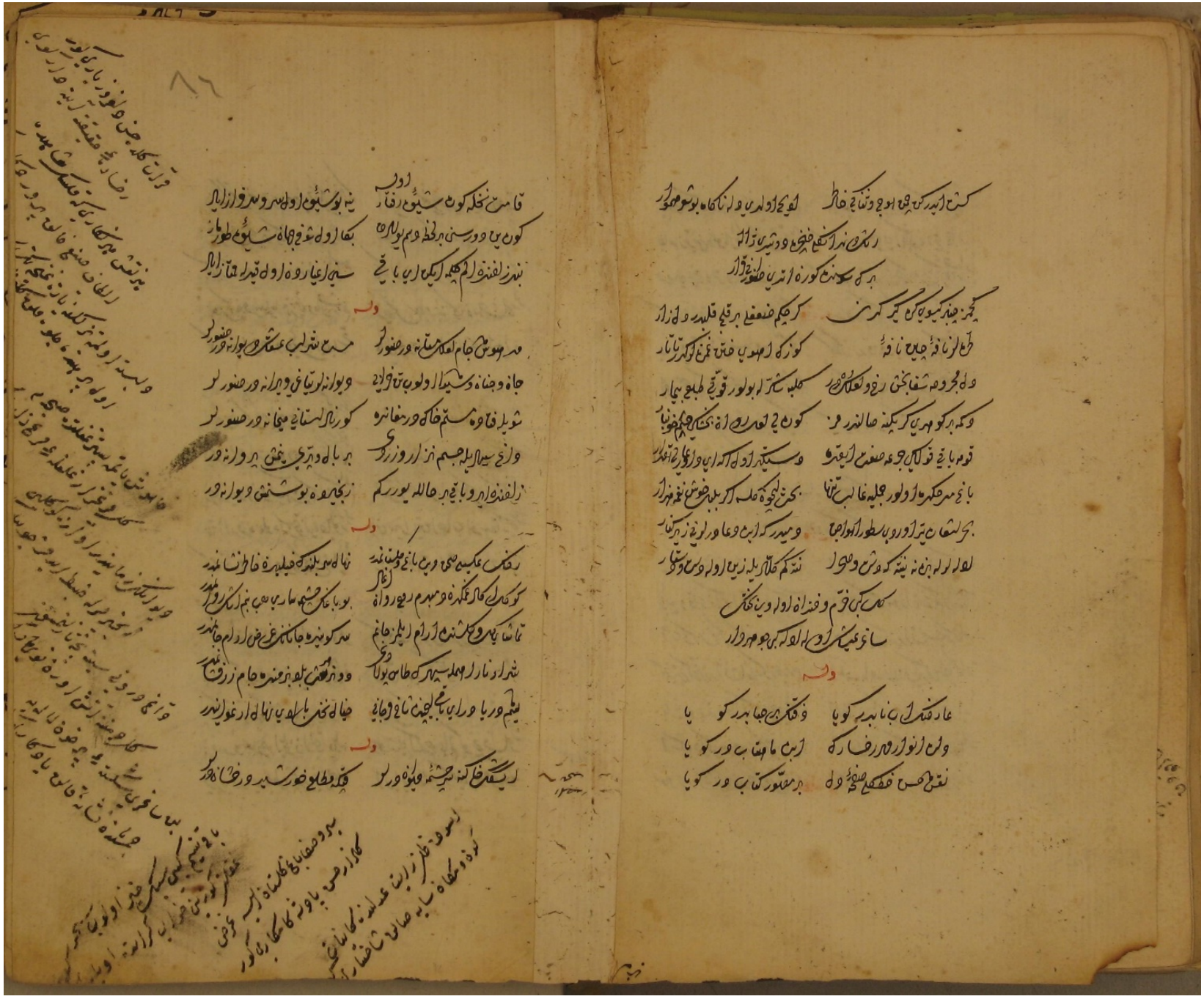
هرجاب ایدیرعالم فاسنده خبر — کوستردی هرکیمچ غمکه اولدی وغمکوتاه

طالعمزه ایدرسم قدرقم اولدی کرکه — بیتی فانوس کروده یخم اولدی وماشمع

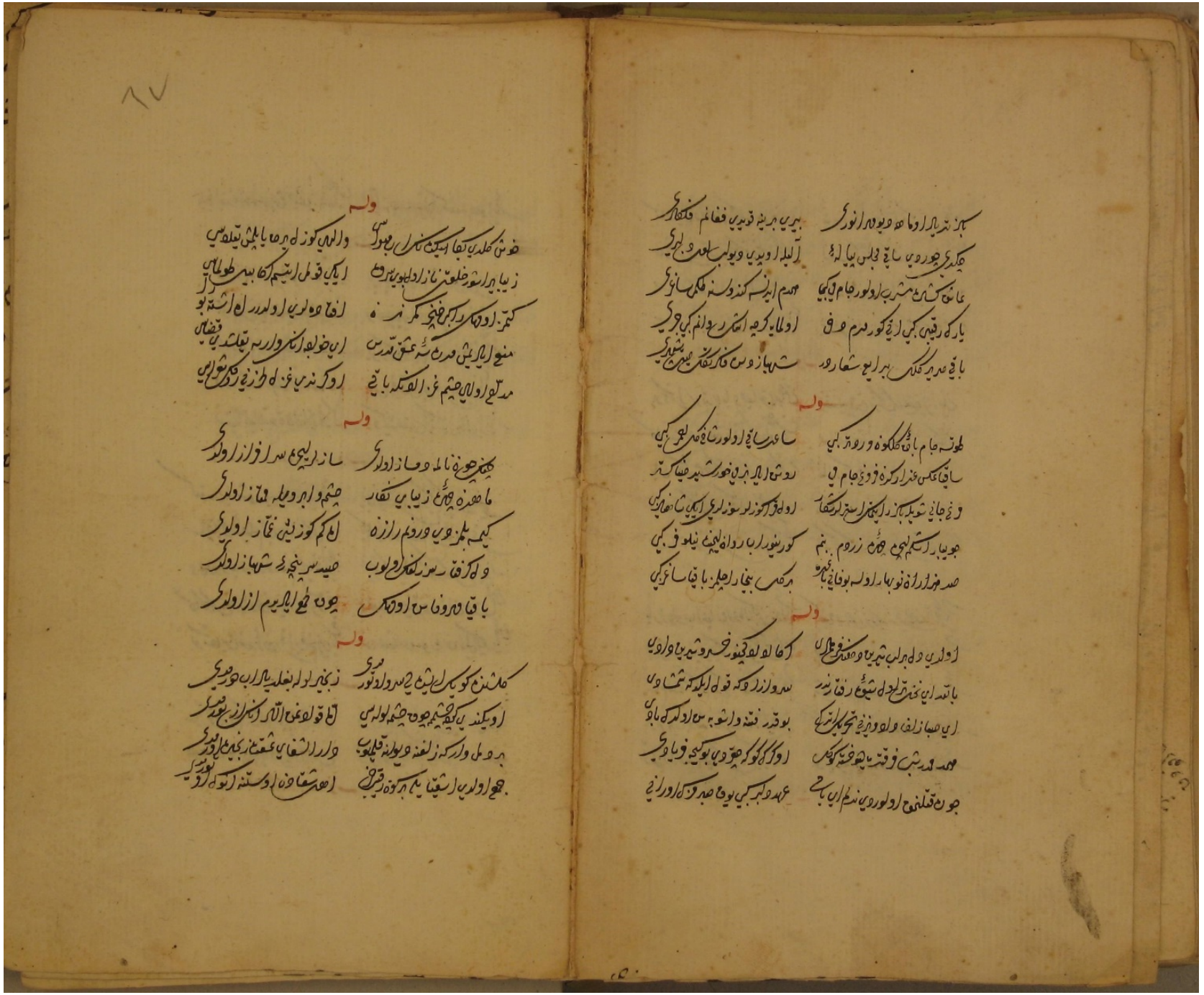

باز نتر یار اوما هو یوه ار انوری — بیر یی بر نه قو یر یی فغانم فلکداری
چکدی چو روی یاچ قبلس یا له ۲ — آیلدا و یدی و یولس اعمی و لدی
عاشق ش ۲ مشرب اولور جام ی کیا — همدم ایدنسه کندو سنه فلک ساغری
یار که رقیبن کیی ایچه کور دم و فی — اولمایه کرچه اشکر یولنم کیی چری
باچه صدر فلکس بر ایچو شعار دو — شهباز دوس فکر یقلس بیمن بشدری

ولم

طوته جام باش کلکوه و رو تر کیی — ساغر ساچه اولور شاه صدر کیی
ساچا عکس عذار کزه فوچ جام ی — روشن ایار بزین خورشید ضیا کستر
وچ جانی تویدیکاز ر ایچمل سنه زلر یکار — اوله قراکوزلر سوزلری ایچون یاغمار کیی
جو یار راستم ایچو چشم زرومنم — کور یتور ار رو داه ایچه نیلو فر کیی
صد هزار اراه تو یمار اوله بوفاچه باغچه — هر کس بیخار اچیلر باچا ساغری کیی

ولم

اولدی ر دل هر لب تیریاه و هقلس غمزه لر — آکا له لو کیتور خسرو شیرین اولدی
باتله این نخس قلدی شوخ رفتار ندر — سه و لزار و کله قوله ایلیکه تماشا دی
این صفا زلف و لو و زچه تحریر ایتمک — بو قدر فتنه و اشوب سن اولدکه باوی
همه قدر بتر ش و فتنه یا چو خنه کوکس — اوکر کاکو کر چو قدی بو کیچه قویاوی
جو ن قتلنمه اولور دی ندم این باچی — عهد و لبر کیی یوقا صدر و کار اورانچی

ولم

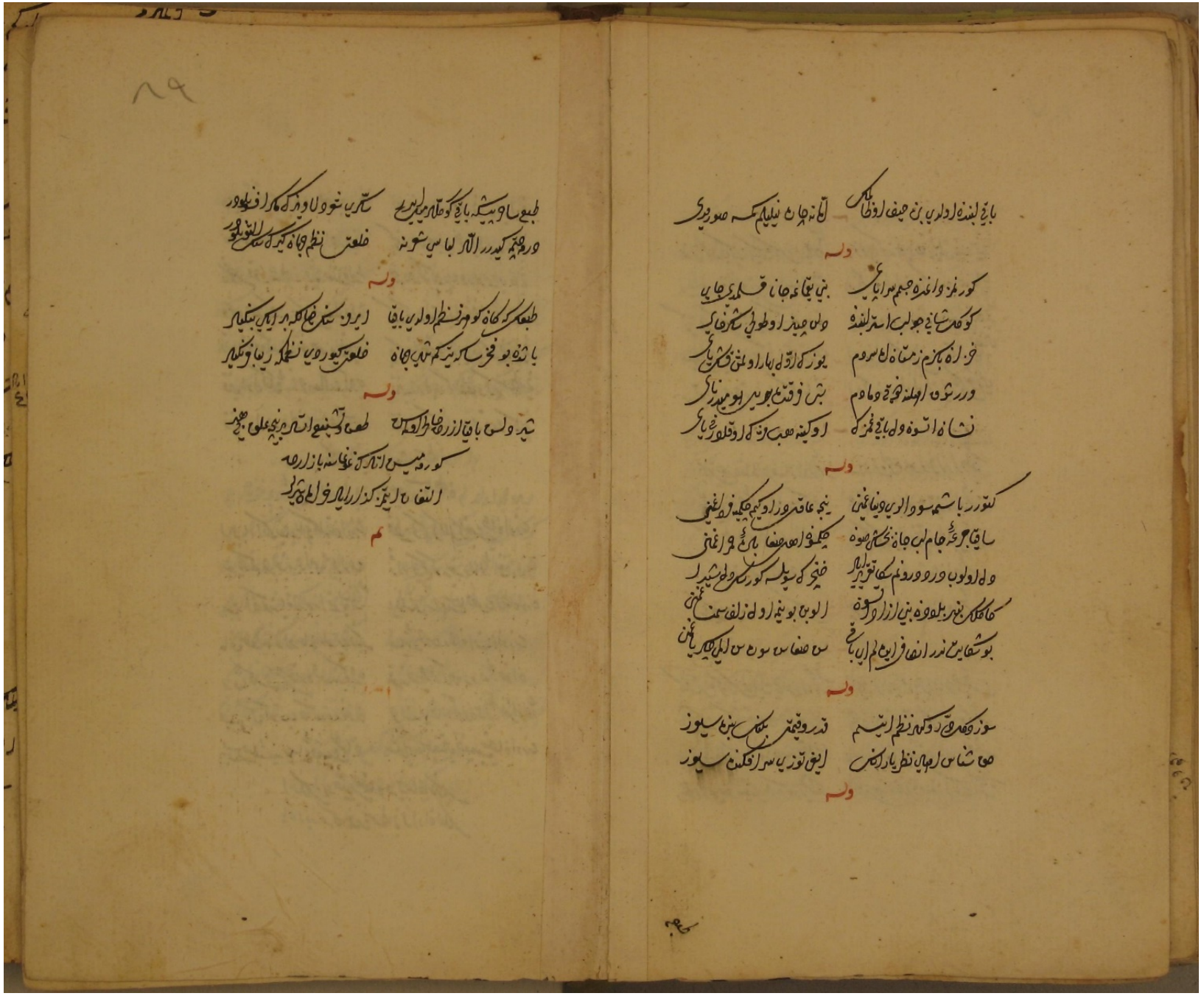
خوش کلدی بقا ایتمک نسرین بوی — والدی کوزله یه یاغمش تیله سین
زیبا یه ار اسور خلقی ناز اولیوی سرو — ایکی قوللر ایتیم کا بیی طوطیلر
کیمز اولدی کار ایچه فنچه کمر نه — اقاچه لر یی اولدرر ال اشته بو
منع ایار یمش قدر ته عشق قدر سن — این خولیه انکر و اریه یتلشدی قضیان
مدعی اولیان چشم غزالکه باچی — اوکر کندی غزاله طرزی رکی شوخ این

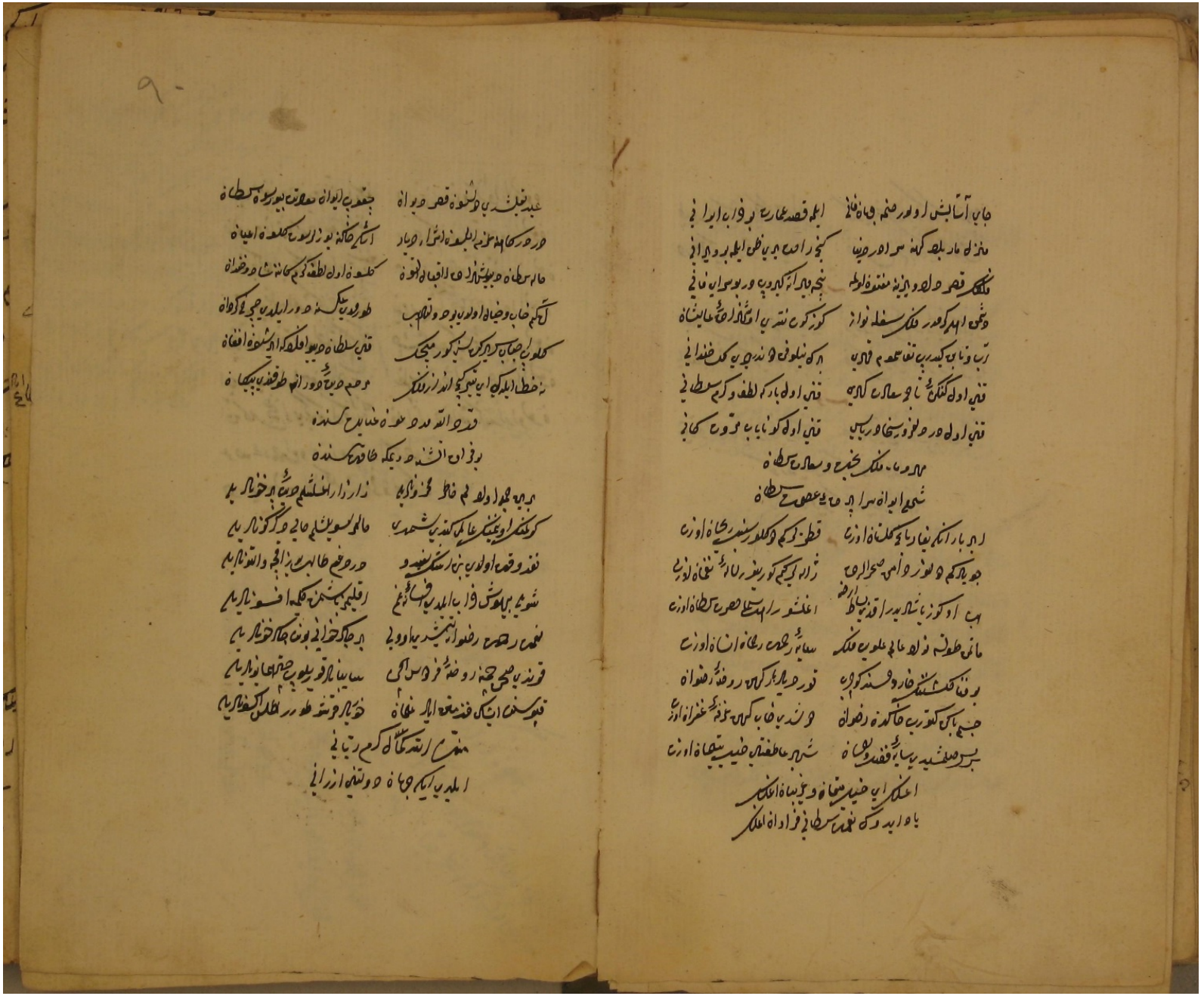
ولم

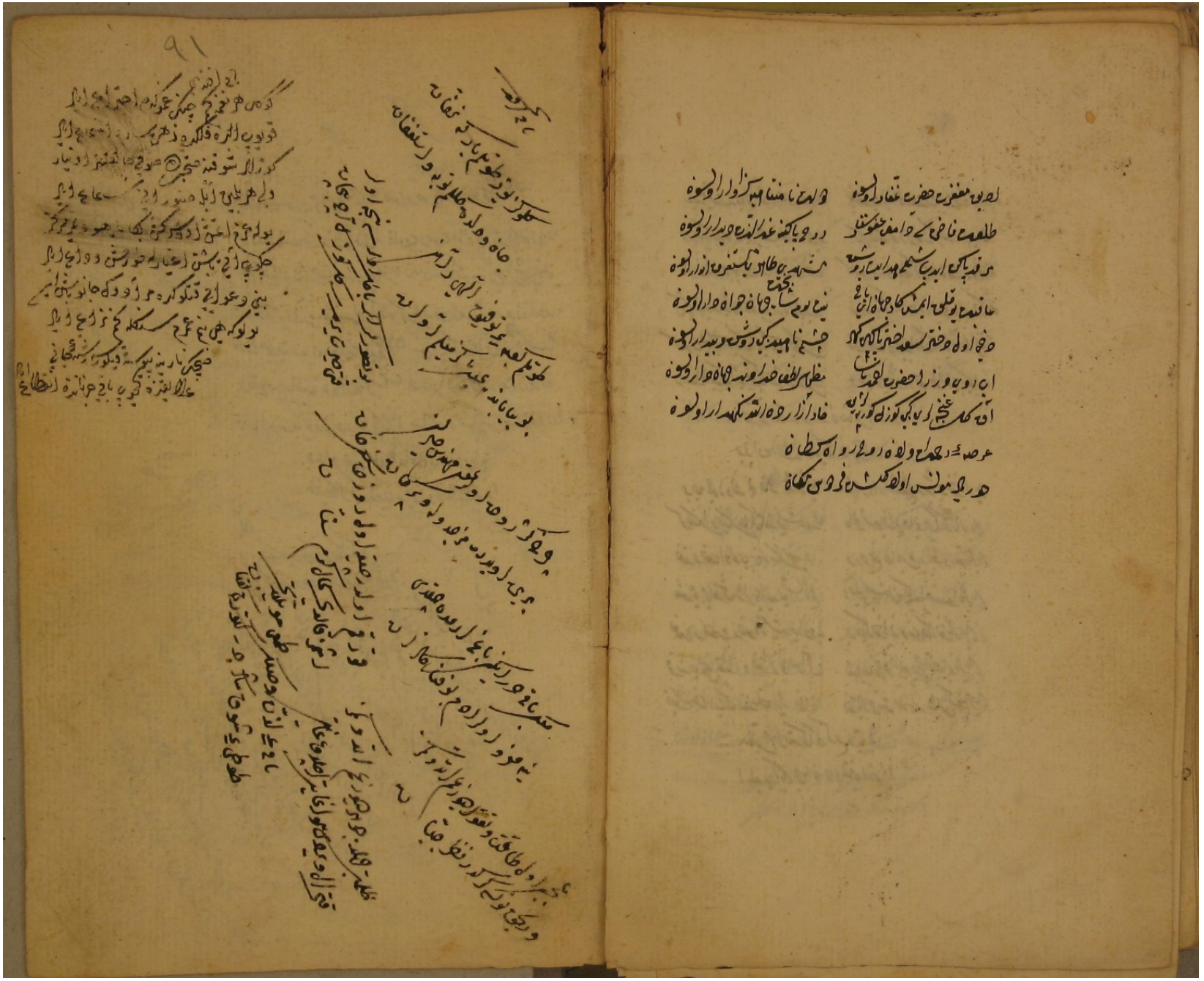
کیمز چو نه نامه و هاز اولدی — ساز ایچو سر اوزاز اولدی
ماهره چو زیبا یی نکار — چشم و ابرو یله قاز اولدی
کیم بلمز یی ور دم رازنه — ال کم کوزدن غماز اولدی
وله کز فتنه سوز لکدن اولوب — صید سر پنجه شهباز اولدی
باقیا هر وفا سن اوکس — چون فنچه ایاریم از اولدی

ولم

کلشنه کو یکل ایشیچه صدر اولدی نور — زیبا یه اولدی بغله یاراب خور یی
اویکنه یکیم چشم چو چشم اولدی — آنا قوللر غمزه الاری انکس از یی بوی
بر دل وار کز لفنه و یولنه قیلیوب — وار اشقایی عشقنه زیبا یه اولدی
جمع اولدی ایشقیا یاله هر کوزه قرش — اهل شقاوت اولدی سنه اکو یوری

ای دل ار عاشقی جانا و بر جانانه کنی — بوسه کن لب او در لب او جانانه کنی

هر که یار یار لب و روی کند کار چکند — هر که او کار چکند ایمه و صنمکی یار کنی

مشربی صاف و دلی تنگ خوش آیین چکند — پیر مغ جرعه ی جام لجم جانانه کنی

لحظه ای با دل و دلدار اگر اشنا و رهی — خوش لبوکه شاد ماغ و رو و روزگار کنی

سر و کبی و ز شکر فاد شوی سوسن آسا — سنا کوز لکن تکنا لطف او کوز سلطانه کنی

حرفه ای ز دین بوچرخ بیوفا چه کنکاش — سنا کوز لکن بی وفا یکی حرفه کنی

اشیکلکه کنده به قلبه رفیقین انلکه — انلا و کیم بجای تیر ایمه ر یار انه کنی

صنعه کار یار یکو خوی و جمال عزیز به — نه و یار یکی بولسه زمان و دقیقه عزیز به

بین ایکلکن بین کی او سوزه کلمه از دلکن — بر او چی طیر و اتر کمه صیاد عزیز به

الن قا فنکید فشکر را و دیه یار — کو کلمه ز کلمه نمک بور او نه عزیز به

خط و خالکن ایمه تیه حیا کو کلمه کی — چکه ماجرا ایشتین بو بخیا و نیه عزیز به

تو غضا و دیه نه غماج جماکن دار کن — ز خرا و دیه نه بیار و دا و غیه عزیز به

بخ او لور و یا بخ کو کلمه ایچ تیوخ — عاشقت کمیس و دار او احرا و عزیز به

ز عجم دا لسه بجای یوزه بجلج الن
لسین دار یوزه کلور و سیاه و عاله عزیز به

صویسک دصلکن جانا جانمزه — ز بدار ز بدار ز بدار ز بدار ز بدار ز

سین سویسک کناه ایمه کنکار کی — که کار ز کنه کار ز کنه کار ز کنه کار ز

او سرو قده جانله قدیمه

هوا و دار ز هوا و دار ز هوا و دار

ایمه و له کیمسه یوق یار او لدم دیکن — او ز قوکن جانیر و یار او لدم دیکن

ز قمه لسنه ی بچیله بیدار او لدم دیکن — بز بله یه نه کز قنار او لدم دیکن

یز غیچ کوزه ی او قوه ز ار او لدم دیکن

یز سرو بوی ه اکا هوا و دار او لدم دیکن

یار یله یه علیکه وله ی جمال ایکمسن — سو و دیه ی غنچه سایه کبی یانجاق ایکمسن

وله ی خنه ایمه کلمسن ز لمزه لقه ایکمسن — جانیه صفا و بکبی کچوه ی خال ایکمسن

یز غیچ کوزه ی ز یکچوه ز ار او لدم دیکن

یز سرو بوی ه اکا هوا و دار او لدم دیکن

ز یه یار او ز یه عین روی جاد و ایه — کلار ز طیر یکلدی یه زوی کلشنه

سیو ز کمرین قوز او نه هر یکا دو ایه — عیش و صفا یه و ز ر شنج باکه ا کنهایه

یز غیچ کوزه ی او قوه ز یکچوه ز ار او لدم دیکن

یز سرو بوی ه اکا هوا و دار او لدم دیکن

بو کوزلر نه بین بسته جزو دلار — قاپوسین قاره پره کوز کوره قرولر
تیغ جیسین چکل ایچین وصل شکلر — پیر اهیله جانه سیجانه صدولر
اولماه کرا یاغه سوشوب لوکه — مجلسده ساقیانه خیال جزو ولر
اوغلانه سوروبوبن سوقزاکوچه خلق — سوموسه سوموسه ویل کوکلی سوزدلر
سوله برخوانین کوزکوسن ایچه خبرینی — اوغزه قیغاریوب ویل کوکلی ایرولر

قاپوکه ایچه پری روبنه اولسم — یوزنه اشیکلر روبنه اولسم
اشیکلره سنن هر بنه دلار — بنم شاهم نه دلار بنه اولسم
سوریبن سایه دشمایکه دوم — برادنا بنه ایکلنه اولسم
غیرم سوره قهرایله قیوکده — نه دلار بر بلبل کوشنه اولسم

وصالکن وصالکن مجلسنده جیرباد دلار
غزلر اوقوسه کوبنه اولسم

ایمانیچه اولمایه اولوملر بنم ایچون — برایکی کوزه بوفا اولکن دیه بیلن
یوزنه زلفونی چوزوب اولماه ایله — برکوکل اشیکنه یوزاولماه ایله ویرم ایلکیز
زاهد اکاکن کیسه اولوزه توکرلر — کلمز کرچکیر برچوپه سنکوزکیز
ارشاد وه اکرکه صورسه خدای — اغلدنه کوزکن بایسنی ایلدن ویاکز
حیرتچه وه اکلمیه کوکن بارادیر — قوقدیر کوشه ایله غیرنه ایکز

بنه یوزدیر یمین ساکه ایچین اولیار — نه اولوسه کوکل کوروکه اولوقیتی

جیرباد

هر ضعیفه غوریله ویرلیسکر یوزاز بوه — برقوبجاین ویرلاز درسه کوروکه اوزبوه
کوزکه اوکسنه فکن اولوروبه دیکسه — کل فلهر نه ترین اولوکه کوکسه وردیسا بوه
عشق ویروبه نه ریچه صورضعل قالم بنم — شمع کوریروکن نکن عالمه یانه یانه بوه
بیروکشه ویسه نه اهل اوبه قیریچی — اینه غمزه ویلامیه کوسنه سلطانه بوه

جیرباد

کوکس وقتنه اولیرلی غمزه کیروبازه غم زایله — بارا اولیرلی بنه بلبلکین کلاز ایه غم زایله
سین اکر غمزه ویروبه جوانه بی نوروجد زایله — بوریی اولوقه جانه طبیبه ایسترسی بچاره غم زایله
بوغمزه یه زاکلمز کی اولوروبه سرنله — وغیرسوزن کوکلمز کلمیچ بن وغیرلرغه زایله
غم دنیاوه زاکلمز بوسه ویاسکیچه یه نکین — کوزکه باشیه بوزاولوزیه سن ویرلاز ایه غم زایله

بجانیچه

غطه غه بارا اهل صحبت اعلیدر — غافیه ورمه اکوزیکه کوزیکه کیچ لیدر
راسته اکا یوقه پری کوکده ملکلر — اکه کوروسه اکین کوزنلکوزلیدر
ذکس کوزکه اولیکوزیه سرو بوبوکز — بکمز اولکوزلرکوزیی دهم طوزلیدر
هوسیه صورسکی دیچ اولوکه فنه نشسه — بیرا غلاوین کیچه کوکوزه غملیدر
محبوب وجه توبه نلم وریسه بجانیچه — اینلم کسترسوزیه نه زیراکه کولیدر

حضرت دعا

گوهر و سرخ سا کوه نورسته سکاع — شو فکنده زاج لاژوکی یا بدری فراژه
سبد فکن شو فلا ای سرو گلدار آم — قفلو جاگه پاره انوپ و هندو آماع
هشتاد او لال چشم و رو کاکل و زلف — بو سگ کوره زاد انوری او کوه جاه بی پاره
جامزه سوده طرة پر از به گرچب — عالمده وی سکسه فیر از دلبری ماره
چشم دار ای وو دستی طلعتک کسیم — سکوار دیر او گلی آبده اکا نظاره
ع کسی وو دلبری فراوکه وکیز بنه — او شیوه ای اهمی سیل کناره
فورتله غمزه بولیمز چاره دعا بی — لعلکده از شوخ بو بیچاره چاره

حضرت سلیم خان سایی اورزه

بم شوله وتیری رعنا کاین تاکز اردور — ای سیم و سنم بارم ژنی تکسار دور
ع اورم ای استبنوم خلاص بزم انکودر — سنا چیقیری زدوم چابی اشکا یار دور
سر قیرزه زلف ساچ سنر از دباغ بوزادم — بم بلخلا بزدی مصحف کشنده دار دیر دور
فراق ایم صفا قام و دشمنه بیسه بازار — بم چیلیه ما چیم فوزه سیزه زاد دور
شکسته بسته و دشم اوم صورتی سلیم شام — چیلیک و صفی و یلیک بم بورسکه کار دور

حضرت نفیس

بوتو ذرنه کوره ای ماه اوزی — بیر سگ بوزی کیسنه ری عشق فاوری
بیر سگ قزاقنده بیر وکه قیزی چنار — بیر سی شمشاد و بگزه بیر سیدره عرعری
بیر وکه زلفی سنکه بیر وکه چشم فتنه — بونلاردکه سودا سیله اوزلری بنزه بلوری

ولیز رخم و تکلو یورکه — بزه ای یاسنی یاراد و فکر چشم کرکه
سیه بنا از ریله اوکاهم — فلکه و بلم چیچه کاکلکه
حیف قه تولو دکه چکنه — شاه اوج اکتنه بشق هاکلکه
زه ای ریه چاوسنی آغلوم — اکر لیکه وی نشاره کرکه

این مجموعه وقتی نظم یافته
عقود پروین عظم اهدین الکرم

غزل کسری

سنم حذر ذن زیان عشاق
باکه بونی بطو سنوی نشید ایلی
قوتیلمز زیان ایکی جهانه
هاصلی اودر قتل عاشقانه
کوکم زیده هلاک اولدی
عرصه زیده رساکم لعین غزالی

ضعف نیاز ایمن کو کمر قوی ماه نوآد سکل علوه
قوة تو بصد ایمن اورکه زیاده کنه ماه دیاه

ای نوه دوشن خلق ورآنده فلوه

کچ سوی غزله عالمده سلطانلو یوور

یوزنجه خاطره یغما سلیمانلو یوور

جاه پاکه نه بلکه سر غزعارست
وزج قرارین یاناه آنده ایله وقتمه

عاجکانه یکه آلوسه یوقنا عاقبت
جمیم چیکه کمشه جاده یوقیله یاشایه دیسکه نه

کچ سوی غزله عالمده سلطانلو یوور

یوزنجه خاطره یغما سلیمانلو یوور

جاده یوقیله قرآنه کوین تاپه وقنا
شکر ایکی قلوه قادر وفالکده نوار

اطلس ورزینه ویرکده قوزجیب
شراب وغزیه کوه کین طوتوب ورکمکه وقنا

کچ سوی غزله عالمده سلطانلو یوور

یوزنجه خاطره یغما سلیمانلو یوور

غزل

وداع یوزیکه کورمکدن صباح وشامگاه
وصفنه لسن عاجز هویده فلکده

یکجه رفقتمه یله طاقه قلورمی آه
بوسنله بولطوکه ورمش سکا الله

یکجه سحر ایلین غافلاین جنون
ای قیمتی ایکیمین یوقیله یخه جانمز

سحر یله کوزکه آیدیمی یکجه زاهدین کوزکه
قاچوکده یورکه کوزیکیمه بنه اوتوشه

مژه ایله دلکن حبیبکدر
دل مسکین چوکه دلدوزغنی یو
دوبیه کیمدر سوایمن کیبی دلکشن
لبین لعلندن آلوکه ایرلمسه
اوزیله غمزن صوبین جانکه
غبغبکن پرتیجه دوقنکن
کوله باقمکن نجاکتن یوز نیه

دل وجانه دوروبه طبیب یکدر
بلورایکی دوه غدر یکدر
دوبیه ایمن حسنن اوکن رقیبکدر
اوزیله غمزن دلفیب یکدر
لبین جانبخش دلغز یکدر
باغ حسنکده نازه سیکدر
نوله ایمن حسنه عندلیبکدر

جماندن اوه اولاه یغما اولمز
کوکس کوزیاشین یاغدریصنجه
کوزلرکاشن بولوط اولماینجه
لبین غنچه یلین ایچه کوزیاشمز
ابراهیم عزتکبد سنده
کمی آتشه یقیم دیمیدین اولمامی
بنایه توبکیلبوزمه دکمز

ای کوکس آغیار اولاه یاره دیکن

یغما اولمز
اولمز
اولمز
اولمز
اولمز
اولمز
اولمز
اولمز

سیم وسفر فصلی کوزه جهانه سیم ورز

فوآنه آورا که ایلکی کیمین پشاور کر قوفه یوفه وزه کیمین آغاور کر
قاره جاهیه کیمین قاپی کیمین قلعه ور کر ظلم وبرعشه جهانه دینیای قاشاور کر

سیم ورز ور فصلی کوزه جهانه سیم ورز

ارکه قوه قیاوه نه قوفه آوه آدار نه قوفه وکیه نه قاره جاه وعلم آدار
جهانه قاره ایسام نه وار آوه قاره آدار وآنه ره وره وله جاهم نه قوه وزه جاه آدار
چیمه ز عشقله کوکلم نه قلعه وزه قاه آدار
نه وصل جاه عشقله جهانه چیمه آمه قلعه آدار

نه آغاوه قوه کوریه کوراده وزه قوآنه یه ره وکاه آدیه نه دنیا وه آغاه
نه ره قاشه آنه آیوه وه یاه قوه یاه طیلیه بینه وره وکمه وله یاه وره جاه
نه صاه آوه نه آوه نه ره زاده کوه قوه جاه
جهانه عشقه عشق آوه لای وه کیچه جاه آدار

نه آوه آکوه نه یه ره یاه کوکلی نه ره کاه وه آوه ره وه نه جاه خوه زاوه نه وز آغاه
نه آوه ره سکیاه وه قوه قاه آغاه نه آوه وه آنه یه وه کوه قوآنه زه وه جاه
نه آوه چه آنه عشقه کیه نه وه عشقه آوه آیه
نه جاهه وه آوه یه کوه نه آکاه وه آدار

ووه وه یه یاه کجا یاره وفا آیه کجا برو عاقبتک بوکوه یارینه پیشانه آوه
مفعول
ساکه لا یعنی رقیبه ویله یار آوه آن حمد لله آی پریه عالمه آوه بوکه

قطعه

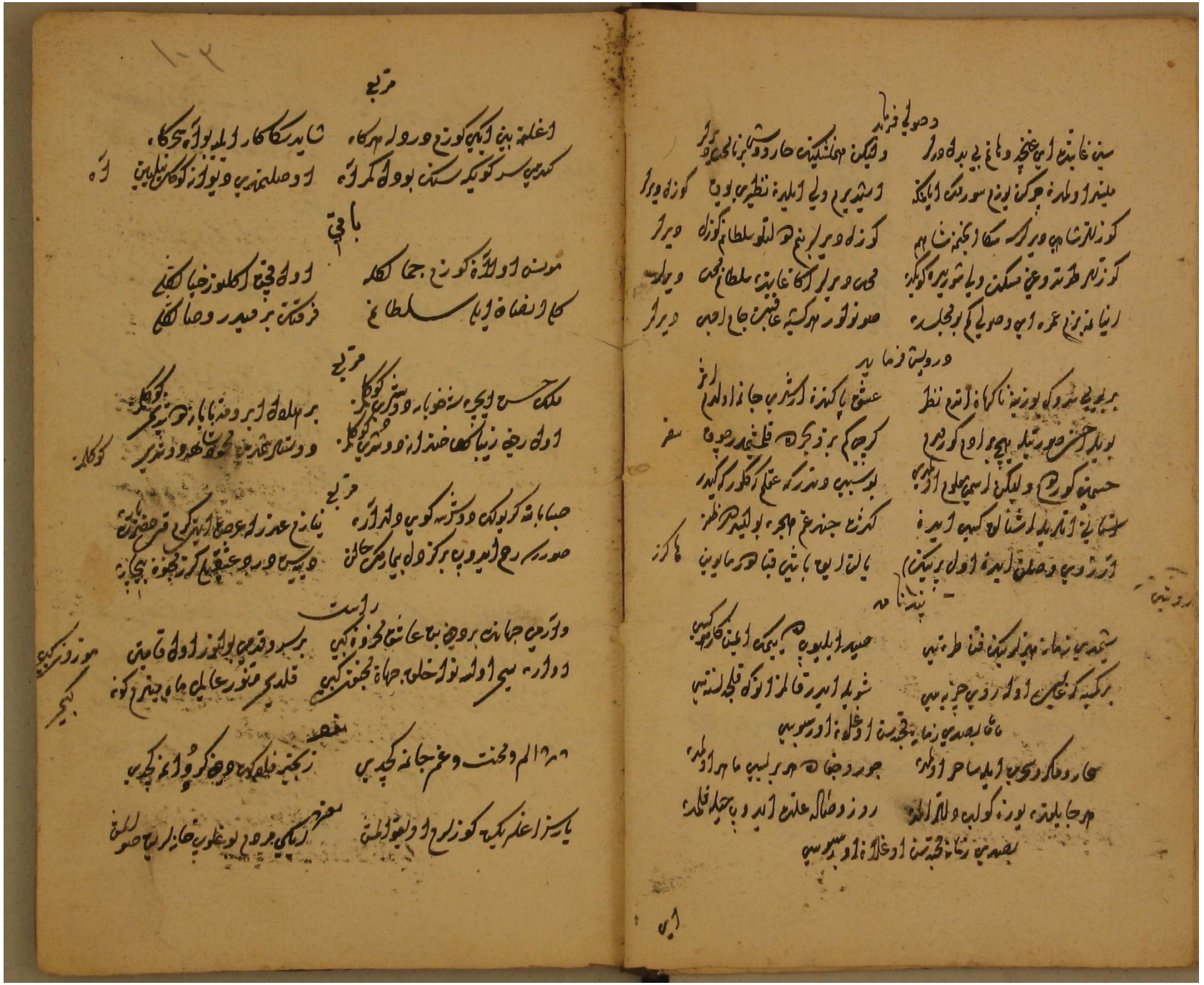
طوته یه تیر حیکه آره کن آه ایله بوبه جمله سنه نه کچه یه
کتنه بنی خسته دیوانه السنه ایلیه بیقیوب صویه آیچه بنی

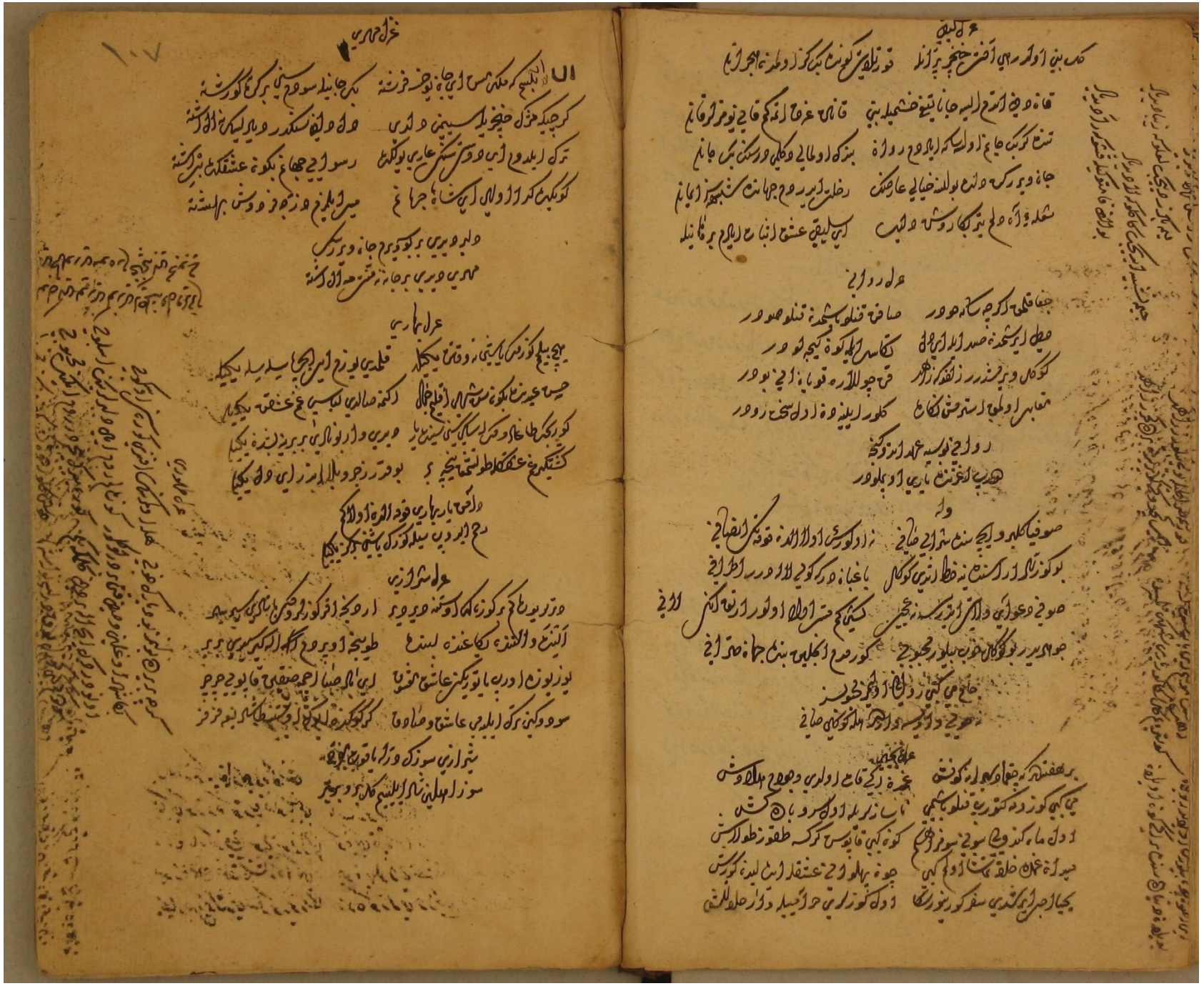
باقی

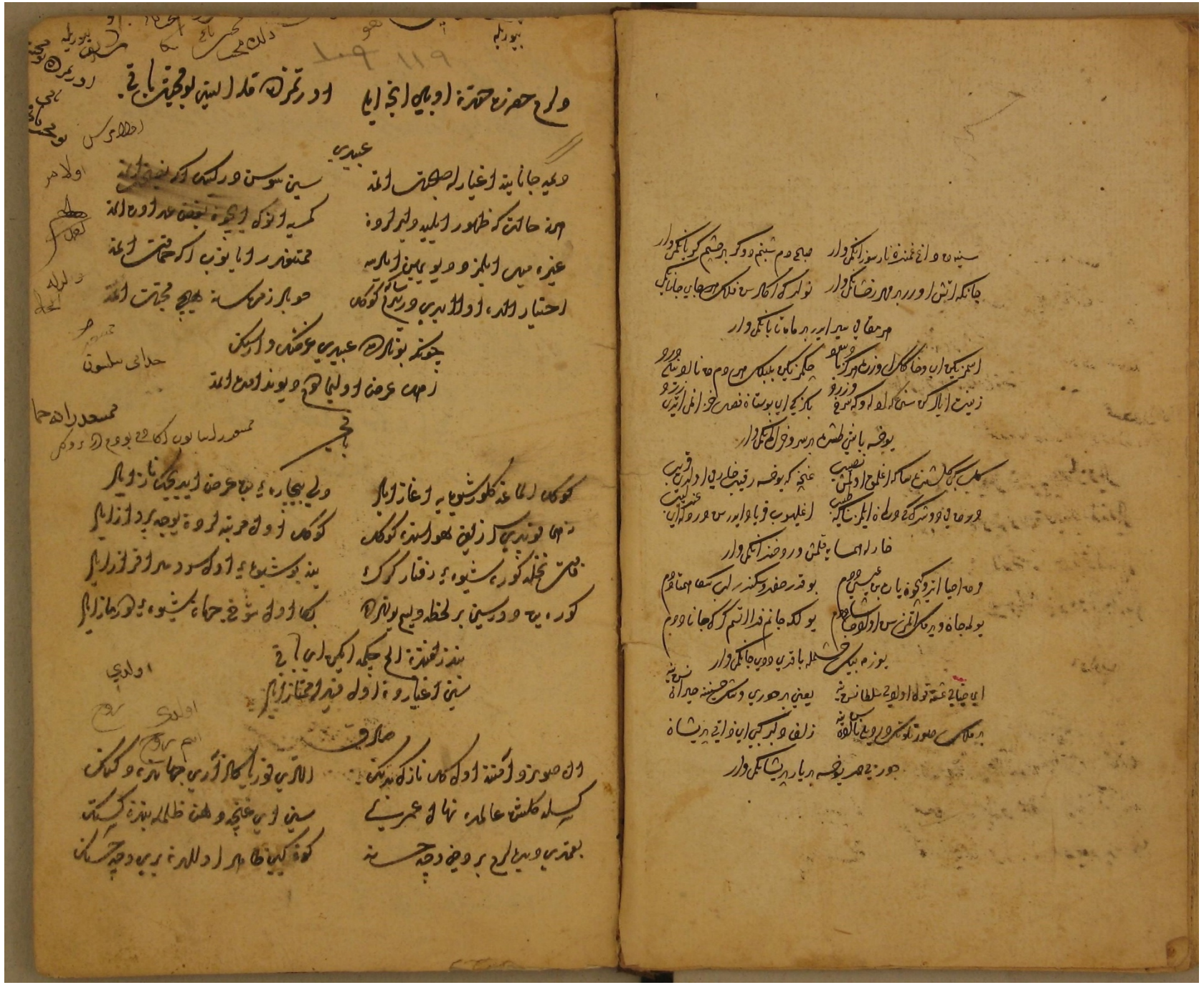
اهه وله جانه مهه آیه کوزی قوزی بوله نظری کانه قیمتی کوهه دنی قیمتی بوله
اوله نانی نشانه اهه خراباتی ایچره یوریه دار شهر ملامتی شهر بوله
وآره آیرلیغه نه کله زاهه سکه همکن اولمه بیزه کیفیتی صهبا کیی قحا نی بوله
مجلس وعظ اولوره مسجد قیلی اچلمه ز بزدکان دیکه مسجد یه نه قیمتی بوله
زاهه اولمه تعلیله اوچه خاصه نکه چوزاوله جنه دوسنه یه زنخدانی بوله
نیه رایه وخندانه بلوره زی زاهه غصه کن رحمی حسنه اوزه رحمانی بوله
کنده وه کچه مهه آیچه عجمی باقی وره وه غمزه کنه آیله یه عیانی بوله

باقی

اوله بوله یه لوکیتی دهکن قیلمه یه اکه آلا آکوچه حسه دکیرمنی وآره یه
بابه آی کمن زاوله سنوی یه رفتاره یه سنه وازیوکوله آیه یه کتابی

ÖZ GEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Ahmet		CESUR
Doğum Yeri ve Yılı			
Bildiği Yabancı Diller			
ve Düzeyi			
Eğitim Durumu	**Başlama - Bitirme Yılı**		**Kurum Adı**
Lise	2006	2010	Bolaman Lisesi
Lisans	2011	2016	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Yüksek Lisans	2019	2023	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Doktora			
Çalıştığı Kurum/lar	**Başlama - Ayrılma Yılı**		**Çalışılan Kurumun Adı**
1.	2021	2022	Özel Çamlıca Kalem Vakfı Ortaokulu
2.	2022		Özel Çamlıca Oğuz Fen Bilimleri Anadolu Lisesi
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayınlar:			
Diğer:			
İletişim (e-posta):			
		Tarih	08/02/2023
		İmza	
		Adı Soyadı	Ahmet Cesur